คู่มือการสอบสวน

คดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ Royal Thai Police 2021

คู่มือการสอบสวน
คดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม
ทางเศรษฐกิจ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๔
Royal Thai Police 2021

คำนิยม

“การสอบสวน” เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ การสอบสวนคดีอาญาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เป็นต้นธารแห่งกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวน จะใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาทั้งในชั้นอัยการและชั้นศาล นอกจากนี้ การสอบสวนยังเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐ ที่ใช้ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และเป็นหลักประกันในความยุติธรรม และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ประเทศไทย มีกฎหมายมากกว่า ๑,๐๐๐ ฉบับ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายลำดับรองหรืออนุบัญญัติอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งกฎหมายต่างๆ เหล่านี้ มีการแก้ไข ปรับปรุงตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตระหนักถึงความสำคัญของการสอบสวนคดีอาญา จึงได้มอบหมายให้คณะทำงานนโยบายการพัฒนางานสอบสวน รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แยกเป็นหมวดหมู่ ให้ง่ายต่อการศึกษาค้นคว้าและอ้างอิง โดยจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนขึ้น เป็นคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedures : SOPs) แบ่งเป็น ๕ เล่ม ตามหัวข้อใหญ่ๆ คือ การสอบสวนคดีอาญาทั่วไป การสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือทั้ง ๕ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย และการอำนวยความยุติธรรมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด นำมาซึ่งความสงบสุขให้กับสังคม ให้สมกับวิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมายที่นำสมัย ในระดับมาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธา” และขอขอบคุณ พลตำรวจเอก ชนสิษฎ์ วัฒนวรางกูร รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ / หัวหน้าคณะทำงานนโยบายการพัฒนางานสอบสวน ตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๕๒๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ รวมตลอดถึงสถาบันส่งเสริมงานสอบสวน สำนักงานกฎหมายและคดี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ร่วมกันจัดทำคู่มือพนักงานสอบสวนนี้ขึ้นจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

พลตำรวจเอก

(สุวัฒน์ แจ้งยอดสุข)

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

คำนิยม

เป็นที่ยอมรับกันว่า งานสอบสวน เป็นงานสำคัญ ที่เป็นหัวใจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น หากพนักงานสอบสวนมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานก็จะทำให้สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องมีความรู้ ความชำนาญ ในการทำงาน จึงต้องศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานในการสอบสวน ที่กำหนดไว้เป็นอันมาก ซึ่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมอบหมายให้คณะทำงานนโยบายการพัฒนางานสอบสวน ตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๕๒๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ จัดทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedures : SOPs) ของพนักงานสอบสวนขึ้น

หนังสือคู่มือพนักงานสอบสวนชุดนี้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานที่ได้ปรับปรุงเพิ่มเติมจากคู่มือเก่าที่มีอยู่ โดยแยกเป็นหมวดหมู่ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการสอบสวน จนเสร็จสิ้นกระบวนการสอบสวน เปรียบเสมือนแผนที่ บอกเส้นทางการทำงานที่มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของกระบวนการ ระบุถึงขั้นตอนรายละเอียดของกระบวนการต่างๆ ของการสอบสวน และวิธีการควบคุมกระบวนการสอบสวนในขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎ ระเบียบ และคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน การจัดทำคู่มือนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อไว้ใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานมากกว่าที่จะไว้ใช้อ้างอิงทางทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าว คณะผู้เขียนจึงต้องมีประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานสอบสวนในแต่ละเรื่องที่เขียนเป็นอย่างดี คู่มือพนักงานสอบสวนชุดนี้ จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานสอบสวนและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานสอบสวน เป็นอย่างยิ่ง

ผมขอขอบคุณ คณะผู้เขียน และผู้มีส่วนร่วม ในการจัดทำคู่มือพนักงานสอบสวนที่ได้มีความวิริยะอุตสาหะในการเรียบเรียงเอกสารชุดนี้ ด้วยความเสียสละมิได้หวังผลตอบแทน ทำให้มีคู่มือการสอบสวนที่ดีทั้งในส่วนของการสอบสวนทั่วไป และการสอบสวนเฉพาะเรื่อง โดยนอกจากการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มแล้ว ยังได้เผยแพร่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ไว้บนเว็บไซต์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เว็บไซต์ของสำนักงานกฎหมายและคดี และเว็บไซต์ของสถาบันส่งเสริมงานสอบสวนด้วย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือคู่มือพนักงานสอบสวนชุดนี้ จะเป็นประโยชน์กับพนักงานสอบสวนและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจศึกษาหาความรู้โดยทั่วไป ได้อย่างดียิ่ง ในการจะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย อย่างมีมาตรฐานและเป็นแนวทางเดียวกัน อันจะส่งผลดีต่อความเชื่อมั่น ศรัทธา ของประชาชนและหน่วยงานองค์กรทุกภาคส่วนที่มีต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

พลตำรวจเอก

(ชนสิษฎ์ วัฒนวรางกูร)

รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ/

หัวหน้าคณะทำงานนโยบายการพัฒนางานสอบสวน

คำนำ

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบัน สภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การติดต่อถึงกันเป็นโลกไร้พรมแดน การทำธุรกิจ การทำธุรกรรมต่างๆ ไม่ต้องมาปรากฏตัว และทำนิติกรรมสัญญาต่อหน้ากันเหมือนเช่นแต่ก่อน คู่สัญญาไม่ต้องรู้จักกันมาก่อน มีการใช้สื่อโซเชียลในการโหมประชาสัมพันธ์โฆษณาชวนเชื่อสร้างแรงจูงใจในการที่จะให้ผู้คนซึ่งมีความหลากหลายทางสังคมทุกระดับ ทางด้านอาชีพ ระดับการศึกษา การเข้าถึงสื่อได้ง่าย อันเป็นช่องทางให้อาชญากรทางเศรษฐกิจ หลอกลวงผู้เสียหายที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์หลงเชื่อ และยอมนำเงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากเข้าไปร่วมลงทุน เพื่อหวังผลตอบแทนในอัตราสูง ตามที่อาชญากรได้หลอกลวงให้หลงเชื่อ ตามคำโฆษณา แล้วอาชญากรเหล่านั้นทุจริตก่อให้เกิดความเสียหายกับประชาชนที่หลงเชื่อเป็นวงกว้าง นอกจากจะสร้างความเดือดร้อน และส่งผลกระทบต่อประชาชนแล้วยังอาจกระทบต่อสถาบันการเงินต่างๆ จนอาจทำให้เสถียรภาพทางด้านการเงิน การคลัง ของประเทศ ได้รับความเสียหาย ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าว มีลักษณะเป็นอาชญากรรมองค์กร มีเครือข่ายสลับซับซ้อน มีกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องหลายฉบับ ทำให้ยากต่อการป้องกัน ปราบปราม

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นที่พนักงานสอบสวนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะ และรูปแบบของการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิด นำตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษเพื่อหยุดยั้งอาชญากรรมดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากความผิดทางด้านเศรษฐกิจ มีกฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก คณะผู้จัดทำไม่สามารถนำมาตีพิมพ์ในเล่มนี้ได้ทั้งหมด จึงได้รวบรวมเฉพาะในเรื่องที่สำคัญและมักจะเป็นเรื่องที่พบการกระทำผิดบ่อยครั้งเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ

คณะผู้จัดทำ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือปฏิบัติงานสอบสวนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อพนักงานสอบสวน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อันจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน ตลอดถึงหน่วยงาน หรือองค์กร ทุกภาคส่วนที่มีต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

คณะทำงาน

๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ หลักทั่วไปของการสอบสวนความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ๑

บทที่ ๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและฐานความผิดต่างๆ ๕

๒.๑ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ๕

๒.๑.๑ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ๖

๒.๑.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ๘

๒.๑.๓ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ๙

๒.๑.๔ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตร ๑๐

๒.๒ ความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ๑๑

๒.๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๑๒

๒.๒.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ๒๑

๒.๓ ความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ๒๘

๒.๓.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๒๘

๒.๓.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ๓๗

๒.๔ ความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ๓๘

๒.๔.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๓๘

๒.๔.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ๔๔

๒.๕ ความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร ๔๕

๒.๕.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๔๕

๒.๕.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร ๕๑

๒.๖ ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ๕๙

๒.๖.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๖๑

๒.๖.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ๖๓

๒.๗ ความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชน จำกัด ๘๒

๒.๗.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๘๒

๒.๗.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชน จำกัด ๘๔

๒.๘ ความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ ๘๗

๒.๘.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๘๗

๒.๘.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ ๙๐

หน้า

๒.๙ ความผิดเกี่ยวกับการบัญชี ๙๑
๒.๙.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๙๑
๒.๙.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการบัญชี ๑๐๗

บทที่ ๓ แนวทางการปฏิบัติและประเด็นการสอบสวน ๑๐๙
๓.๑ ความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ๑๐๙
๓.๑.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวน คดีความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ๑๐๙
๓.๑.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีละเมิดลิขสิทธิ์ ๑๐๙
๓.๒ ความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายทางการค้า ๑๑๕
๓.๒.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวน คดีความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายทางการค้า ๑๑๕
๓.๒.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีละเมิดเครื่องหมายการค้า ๑๑๕
๓.๓ ความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตร ๑๑๙
๓.๓.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวน คดีความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตร ๑๑๙
๓.๓.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีละเมิดสิทธิบัตร ๑๒๐
๓.๔ ความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ๑๒๒
๓.๔.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวน คดีความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ๑๒๒
๓.๔.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ๑๒๔
๓.๕ ความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ๑๒๙
๓.๕.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวน คดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ๑๒๙
๓.๕.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ๑๒๙
๓.๖ ความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจซื้อขายล่วงหน้า ๑๓๓
๓.๖.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวน คดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจซื้อขายล่วงหน้า ๑๓๓
๓.๖.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจซื้อขายล่วงหน้า ๑๓๔
๓.๗ ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ๑๓๘
๓.๗.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวน คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร ๑๓๘
๓.๗.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร ๑๓๙

หน้า

๓.๘ ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ๑๔๒
๓.๘.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวน คดีความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ๑๔๒
๓.๘.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ๑๔๓
๓.๙ ความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชนจำกัด ๑๕๖
๓.๙.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวน คดีความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชนจำกัด ๑๕๖
๓.๙.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชนจำกัด ๑๕๗
๓.๑๐ ความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ ๑๖๑
๓.๑๐.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ ๑๖๑
๓.๑๐.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ ๑๖๓
๓.๑๑ ความผิดเกี่ยวกับการบัญชี ๑๖๗
๓.๑๑.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดี พ.ร.บ.การบัญชี ๑๖๗
๓.๑๑.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการบัญชี ๑๖๘

บทที่ ๔ ของกลางคดีอาญา ๑๗๑
๔.๑ คดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ๑๗๑
๔.๒ คดีความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ๑๗๓
๔.๓ คดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ๑๗๕
๔.๔ คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ๑๗๕

บรรณานุกรม ๑๗๙

ภาคผนวก ๑๘๑
ก ตัวอย่างหนังสือสำคัญในคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ๑๘๓
ข คดีเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ๑๘๙
ค คำพิพากษาฎีกา คดีเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ๑๙๗
ง กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และแนวทางในการเบิกจ่ายเงินที่เกี่ยวข้องกับพนักงานสอบสวนหรือที่พนักงานสอบสวนเบิกจ่ายได้ ๒๐๙

รายชื่อคณะทำงาน ๒๑๑

บทที่ ๑
หลักทั่วไปของการสอบสวน
ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบัน สภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อปัญหาสถานภาพอาชญากรรมที่เกิดสูงขึ้น การกระทำความผิดทางอาญามีลักษณะเป็นเครือข่ายสลับซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับความเจริญทางเทคโนโลยีก็เป็นเครื่องมือให้ผู้กระทำความผิดนำมาเป็นช่องทางในการก่ออาชญากรรมได้ง่ายขึ้น ยากต่อการป้องกันปราบปราม โดยเฉพาะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาจนำมาซึ่งความเสียหายส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางด้านการเงินการคลังของประเทศอย่างรุนแรงได้ อีกทั้งมีกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องบังคับใช้จำนวนมากเป็นอุปสรรคในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การมีหน่วยงานที่มีอำนาจการสอบสวนอย่างตำรวจภูธรหรือตำรวจนครบาลจึงไม่เพียงพอ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้ก่อตั้งหน่วยงาน กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนี้ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ สนับสนุนหน่วยงานที่มีอำนาจการสอบสวนอื่นเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อำนาจการสอบสวน

ป.วิอาญา มาตรา ๑๒๐ บัญญัติ ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวหมายความรวมถึงการสอบสวนใดที่เป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ก็ถือว่ายังไม่มีการสอบสวนมาตั้งแต่ต้นพนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจฟ้องเช่นเดียวกัน การสอบสวนจึงต้องกระทำโดยพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจและภายในขอบเขตอำนาจการสอบสวนของตน

อำนาจการสอบสวน เป็นของพนักงานสอบสวนตามความใน ป.วิอาญา มาตรา ๒ (๖) ประกอบมาตรา ๒(๑๑) ซึ่ง ป.วิอาญา ให้อำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒(๑๖) และหรือ ป.วิอาญา มาตรา ๒(๑๗) และต้องเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ส่วนมาตรา ๒๐ เป็นอำนาจของอัยการสูงสุด การที่จะกำหนดว่าข้าราชการตำรวจผู้ใดจะมีอำนาจสอบสวนและขอบเขตอำนาจเป็นเช่นใด ป.วิอาญา มาตรา ๑๖ ได้เปิดช่องให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบคำสั่ง คสช.ที่ ๗/๕๙ ลงวันที่ ๕ ก.พ. ๕๙ เรื่อง การกำหนดตำแหน่งของข้าราชการตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ออกข้อบังคับภายในเป็นระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตลอดจน คำสั่ง ตร.ที่ ๔๑๙/๕๖ ลงวันที่ ๑ ก.ค. ๕๖ กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและวางแนวทางการปฏิบัติให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนไว้แล้ว

หน่วยงานที่มีอำนาจการสอบสวนเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

๑. หน่วยงานที่มีอำนาจการสอบสวนอื่น เช่น สถานีตำรวจภูธรหรือสถานีตำรวจนครบาล กลุ่มงานสอบสวนในหน่วยงานที่มีอำนาจการสอบสวนในกองบังคับการ หรือกองบัญชาการต่างๆ

๒. กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (ปอศ.) สังกัด กองบัญชาการสอบสวนกลาง

กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ.๒๕๖๒ ลงวันที่ ๗ พ.ย. ๖๒ กำหนดให้กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งแบ่งออกเป็นกองกำกับการต่างๆ และกลุ่มงานสอบสวน มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจทั่วราชอาณาจักร มีอำนาจสอบสวนความผิดทางด้านเศรษฐกิจและความผิดอาญาอื่นที่เกี่ยวเนื่องในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย กองกำกับการและกลุ่มงานที่มีอำนาจการสอบสวน มีดังนี้

๑. กองกำกับการ ๑ มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับกฎหมายการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และความผิดอื่นที่เกี่ยวเนื่องในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๒. กองกำกับการ ๒ มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับกฎหมาย ภาษีทุกประเภท และความผิดอื่นที่เกี่ยวเนื่องในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๓. กองกำกับการ ๓ มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับ กฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ การซื้อขายล่วงหน้า บริษัทมหาชน ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม มูลนิธิ การบัญชี สินทรัพย์ดิจิทัล การซื้อขายหลักทรัพย์ทั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์ ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์หรือศูนย์สัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือการกระทำความผิดอาญาทางการเงินการธนาคารที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตลาดซื้อขายหลักทรัพย์ ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ตลาดซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล บริษัทออกหลักทรัพย์หรือเป็นตัวกลางในการเสนอขายแก่ประชาชน บริษัทผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล เป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา และความผิดอื่นที่เกี่ยวเนื่องในพื้นที่รับผิดชอบ

๔. กองกำกับการ ๔ มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับกฎหมาย การเงิน การธนาคารอันมีลักษณะความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน (ยกเว้นการฉ้อโกงผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค) การกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน การประกันภัย การฉ้อโกงการนำเข้าส่งออกกฎหมายควบคุม การประกอบธุรกิจประกันภัย กฎหมายล้มละลาย การเล่นแชร์ การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว การปลอมแปลงตราสารทางการเงิน เงินตรา ดวงตรา แสตมป์ ตั๋วและเอกสารเดินทางที่เกี่ยวกับการเงิน หรือความผิดทางอาญาเกี่ยวกับกฎหมายตราสารทุนและความผิดอื่นที่เกี่ยวเนื่องในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๕. กองกำกับการ ๕ มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับกฎหมายการเงิน การธนาคารอันมีลักษณะความผิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน เงินตรา ระบบชำระเงิน บัตรอิเล็กทรอนิกส์ การทุจริตภายในหรือของสถาบันการเงิน การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน การประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อที่มิใช่สถาบันการเงิน การเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา การบริหารสินทรัพย์ หรือการกระทำความผิดอาญาทางการเงินและการธนาคาร ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสถาบันการเงินตามกฎหมายเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาและความผิดอื่นที่เกี่ยวเนื่องในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๖. กลุ่มงานสอบสวน มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรือการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวเนื่องทั่วราชอาณาจักร

อำนาจทำความเห็นในคดีของพนักงานสอบสวน บก.ปอศ.

หากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เห็นว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้พนักงานสอบสวนสรุปสำนวนการสอบสวน ตามแนวปฏิบัติของคำสั่ง ตร.ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ ก.ค. ๕๖ กำหนดไว้แล้วมีความเห็นทางคดีไม่ว่าจะงดการสอบสวน สั่งฟ้อง และสั่งไม่ฟ้อง ให้เป็นไปตาม ป.วิอาญา ม.๑๔๐, ๑๔๑ และ ๑๔๒ แล้วแต่กรณี เช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป ในส่วนของการเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน บก.ปอศ.นั้น ไม่ว่าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจะมีความเห็นทางคดีอย่างไรก็ตาม จะต้องเสนอสำนวนการสอบสวนให้ ผบก.ปอศ. พิจารณาสั่งคดี โดยให้เสนอตามลำดับชั้น ผ่านหัวหน้างานสอบสวน, ผู้กำกับการ(หัวหน้าพนักงานสอบสวน), รองผู้บังคับการ (รับผิดชอบงานสอบสวน) เมื่อ ผบก.ปอศ.พิจารณาสั่งคดีแล้ว ก็ให้พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการที่รับผิดชอบฟ้องผู้ต้องหาคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดี ตามอัตราโทษและประเภทของผู้ต้องหา

ทั้งนี้ ไม่ตัดอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนอื่น ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ที่จะทำการสอบสวนคดีในลักษณะความผิดดังกล่าวแต่อย่างใด ส่วนมาตรา ๒๐ เป็นคดีที่การกระทำความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรหรือบางส่วนเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคืออัยการสูงสุด แต่โดยปกติแล้วอัยการสูงสุดมักจะมอบหมายให้พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

ดังนั้น พนักงานสอบสวนทุกหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน จึงควรมีองค์ความรู้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การตั้งรูปคดีและประเด็นคำถามเกี่ยวกับคดีลักษณะดังกล่าวและนำแนวทางไปใช้ในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

อำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

คดีบางเรื่องที่เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก และมีผลกระทบต่อประชาชนเป็นวงกว้าง พนักงานสอบสวนกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีอำนาจในการสอบสวน ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของประกาศ กคพ. (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๖๒ เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ตามมาตรา ๒๑ วรรค ๑ (๑) แห่ง พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ ฉบับลงวันที่ ๘ ม.ค. ๖๒ และบัญชีท้ายประกาศ ดังกล่าว ตัวอย่างเช่น

๑. กรณีความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีจำนวนผู้เสียหายตั้งแต่ ๓๐๐ คนขึ้นไป หรือมีจำนวนเงินที่กู้ยืมรวมกันตั้งแต่ ๑๐๐ ล้านบาท ให้เป็นอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่จะทำการสอบสวนหากอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษรับเป็นคดีพิเศษ หากเข้าเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องส่งมอบสำนวนการสอบสวนให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ทำการสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ แต่หากอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ พิจารณาแล้วไม่รับเป็นคดีพิเศษ ก็จะมีการคืนสำนวนการสอบสวนคดีดังกล่าวกลับมาพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเดิม เพื่อให้ทำการสอบสวนต่อไปตาม ป.อาญา มาตรา ๑๘ หรือ ๑๙

๒. คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร ตามกฎหมายว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงิน และกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีอำนาจทำการสอบสวนได้หากเป็นไปตามเกณฑ์ของประกาศดังกล่าว โดยจะต้องเป็นคดีที่อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมีคำสั่งให้ทำการสอบสวนเป็นคดีพิเศษ หากเข้าเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องส่งมอบสำนวนการสอบสวนให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ทำการสอบสวนคดีพิเศษตามอำนาจหน้าที่ และเป็นไปตามกฎหมายที่ระบุไว้ ดังนี้

๒.๑ คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๘ และมาตรา ๘ ทวิ แห่ง พ.ร.บ.การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีราคาหรือมูลค่าเป็นเงินตราต่างประเทศตั้งแต่ ๕๐ ล้านบาทขึ้นไป

๒.๒ คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษ ตามมาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๙ มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ มาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ มาตรา ๑๔๗ มาตรา ๑๔๘ มาตรา ๑๔๙ และมาตรา ๑๕๐ แห่ง พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๒ เม.ย. ๕๕)

สำหรับความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน จะต้องเป็นคดีที่มีความซับซ้อนจำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ หรือคดีที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจ หรือการคลังของประเทศ หรือคดีที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรมหรือคดีที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน หรือคดีที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัย เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา จำเป็นต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษเพื่อที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย

๓. ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ บทกำหนดโทษมาตรา ๒๗๘ มีการกระทำผิดตามมาตรา ๖๕ มาตรา ๒๘๑/๒ วรรคสอง มีการกระทำผิดตามมาตรา ๘๙/๗ มาตรา ๒๘๘ มีการกระทำผิดตามมาตรา ๙๓ มาตรา ๙๕ และมาตรา ๑๕๖ มาตรา ๒๘๙ มีการกระทำผิดตามมาตรา ๙๐ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๙ มาตรา ๒๒๐ มาตรา ๒๒๑ มาตรา ๒๙๖ มีการกระทำผิดตามมาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ มาตรา ๒๔๒ มาตรา ๒๔๔/๑ มาตรา ๒๔๔/๒ หรือมาตรา ๒๔๔/๓(๑) มาตรา ๒๙๖/๑ มีการกระทำผิดตามมาตรา ๒๔๔/๓(๒) มาตรา ๒๔๔/๗ มาตรา ๓๐๐ มีการกระทำผิดตามมาตรา ๒๗๘ มาตรา ๒๘๘, มาตรา ๒๘๙, มาตรา ๓๐๖ - มาตรา ๓๑๕

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ อาจส่งเรื่องมายังกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาได้เช่นกัน

——☆☆☆——

บทที่ ๒
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และฐานความผิดต่างๆ

๒.๑ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา

เนื่องจากประเทศไทยต้องการยกระดับมาตรฐานสินค้าของไทยเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล จึงได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งการเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกได้นั้น ประเทศสมาชิกจะต้องร่วมลงนามข้อตกลง TRIPS ซึ่งเป็นผลให้ประเทศไทยเกิดพันธกรณีที่จะต้องให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพในระดับเดียวกันกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ซึ่งถ้าหากประเทศไทยละเลยหรือไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว ก็จะทำให้เกิดมาตรการในการกีดกันทางการค้าในระหว่างประเทศคู่ค้าซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก นอกจากนี้ ในการเจรจาทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ก็จะมีหัวข้อที่กำหนดให้ประเทศคู่สัญญาจะต้องกำหนดให้มีมาตรการในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (เช่นเดียวกับพันธกรณีที่ระบุในข้อตกลง TRIPS) ด้วยเช่นกัน และด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้รัฐบาลของไทยทุกสมัยได้กำหนดให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลมาโดยตลอด

ผู้เสียหายในคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ผู้สร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทต่างๆ ผู้ที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หรือได้จดทะเบียนสิทธิบัตร (และอนุสิทธิบัตร) ไว้แล้วในราชอาณาจักร รวมทั้งผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากบุคคลเช่นว่านั้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๑. พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ศ.๒๕๒๒
๒. พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ.๒๕๓๔
๓. พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗
๔. พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.๒๕๔๒
๕. พ.ร.บ.คุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ.๒๕๔๓
๖. พ.ร.บ.ความลับทางการค้า พ.ศ.๒๕๔๕
๗. พ.ร.บ.คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.๒๕๔๖
๘. พ.ร.บ.การผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ.๒๕๔๘
๙. พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑
๑๐. ป.อาญา (ลักษณะ ๘ ความผิดเกี่ยวกับการค้า)

ซึ่งจะเห็นว่ามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ไม่สามารถนำมากล่าวไว้ในคู่มือเล่มนี้ได้ทั้งหมด แต่จะขอหยิบยกมาพอเป็นแนวทางการปฏิบัติให้กับพนักงานสอบสวนในเรื่องสำคัญ และที่พบมีการกระทำความผิดบ่อยครั้ง ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

๒.๑.๑ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์
ตารางข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหาหรือฐานความผิด	ตัวบทกฎหมาย	บทลงโทษ
๑.	- ละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียงอันมีลิขสิทธิ์	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๒๗, ๒๘, ๖๙ วรรคหนึ่ง	ปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ – ๒๐๐,๐๐๐ บาท
	- ถ้าเป็นกระทำเพื่อการค้า	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๖๙ วรรคสอง	จำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๔ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๘๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒.	- ละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยการจัดทำโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียง แพร่ภาพ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือแพร่เสียง แพร่ภาพซ้ำ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๒๙, ๖๙ วรรคหนึ่ง	ปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ – ๒๐๐,๐๐๐ บาท
	- ถ้าเป็นกระทำเพื่อการค้า	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๖๙ วรรคสอง	จำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๔ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๘๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓.	- ละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๓๐, ๖๙ วรรคหนึ่ง	ปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ – ๒๐๐,๐๐๐ บาท
	- ถ้าเป็นกระทำเพื่อการค้า	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๖๙ วรรคสอง	จำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๔ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๘๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔.	- ละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งงานอันทำขึ้นโดยการละเมิดลิขสิทธิ์ผู้อื่นเพื่อหากำไร (ละเมิดโดยอ้อม)ด้วยการ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อหรือเสนอให้เช่าซื้อ, เผยแพร่ต่อสาธารณชน, แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์, นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๓๑, ๗๐ วรรคหนึ่ง	ปรับตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ – ๑๐๐,๐๐๐ บาท
	- ถ้าเป็นกระทำเพื่อการค้า	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๗๐ วรรคสอง	จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๒ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหาหรือฐานความผิด	ตัวบทกฎหมาย	บทลงโทษ
๕.	- ลบหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิ โดยรู้อยู่แล้วว่าการกระทำนั้นอาจจูงใจให้เกิด ก่อให้เกิดให้ความสะดวกหรือปกปิดการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงให้ถือว่าเป็นการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิ	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๕๓/๑, ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๘)	ปรับตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ – ๑๐๐,๐๐๐ บาท
	- ถ้าเป็นกระทำเพื่อการค้า	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๗๐/๑ วรรคสอง	จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๒ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๖.	- ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่างานหรือสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์นั้นได้มีการลบหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิด้วย ถ้าได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นดังต่อไปนี้ (๑) นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อจำหน่าย (๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๕๓/๒, ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๘)	ปรับตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท
	- ถ้าเป็นกระทำเพื่อการค้า	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๗๐/๑ วรรคสอง	จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๒ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๗.	- หลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีหรือให้บริการเพื่อก่อให้เกิดการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี โดยรู้อยู่แล้วว่าการกระทำนั้นอาจจูงใจ หรือก่อให้เกิดการละเมิด ลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ให้ถือว่าเป็นการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๕๓/๔, ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๘)	ปรับตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท
	- ถ้าเป็นกระทำเพื่อการค้า	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๗๐/๑ วรรคสอง	จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๒ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๘.	- ทำซ้ำ โดยการบันทึกเสียงหรือภาพหรือทั้งเสียงและภาพจากภาพยนตร์อันมีลิขสิทธิ์ในโรงภาพยนตร์ ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน โดยไม่ได้รับอนุญาต ในระหว่างการฉายในโรงภาพยนตร์ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๒๘/๑, ๖๙/๑ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ.๒๕๕๘)	จำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๔ ปีหรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐-๘๐๐,๐๐๐บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๙.	ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดอันยอมความได้	พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา ๖๖	

๒.๑.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับภาพยนตร์และวีดิทัศน์
ตารางข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหาหรือฐานความผิด	ตัวบทกฎหมาย	บทลงโทษ
๑.	- วีดิทัศน์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์	- พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๔๗, ๘๑	ปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท - ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๒.	- ประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายวีดิทัศน์โดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยไม่ได้รับอนุญาต	- พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๕๔, ๘๒	ปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท - ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๓.	- เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้าเพื่อการจ่ายแจก หรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้า หรือยังให้นำเข้า ในราชอาณาจักร ส่งออก หรือยังให้ส่งออกไป นอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไป หรือทำให้แพร่หลายโดยประการใดๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกภาพหรือสิ่งอื่นใดอันลามก	- ป.อาญา มาตรา ๒๘๗	จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๑.๓ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

ตารางข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหาหรือฐานความผิด	ตัวบทกฎหมาย	บทลงโทษ
๑.	ปลอมเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักร	พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า - มาตรา ๑๐๘	จำคุกไม่เกิน ๔ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒.	เลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักรเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นนั้น	พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า - มาตรา ๑๐๙	จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓.	นำเข้ามาในราชอาณาจักร จำหน่าย เสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้ามีเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมปลอมตามมาตรา ๑๐๘ หรือที่เลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นตามมาตรา ๑๐๙	พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า - มาตรา ๑๑๐(๑)	ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ
๔.	ให้บริการหรือเสนอให้บริการที่ใช้เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมปลอม หรือที่เลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักร	พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า - มาตรา ๑๑๐(๒)	ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ
๕.	นำหีบห่อ หรือภาชนะที่แสดงเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่จดทะเบียนไว้แล้วในราชอาณาจักรมาใช้สำหรับสินค้าของตนเองหรือของบุคคลอื่น เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายร่วม หรือเชื่อว่าเป็นสินค้าที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายรับรองนั้น	พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า - มาตรา ๑๐๙/๑	จำคุกไม่เกิน ๔ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๖.	เอาชื่อ รูป รอยประดิษฐ์หรือข้อความใดๆ ในการประกอบการค้าของผู้อื่นมาใช้หรือทำให้ปรากฏที่สินค้า หีบห่อ วัตถุที่ใช้หุ้มห่อ แจ้งความรายการแสดงราคา หรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นสินค้าหรือการค้าของผู้อื่นนั้น	- ป.อาญา มาตรา ๒๗๒ เป็นความผิดอันยอมความได้	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๗.	-ปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร	- ป.อาญา มาตรา ๒๗๓	จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๘.	เลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นนั้น	- ป.อาญา มาตรา ๒๗๔	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๙.	นำเข้าในราชอาณาจักร จำหน่าย หรือเสนอจำหน่าย ซึ่งสินค้าอันเป็นสินค้าที่มีชื่อ รูปรอยประดิษฐ์ หรือข้อความใดๆ หรือสินค้าอันเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น	- ป.อาญา มาตรา ๒๗๕	ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ

๒.๑.๔ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตร

ตารางข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหาหรือฐานความผิด	ตัวบทกฎหมาย	บทลงโทษ
๑.	ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการ ดังต่อไปนี้ (๑) ผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ ตามสิทธิบัตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตร และ/หรือ (๒) ผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตร	พ.ร.บ.สิทธิบัตร ม.๓๖, ๖๓, ๘๕	จำคุกไม่เกิน ๒ ปีหรือปรับไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒.	ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการ ดังต่อไปนี้ (๑) ผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ ตามอนุสิทธิบัตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงอนุสิทธิบัตร และ/หรือ (๒) ผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามอนุสิทธิบัตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงอนุสิทธิบัตร	พ.ร.บ.สิทธิบัตร ม.๓๖, ๖๕ ทศ, ๘๖	จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓.	ห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งรู้อยู่ว่าการประดิษฐ์นั้นได้มีผู้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรไว้แล้ว ทำการเปิดเผยรายละเอียดการประดิษฐ์ไม่ว่าโดยวิธีใดๆ หรือกระทำโดยประการอื่นที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ขอรับสิทธิบัตรก่อนมีการประกาศโฆษณา	พ.ร.บ.สิทธิบัตร ม.๒๒, ๖๕, ๕๕ ทศ, ๘๒	จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔.	ห้ามมิให้บุคคลใด รวมทั้งผู้ขอรับสิทธิบัตรเปิดเผยสาระสำคัญ หรือรายละเอียดการประดิษฐ์ที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับเพื่อประโยชน์แก่ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร โดยรู้อยู่ว่าอธิบดีสั่งให้ปกปิดไว้เป็นความลับ	พ.ร.บ.สิทธิบัตร ม.๒๓ วรรคสอง, ๘๓	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๕.	ห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งไม่มีสิทธิตามกฎหมายสิทธิบัตร ใช้คำว่า “สิทธิบัตรไทย” “อนุสิทธิบัตรไทย” หรืออักษร สบท หรือ อสบท หรือ “รอรับสิทธิบัตร” หรือ “รอรับอนุสิทธิบัตร” หรืออักษรภาษาต่างประเทศที่มีความหมายเช่นเดียวกัน ให้ปรากฏที่ผลิตภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อของผลิตภัณฑ์ หรือในการโฆษณาการประดิษฐ์ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ใดๆ	พ.ร.บ.สิทธิบัตร ม.๗๕, ๗๖, ๘๔	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๒ ความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน

การประกอบธุรกิจการเงินนอกระบบ เป็นการระดมเงินจากประชาชนในรูปแบบต่างๆ ที่มิใช่เป็นการออกหุ้น หุ้นกู้ ตั๋วเงิน ตราสารหนี้ หรือการระดมเงินจากประชาชนของสถาบันการเงิน ที่มีกฎหมายควบคุมอยู่ การประกอบธุรกิจการเงินนอกระบบตามปกติเป็นการดำเนินงานในลักษณะที่ไม่เปิดเผยก่อน เช่น การกู้ยืมเงินเป็นการส่วนตัวหรือมีขนาดเล็กโดยให้สัญญาว่าจะจ่ายค่าตอบแทนให้สูง และจะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยตามปกติเป็นอย่างมาก อันเป็นผลให้มีผู้มาฝากหรือร่วมลงทุนมากขึ้นเรื่อยๆ การกระทำในลักษณะที่ให้ผลตอบแทนสูงมากเช่นนี้ ผู้ประกอบธุรกิจการเงินนอกระบบไม่สามารถให้คำชี้แจงได้ว่านำเงินที่ได้มาไปลงทุนในกิจการใด พฤติการณ์ดังกล่าวถ้าปล่อยให้ประกอบธุรกิจเนิ่นนานออกไปก็จะแผ่ขยายกว้างขวางออกไปทุกที จะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นภัยต่อระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวมอีกด้วย มีบุคคลรวมถึงนิติบุคคลเป็นจำนวนมากได้ดำเนินธุรกิจ การกู้ยืมเงินหรือฝากเงินในรูปแบบต่างๆ จากประชาชน ในลักษณะที่อาจจะเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินของประชาชนที่นำมาลงทุนหรือให้กู้ยืม เพราะมีการจ่ายผลประโยชน์หรือดอกเบี้ย ให้ผลตอบแทนสูงกว่าประโยชน์ที่ผู้ให้กู้ยืมหรือผู้ฝากเงินจะพึงหาได้จากการประกอบธุรกิจตามปกติ บุคคลหรือนิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น พยายามหลอกลวงประชาชนโดยให้ผลประโยชน์ตอบแทนในอัตราสูงเป็นเครื่องล่อใจ การที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนในอัตราที่สูงทำได้ก็โดยการนำเอาเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงินหรือรับฝากเงิน รายหลัง มาจ่ายเป็นผลประโยชน์หรือดอกเบี้ยให้แก่ผู้ให้กู้ยืม หรือผู้ฝากเงินรายก่อนๆ ในลักษณะที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ พฤติการณ์ดังกล่าวนี้ได้กระทำกันอย่างกว้างขวาง สู่ประชาชนทุกระดับชั้นจนน่ากลัวว่าจะเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินของประชาชนโดยทั่วไปและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเป็นที่แน่นอนว่าในที่สุดจะต้องมีประชาชนเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถได้รับเงินดังกล่าวคืน ผู้กู้ยืมเงินเอง หรือผู้รับฝากเงินกลับได้รับผลประโยชน์อย่างมากจากเงินที่ตนได้รับมา เนื่องจากผู้ให้กู้ยืมหรือผู้ฝากเงินไม่สามารถบังคับหรือติดตามให้มีการชำระหนี้ได้ การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานฉ้อโกง และเป็นการฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๑ และมาตรา ๓๔๓ แต่ที่ผ่านมาไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ เนื่องจากขาดหลักฐานที่แน่ชัด การประกอบธุรกิจการเงินนอกระบบมีแนวโน้มที่จะแพร่หลายไปอย่างรวดเร็ว หากปล่อยให้มีการดำเนินการต่อไปก็จะก่อให้เกิดผลร้ายต่อประชาชนเป็นวงกว้าง รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้ พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ ได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๐๐ ตอนที่ ๑๖๔ ลงวันที่ ๑๒ พ.ย. ๒๗ มีผลใช้บังคับวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาคดี บริษัท บลิสเซอร์ อินเตอร์กรุ๊พ จำกัด, ๒๕๓๔, ๑)

แม้จะมีกฎหมายกำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดแชร์ลูกโซ่ เป็นความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ ซึ่งประกาศใช้มาตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๒๗ แต่ก็มีผู้ฝ่าฝืนกระทำความผิดตลอดมา เนื่องจากมูลเหตุจูงใจจากการกระทำผิดคือเงิน หรือ ทรัพย์สิน ที่ผู้กระทำผิดได้รับไป รวมทั้งมีผู้เสียหายจำนวนมากยังหลงเชื่อเนื่องจากมีมูลเหตุจูงใจที่ตนเองจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนสูงกว่าการฝากเงินกับสถาบันการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันดอกเบี้ยเงินฝากต่ำ ผู้เสียหายต้องการลงทุนเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทน แต่กลับถูกหลอกลวงทำให้สูญเสียทรัพย์สินเงินทอง เมื่อเกิดปัญหาแล้วกว่าที่ผู้เสียหายจะมาแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน ปรากฏว่าผู้กระทำผิดได้หลบหนีไปแล้ว พร้อมกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับไปจำนวนมาก คดีลักษณะดังกล่าวจะมีผู้เสียหายจำนวนมากการสอบสวน พิจารณาคดีใช้เวลานาน ผู้เสียหายมักจะไม่ได้รับการชดใช้ หรือได้รับการชดใช้เพียงเล็กน้อย แม้ว่า พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ และฉบับแก้ไข พ.ศ.๒๕๓๔ จะมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนที่อาจได้รับความเสียหาย แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องหลายจุด และมีความไม่ทันสมัยบางประการส่งผลให้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

ในการบังคับใช้มาตรการในการป้องกันผู้เสียหายไม่เพียงพอ จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมใน ปี พ.ศ.๒๕๔๕ แต่ก็ยังมีการกระทำผิดโดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการหลอกลวงประชาชนเรื่อยมา

จากข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาดังกล่าว พบว่า พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ บังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๗ มีการแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๔ และล่าสุดมีการแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๕ เพื่อให้ครอบคลุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับการชักชวนประชาชนให้มาลงทุน เพื่อเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่างประเทศ เนื่องจากแชร์ลูกโซ่ได้นำรูปแบบลักษณะ และวิธีการเล่นในรูปแบบต่างๆ มาประยุกต์เข้าด้วยกันหรือนำมาประยุกต์ให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสภาวการณ์ของประเทศ โดยจัดเป็นรูปแบบของแชร์ลูกโซ่ ซึ่งการเกิดแชร์ลูกโซ่ประเภทต่างๆ ได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ประเภทนี้แตกออกไปเป็นอีกหลายๆ รูปแบบหรือหลายวิธี ดังนั้น จึงจำเป็นที่พนักงานสอบสวนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของการกระทำความผิดเกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ที่มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย ตลอดจนทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงและสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดดังกล่าวให้หมดสิ้นลงหรือลดน้อยลง รวมทั้งช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการตกเป็นผู้เสียหายหรือที่กำลังจะตกเป็นผู้เสียหายของอาชญากรเหล่านี้

๒.๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๓๔ และ พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕

๒. ป.อาญา มาตรา ๓๔๑, ๓๔๒ และ ๓๔๓

มาตรา ๓๔๑ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามหรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๒ ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(๑) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(๒) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๓ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๑ ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชนผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในมาตรา ๓๔๒ อนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

๓. พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงและผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงดำเนินกิจการในลักษณะที่เป็นการชักชวนให้บุคคลเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการประกอบธุรกิจขายตรงหรือ

ในการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง โดยตกลงว่าจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนจากการหาผู้เข้าร่วมเครือข่ายดังกล่าวซึ่งคำนวณจากจำนวนผู้เข้าร่วมเครือข่ายที่เพิ่มขึ้น

มาตรา ๔๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

๔. พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ.๒๕๔๖

มาตรา ๑๖ ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด เว้นแต่การประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทที่ปรึกษาสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจะเป็นบุคคลธรรมดาก็ได้ และต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.

ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๑๗ และประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเฉพาะกับผู้ลงทุนสถาบันให้จดทะเบียนกับสำนักงาน ก.ล.ต. เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทผู้จัดการเงินทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้าให้แก่ผู้ลงทุนสถาบันที่เป็นกองทุนรวมตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. ตามวรรคหนึ่ง

การขออนุญาต การขอจดทะเบียน การออกใบอนุญาต และการรับจดทะเบียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

๕. พ.ร.บ.การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ.๒๕๔๒

มาตรา ๒๖ ผู้ใดจะประกอบธุรกิจเป็นผู้ค้าล่วงหน้า นายหน้าซื้อขายล่วงหน้า ที่ปรึกษาการซื้อขายล่วงหน้า ตัวแทนซื้อขายล่วงหน้า และผู้ประกอบธุรกิจอื่นที่คณะกรรมการ ก.ส.ล.กำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ

การขออนุญาตและการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ส.ล.กำหนด

ในการออกใบอนุญาต เลขาธิการจะกำหนดเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๑๒๒ ห้ามมิให้ผู้ใดบอกกล่าวหรือแพร่ข้อความที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรหรือการซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตรประเภทหรือชนิดอันเป็นเท็จหรือบอกกล่าวหรือแพร่ข้อความอื่นใดที่อาจก่อให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับการซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตรประเภทหรือชนิดใดต่อผู้อื่นโดยการกระทำดังกล่าวน่าจะมีผลทำให้ราคาสินค้าเกษตรนั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาดหรือน่าจะทำให้ผู้อื่นทำการซื้อขายล่วงหน้า

การกระทำตามวรรคหนึ่ง แม้ผู้บอกกล่าวหรือแพร่ข้อความจะมิได้กระทำโดยเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริง แต่หากกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังตามวิสัยหรือพฤติการณ์ที่พึงมีตามสมควร หรือกระทำโดยละเลยที่จะพิจารณาความเป็นจริงของข้อความนั้นให้ผู้บอกกล่าวหรือแพร่ข้อความนั้นมีความผิดตามวรรคหนึ่งด้วย

๖. พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๑

มาตรา ๑๗ ในการเสนอขายโทเคนดิจิทัลที่ออกใหม่ต่อประชาชน ผู้ออกโทเคนดิจิทัลที่ประสงค์จะเสนอขายโทเคนดิจิทัลดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. และให้กระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด และต้องยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนต่อสำนักงาน ก.ล.ต. โดยมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับโทเคนดิจิทัลที่ผู้เสนอขายได้ออกไว้แล้วและมีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอขายเป็นการทั่วไปต่อประชาชนด้วย

การขอเสนอขายโทเคนดิจิทัลและการอนุญาตตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต.ประกาศกำหนด

มาตรา ๒๖ ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต.

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตลอดจนเสียค่าธรรมเนียมการขออนุญาตและการอนุญาต ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กำหนดคำจำกัดความ

“กู้ยืมเงิน” หมายความว่า รับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าในลักษณะของการรับฝาก การกู้ การยืม การจำหน่ายบัตรหรือสิ่งอื่นใด การรับเข้าเป็นสมาชิก การรับเข้าร่วมลงทุน การรับเข้าร่วมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือในลักษณะอื่นใด โดยผู้กู้ยืมเงินหรือบุคคลอื่นจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนหรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการรับเพื่อตนเอง หรือรับในฐานะตัวแทน หรือลูกจ้างของผู้กู้ยืมเงินหรือของผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือในฐานะอื่นใด และไม่ว่าการรับ หรือจ่ายเงินทรัพย์สิน ผลประโยชน์อื่นใด หรือผลประโยชน์ตอบแทนนั้น จะกระทำด้วยวิธีการใดๆ

กฎหมายฉบับนี้กำหนดความหมายของคำว่า “กู้ยืมเงิน” ไว้ค่อนข้างกว้างกว่าความหมายโดยทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความหมายมีความครอบคลุมลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวที่ผู้กระทำผิดมักมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามยุคตามสมัย หรือเพื่อกระทำการใดๆ ไม่ให้เข้าลักษณะความผิด คำว่า กู้ยืมเงิน จึงมีลักษณะ ดังนี้

๑. รับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด ในที่นี้หมายถึงว่า ได้มีการรับหรือส่งมอบให้กันแล้ว ไม่ว่าจะเป็นตัวเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด

๒. ไม่ว่าในลักษณะของการรับฝาก การกู้ การยืม การจำหน่ายบัตรหรือสิ่งอื่นใด การรับเข้าเป็นสมาชิก การรับเข้าร่วมลงทุน การรับเข้าร่วมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือในลักษณะอื่นใด

๓. โดยผู้กู้ยืมเงินหรือบุคคลอื่นจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนหรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน

๔. ไม่ว่าจะเป็นการรับเพื่อตนเอง หรือรับในฐานะตัวแทน หรือลูกจ้างของผู้กู้ยืมเงินหรือของผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือในฐานะอื่นใด และ

๕. ไม่ว่าการรับ หรือจ่ายเงินทรัพย์สิน ผลประโยชน์อื่นใด หรือผลประโยชน์ตอบแทนนั้นจะกระทำด้วยวิธีการใดๆ (คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ และ พ.ร.บ.การเล่นแชร์ พ.ศ.๒๕๓๔, น.๒๕)

ตัวอย่าง บริษัท ก. มีการขายหุ้นหรือทำสัญญาจะซื้อจะขายบ้านและที่ดินให้บุคคลทั่วไป โดยตกลงทยอยซื้อคืนเป็นงวดรายเดือนและให้กำไรเป็นเงินสองเท่า เป็นการซื้อหรือทำสัญญาที่มุ่งจะขายคืนเพื่อต้องการกำไรเป็นสองเท่าโดยไม่ต้องร่วมในการขาดทุน หาใช่เป็นการซื้อหุ้นเพื่อร่วมลงทุนในกิจการด้วยประสงค์จะแบ่งกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำในรูปของเงินปันผล ซึ่งจะต้องร่วมในการขาดทุนด้วย ดังบริษัททั่วไป หรือผู้ที่เข้ามาทำสัญญาซื้อหุ้นไม่ได้มีเจตนาที่จะได้บ้านและที่ดินจากบริษัท ก. ถือว่าการขายหุ้นและทำสัญญาจะซื้อจะขายบ้านและที่ดินดังกล่าว เป็นการรับเงินโดยผู้กู้ยืมจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนหรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ให้กู้ยืม (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๔๒/๒๕๓๔)

“ผลประโยชน์ตอบแทน” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ผู้กู้ยืมเงิน หรือบุคคลอื่นจ่ายหรือจะจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินเพื่อการกู้ยืมเงิน ไม่ว่าจะจ่ายในลักษณะดอกเบี้ย เงินปันผล หรือลักษณะอื่นใดในการกู้ยืมเงิน ผู้กระทำความผิดหรือผู้กู้หรือบุคคลอื่นจ่ายหรือตกลงว่าจะจ่าย

ผลประโยชน์ตอบแทนให้ผู้เสียหายหรือผู้ให้กู้ ไม่ว่าเป็นการจ่ายหรือจะจ่ายในรูปของเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด ในรูปของดอกเบี้ย เงินปันผล หรือลักษณะอื่นใด แล้วแต่ผู้กู้จะเรียก คำว่า “ลักษณะอื่นใด” อาจจะเป็นการจ่ายหรือจะจ่ายในรูปแบบต่างๆ เช่น รายได้ บัตรโดยสาร บัตรที่พัก บัตรท่องเที่ยว คูปองอาหาร เป็นต้น ซึ่งหมายความว่า จะต้องมีมูลค่าอยู่ในตัวของตัวเอง สามารถนำไปแลกเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือใช้ชำระค่าบริการต่างๆ แทนการจ่ายเป็นเงิน หรือทรัพย์สิน

“ผู้กู้ยืมเงิน” หมายความว่า บุคคลผู้ทำการกู้ยืมเงิน และในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินเป็นนิติบุคคล ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งลงนามในสัญญาหรือตราสารการกู้ยืมเงินในฐานะผู้แทนของนิติบุคคลนั้นด้วย

ผู้กู้ยืมเงิน ตามกฎหมายฉบับนี้ แบ่งเป็น

๑. บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ทำการกู้ยืมเงิน

๒. นิติบุคคลที่เป็นผู้ทำการกู้ยืมเงิน โดยให้รวมถึง บุคคลที่ลงนามในสัญญาหรือตราสารการกู้ยืมเงินในฐานะผู้แทนของนิติบุคคล ซึ่งอาจเป็นตัวกรรมการบริษัทที่ไม่มีอำนาจจัดการแต่ได้รับมอบหมายให้ลงนามในสัญญาหรือตราสารที่เกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน รวมทั้งลูกจ้างที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายจากกรรมการผู้มีอำนาจให้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว แต่หากเป็นกรณีที่บุคคลนั้นมีพฤติการณ์ชักชวนประชาชนให้กู้ยืมเงิน แม้จะมิใช่กรรมการผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท และมิได้ลงนามในสัญญาหรือตราสารการกู้ยืมเงินในฐานะผู้แทนของบริษัท ก็ถือว่าเป็นผู้กู้ยืมเงิน เช่นกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๗๑/๒๕๔๐)

“ผู้ให้กู้ยืมเงิน” หมายความรวมถึง บุคคลซึ่งผู้ให้กู้ยืมเงินระบุให้เป็นบุคคลที่ได้รับต้นเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้กู้ยืมเงินนอกจากตัวผู้ให้กู้ยืมเงินเองแล้ว ยังรวมถึงบุคคลที่ผู้ให้กู้ระบุต่อผู้กู้ให้เป็นผู้ที่ได้รับเงินลงทุนหรือเงินทุน และผลประโยชน์ตอบแทนตนเองด้วย

ความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

มาตรา ๔ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่า ในการกู้ยืมเงิน ตนหรือบุคคลใดจะจ่ายหรืออาจจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตามพฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตน หรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้น หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินหรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใดๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไปผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

“การโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป”

- ประชาชน หมายความว่า บุคคลทั่วไป ไม่จำกัดตัวว่าเป็นผู้ใด ไม่ถือจำนวนมากน้อยเป็นสำคัญ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๔๕/๒๕๒๗, ฎ.๑๖๖๓/๒๕๓๕) (จิตติ ติงศภัทิย์, ๒๕๔๕ น.๘๘๖)

- กรณีจะถือว่าเป็นการหลอกลวงประชาชนแม้มิได้ป่าวประกาศ แต่หากมีการชักชวนที่เป็นการทั่วไป มิได้มุ่งเจาะจงชักชวนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษโดยเฉพาะ หรือแจ้งให้ผู้ถูกหลอกลวงแต่ละคนไปชักชวนบุคคลอื่นต่อก็ถือว่าเป็นการฉ้อโกงประชาชน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๗๕/๒๕๖๑)

- การที่จำเลยชักชวนบุคคลตั้งแต่ ๑๐ คน ขึ้นไปว่า ตนหรือบุคคลใดจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้โดยที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใดๆ โดยชอบด้วย

กฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ การโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือการกระทำด้วยประการใดๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่ ๑๐ คน ขึ้นไป อันจะทำให้เป็นความผิดสำเร็จฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนนั้น เพียงแต่จำเลยทั้งสามแสดงข้อความดังกล่าวให้ปรากฏแก่ผู้เสียหายบางคนแล้วเป็นผลให้ประชาชนหลงเชื่อและนำเงินมาให้จำเลยทั้งสามกู้ยืม ก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ วรรคแรก ด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๗๕/๒๕๖๑)

องค์ประกอบความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

๑. ผู้ใด หมายถึง บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นตัวการ ผู้ใช้ บังคับ ขู่เข็ญ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริม หรือโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้ให้การช่วยเหลือ หรือผู้ให้ความสะดวก

๒. การโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชน หรือกระทำด้วยประการใดๆ ในการกู้ยืมเงินกระทำต่อบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ในการกู้ยืมเงิน ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งหรือแพร่ข่าวสาร การติดต่อ หรือชักชวน เช่น โฆษณาใน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือพิมพ์ใบปลิว

๓. ผู้กู้ยืมเงินหรือบุคคลใดจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้

- การโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือการกระทำด้วยประการใดๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป อันจะทำให้เป็นความผิดสำเร็จฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนนั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องกระทำการต่อผู้เสียหายแต่ละคนด้วยตนเองทุกครั้งเป็นคราว ๆ ไป เพียงแต่แสดงข้อความดังกล่าวให้ปรากฏแก่ผู้เสียหายแม้เพียงบางคน แล้วเป็นผลให้ประชาชนหลงเชื่อนำเงินมาให้ผู้ต้องหากู้ยืม ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดแล้ว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๗๐/๒๕๕๓)

การหลอกลวงประชาชนให้นำเงินเข้ามาร่วมลงทุนในธุรกิจซื้อขายเงินตราต่างประเทศหรือเก็งกำไร ให้ถือเป็นความผิดฐาน “กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน”

มาตรา ๔ วรรคสอง ผู้ใดไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ดำเนินการ หรือให้พนักงานลูกจ้างหรือบุคคลใดดำเนินการโฆษณา ประกาศหรือชักชวนประชาชนให้ลงทุนโดย

(๑) ซื้อหรือขายเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งหรือหลายสกุล หรือ

(๒) เก็งกำไรหรืออาจจะได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนด้วย

ปัจจุบัน ทางการไทยยังไม่มีการออกใบอนุญาตให้บุคคลใดหรือนิติบุคคลใดประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอัตราการแลกเปลี่ยน ในลักษณะการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หากมีการชักชวนให้มีการร่วมลงทุนในการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ โดยที่ผู้ชักชวนดังกล่าวนั้น ไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน การกระทำดังกล่าวถือว่าเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ วรรคสอง

ในการสอบสวนให้ตรวจสอบการออกใบอนุญาตให้บุคคลใดหรือนิติบุคคลใดประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอัตราการแลกเปลี่ยน ไปที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าได้มีการออกใบอนุญาตให้ผู้กระทำความผิดหรือไม่ เพื่อใช้ประกอบการสอบสวน และหากไม่ได้มีการออกใบอนุญาตก็จะเป็นความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

องค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๕

มาตรา ๕ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในการกู้ยืม หรือจะกู้ยืมเงิน

(ก) มีการโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป หรือโดยการแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด หรือ

(ข) ดำเนินการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ หรือ

(ค) จัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ หรือ

(ง) จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ไปชักชวนบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีการให้กู้ยืมเงิน หรือ

(จ) ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเกินสิบคน ซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมรวมกัน ตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป อันมิใช่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตามกฎหมาย ว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน และ

(๒) ผู้นั้น

(ก) จ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่าย ผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ หรือ

(ข) ไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอ ที่จะเชื่อได้ว่า เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

ผู้นั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา ๔ ทั้งนี้ เว้นแต่ ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้นเป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าว ไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่า กรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น

ความผิดตามมาตรา ๕ แยกองค์ประกอบได้ ๑๐ ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ ๑

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงิน หรือจะกู้ยืมเงิน

๒. มีการโฆษณา หรือประกาศ แก่บุคคลทั่วไป หรือโดยการแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด

๓. ผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้

ลักษณะที่ ๒

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงิน หรือจะกู้ยืมเงิน

๒. ดำเนินกิจการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ

๓. ผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้

ลักษณะที่ ๓

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน

๒. จัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่างๆ

๓. ผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้

ลักษณะที่ ๔

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงิน หรือจะกู้ยืมเงิน

๒. จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ชักชวนบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีการกู้ยืมเงิน

๓. ผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยให้กู้ยืมเงินของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้

ลักษณะที่ ๕

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงิน หรือจะกู้ยืมเงิน

๒. ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเกินสิบคน ซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป อันมิใช่การกู้ยืมจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ของสถาบันการเงิน

๓. ผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยให้กู้ยืมเงินของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้

ลักษณะที่ ๖

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงิน หรือจะกู้ยืมเงิน

๒. มีการโฆษณา หรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป หรือแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด

๓. ผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้นตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่าเป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

ลักษณะที่ ๗

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงิน หรือจะกู้ยืมเงิน

๒. ดำเนินกิจการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ

๓. ผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้น ตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่าเป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

ลักษณะที่ ๘

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงิน หรือจะกู้ยืมเงิน

๒. จัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ

๓. ผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ(๓) หรือกิจการของผู้นั้น ตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่าเป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

ลักษณะที่ ๙

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงิน หรือจะกู้ยืมเงิน

๒. จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ไปชักชวนบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีการกู้ยืมเงิน

๓. ผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗(๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้น ตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่าเป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

ลักษณะที่ ๑๐

๑. ผู้ใดกระทำการกู้ยืมเงิน หรือจะกู้ยืมเงิน

๒. ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเกินสิบคน ซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป อันมิใช่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ของสถาบันการเงิน

๓. ผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้น ตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่าเป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

หมายเหตุ ทั้ง ๑๐ ลักษณะ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน มาตรา ๔ เว้นแต่ ผู้นั้น

๑. จะสามารถพิสูจน์ได้ว่ากิจการของตนหรือของบุคคลที่อ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือ

๒. หากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียงพอ ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือ

๓. มีเหตุอันสมควรอย่างอื่นเป็นบทที่ผลักภาระการพิสูจน์ไปให้ผู้กู้ยืมเงิน

- ลักษณะความผิดตามมาตรา ๕ ไม่ชัดเจนว่าเป็นการหลอกลวงผู้เสียหาย แม้จะมีการกู้ยืมเงินมีอยู่จริง แต่ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน หากมีการจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ เว้นแต่จะพิสูจน์ให้ได้ความตามข้อยกเว้นวรรคท้ายของมาตรา ๕ สำหรับความผิดตามมาตรา ๔ นั้น เป็นลักษณะของการหลอกลวงผู้เสียหายให้นำเงินมาร่วมลงทุน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๒๖/๒๕๕๔)

คำว่า **“ปกติธุระ”** หมายถึง กระทำเป็นธุรกิจหรือกระทำเป็นประจำการจัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ ไม่จำกัดว่าจะมาจากสถานที่ใดๆ เช่น จัดส่งเจ้าหน้าที่หรือจัดตั้งสำนักงานสาขาที่ต่าง ๆ ในการรับเงิน จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ไปชักชวนบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีการให้กู้ยืมเงิน อาจเป็นการใช้หรือจ้างลูกจ้างตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปชักชวนให้มีการรับฝากเงิน การกู้ การยืม การจำหน่ายบัตร

คำว่า **“สถาบันการเงิน”** ตาม พ.ร.บ.ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๒๓ มาตรา ๓ หมายความว่า

- ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)
- ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์
- บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
- สถาบันการเงินอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยคำแนะนำของ ธปท. และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในปัจจุบันนี้ รมว.คลัง ได้ออกประกาศกระทรวงการคลังกำหนดให้ “ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ออมทรัพย์ และบริษัทประกันชีวิต เป็นสถาบันการเงิน” ด้วย

ส่วน **“อัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้”** นั้น หมายความว่า อัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ใน

การกู้ยืมเงิน หรือรับเงินจากประชาชน ซึ่งในขณะนี้ใช้อัตราดอกเบี้ยลอยตัว (ในบรรดาสถาบันการเงินด้วยกัน บริษัทเงินทุน หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ มีสิทธิจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ผู้ให้กู้ยืม หรือผู้ฝากได้ในอัตราสูงสุด) ดังนั้น การสอบสวนจะต้องตรวจสอบจาก ธปท. หรือสำนักงานสาขาว่าในขณะเกิดเหตุ อัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ กำหนดร้อยละเท่าใด

การคำนวณอัตราผลประโยชน์ตอบแทนที่ไม่ใช่ตัวเงิน

มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณอัตราผลประโยชน์ตอบแทนตามมาตรา ๔ และมาตรา ๕ ในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินได้จ่ายหรือจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนที่มิใช่เป็นตัวเงิน ให้คำนวณมูลค่าของผลประโยชน์ตอบแทนดังกล่าวออกเป็นจำนวนเงิน

กรณีที่มีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนในลักษณะอื่นที่มิใช่รูปดอกเบี้ย เงินปันผลที่เป็นตัวเงิน แต่จ่ายในลักษณะอื่น เช่น บริการรถรับขนส่ง ให้ที่พัก หรืออาหารฟรี เป็นต้น ให้คำนวณผลตอบแทนดังกล่าวเป็นตัวเงิน เพื่อคำนวณให้ได้ว่าผลตอบแทนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายจะพึงจ่ายให้ได้

ตัวอย่าง วันที่ ๒๔ ก.ค. ๖๐ ผู้ต้องหาชักชวนให้ประชาชนให้ลงทุนเกี่ยวกับตั๋วโดยสารเครื่องบิน โดยให้โอนเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท สำหรับตั๋วเครื่องบินไปกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ จำนวน ๒ ที่นั่ง แถม ๑ ที่นั่ง ราคา ๑๕๐,๐๐๐ บาท คิดเป็น ๕๐,๐๐๐ บาทต่อใบ ต่อมาวันที่ ๑๔ ก.ย. ๖๐ ผู้เสียหายใช้ตั๋วโดยสารเดินทางไปกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ มูลค่า ๕๐,๐๐๐ บาท หากเป็นตั๋วโดยสารราคาปกติจะมีมูลค่าถึง ๑๔๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นผลประโยชน์ตอบแทนได้ ๙๐,๐๐๐ บาท ต่อ ๕๒ วัน (นับเวลาตั้งแต่ ๒๔ ก.ค. ๖๐ – ๑๔ ก.ย. ๖๐) จากเงินทุน ๕๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นผลประโยชน์ตอบแทนได้อัตราร้อยละ ๑,๒๖๓.๔๖ ต่อปี (๙๐,๐๐๐X๓๖๕X๑๐๐ หารด้วย ๕๐,๐๐๐X๕๒= ๑,๒๖๓.๔๖)

๒.๒.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน

ตารางข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑.	ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง	ป.อาญา มาตรา ๓๔๑	- จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒.	ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๑ ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน	ป.อาญา มาตรา ๓๔๓	- จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓.	กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๔ ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน
๔.	ผู้ใดไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ดำเนินการ หรือให้พนักงาน ลูกจ้าง หรือบุคคลใด ดำเนินการโฆษณา ประกาศหรือชักชวนประชาชนให้ลงทุนโดยซื้อหรือขายเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งหรือหลายสกุล เป็นความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๔ วรรคสอง (๑) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐-๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทและปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน
๕.	ผู้ใดไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ดำเนินการหรือให้พนักงาน ลูกจ้าง หรือบุคคลใด ดำเนินการโฆษณา ประกาศหรือชักชวนประชาชนให้เก็งกำไรหรืออาจจะได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๔ วรรคสอง(๒) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๖.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน มีการโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป หรือโดยการแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕(๑) (ก) (๒) (ก) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้น เนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น
๗.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน ดำเนินกิจการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ และผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕(๑) (ข) (๒) (ก) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๘.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน จัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่างๆ ผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕(๑) (ค) (๒) (ก) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่ากิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น
๙.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ไปชักชวนบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีการให้กู้ยืมเงินและผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕(๑) (ง) (๒) (ก) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑๐.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเกินสิบคน ซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป อันมิใช่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน และผู้นั้นจ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕(๑) (จ)(๒) (ก) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น
๑๑.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน มีการโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป หรือโดยการแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด และผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้นตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่า เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕ (๑) (ก) (๒) (ข) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑๒.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน ดำเนินกิจการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ และผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้นตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่า เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕ (๑) (ข) (๒) (ข) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น
๑๓.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน จัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ และผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้นตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่า เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕(๑) (ค) (๒) (ข) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑๔.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปไปชักชวนบุคคลต่างๆ เพื่อให้มีการให้กู้ยืมเงิน และผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้นตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่า เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕(๑) (ง) (๒) (ข) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น
๑๕.	ผู้ใดกระทำการในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเกินสิบคนซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป อันมิใช่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน และผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้นตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่า เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลายได้ ถือว่าผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ตามมาตรา ๔)	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๕ (๑) (จ) (๒) (ข) ประกอบ มาตรา ๑๒	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน **เว้นแต่**ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น
๑๖.	ผู้ใดขัดขวาง ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติตามมาตรา ๗(๔) หรือมาตรา ๘	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๑๓	- จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี หรือไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑๗.	ผู้ใดไม่มีเหตุอันสมควร ไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียก หรือคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗(๑) (๒) (๓) หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถาม	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๑๔	- จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน หรือไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท
๑๘.	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.ก.นี้ เป็นนิติบุคคล กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๑๕ วรรคแรก (แก้ไขโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ.๒๕๖๐)	ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย **เว้นแต่**พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น
๑๙.	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.ก.นี้ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคล ซึ่งปรากฏพยานหลักฐานว่ามีพฤติกรรมเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๑๕ วรรคสอง	ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย **เว้นแต่** พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น
๒๐.	ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ ถ้าได้กระทำความผิดซ้ำอีกในระหว่างการรอการลงโทษหรือภายใน ๕ ปีนับแต่วันพ้นโทษ	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินทีเป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๑๕/๑	หากศาลพิพากษาลงโทษครั้งหลังก็ให้เพิ่มโทษแก่นั้นอีก ๑ เท่าของโทษที่ศาลกำหนด สำหรับความผิดครั้งหลัง
๒๑.	ในกรณีคนต่างด้าวต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕	พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๑๕/๒	ให้เนรเทศผู้นั้นออกนอกราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศ ถ้าผู้นั้นจะต้องรับโทษ ก็ให้รับโทษก่อน

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๒๒.	นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน	พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ แก้ไขโดย พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๔ (๑)	- จำคุกตั้งแต่ ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๓.	ประกอบธุรกิจขายตรงและผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงดำเนินกิจการในลักษณะที่เป็นการชักชวนให้บุคคลเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการประกอบธุรกิจขายตรงหรือในการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงโดยตกลงว่าจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนจากการหาผู้เข้าร่วมเครือข่ายดังกล่าวซึ่งคำนวณจากจำนวนผู้เข้าร่วมเครือข่ายที่เพิ่มขึ้น	พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๑๙ ประกอบมาตรา ๔๖	- จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๓ ความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

ในอดีตที่ผ่านมาได้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุนจากประชาชนและเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวมถึงนำมาซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล แต่ยังไม่มีกฎหมายที่กำกับดูแลการดำเนินการดังกล่าวในประเทศไทย ทำให้มีการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงิน ระบบเศรษฐกิจของประเทศและอาจเกิดผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ดังนั้น เพื่อให้มีการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจและการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล และรองรับการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน อันจะเป็นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้กิจการที่มีศักยภาพมีเครื่องมือในการระดมทุนที่หลากหลาย ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอเพื่อประกอบการตัดสินใจเกิดความโปร่งใส และป้องกันมิให้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลที่ไม่มีแหล่งที่มาที่ชัดเจนไปใช้ประโยชน์หรือกระทำการหลอกลวงประชาชนหรือประกอบอาชญากรรม ตลอดจนมีกลไกในการดูแลรักษาเสถียรภาพทางการเงินและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จึงได้มีการตรา พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๑ (“พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ”) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับดูแลการระดมทุนต่อประชาชนผ่านการเสนอขายโทเคนดิจิทัล การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล และการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล

๒.๓.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๑ กำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการระดมทุนต่อประชาชนผ่านการเสนอขายโทเคนดิจิทัล การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล และการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล ดังนี้

ประเภทของสินทรัพย์ดิจิทัล

สินทรัพย์ดิจิทัล (digital asset) ที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชกำหนดนี้ ได้แก่ คริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ (มาตรา ๓)

(๑) **“คริปโทเคอร์เรนซี”** คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีความประสงค์ที่จะใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัล และหมายความรวมถึงหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่น ที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดเพิ่มเติม

(๒) **“โทเคนดิจิทัล”** คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใดๆ หรือกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อตกลงระหว่างผู้ออกและผู้ถือ และหมายความรวมถึงหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดเพิ่มเติม ซึ่งคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้ออกประกาศกำหนดให้คริปโทเคอร์เรนซีที่ผู้ออกมีวัตถุประสงค์ในการระดมทุนจากประชาชนและมีการกำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใดๆ หรือมีการกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดๆ ถือเป็นโทเคนดิจิทัลด้วย

ข้อยกเว้นไม่ถือเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล

พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๑ ได้กำหนดว่า “สินทรัพย์ดิจิทัล” ตาม พ.ร.บ.สินทรัพย์ดิจิทัลและตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งแม้จะอยู่ในรูปของหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ถือเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลในประเภทคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัลภายใต้พระราชกำหนดนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและป้องกันความซ้ำซ้อนของกฎหมาย (มาตรา ๕)

การกำกับดูแลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล

พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ กำหนดให้กิจกรรมที่ถูกกำกับดูแลภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ได้แก่

(๑) การระดมทุนด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน (หมวด ๓) ซึ่งมิได้กำกับดูแล การเสนอขายคริปโทเคอร์เรนซี เว้นแต่คริปโทเคอร์เรนซีนั้นได้ถูกประกาศกำหนดให้ถือเป็นโทเคนดิจิทัล

(๒) การให้บริการเป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล (หมวด ๔)

การป้องกันการนำสินทรัพย์ดิจิทัลไปสนับสนุนธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย

พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ กำหนดให้ผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัลที่จะรับคริปโทเคอร์เรนซีเป็นการตอบแทน หรือผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่จะรับคริปโทเคอร์เรนซีจากลูกค้าในการทำธุรกรรมให้รับได้เฉพาะคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้จากการซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือฝากไว้กับผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตาม พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ นี้เท่านั้น (มาตรา ๙) ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการนำคริปโทเคอร์เรนซีที่ไม่มีแหล่งที่มาที่ชัดเจนมาใช้ในการทำธุรกรรม นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล เป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (มาตรา ๗) ทั้งนี้ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบมิให้มีการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือสนับสนุนการก่ออาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย

การเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน (หมวด ๓)

การเสนอขายโทเคนดิจิทัลที่ออกใหม่ต่อประชาชน หรือโทเคนดิจิทัลที่ผู้เสนอขายได้ออกไว้แล้ว และมีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอขายเป็นการทั่วไปต่อประชาชน จะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด และต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. รวมทั้งต้องยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ด้วย ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (มาตรา ๑๗)

การเสนอขายโทเคนดิจิทัลที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. แล้ว จะกระทำได้ต่อเมื่อแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนมีผลใช้บังคับแล้ว (มาตรา ๑๙)

โดยต้องเสนอขายต่อผู้ลงทุนตามประเภทและภายใต้เงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (มาตรา ๑๘) รวมทั้งต้องเสนอขายผ่านผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO portal) *(ภายใต้พระราชกำหนดนี้ **"ผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล"** หมายความว่า ผู้ให้บริการระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเสนอขายโทเคนดิจิทัลที่ออกใหม่ ซึ่งทำหน้าที่กลั่นกรองลักษณะของโทเคนดิจิทัลที่จะเสนอขาย คุณสมบัติของผู้ออก และความครบถ้วนถูกต้องของแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัล และร่างหนังสือชี้ชวน หรือข้อมูลอื่นใดที่เปิดเผยผ่านผู้ให้บริการดังกล่าว) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. เท่านั้น (มาตรา ๑๙)* ทั้งนี้ กรรมการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจควบคุมกิจการของผู้ขออนุญาตเสนอขายโทเคนดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนดเช่นกัน (มาตรา ๒๑)

มีการกำหนดหน้าที่ภายหลังการเสนอขาย โดยให้ผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัลจัดทำและส่งรายงานเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัล และข้อมูลอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือโทเคนดิจิทัล หรือต่อการตัดสินใจลงทุน หรือต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหรือมูลค่าของโทเคนดิจิทัล ต่อสำนักงาน ก.ล.ต. เพื่อให้มีการเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชนและผู้ลงทุนต่อไป (มาตรา ๒๕)

ทั้งนี้ คณะกรรมการ ก.ล.ต. อาจประกาศกำหนดให้การเสนอขายโทเคนดิจิทัลบางประเภทไม่อยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติของหมวด ๓ การเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน (มาตรา ๑๖) หรืออาจยกเว้นให้การเสนอขายโทเคนดิจิทัลบางประเภทหรือบางลักษณะ ไม่ต้องยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนต่อสำนักงาน ก.ล.ต. (มาตรา ๒๐) ได้ ทั้งนี้ เพื่อผ่อนปรนให้กับโทเคนดิจิทัลบางประเภทซึ่งเป็นการใช้เพื่อซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยไม่มีลักษณะของการระดมทุนหรือเป็นการเสนอขายต่อบุคคลในวงจำกัด ซึ่งมิได้มีผลกระทบต่อระบบการเงินหรือประชาชนในวงกว้าง

การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล (หมวด ๔)

ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลตาม พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ได้แก่ การประกอบธุรกิจตามประเภทดังต่อไปนี้

(๑) **"ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล"** หมายถึง ศูนย์กลางหรือเครือข่ายใดๆ ที่จัดให้มีขึ้นเพื่อการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล โดยการจับคู่หรือหาคู่สัญญาให้ หรือการจัดระบบหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้ซึ่งประสงค์จะซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลสามารถทำความตกลงหรือจับคู่กันได้ โดยกระทำเป็นทางค้าปกติ แต่ทั้งนี้ไม่รวมศูนย์กลางหรือเครือข่ายในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒) **"นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล"** หมายถึง บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการเป็นนายหน้าหรือตัวแทน เพื่อซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลให้แก่บุคคลอื่น โดยกระทำเป็นทางค้าปกติและได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๓) **"ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล"** หมายถึง บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลในนามของตนเองเป็นทางค้าปกติ โดยกระทำนอกศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล แต่ไม่รวมถึงการให้บริการในลักษณะตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๔) กิจการอื่นที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต.

ผู้ที่จะสามารถประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลข้างต้นได้ จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ซึ่งในการยื่นขออนุญาตและการพิจารณาอนุญาต เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข รวมถึงเสียค่าธรรมเนียมตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา ๒๖)

ซึ่งในการพิจารณาอนุญาต รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลต้องปฏิบัติด้วยก็ได้ (มาตรา ๒๗) ทั้งนี้ ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลสามารถยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเพียงประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทได้

ภายหลังจากได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ภายใต้ พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และกฎเกณฑ์อื่นๆ ที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือสำนักงาน ก.ล.ต. ประกาศกำหนดโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.ก.สินทรัพย์ฯ ด้วย ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- การแต่งตั้งกรรมการหรือผู้บริหาร

กรรมการหรือผู้บริหารของผู้ประกอบธุรกิจฯ จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (มาตรา ๒๘) และผู้ประกอบธุรกิจฯ จะแต่งตั้งหรือมอบหมายบุคคลใดเป็นกรรมการหรือผู้บริหารได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. แล้ว (มาตรา ๒๙)

ทั้งนี้ บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นกรรมการหรือผู้บริหารจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ซึ่งหากปรากฏว่ามีลักษณะต้องห้ามระหว่างดำรงตำแหน่งหรือภายหลังจากได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. แล้ว สำนักงาน ก.ล.ต. สามารถเพิกถอนความเห็นชอบที่เคยให้ไว้ได้ และในกรณีที่สำนักงาน ก.ล.ต. พิจารณาเพิกถอนการให้ความเห็นชอบกรรมการหรือผู้บริหารรายใด ผู้ประกอบธุรกิจฯ มีหน้าที่ต้องเสนอชื่อบุคคลอื่นแทนเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนความเห็นชอบ (มาตรา ๒๙)

- มาตรฐานและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

ในการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ผู้ประกอบธุรกิจฯ จะต้องดำเนินการและปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานตลอดจนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดไว้ด้วย (มาตรา ๓๐) เช่น การมีโครงสร้างการบริหารจัดการ ระบบงาน และบุคลากร ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการประกอบธุรกิจ การมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอรองรับการประกอบการและความเสี่ยงในด้านต่างๆ การดูแลรักษาความปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อและให้บริการลูกค้า การมีระบบบัญชีที่เหมาะสม การทำ KYC/CDD เป็นต้น ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในรายละเอียดจะแตกต่างกันไปตามลักษณะการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจฯ แต่ละประเภท

- การเก็บรักษาทรัพย์สินของลูกค้า

กรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจฯ มีการเก็บรักษาทรัพย์สินของลูกค้า ผู้ประกอบธุรกิจฯ จะต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินของลูกค้าแต่ละรายแยกออกจากกัน รวมทั้งต้องแยกทรัพย์สินของลูกค้าออกจากทรัพย์สินของผู้ประกอบธุรกิจฯ ด้วย โดยผู้ประกอบธุรกิจฯ ไม่สามารถนำทรัพย์สินของลูกค้าไปใช้เพื่อการอื่นใดได้นอกเหนือจากการใช้เพื่อประโยชน์ของลูกค้า ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินของลูกค้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง)

ทั้งนี้ พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ได้กำหนดให้ทรัพย์สินของลูกค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจฯ เก็บรักษาไว้ในบัญชีของผู้ประกอบธุรกิจฯ ยังคงเป็นทรัพย์สินของลูกค้า (มาตรา ๓๑ วรรคสอง) และให้ความคุ้มครองทรัพย์สินของลูกค้า ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจฯ ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือถูกทางการหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมายอื่น ระงับการดำเนินกิจการบางส่วนหรือทั้งหมดของผู้ประกอบธุรกิจฯ ในทำนองเดียวกับที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.สินทรัพย์ดิจิทัลและตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๓๕ และ พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ.๒๕๔๖ อีกด้วย จึงมีผลให้ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจฯ ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือถูกหน่วยงานทางการสั่งระงับการดำเนินการ ทรัพย์สินของลูกค้าจะได้รับการคุ้มครอง โดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การยึดหรืออายัด

ในคดีแพ่ง หรือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย รวมทั้งไม่อยู่ภายใต้การห้ามจำหน่าย จ่ายโอนของหน่วยงานทางการอื่น โดยกำหนดให้ลูกค้ามีสิทธิได้รับจัดสรรทรัพย์สินของตนคืนและมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในส่วนที่ยังขาดอยู่ได้อีกด้วย (มาตรา ๓๑ วรรคสาม)

การเลิกประกอบธุรกิจ การเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจ และการห้ามการทำธุรกรรม (หมวด ๕)

- การเลิกประกอบธุรกิจ

หากผู้ประกอบธุรกิจฯ ประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามที่ได้รับอนุญาตไว้ สามารถทำได้โดยยื่นขออนุญาตเลิกประกอบธุรกิจต่อรัฐมนตรีผ่านทางคณะกรรมการ ก.ล.ต. ซึ่งในการอนุญาตให้เลิกประกอบธุรกิจนั้น รัฐมนตรีอาจกำหนดเงื่อนไขใดๆ ไว้ด้วยก็ได้ (มาตรา ๓๒) ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจฯ ดังกล่าวต้องทำการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล ชำระราคา ส่งมอบรายการที่ค้าง หรือดำเนินการใดๆ ตามหลักเกณฑ์ และภายในระยะเวลาที่สำนักงาน ก.ล.ต. ประกาศกำหนดเพื่อจัดการทรัพย์สินของลูกค้าและของผู้ประกอบธุรกิจให้แล้วเสร็จด้วย (มาตรา ๓๓)

- การเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจ

รัฐมนตรีตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. มีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลได้ ในกรณีที่ปรากฏเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด หรือหยุดประกอบธุรกิจเกินกว่าเวลาที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด (มาตรา ๓๔)

(๒) ปรากฏหลักฐานว่าผู้ประกอบธุรกิจฯ มีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่กำหนดตาม พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ โดยผู้ประกอบธุรกิจฯ ดังกล่าวถูกคณะกรรมการ ก.ล.ต. สั่งให้ระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวแล้ว เพื่อให้ไปดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง แต่ยังคงฝ่าฝืนไม่ดำเนินการ หรือกระทำความผิดซ้ำอีก (มาตรา ๓๕)

(๓) ปรากฏหลักฐานว่าผู้ประกอบธุรกิจฯ มีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานในลักษณะที่อาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประโยชน์ของประชาชน และไม่สามารถแก้ไขฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานดังกล่าวได้ (มาตรา ๓๖)

ทั้งนี้ รัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจฯ ที่ถูกเพิกถอนการอนุญาตข้างต้น ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของลูกค้า

- การห้ามการทำธุรกรรม

ในกรณีที่การทำธุรกรรม การดำเนินกิจการ หรือการดำเนินการใดที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบการเงินหรือระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศห้ามผู้ประกอบธุรกิจฯ ทำธุรกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดอันเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล หรือสั่งระงับการดำเนินกิจการหรือการดำเนินการทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้ แม้การกระทำธุรกรรมดังกล่าวจะมิได้ขัดต่อ พ.ร.ก.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการทำธุรกรรมนั้นๆ ต่อระบบการเงินหรือระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ (มาตรา ๓๗)

การป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (หมวด ๖)

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมตามหมวด ๖ นี้ ใช้บังคับกับสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลตาม พ.ร.ก.สินทรัพย์ฯ เท่านั้น (มาตรา ๓๘) โดยมีหลักเกณฑ์ในทำนองเดียวกับบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลตาม พ.ร.บ.สินทรัพย์ดิจิทัลและตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๓๕

ทั้งนี้ ได้กำหนดลักษณะของการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ดังต่อไปนี้

(๑) False dissemination : การห้ามบอกกล่าว เผยแพร่ หรือให้คำรับรองข้อความอันเป็นเท็จหรือข้อความอันอาจก่อให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัล โทเคนดิจิทัล หรือราคาซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งน่าจะทำให้มีผลกระทบต่อราคาหรือต่อการตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล (มาตรา ๔๐) รวมถึงการวิเคราะห์หรือคาดการณ์ โดยนำข้อมูลที่รู้ว่าเป็นเท็จ หรือไม่ครบถ้วนอันอาจก่อให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญมาใช้ หรือละเลยที่จะพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลหรือบิดเบือนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์หรือคาดการณ์ และได้เปิดเผยความเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์หรือคาดการณ์นั้นต่อประชาชน ในประการที่น่าจะทำให้มีผลกระทบต่อราคาหรือต่อการตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล (มาตรา ๔๑)

(๒) Insider trading : การห้ามมิให้บุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในที่เกี่ยวกับผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัล หรือโทเคนดิจิทัล ซื้อขายหรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับโทเคนดิจิทัลไม่ว่าเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น และห้ามเปิดเผยข้อมูลภายในแก่บุคคลอื่น โดยรู้หรือควรรู้ว่าผู้รับข้อมูลอาจนำไปใช้ประโยชน์ในการซื้อขาย เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ (มาตรา ๔๒) รวมทั้งได้กำหนดบทสันนิษฐานบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในไว้อีกด้วย (มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔)

(๓) Front running : การห้ามผู้ประกอบธุรกิจฯ ประเภทนายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล รวมทั้งพนักงานหรือลูกจ้าง ซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลเกี่ยวกับการสั่งซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลของลูกค้า กระทำการซื้อขายตัดหน้าลูกค้า หรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคำสั่งของลูกค้าให้แก่บุคคลอื่น โดยรู้หรือควรรู้ว่าบุคคลนั้นจะอาศัยข้อมูลดังกล่าวเพื่อซื้อขายตัดหน้าลูกค้า ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่นในประการที่น่าจะทำให้ลูกค้ารายดังกล่าวเสียประโยชน์ (มาตรา ๔๕)

(๔) Market manipulation : การห้ามมิให้ส่งคำสั่งซื้อขาย หรือซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลอันทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาหรือปริมาณการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึงการส่งคำสั่งซื้อขายหรือซื้อขายในลักษณะที่ต่อเนื่องกันโดยมุ่งหมายให้ราคา หรือปริมาณการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลผิดไปจากสภาพปกติของตลาด (มาตรา ๔๖) โดยระบุบทสันนิษฐานการกระทำที่เข้าข่าย market manipulation และตัวการไว้ด้วย (มาตรา ๔๘ และ ๔๙) นอกจากนี้ market manipulation รวมถึงกรณีการส่ง แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งซื้อขายเข้าไปในระบบซื้อขายของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล โดยรู้หรือควรรู้ว่าการกระทำดังกล่าวน่าจะทำให้ราคาหรือปริมาณการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลผิดไปจากสภาพปกติของตลาดและเป็นเหตุให้ระบบซื้อขายล่าช้าหรือหยุดชะงัก (มาตรา ๕๐)

อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ (หมวด ๗)

ในการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ พ.ร.ก.สินทรัพย์ฯ นี้ ได้กำหนดอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ทำนองเดียวกับ พ.ร.บ.สินทรัพย์ดิจิทัลและตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๓๕ และเพิ่มเติมอำนาจในการตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่เป็นการกระทำผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ (มาตรา ๕๑) เช่น อำนาจเข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจหรือสถานที่อื่นตามที่กำหนดไว้ รวมถึงสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบ เอกสาร หลักฐานหรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง อำนาจในการตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ อำนาจยึด หรืออายัดทรัพย์สิน เอกสาร หลักฐาน หรือระบบคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตาม พ.ร.ก.สินทรัพย์ฯ หรืออำนาจในการสั่งให้บุคคลตามที่กำหนดไว้มาให้ถ้อยคำหรือนำส่งหลักฐาน ซึ่งรวมถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องด้วย เป็นต้น

นอกจากนี้ ในกรณีที่หน่วยงานกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลของต่างประเทศร้องขอให้สำนักงาน ก.ล.ต. มีอำนาจให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมหรือตรวจสอบข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ประกอบการพิจารณาการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอได้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๕๒ ซึ่งเป็นหลักต่างตอบแทนระหว่างกัน (reciprocity) ทั้งนี้ พยานหลักฐานที่ได้รับจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างประเทศกับสำนักงาน ก.ล.ต. สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีได้ (มาตรา ๕๓) อีกทั้งข้อมูล ข้อเท็จจริง เอกสาร และหลักฐานต่างๆ ที่สำนักงาน ก.ล.ต. ส่งมอบในการกล่าวโทษผู้กระทำผิด พนักงานสอบสวนสามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนคดีอาญาได้ (มาตรา ๕๔) และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ พ.ร.ก.สินทรัพย์ฯ นี้ เป็นเจ้าพนักงานตาม ป.อาญา (มาตรา ๕๖)

การดำเนินการทางอาญา (Criminal Actions) เป็นกระบวนการบังคับใช้กฎหมายกับบุคคลซึ่งกระทำการหรือละเว้นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่ ก.ล.ต. กำกับดูแล สามารถดำเนินการได้ ๒ ลักษณะ คือ (ก) การเปรียบเทียบความผิดอาญาโดยคณะกรรมการเปรียบเทียบ หรือ (ข) การดำเนินคดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้ กระบวนการทางอาญาเป็นกระบวนการที่ใช้กับข้อหาความผิดส่วนใหญ่ตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ก.ล.ต.

๑. การเปรียบเทียบความผิดอาญา

กฎหมายที่ ก.ล.ต. กำกับดูแล ทั้ง ๖ ฉบับ มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ความผิดบางลักษณะเป็นความผิดที่สามารถเปรียบเทียบและกำหนดค่าปรับโดยคณะกรรมการเปรียบเทียบที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายดังกล่าว และเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเข้ารับการเปรียบเทียบ และชำระค่าปรับตามคำสั่งคณะกรรมการเปรียบเทียบแล้ว สิทธิในการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะสิ้นสุดลง

ความผิดที่สามารถยุติด้วยการเปรียบเทียบความผิดได้ เป็นไปตามที่บัญญัติในมาตรา ๓๑๗ แห่ง พ.ร.บ.สินทรัพย์ดิจิทัลและตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลฯ มาตรา ๑๕๕ แห่ง พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้าฯ มาตรา ๙๔ แห่ง พ.ร.บ.ทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุนฯ มาตรา ๔๒ แห่ง พ.ร.บ.กองทุนสำรองเลี้ยงชีพฯ มาตรา ๔๓ แห่ง พ.ร.ก.นิติบุคคลเฉพาะกิจฯ และมาตรา ๙๕ แห่ง พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ

องค์คณะของคณะกรรมการเปรียบเทียบประกอบด้วยบุคคลภายนอกที่เป็นอิสระจากสำนักงาน ก.ล.ต. จำนวน ๓ ท่าน ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ดังนี้

(ก) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(ข) ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย และ

(ค) ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

๒. การดำเนินคดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สำหรับความผิดอื่นๆ ที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิดที่สามารถเปรียบเทียบได้ หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเข้ารับการเปรียบเทียบ หรือไม่ชำระค่าปรับตามคำสั่งของคณะกรรมการเปรียบเทียบ หรือชำระไม่ครบถ้วน ก.ล.ต. จะกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ) เพื่อให้สอบสวนการกระทำความผิดของบุคคลดังกล่าว

ตาม ป.อาญา พนักงานสอบสวนจะทำหน้าที่สอบสวน รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน และเสนอความเห็นเกี่ยวกับคดีไปยังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการจะมีอำนาจพิจารณาความสมบูรณ์ครบถ้วนของสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ก่อนมีความเห็นสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาตามสำนวนการสอบสวนดังกล่าว ทั้งนี้ ในคดีที่พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยแล้ว ศาลยุติธรรมจะเป็นผู้พิจารณาตัดสินต่อไป

นอกจากนั้น ศาลที่พิจารณาข้อหาความผิดตามมาตรา ๒๗๘ มาตรา ๒๘๑/๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘๑/๑๐ มาตรา ๒๙๖ มาตรา ๒๙๖/๑ หรือมาตรา ๒๙๗ แห่ง พ.ร.บ.สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และตามมาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๗๓ แห่ง พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ มีอำนาจใช้มาตรการต่อไปนี้กับผู้กระทำความผิดได้

(๑) ชดใช้เงินเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับหรือพึงได้รับจากการกระทำผิด

(๒) ห้ามเข้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลหรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นเวลาไม่เกิน ๕ ปี

(๓) ห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี

(๔) ชดใช้ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบให้กับ ก.ล.ต.

บทกำหนดโทษทางอาญาและมาตรการลงโทษทางแพ่ง (หมวด ๘ และ ๙)

๑. กำหนดโทษแก่ผู้ใดเสนอขายโทเคนดิจิทัลโดยฝ่าฝืนหรือไม่ได้รับอนุญาต หรือเสนอขาย โดยไม่กระทำผ่านผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล มีโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของราคาขายของโทเคนดิจิทัลทั้งหมดซึ่งผู้นั้นได้เสนอขาย แต่ทั้งนี้ เงินค่าปรับต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๗)

๒. กำหนดโทษแก่ผู้ใดเสนอขายโทเคนดิจิทัลโดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (มาตรา ๕๘ และมาตรา ๖๐)

๓. กำหนดโทษแก่ผู้ใดแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนในสาระสำคัญ (มาตรา ๕๙)

๔. กำหนดโทษแก่ผู้ใดเสนอขายหรือขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชนก่อนที่แบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนที่ยื่นไว้ต่อสำนักงาน ก.ล.ต. มีผลใช้บังคับ (มาตรา ๖๑)

๕. กำหนดโทษแก่ผู้ใดเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชนในระหว่างที่สำนักงาน ก.ล.ต. สั่งระงับ การมีผลใช้บังคับของแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวน (มาตรา ๖๒)

๖. กำหนดโทษแก่ผู้ใดประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ (มาตรา ๖๔)

๗. กำหนดโทษแก่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใด ทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา ๘๒)

๘. กำหนดโทษแก่ผู้ใดล่วงรู้กิจการของบุคคลใดเนื่องจากการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดนี้หรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ที่ปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดนี้ อันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๒)

๙. กำหนดในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงาน

ของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย (มาตรา ๙๔)

๑๐. กำหนดกรณีความผิดที่ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้ คณะกรรมการเปรียบเทียบซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีจำนวนสามคน โดยอย่างน้อยต้องเป็นพนักงานสอบสวนตาม ป.วิอาญา หนึ่งคน อย่างไรก็ดี เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้ทำการเปรียบเทียบและผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการเปรียบเทียบกำหนดแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตาม ป.อาญา (มาตรา ๙๕)

มาตรการลงโทษทางแพ่ง

๑. การกระทำความผิดที่อาจดำเนินมาตรการลงโทษทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดนั้นได้ (มาตรา ๙๖) ๘ ๑) แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญอันเป็นความผิดตามมาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๕ ๒) กระทำการอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล อันเป็นความผิดตามมาตรา ๗๐ และมาตรา ๗๑ ๓) ยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล บัญชีธนาคาร บัญชีที่เปิดไว้กับ ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล หรือบัญชีอื่นใดที่ใช้ชำระราคาซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล หรือใช้บัญชีซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล บัญชีธนาคาร บัญชีที่เปิดไว้กับผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล หรือบัญชีอื่นใดของบุคคลอื่น อันเป็นความผิดตามมาตรา ๗๓

๒. กำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่ง ได้แก่ ค่าปรับทางแพ่งชดใช้เงินในจำนวนที่เท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับหรือพึงได้รับจากการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๖ ห้ามเข้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่เกินห้าปี ห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารของผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัลหรือผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่เกินสิบปีและชดใช้ค่าใช้จ่ายของสำนักงาน ก.ล.ต. เนื่องจากการตรวจสอบการกระทำความผิดนั้นคืนให้แก่สำนักงาน ก.ล.ต.

๓. กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยสินทรัพย์ดิจิทัล และตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล เป็นคณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งตามพระราชกำหนดนี้ (มาตรา ๙๙)

บทเฉพาะกาลกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่ได้ประกอบธุรกิจอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับเป็นธุรกิจที่ต้องขออนุญาตตามพระราชกำหนดนี้ โดยหากจะดำเนินกิจการต่อไปให้ยื่นคำขออนุญาตตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกำหนดนี้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้มีผลใช้บังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขออนุญาตแล้ว ให้ดำเนินกิจการต่อไปได้จนกว่าจะมีคำสั่งไม่อนุญาต (มาตรา ๑๐๐)

๒.๓.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล
ตารางแสดงข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑.	เสนอขาย ICO โดยไม่ทำผ่านผู้ให้บริการระบบที่ ก.ล.ต. เห็นชอบ ** Initial Coin Offering (ICO) คือการระดมทุนแบบดิจิทัลด้วยการเสนอขาย ดิจิทัลโทเคน (digital token) ผ่านระบบบล็อกเชนต่อสาธารณชน โดยผู้ระดมทุนจะเป็นผู้ออก digital token มาแลกกับเงินดิจิทัล (cryptocurrency) สกุลหลัก เช่น Bitcoin หรือ Ether	พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล มาตรา ๕๗	- มีโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒ เท่าของมูลค่า ICO ที่ระดมทุน โดยจะไม่น้อยกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒.	การยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ (Filing) ด้วยข้อมูลเป็นเท็จ หรือปกปิดสาระสำคัญที่ควรแจ้ง	พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล มาตรา ๕๙	- มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกิน ๒ เท่าของมูลค่า ICO ที่ระดมทุน โดยจะไม่น้อยกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๓.	การเสนอขาย ICO ก่อนที่ ก.ล.ต. จะอนุมัติ Filing ** Initial Coin Offering (ICO) คือการระดมทุนแบบดิจิทัลด้วยการเสนอขาย ดิจิทัลโทเคน (digital token) ผ่านระบบบล็อกเชนต่อสาธารณชน โดยผู้ระดมทุนจะเป็นผู้ออก digital token มาแลกกับเงินดิจิทัล (cryptocurrency) สกุลหลัก เช่น Bitcoin หรือ Ether	พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล มาตรา ๖๑	- มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑ เท่าของมูลค่า ICO ที่ระดมทุน โดยจะไม่น้อยกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔.	การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลโดยไม่รับอนุญาต	พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล มาตรา ๖๖	- มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปีถึง ๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ – ๕๐๐,๐๐๐ บาท และปรับวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ฝ่าฝืน
๕.	การใช้บัญชีตัวแทน (Nominee) เพื่อใช้ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลอย่างไม่เป็นธรรม	พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล มาตรา ๗๓	- มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปีหรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๖.	การขัดขวาง ไม่อำนวยความสะดวก หรือให้ข้อมูลเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน	พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล มาตรา ๗๖	- มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี และปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๗.	กรรมการ ผู้จัดการ หากกระทำการ หรือละเว้นกระทำการ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์อันไม่ชอบจนเกิดความเสียหายแก่ธุรกิจ	พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล มาตรา ๘๗	- มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ – ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๔ ความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

จากการที่ตลาดการเงินของประเทศไทยเชื่อมโยงกับตลาดการเงินของโลก ประกอบกับผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนสามารถใช้สัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง แต่ในอดีตสถานภาพของสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้ายังไม่มีกฎหมายรองรับผู้ที่ทำสัญญาโดยสุจริตยังมีความเสี่ยงว่าสัญญาจะมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่ ดังนั้น จึงได้มีการตรา พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ.๒๕๔๖ ขึ้น เพื่อสร้างความชัดเจนทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้า รองรับการมีหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและตัวกลางที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น รวมทั้งกำหนดให้ทางการเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายและผลกระทบของการทำธุรกรรมต่อตลาดทุนโดยรวม

๒.๔.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ.๒๕๔๖

๑) การซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หมายถึงการเข้าผูกพันตามสัญญา ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๓)

(๑) สัญญาที่กำหนดให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งส่งมอบสินค้า เช่น หลักทรัพย์ ทองคำ หรือน้ำมันดิบ เป็นต้น ให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นผู้ชำระราคา ณ เวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต เป็นจำนวนและราคาตามที่กำหนดไว้ในสัญญา (physical delivery)

(๒) สัญญาที่กำหนดให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้รับชำระเงิน หรือต้องชำระเงินให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเท่ากับจำนวนเงินที่คำนวณได้จากส่วนต่างระหว่างราคา หรือมูลค่าของสินค้า หรือตัวแปร เช่น อัตราแลกเปลี่ยนเงิน อัตราดอกเบี้ย ดัชนีทางการเงินหรือดัชนีกลุ่มหลักทรัพย์ ที่กำหนดไว้ในสัญญากับราคาหรือมูลค่าของสินค้า หรือตัวแปรที่เป็นอยู่ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคตตามที่กำหนดไว้ในสัญญา (cash settlement)

(๓) สัญญาที่กำหนดให้สิทธิแก่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่จะเรียกให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งส่งมอบสินค้า หรือชำระราคาของสินค้า หรือชำระเงินที่คำนวณได้จากส่วนต่างระหว่างราคา หรือมูลค่าของสินค้า หรือตัวแปรที่กำหนดไว้ในสัญญากับราคา หรือมูลค่าของสินค้า หรือตัวแปรที่เป็นอยู่ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง หรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคตตามที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือเรียกให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเข้าทำสัญญาตาม(๑) หรือ (๒) (contract for difference)

ทั้งนี้ การซื้อขายสัญญาดังต่อไปนี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับของ พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า (มาตรา ๔)

(๑) สัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่กำหนดให้มีการชำระเงิน ที่คำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินหรืออัตราดอกเบี้ย และการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าดังกล่าวนอกศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

(๒) สัญญาซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยมีข้อตกลงว่าจะขายหรือซื้อคืนซึ่งหลักทรัพย์ดังกล่าว

(๓) สัญญาหรือการซื้อขายใดๆ ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด เช่น สัญญาซื้อขายหลักทรัพย์ ทองคำ หรือน้ำมันดิบ ที่กำหนดให้คู่สัญญาส่งมอบสินค้าให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งได้ทำสัญญาดังกล่าวนอกศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือไม่มีข้อกำหนดที่อนุญาตให้คู่สัญญาฝ่ายที่มีหน้าที่ส่งมอบสินค้าสามารถชำระเงินหรือส่วนต่างของราคาสินค้า (settle by cash) หรือทำการหักกลบลบหนี้กับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง (set-off) แทนการส่งมอบสินค้าได้ และธรรมเนียมปฏิบัติในการทำสัญญาดังกล่าวไม่เปิดช่องให้คู่สัญญาฝ่ายที่มีหน้าที่ส่งมอบสินค้าหลุดพ้นจากหน้าที่ตามสัญญาดังกล่าวด้วยการทำสัญญาขึ้นใหม่ที่มีผลในทางตรงกันข้าม (close-out) กับสัญญาเดิม เป็นต้น

๒) การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (“ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ”) ได้แก่ การให้บริการดังต่อไปนี้ (มาตรา ๓)

(๑) การเป็นตัวแทนซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า : บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการเป็นตัวแทนในการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับบุคคลอื่น โดยกระทำเป็นทางค้าปกติ

(๒) การเป็นผู้ค้าสัญญาซื้อขายล่วงหน้า : บุคคลซึ่งแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะเข้าเป็นคู่สัญญาซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า โดยการเสนอเข้าหรือเข้าเป็นคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยกระทำเป็นทางค้าปกติ แต่ไม่รวมถึงบุคคลซึ่งเสนอซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อตนเองในศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

(๓) การเป็นที่ปรึกษาสัญญาซื้อขายล่วงหน้า : บุคคลซึ่งให้คำแนะนำหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้คำแนะนำ ไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อมแก่บุคคลอื่นเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือความเหมาะสม ในการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า โดยกระทำเป็นทางค้าปกติ แต่ไม่รวมถึงบุคคลซึ่งให้คำแนะนำที่เป็นส่วนหนึ่งหรือเกี่ยวเนื่องกับการเป็นตัวแทนซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือผู้ค้าสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

(๔) การเป็นผู้จัดการเงินทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้า : บุคคลซึ่งเข้าจัดการเงินทุนหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะรับจัดการเงินทุนให้แก่บุคคลอื่น เพื่อแสวงหาประโยชน์จากสัญญาซื้อขายล่วงหน้าโดยกระทำเป็นทางค้าปกติ

(๕) กิจการอื่นที่เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด : ปัจจุบันยังไม่มีประกาศกำหนด

๓) การกำกับดูแลสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (มาตรา ๙-๑๕)

หน้าที่ในการกำกับดูแลสัญญาซื้อขายล่วงหน้าของคณะกรรมการ ก.ล.ต. และสำนักงาน สรุปได้ดังนี้

(๑) คณะกรรมการ ก.ล.ต.

- วางนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนกำกับดูแลในเรื่องสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า สำนักหักบัญชี สัญญาซื้อขายล่วงหน้า สมาคมกำกับผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ และการป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

- การดำเนินการอื่น เช่น การออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง การกำหนดค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการขออนุญาตและการขอจดทะเบียน การกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการใช้บังคับกฎหมาย (มาตรา ๙) เป็นต้น รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมให้ผู้ที่อยู่ภายใต้กำกับดูแลปฏิบัติได้ ในกรณีที่มีความจำเป็น (มาตรา ๑๐)

- มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการตามที่มอบหมายได้ โดยมีการกำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุมคณะอนุกรรมการและประโยชน์ตอบแทนตามที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓)

(๒) สำนักงาน ก.ล.ต.

- ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการ ก.ล.ต. และบทบัญญัติภายใต้ พ.ร.บ. ซึ่งรวมถึงการรับค่าปรับที่เป็นโทษปรับทางปกครองและค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บ และการออกประกาศหรือคำสั่งตาม พ.ร.บ. (มาตรา ๑๔)

- มีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า สำนักหักบัญชีสัญญาซื้อขายล่วงหน้า สมาคมกำกับผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ. นี้ รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่ได้รับเนื่องจากการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.นี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด (มาตรา ๑๕)

๔) ธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

การกำกับควบคุมธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (มาตรา ๑๖-๒๐)

ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ

	ระบบใบอนุญาต (ให้ใบอนุญาตโดยคณะกรรมการ ก.ล.ต.)	ระบบจดทะเบียน (กับสำนักงาน)
การขอประกอบธุรกิจ	คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนดหลักเกณฑ์	
	- ต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด (ยกเว้นกรณีของที่ปรึกษาสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่สามารถเป็นบุคคลธรรมดาก็ได้)	- ต้องเป็นนิติบุคคลประเภทธนาคารพาณิชย์ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ หรือ นิติบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด - มีการประกอบธุรกิจกับผู้ลงทุนสถาบันเท่านั้น (ยกเว้นกรณีของผู้จัดการเงินทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ประกอบธุรกิจให้แก่ผู้ลงทุนสถาบันที่เป็นกองทุนรวม ต้องใช้ระบบใบอนุญาต)
	- คณะกรรมการกำกับตลาดทุนมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ - ปฏิบัติ เพื่อคุ้มครองลูกค้า รักษาความมั่นคงของระบบการเงิน และควบคุมความเสี่ยงอันเกิดจากสัญญาซื้อขายล่วงหน้า	
การกำกับการประกอบธุรกิจ	- สำนักงาน ก.ล.ต. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ยื่นรายงาน หรือเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ ตามระยะเวลาตามที่กำหนด	
การเลิกประกอบธุรกิจ	- ให้ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ยื่นคำขออนุญาตเลิกประกอบธุรกิจต่อสำนักงาน ก.ล.ต. (กรณีระบบจดทะเบียน) หรือคณะกรรมการ ก.ล.ต. (กรณีระบบใบอนุญาต)	

หลักเกณฑ์สำหรับผู้ได้รับใบอนุญาต (มาตรา ๒๑-๓๐)

ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ที่ได้รับใบอนุญาต ยังมีกฎเกณฑ์เพิ่มเติมที่ต้องปฏิบัติตาม เช่น เรื่อง

- การประกอบธุรกิจอื่นต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต.
- ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด
- กรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ เป็นนิติบุคคล : ผู้บริหาร และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (ทั้งกรณีที่เป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล ซึ่งถือหุ้นหรือรับประโยชน์จากหุ้นเกินกว่าร้อยละ ๑๐ ของ

จำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด) ของผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน

- การจัดทำบัญชีแสดงผลการดำเนินงาน การจัดทำงบการเงินและส่งงบการเงิน (ไม่รวมถึงที่ปรึกษาสัญญาซื้อขายล่วงหน้า) ให้แก่สำนักงาน ก.ล.ต. รวมถึงการเปิดเผยงบการเงินต่อประชาชน โดยงบการเงินต้องผ่านการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่สำนักงานให้ความเห็นชอบ

การปฏิบัติต่อทรัพย์สินของลูกค้าและการคุ้มครองทรัพย์สินลูกค้า (มาตรา ๓๑-๔๖) บทบัญญัติในส่วนนี้ใช้บังคับกับผู้ได้รับใบอนุญาตประเภทตัวแทนซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ในกรณีที่สมควร คณะกรรมการกำกับตลาดทุนกำหนดให้บทบัญญัตินี้บังคับใช้กับธุรกิจประเภทอื่นได้) โดย

(๑) มาตรา ๓๑-๓๖ ของ พ.ร.บ.กำหนดบทบัญญัติในการปฏิบัติต่อทรัพย์สินของลูกค้า เพื่อให้มั่นใจได้ว่าทรัพย์สินของลูกค้าที่อยู่ในความดูแลของผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ มีความปลอดภัย และครบถ้วนอยู่ในลักษณะที่สามารถชี้เฉพาะได้ว่าเป็นทรัพย์สินของลูกค้า โดยผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ต้อง

- จัดเก็บทรัพย์สินของลูกค้าแยกออกจากทรัพย์สินของตน
- จัดทำบัญชีทรัพย์สินของลูกค้าแต่ละรายแยกออกจากบัญชีทรัพย์สินของตนและเก็บรักษาบัญชี
- ห้ามนำทรัพย์สินของลูกค้าไปใช้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับการยกเว้น และในกรณีที่ทรัพย์สินเป็นเงิน การที่ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ นำไปแสวงหาผลประโยชน์อื่นใดจะต้องได้รับความยินยอมจากลูกค้าและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนกำหนด ในกรณีทรัพย์สินของลูกค้าเป็นหลักทรัพย์ ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ อาจโอนหลักทรัพย์ของลูกค้าไว้ในชื่อของผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ เพื่อประโยชน์ของลูกค้าได้ และหากมีกรณีที่ลูกค้าผิดนัดชำระหนี้จากการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาที่ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ แจ้งไว้ ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ อาจนำหลักทรัพย์ที่โอนไว้ในชื่อของผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ดังกล่าว ออกขายได้

(๒) มาตรา ๓๗-๔๐ ของ พ.ร.บ.กำหนดบทบัญญัติในกรณีที่ศาลรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกค้าหรือมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกค้าในคดีล้มละลาย รวมถึงบทยกเว้นบางบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ.ล้มละลายด้วย

พ.ร.บ.มีการกำหนดสิ่งที่ให้ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ดำเนินการได้ เช่น ล้างฐานะสัญญาซื้อขายล่วงหน้าของลูกค้าที่คงค้างอยู่ เป็นต้น ซึ่งหากมีทรัพย์สินเหลืออยู่ ให้มีการส่งมอบทรัพย์สินของลูกค้าให้บุคคลที่มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกค้าตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย แต่หากทรัพย์สินของลูกค้ามีไม่เพียงพอกับหนี้ที่ลูกค้ามีอยู่กับผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ พ.ร.บ.ฉบับนี้ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ในการขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการหรือในคดีล้มละลายของลูกค้า

(๓) มาตรา ๔๑-๔๖ ของ พ.ร.บ.กำหนดบทบัญญัติคุ้มครองทรัพย์สินของลูกค้า ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ทรัพย์สินที่ถือว่าเป็นของลูกค้าจะได้รับการคุ้มครอง โดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การยึด หรืออายัดในคดีแพ่ง หรือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และสำนักงาน ก.ล.ต. จะเป็นผู้มีอำนาจแยกและจัดการทรัพย์สินของลูกค้า และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ถูกทางการสั่งระงับการดำเนินกิจการ ทรัพย์สินที่ถือว่าเป็นของลูกค้าก็ได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ พ.ร.บ. มีการกำหนดแนวทางการดำเนินการกับทรัพย์สินของลูกค้า สิทธิของลูกค้าที่ได้รับจัดสรรทรัพย์สินคืนก่อน สิทธิของลูกค้าในการขอรับชำระหนี้หากลูกค้าได้รับทรัพย์สินคืนไม่ครบจำนวนด้วย

การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ (มาตรา ๔๗ และ ๔๘)

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองลูกค้าและเพื่อให้การระงับข้อพิพาทเป็นไปโดยรวดเร็วและเป็นธรรม ลูกค้าอาจขอให้มีการระงับข้อพิพาททางแพ่งที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าโดยอนุญาโตตุลาการซึ่งสำนักงาน ก.ล.ต. จัดให้มีขึ้นได้ โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับกับการระงับข้อพิพาทนี้โดยอนุโลม

มาตรการคุ้มครองทรัพย์สินของลูกค้าและระบบการชำระหนี้ตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (มาตรา ๔๙-๕๓)

มาตรการที่สำคัญคือ ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ต้องดำรงฐานะทางการเงินได้ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด ซึ่งหากผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ไม่สามารถดำรงฐานะทางการเงินหรือมีการดำเนินการอันอาจก่อความเสียหาย สำนักงานมีอำนาจสั่งการให้ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ (๑) งดการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เว้นแต่การซื้อขายเพื่อล้างฐานะสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (๒) โอนฐานะสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและทรัพย์สินของลูกค้าไปให้ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ รายอื่นดำเนินการแทน (๓) ล้างฐานะสัญญาซื้อขายล่วงหน้าของลูกค้า ในกรณีที่ไม่สามารถโอนให้ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ รายอื่นได้ (๔) ล้างฐานะสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ มีไว้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือ (๕) กระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดๆ ตามที่เห็นสมควรได้

เมื่อผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น สำนักงาน ก.ล.ต. มีอำนาจสั่งระงับการดำเนินการกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ และมีอำนาจดำเนินการ หรือมอบหมายให้สำนักหักบัญชีสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นผู้ดำเนินการตาม (๒) (๓) หรือ (๔) แทนได้ โดยเสมือนผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ เป็นผู้ดำเนินการเอง และมีผลผูกพันตามกฎหมาย

๕) สมาคมกำกับผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ (มาตรา ๙๐ และ ๙๑)

สมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. และอยู่ภายใต้เกณฑ์ที่กำหนด เช่น หลักเกณฑ์ในการเลือกกรรมการ การมีระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับข้อร้องเรียนจากลูกค้าของสมาชิกหรือระงับข้อพิพาท มีมาตรการกำกับดูแลให้สมาชิกปฏิบัติตามเกณฑ์ของสมาคมและจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ เป็นต้น

นอกจากนี้ ในกรณีที่สมาคมมีคำสั่งลงโทษทางวินัยสมาชิก ให้สมาคมแจ้งและส่งเอกสารเรื่องการลงโทษให้แก่สำนักงาน ก.ล.ต. รวมทั้งในกรณีที่สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่สมาคมกำหนด และเป็นการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนหรือสำนักงาน ก.ล.ต. กำหนด ในเรื่องเดียวกัน และสมาคมได้ดำเนินการลงโทษทางวินัยสมาชิกแล้ว คณะกรรมการกำกับตลาดทุนหรือสำนักงาน ก.ล.ต. จะไม่ลงโทษทางปกครองสมาชิกซ้ำอีกก็ได้หากเห็นว่าได้รับโทษอย่างเหมาะสมแล้ว

นอกจากนี้ ให้สมาคมเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า สมาชิกของสมาคม หรือข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อประโยชน์ของประชาชนและการคุ้มครองผู้ลงทุนด้วย

๖) การกำกับและควบคุม (มาตรา ๑๐๑ และ ๑๐๒)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการกำกับและควบคุม โดยให้คณะกรรมการ ก.ล.ต. และสำนักงานชี้แจง แสดงความเห็นหรือทำรายงานในเรื่องที่กำกับดูแลอยู่ภายใต้ พ.ร.บ. ได้

๗) บทกำหนดโทษและอายุความ (มาตรา ๑๑๑ และ ๑๕๔)

โทษตาม พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้ามี ๒ ประเภท ได้แก่ โทษทางปกครอง และโทษอาญา

โทษอาญา (โทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แล้วแต่กรณี)

- ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าโดยไม่ได้รับอนุญาต/ไม่ได้จดทะเบียน (มาตรา ๑๖ ประกอบมาตรา ๑๒๕)
- ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ที่ได้รับอนุญาตให้เลิกประกอบธุรกิจและฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการยื่นคำขออนุญาตเลิกประกอบธุรกิจ (มาตรา ๒๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๒๖)
- กรณีที่เป็นนิติบุคคล และการกระทำผิดเกิดจากการสั่งการ/การกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการ/กระทำการและละเว้นไม่สั่งการ/ไม่กระทำการ จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด (มาตรา ๑๒๖ ประกอบมาตรา ๑๓๕)
- ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ที่ไม่ได้จัดทำบัญชี แสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินตามจริง หรือไม่ได้จัดทำและส่งงบการเงินต่อสำนักงาน ก.ล.ต. รวมทั้งไม่ได้เปิดเผยงบการเงิน (มาตรา ๒๗ หรือมาตรา ๒๘ ประกอบมาตรา ๑๒๙)
- ผู้ใดฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษ (มาตรา ๑๓๖)
  - ข้อห้ามการสร้างราคาสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (มาตรา ๙๒)
  - ข้อห้ามการกักตุน ทุ่มตลาด หรือควบคุมสินค้าของสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (มาตรา ๙๔)
  - ข้อห้ามการบอกกล่าว แพร่ข้อความ หรือให้คำรับรองเท็จหรือก่อให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญ (มาตรา ๙๕)
  - ข้อห้ามทำการ คาดการณ์โดยบิดเบือนข้อเท็จจริง หรือนำข้อมูลที่รู้ว่า เป็นเท็จมาใช้คาดการณ์ (มาตรา ๙๖)
  - ข้อห้ามการแพร่ข้อความเพื่อสร้างราคาสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (มาตรา ๙๗)
- ผู้ใดฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษ (มาตรา ๑๓๗)
  - ข้อห้ามบุคคลภายในที่รู้ข้อมูลภายใน ใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น (มาตรา ๙๙)
  - ข้อห้ามบุคคลที่รู้ข้อมูลภายในจากการเปิดเผยตามมาตรา ๙๙ ใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น (มาตรา ๑๐๐)
  - กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน ตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ที่ฉ้อโกง ยักยอก อาศัยตำแหน่งโดยทุจริต หรือทำผิดหน้าที่ (มาตรา ๑๔๕)
  - ที่ปรึกษาสัญญาซื้อขายล่วงหน้าซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ที่ฉ้อโกง อาศัยตำแหน่งโดยทุจริตหรือทำผิดหน้าที่ (มาตรา ๑๔๖)
  - กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ที่ทำให้ทรัพย์สินของนิติบุคคลเสียหาย (มาตรา ๑๔๗)
  - กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ที่กระทำหรือยินยอมให้กระทำผิดเกี่ยวกับบัญชีหรือเอกสารเพื่อลวงให้ลูกค้าขาดประโยชน์อันควรได้ (มาตรา ๑๔๘)
  - ผู้ที่เปิดเผยกิจการที่ล่วงรู้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๕๓)
- อายุความสำหรับความผิดที่มีโทษทางปกครองหรือที่มีโทษปรับเพียงอย่างเดียว คือ ๑ ปี นับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่วินิจฉัยว่ามีการกระทำผิด หรือ ๕ ปี นับแต่วันที่มีการกระทำผิด (มาตรา ๑๕๔)

๒.๔.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ตารางแสดงฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑.	ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าโดยไม่ได้รับอนุญาต/ไม่ได้จดทะเบียน	พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า มาตรา ๑๖, ๑๒๕	จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน
๒.	ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาฯ ที่ได้รับอนุญาตให้เลิกประกอบธุรกิจและฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการยื่นคำขออนุญาตเลิกประกอบธุรกิจ	พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า มาตรา ๒๐, ๑๒๖	จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน
๓.	ผู้ใดประกอบกิจการในลักษณะเป็นศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ได้จดทะเบียน	พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า มาตรา ๕๔, ๑๓๒	จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน
๔.	ผู้ใดประกอบกิจการในลักษณะเป็นสำนักหักบัญชีสัญญาซื้อขายล่วงหน้าโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ได้จดทะเบียน	พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า มาตรา ๗๕, ๑๓๔	จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน
๕.	ผู้ใดให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในการตรวจสอบหรือการดำเนินการ	พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า มาตรา ๑๔๒	จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๖.	ข้อห้ามการแพร่ข้อความเพื่อสร้างราคาสัญญาซื้อขายล่วงหน้า	พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า มาตรา ๙๗, ๑๓๖	จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นๆ ได้รับหรือพึงได้รับเพราะกระทำการฝ่าฝืนดังกล่าว
๗.	ข้อห้ามบุคคลภายใน ที่รู้ข้อมูลภายใน ใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือผู้อื่น	พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า มาตรา ๙๙, ๑๓๗	จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นๆ ได้รับหรือพึงได้รับเพราะกระทำการฝ่าฝืนดังกล่าว

๒.๕ ความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร

อาชญากรรมเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร นับว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการเงิน การคลัง การทำธุรกิจและเศรษฐกิจทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดหลายปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าประเทศไทยต้องประสบปัญหาทางการเงินเป็นอย่างมาก เช่น คดีธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์การ จำกัด(มหาชน) หรือบีบีซี เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร มักมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย (วีระพงษ์ บุญโญภาส, ๒๕๕๗, น.๒๘๗) โดยเฉพาะการดำเนินคดีกับผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่จะดำเนินคดีได้เฉพาะเจ้าหน้าที่ระดับล่าง เนื่องจากผู้บริหารเหล่านี้ เป็นผู้ที่มีฐานะทางสังคมเป็นที่เคารพยกย่อง มีความน่าเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจ อีกทั้งมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมากมาย จนสามารถสร้างเครือข่ายทั้งในภาคราชการและภาคเอกชนในการปกป้องและคุ้มครองผลประโยชน์ของตนและบุคคลใกล้ชิดไม่ให้ถูกดำเนินคดีจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ดังนั้น พนักงานสอบสวนควรที่จะศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายทางการเงินการธนาคารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแนวทางในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินคดีกับอาชญากรเหล่านี้ให้สัมฤทธิ์ผล สมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายแต่ละฉบับ

๒.๕.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๓. พ.ร.บ.เงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔. พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ.๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๒ ธ.ค. ๕๙

- กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ ลงวันที่ ๓ ธ.ค. ๙๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๕. พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐

- ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๑๗ เม.ย. ๖๑ เรื่อง การกำหนดการบริการการชำระเงินภายใต้กำกับ (ออกตามความในมาตรา ๑๒ แห่ง พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐

- ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๑๗ เม.ย. ๖๑ เรื่อง การกำหนดการบริการการชำระเงินภายใต้กำกับ (ออกตามความในมาตรา ๑๖ แห่ง พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐)

๖. พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๔

- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ และ ๗

๗. พ.ร.ก.บริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๘. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ ม.ค. ๑๕

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่อง ธุรกิจบัตรเครดิต) ลงวันที่ ๓๐ ก.ค. ๖๓

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่อง สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ ๓๐ ก.ค. ๖๓

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่อง สินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ ๓๐ ก.ค. ๖๓

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล) ลงวันที่ ๓๐ ก.ค. ๖๓

๙. พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐

ตัวอย่างลักษณะความผิดเกี่ยวกับคดีการเงินการธนาคาร

การกระทำความผิดเกี่ยวกับหนี้นอกระบบ

๑. ลักษณะและรูปแบบของการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลโดยชอบด้วยกฎหมาย

๑.๑ การประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ ม.ค. ๑๕ กำหนดให้กิจการธนาคาร หรือการจัดหามาซึ่งเงินทุนแล้วให้ผู้อื่นกู้เงิน หรือกิจการที่คล้ายคลึงกัน ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (ข้อ ๕) หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ข้อ ๖) และให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตามที่กระทรวงการคลังมีอำนาจและหน้าที่ได้ (ข้อ ๑๔)

กระทรวงการคลังได้กำหนดคำนิยามของการประกอบธุรกิจส่วนบุคคลภายใต้กำกับ ดังนี้

“สินเชื่อส่วนบุคคล” หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน การรับซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด แก่บุคคลธรรมดาโดยมิได้ระบุวัตถุประสงค์หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการและให้รวมถึงสินเชื่อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพ (ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ ๓๐ ก.ค. ๖๓ ข้อ ๑

“สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ” หมายความว่า สินเชื่อส่วนบุคคลเฉพาะที่ไม่มีทรัพย์หรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน และเพื่อประโยชน์แห่งประกาศฉบับนี้ ให้รวมถึงสินเชื่อดังต่อไปนี้

(๑) สินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลิสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจมิได้จำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ ยกเว้นในสินค้าประเภทรถ เครื่องจักร และทรัพย์อื่นใด ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศหรือกำหนดเพิ่มเติม

(๒) สินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน

ทั้งนี้ไม่รวมถึง สินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สินเชื่อเพื่อรักษาพยาบาล สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงาน และสินเชื่อตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด (ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ ๓๐ ก.ค. ๖๓ ข้อ ๑)

อย่างไรก็ตามการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับไม่ใช้บังคับแก่สถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบการที่ให้สินเชื่อส่วนบุคคลแก่ผู้บริโภคเพื่อชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดอันเป็นธุรกิจของตนเอง (ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๗ ธ.ค. ๔๘ ข้อ ๒)

กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัท, บริษัทมหาชนจำกัด, ห้างหุ้นส่วนจำกัด, ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล หรือนิติบุคลอื่น ที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕

แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ ๓๐ ก.ค. ๖๓ ข้อ ๒) นั่นหมายความว่า ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับจะต้องเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน เท่านั้น และต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง แม้จะเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน แต่ไม่ได้รับอนุญาตจากทางราชการ แล้วไปประกอบธุรกิจดังกล่าวย่อมเป็นการฝ่าฝืน

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า กฎหมายไม่ได้ระบุให้บุคคลธรรมดา สามารถประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับได้ เช่นนี้แล้ว ทางการจึงไม่อาจอนุญาตให้บุคคลธรรมดาประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ เมื่อมีการประกอบธุรกิจโดยพลการย่อมมิชอบด้วยกฎหมาย

๑.๒ สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (Pico Finance)

“สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ” หมายความว่า

“ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้ การกำกับเป็นทางการค้าปกติ การให้กู้ยืมเงินแก่บุคคลธรรมดา ที่มีหรือไม่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกันและมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในจังหวัดที่สำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจตั้งอยู่ โดยมีอัตรารวมสูงสุดของดอกเบี้ย อัตรากำไรจากการให้สินเชื่อ ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมอื่นใดรวมกันแล้วเกินกว่าอัตราดอกเบี้ยที่พึงคิดได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงาน ที่หน่วยงานต้นสังกัดได้มีการทำสัญญากับผู้ประกอบธุรกิจ และสินเชื่ออื่นตามที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังประกาศกำหนด

“สำนักงานสาขา” หมายความว่า สำนักงานใดๆ ซึ่งแยกออกจากสำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจ และตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกันกับสำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อการประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับในเรื่องของกระบวนการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ตรวจสอบข้อมูลลูกค้า และการรับชำระเงินจากลูกค้า อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมด โดยมีระบบคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลของลูกค้าที่เก็บไว้ ณ สำนักงานใหญ่หรือที่ทำการอื่นหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ สำนักงานสาขาไม่รวมถึง

(๑) จุดบริการประชาสัมพันธ์เพื่อหาลูกค้าใหม่ ซึ่งทำการแจกเอกสารแนะนำบริการหรือรับ และตรวจสอบข้อมูลใบสมัครจากประชาชนทั่วไป โดยยังไม่เข้ากระบวนการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ไม่มีการตรวจสอบข้อมูลของลูกค้า และไม่มีการรับชำระเงินจากลูกค้า

(๒) สถานที่ของตัวแทนที่ผู้ประกอบธุรกิจแต่งตั้งเพื่อรับชำระเงิน หรือทำการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งทำการแจกเอกสาร แนะนำบริการหรือรับและตรวจสอบข้อมูลใบสมัครจากประชาชนแทนผู้ประกอบธุรกิจ เช่น ที่ทำการไปรษณีย์ หรือจุดรับชำระเงินอื่นที่ไม่ใช่ของผู้ประกอบธุรกิจ

(๓) การเปิดจุดบริการในงานนิทรรศการต่างๆ เป็นการชั่วคราว (Booth)

(๔) สำนักงาน หรือจุดบริการ หรือสถานที่อื่นๆ ตามที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังประกาศกำหนด

ลักษณะของสินเชื่อพิโกไฟแนนซ์

๑. มีหลักประกัน เช่น จำนองที่ดิน, บุคคลค้ำประกัน หรือหลักประกันทางธุรกิจ

๒. ไม่มีหลักประกัน เช่น การวางโฉนดที่ดิน การจำนำทะเบียนรถ เพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้

ผู้ประกอบธุรกิจ ให้บริการได้เฉพาะในจังหวัดที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ และสาขาที่ให้บริการสินเชื่อพิโกไฟแนนซ์ตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกับสำนักงานใหญ่

ลูกหนี้ ต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในจังหวัดที่สำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจตั้งอยู่

ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับเป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต ไม่ใช้บังคับแก่ สถาบันการเงิน หรือผู้ให้กู้ยืมเงินแก่ผู้บริโภคเพื่อการชำระสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดอันเป็นธุรกิจของตนเอง (ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่อง สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ ๒๗ มี.ค. ๖๒ (ข้อ ๒))

กำหนดให้ ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับต้องเป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด ซึ่งได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่อง สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ ๒๗ มี.ค. ๖๒ (ข้อ ๓))

สินเชื่อพิโก กำหนดวงเงินสินเชื่อไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาทต่อราย และคิดดอกเบี้ย (อัตรากำไรจากการให้สินเชื่อ) ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมอื่นใด รวมกันไม่เกิน ๓๖% ต่อปี (ลดต้นลดดอก)

สินเชื่อพิโกพลัส กำหนดวงเงินสินเชื่อไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อราย และคิดดอกเบี้ย (อัตรากำไรจากการให้สินเชื่อ) ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมอื่นใด ดังนี้

- วงเงินสินเชื่อส่วนที่ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท เรียกดอกเบี้ยได้ไม่เกิน ๓๖% ต่อปี (ลดต้นลดดอก)
- วงเงินสินเชื่อส่วนที่เกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท เรียกดอกเบี้ยได้ไม่เกิน ๒๘% ต่อปี (ลดต้นลดดอก)

ตามประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับดังกล่าวข้อ ๔ กำหนดให้ ผู้ประกอบธุรกิจที่ประสงค์จะให้กู้ยืมเงินสามารถกู้เงินให้ลูกหนี้แต่ละราย ดังนี้

๑. ให้กู้ยืมเงินโดยวงเงินรวมสินเชื่อไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาทต่อลูกหนี้แต่ละราย ต้องมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วหรือเงินลงหุ้นไม่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (Pico Finance)

๒. ให้กู้ยืมเงินโดยมีวงเงินรวมสินเชื่อไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อลูกหนี้แต่ละราย ต้องมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วหรือเงินลงหุ้นไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (Pico Plus)

๑.๓ ธุรกิจสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน

แต่เดิมสินเชื่อที่มีรถเป็นประกันยังไม่มีความชัดเจนทางกฎหมาย ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคโดยเฉพาะเรื่องบังคับหลักประกัน และการคิดดอกเบี้ย หรือค่าธรรมเนียม ทำให้กระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้มีการออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒

“สินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน” หมายความว่า การให้กู้ยืมเงินแก่บุคคลที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถ โดยผู้ประกอบธุรกิจมีการรับสมุดคู่มือจดทะเบียนรถไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ หรือจัดให้มีสัญญา เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใด เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถนำรถที่เป็นกรรมสิทธิ์ของลูกหนี้ไปขายหรือดำเนินการอื่นใดเพื่อการชำระหนี้นั้น ทั้งนี้ ลูกหนี้ยังคงสามารถครอบครองรถและใช้ประโยชน์ในฐานะเจ้าของรถได้ตามปกติ

“รถ” หมายความว่า รถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และกฎหมายว่าด้วยขนส่งทางบก

การกำหนด ดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ และค่าใช้จ่ายตามที่ได้จ่ายไปจริงและพอสมควรแก่เหตุที่เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับประเภทสินเชื่อที่มีทะเบียนรถ

เป็นประกัน ให้ผู้ประกอบธุรกิจอาจเรียกได้ เมื่อคำนวณรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี และห้ามเรียกก่อนกำหนดไถ่ถอนทั้งจำนวนหรือบางส่วน (ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.๒/๒๕๖๒ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ สำหรับผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่มิใช่สถาบันการเงิน ลงวันที่ ๓ ม.ค. ๖๒)

๒. ความผิดฐาน ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับโดยไม่ได้รับอนุญาต

นิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาที่ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นความผิดตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ ม.ค. ๑๕ ว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕, ข้อ ๑๖, ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ ๓๐ ก.ค. ๖๓ กำหนดโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. ความผิดเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

นอกจากความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับโดยไม่ได้รับอนุญาต แล้วผู้กระทำความผิดยังมีการเรียกดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ จนสร้างความเดือดร้อนให้ผู้บริโภคที่ตกเป็นลูกหนี้อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ในอดีตทางการเห็นว่า การให้กู้ยืมเงินโดยเรียกอัตราดอกเบี้ยสูงเกินควรนั้น ย่อมเป็นการเสื่อมประโยชน์แก่บ้านเมือง จึงได้มีการตรา พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๔๗๕ เพื่อป้องกันประชาชนมิให้ต้องเสียดอกเบี้ยเกินอัตราดอกเบี้ยที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งใช้บังคับมาเป็นเวลานาน จึงไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบกับการให้กู้ยืมเงินที่มีการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราหรือการเรียกเอาประโยชน์อย่างอื่น นอกจากดอกเบี้ยยังเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการตรา พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ ขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ กำหนดฐานความผิดไว้ดังนี้

๑. บุคคลใดให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพรางการให้กู้ยืมเงิน โดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ (มาตรา ๔ (๑))

๒. บุคคลใดให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพรางการให้กู้ยืมเงิน โดยกำหนดข้อความอันเป็นเท็จในเรื่องจำนวนเงินกู้หรือเรื่องอื่นๆ ไว้ในหลักฐานการกู้ยืมหรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด (มาตรา ๔ (๒))

๓. บุคคลใดให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพรางการให้กู้ยืมเงินโดยกำหนดจะเอาหรือรับเอาซึ่งประโยชน์อย่างอื่นนอกจากดอกเบี้ย ไม่ว่าจะเป็นเงินหรือสิ่งของหรือโดยวิธีการใดๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืมเงิน (มาตรา ๔ (๓))

ผู้ใดกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔ วรรคแรก)

นอกจากกำหนดความผิดในเรื่องดังกล่าวแล้ว ยังกำหนดให้ บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิเรียกร้องจากบุคคลอื่นโดยรู้ว่าเป็นสิทธิที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๔ และใช้สิทธินั้นหรือพยายามถือเอาประโยชน์แห่งสิทธินั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับมาตรา ๔ (มาตรา ๕)

๔. กระทำการทวงหนี้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เนื่องจากเกิดการทวงถามหนี้อันมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคาม โดยขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จและการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น จึงได้มีการตรา พ.ร.บ.การทวงถามหนี้ พ.ศ.๒๕๕๘

กำหนดให้ผู้ที่จะประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต่อนายทะเบียน (มาตรา ๕)

การกำหนดความผิด ตามมาตรา ๑๑ ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) การข่มขู่ การใช้ความรุนแรง หรือการกระทำอื่นใดที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้อื่น

(๒) การใช้วาจาหรือภาษาที่เป็นการดูหมิ่นลูกหนี้หรือผู้อื่น

(๓) การแจ้งหรือเปิดเผยเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้ เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๒)

(๔) การติดต่อลูกหนี้โดยไปรษณียบัตร เอกสารเปิดผนึก โทรสาร หรือสิ่งอื่นใดที่สื่อให้ทราบว่า เป็นการทวงถามหนี้อย่างชัดเจน เว้นแต่กรณีการบอกกล่าวบังคับจำนองด้วยวิธีการประกาศหนังสือพิมพ์ ซึ่งเจ้าหนี้ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้โดยวิธีการอื่น หรือกรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) การใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้บนซองจดหมาย ในการติดต่อลูกหนี้ที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่ชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้ ไม่ได้สื่อให้ทราบได้ว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๖) การทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

กำหนดโทษ ผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๑(๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๑)

ผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑(๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๓๙)

การกำหนดความผิด มาตรา ๑๒ ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดดังต่อไปนี้

(๑) การแสดงหรือการใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือเครื่องแบบที่ทำให้เข้าใจว่า เป็นการกระทำของศาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ

(๒) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าการทวงถามหนี้เป็นการกระทำโดยทนายความ สำนักงานทนายความ หรือสำนักงานกฎหมาย

(๓) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือจะถูกยึดหรืออายัดทรัพย์ หรือเงินเดือน

(๔) การติดต่อหรือการแสดงตนให้เชื่อว่าผู้ทวงถามหนี้ดำเนินการให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต หรือรับจ้างบริษัทข้อมูลเครดิต

ผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา กำหนดโทษ ผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๒(๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๑)

ผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒(๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๐)

๒.๕.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร

ตารางข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑.	ผู้ว่าการ กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างผู้ใดมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย	พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖๖	- จำคุก ๕-๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒.	ผู้ว่าการ กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างผู้ใดใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบข่มขืนใจหรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือมอบให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น	พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖๗	- จำคุก ๕-๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓.	ผู้ว่าการกรรมการพนักงานหรือลูกจ้างผู้ใดเรียกรับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่	พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖๘	- จำคุก ๕-๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔.	ผู้ว่าการ กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างผู้ใดกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้น	พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖๙	- จำคุก ๕-๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๕.	ผู้ว่าการ กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างผู้ใดมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ รักษาทรัพย์สินใดๆ ใช้อำนาจในหน้าที่โดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่ ธปท.	พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗๐	- จำคุก ๕-๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๖.	ผู้ว่าการ กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างผู้ใดมีหน้าที่จัดการ หรือดูแลกิจการใดเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น	พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗๑	- จำคุก ๑-๑๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๗.	ผู้ว่าการ กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างผู้ใดจ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่เกินจ่ายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น	พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗๒	- จำคุก ๑-๑๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๘.	ผู้ว่าการ กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างผู้ใดปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่	พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗๓	- จำคุก ๑-๑๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๙.	ผู้ว่าการ กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างผู้ใดล่วงรู้กิจการของ ธปท. อันเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ อันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย หรือเป็นกิจการที่คณะกรรมการตามมาตรา ๑๗ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณีมีมติให้สงวนไว้ไม่เปิดเผย	พ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๕ มาตรา ๗๕	- จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๐.	เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินโดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แก่ประชาชนทราบ และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชน ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๑	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๑๑.	เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันผู้ใดซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของสถาบันการเงินหรือทรัพย์สินที่สถาบันการเงินเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใดๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของสถาบันการเงิน	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๒	- จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๑๒.	เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันสถาบันการเงินมีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันการเงิน ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๓	- จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑๓.	เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน **กระทำการย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินของสถาบันการเงิน** โดยรู้ว่าเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ของบุคคลอื่น ซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหนี้สถาบันการเงินบังคับการชำระหนี้จากสถาบันการเงิน หรือใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๔(๑)	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๑๔.	เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน **กระทำการลงบัญชีหรือกระทำการอื่นใดซึ่งทำให้ปรากฏว่าสถาบันการเงินเป็นหนี้ซึ่งไม่เป็นความจริง** โดยรู้ว่าเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ของบุคคลอื่นซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหนี้สถาบันการเงินบังคับการชำระหนี้จากสถาบันการเงิน หรือใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๔(๒)	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๑๕.	เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่สถาบันการเงิน	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๕	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๑๖.	เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน กระทำการหรือยินยอมให้กระทำการ ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของสถาบันการเงินหรือที่เกี่ยวกับสถาบันการเงิน	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๖(๑)	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๑๗.	เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน กระทำการหรือยินยอมให้กระทำการ ลงข้อความเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของสถาบันการเงิน	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๖(๒)	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๑๘.	เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน กระทำการหรือยินยอมให้กระทำการ ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๖(๓)	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑๙.	หากผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๑, ๑๔๒, ๑๔๓, ๑๔๔, ๑๔๕ และ ๑๔๖ เป็นพนักงานของสถาบันการเงิน	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๗	- ระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น
๒๐.	ก่อให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินหรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านของสถาบันการเงิน กระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ มาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ หรือมาตรา ๑๔๘ ไม่ว่าด้วยการใช้ สั่ง ขู่เข็ญ จ้าง หรือด้วยวิธีอื่นใด	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๙	- ระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น
๒๑.	กระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน ผู้สอบบัญชี หรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านของสถาบันการเงิน กระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ มาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ หรือมาตรา ๑๔๘ ไม่ว่าก่อนหรือขณะกระทำความผิด	พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๔๕ และ ๑๕๐	- ระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น
๒๒.	ห้ามมิให้ผู้ใดทำ จำหน่าย ใช้หรือนำออกใช้ซึ่งวัตถุหรือเครื่องหมายใดๆ แทนเงินตรา	พ.ร.บ.เงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙ ประกอบมาตรา ๓๕	- จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๓.	ส่งหรือนำเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมืออันมีมูลค่ารวมกันเกินจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ **โดยไม่แจ้งรายการ**เกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ผ่านศุลกากร หรือเจ้าพนักงานประจำด่านตรวจคนเข้าเมือง ด่านพรมแดน หรือช่องทางอื่นใดซึ่งใช้เป็นทางออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศเฉพาะที่รัฐมนตรีกำหนด	พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ มาตรา ๘ ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ.๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๙	- ปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๔.	ประกอบธุรกิจปัจจัยชำระเงินต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ มาตรา ๘ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๙๗ ข้อ ๓	- ปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๒๕.	ทำการซื้อขาย ให้กู้ยืม แลกเปลี่ยน หรือโอนปัจจัยชำระเงินตราต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ มาตรา ๘ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๙๗ ข้อ ๗	- ปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๖.	รับฝากเงินตราต่างประเทศ กู้ยืมเงินตราต่างประเทศ หรือก่อหนี้ใดที่เกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ มาตรา ๘ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๙๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๗ ทวิ	- ปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๗.	ประกอบธุรกิจเป็นตัวแทนซื้อเงินโดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ มาตรา ๘ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.๒๔๘๕ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๙๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๒๗	- ปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๘.	เป็นกรรมการหรือผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทบริหารสินทรัพย์ กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์	พ.ร.ก.บริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๔	- จำคุกตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๒๙.	ขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนด	พ.ร.ก.บริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๕	- จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๐.	ไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนด	พ.ร.ก.บริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๖	- จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๑.	ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้ขึ้นทะเบียน ตามมาตรา ๑๓	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๓ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๔๕	- จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๓๒.	ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๑๓	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๓ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๔๕	- จำคุกตั้งแต่ ๒-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๓.	ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้ขึ้นทะเบียน ตามมาตรา ๑๗	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๔๕	- จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๔.	ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๑๗	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๔๕	- จำคุกตั้งแต่ ๒-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๕.	ประกอบธุรกิจให้บริการบัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือบัตรอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๖(๑), ๑๗ และมาตรา ๔๕ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดบริการการชำระเงินภายใต้กำกับ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๑	- จำคุกตั้งแต่ ๒-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๖.	ประกอบธุรกิจการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๖(๒), ๑๗ และมาตรา ๔๕ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดบริการการชำระเงินภายใต้กำกับ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๑	- จำคุกตั้งแต่ ๒-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๗.	ประกอบธุรกิจให้บริการรับชำระเงินแทน โดยรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แทนผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการหรือเจ้าหนี้ โดยผู้ขายสินค้า หรือผู้ให้บริการหรือเจ้าหนี้มีสัญญาแต่งตั้ง หรือว่าจ้างให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นรับชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการแทนตน โดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๖(๓), ๑๗ และมาตรา ๔๕ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดบริการการชำระเงินภายใต้กำกับ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๑	- จำคุกตั้งแต่ ๒-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๘.	ประกอบธุรกิจการให้บริการโอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๖(๔), ๑๗ และมาตรา ๔๕ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดบริการการชำระเงินภายใต้กำกับ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๑	- จำคุกตั้งแต่ ๒-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๓๙.	ประกอบธุรกิจการให้บริการการชำระเงินอื่นใดที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบการเงิน หรือประโยชน์สาธารณะ โดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๖(๕), ๑๗ และมาตรา ๔๕	- จำคุกตั้งแต่ ๒-๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๐.	ขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ตรวจการ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕๑	- จำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๑.	ถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือเครื่องหมาย ซึ่งผู้ตรวจการได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ในการปฏิบัติการตามหน้าที่	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕๒	- จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๒.	ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดๆ อันผู้ตรวจการ ได้ยึด อายัด รักษาไว้ หรือสั่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐานหรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าผู้ตรวจการจะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕๓	- จำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๓.	ล่วงรู้กิจการของผู้ประกอบธุรกิจเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมาย หรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมาย อันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย นำไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕๔	- จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๔.	ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้ประกอบธุรกิจโดยเหตุที่เป็นกรรมการ ผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของผู้ประกอบธุรกิจ และเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือประชาชน	พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕๕	- จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๕.	ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่แจ้งหรือขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง	พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๓๓ วรรคแรก และ ๔๔	- จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๖.	ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๓๔	พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๓๔ และ ๔๕	- จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๔๗.	ประกอบธุรกิจให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้าหรือบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการหลายราย ณ สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน โดยไม่ได้ขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนให้บริการตามบัญชี ข (๔) ท้ายพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๕๑	พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๓๒, ๓๓ และ ๔๔ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๑๒, ๒๒ ประกอบ พ.ร.ฎ.ว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ และ ๗	- จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๘.	ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต	ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ข้อ ๕ และ ๑๖, ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ข้อ ๑ ข้อ ๒	- จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๙.	ให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพรางการให้กู้ยืมเงินโดยเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด	พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๔(๑)	- จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๕๐.	ให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพราง โดยกำหนดข้อความอันเป็นเท็จในเรื่องจำนวนเงินกู้หรือเรื่องอื่นๆ ไว้ในหลักฐานการกู้ยืม หรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด	พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๔(๒)	- จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๕๑.	ให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพราง โดยกำหนดจะเอาหรือรับเอาซึ่งประโยชน์อย่างอื่นนอกจากดอกเบี้ย ไม่ว่าจะเป็นเงิน หรือสิ่งของ หรือโดยวิธีการใดๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืมเงิน	พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๔(๓)	- จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๕๒.	บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิเรียกร้องจากบุคคลอื่นโดยรู้ว่าเป็นสิทธิที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๔ และใช้สิทธินั้นหรือพยายามถือเอาประโยชน์แห่งสิทธินั้น	พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕	- ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔

๒.๖ ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์

การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยถึงแม้ว่าตลาดหุ้นกรุงเทพจะไม่ประสบความสำเร็จ แต่แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ที่มีระบบระเบียบและได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นทางการนั้นได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๑๐ - ๒๕๑๔) จึงได้เสนอแผนการจัดตั้งตลาดทุนดังกล่าวขึ้นเป็นครั้งแรก โดยให้มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกและมาตรการสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ที่เหมาะสม ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๑๗ ได้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๑๗ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจะจัดให้มีแหล่งกลางสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และการระดมเงินทุนในประเทศ ตามมาด้วยการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับรายได้เพื่อให้สามารถนำเงินออมมาลงทุนในตลาดทุนได้ในปี พ.ศ.๒๕๑๘ รูปแบบทางกฎหมายต่างๆ ได้รับการปรับแก้จนลงตัว และในวันที่ ๓๐ เม.ย. ๑๘ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ชื่อภาษาอังกฤษในขณะนั้นคือ The Securities Exchange of Thailand) ได้เปิดทำการซื้อขายขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรกและได้ทำการเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษเป็น “The Stock Exchange of Thailand (SET) เมื่อวันที่ ๙ ม.ค. ๓๔

โครงสร้างการกำกับดูแลตลาดทุน

พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ กำหนดให้การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์(ก.ล.ต.) และกำหนดอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ฯ

ตลาดแรก

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ทำหน้าที่กำกับและดูแลตลาดแรก โดยบริษัทใดที่ต้องการออกหลักทรัพย์ใหม่เสนอขายหุ้นต่อประชาชนครั้งแรก (Initiat Public Offering) หรือเสนอขายหลักทรัพย์อื่นๆ แก่ประชาชน ต้องขออนุมัติจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จะต้องตรวจสอบสถานะทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัทนั้นก่อนที่จะอนุมัติให้บริษัททำการออกหลักทรัพย์ขายแก่ประชาชนได้

ตลาดรอง

หลังจากการเสนอขายหุ้นต่อประชาชนครั้งแรก หลักทรัพย์จะสามารถทำการซื้อขายในตลาดรองได้ก็ต่อเมื่อผู้ออกหลักทรัพย์นั้นได้ยื่นคำขอและได้รับอนุมัติจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว

บทบาทตลาดหลักทรัพย์

ตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ ตลาดหลักทรัพย์มีบทบาทสำคัญ ดังนี้

๑. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน และพัฒนาระบบต่างๆ ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์

๒. ดำเนินธุรกิจใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชี (Clearing House) ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓. การดำเนินธุรกิจอื่นๆ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ลักษณะการดำเนินงาน

- เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๓๗
- ทำหน้าที่ส่งเสริมการออมและการระดมเงินทุนระยะยาวเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์และให้บริการที่เกี่ยวข้อง โดยไม่นำผลกำไรมาแบ่งปันกัน

- สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจและอุตสาหกรรมภายในประเทศ
- เริ่มเปิดทำการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๓๐ เม.ย. ๑๘
- ปัจจุบันดำเนินงานภายใต้ พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕
- การดำเนินงานหลัก ได้แก่ การรับหลักทรัพย์จดทะเบียนและดูแลการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน การซื้อขายหลักทรัพย์และการกำกับดูแลการซื้อขายหลักทรัพย์ การกำกับดูแลบริษัทสมาชิกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ตลอดจนถึงการเผยแพร่ข้อมูลและการส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้ลงทุน

องค์กรกำกับดูแล

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คณะกรรมการกำกับตลาดทุน

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

การกำกับดูแลการออกหลักทรัพย์

ประเภทหลักทรัพย์

- ตั๋วเงินคลัง
- พันธบัตร
- ตั๋วเงิน(ตามที่ประกาศกำหนด)
- หุ้น
- หุ้นกู้

หน่วยลงทุน

- ใบสำคัญแสดงสิทธิ(ที่จะซื้อ หรือหุ้นกู้ หรือหน่วยลงทุน
- ตราสารที่ประกาศกำหนดเพิ่มเติม ได้แก่ ใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ ใบแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นเพิ่มทุนที่โอนสิทธิได้ ใบแสดงสิทธิในผลประโยชน์ที่เกิดจากหลักทรัพย์อ้างอิง และใบทรัสต์ประเภทกิจการที่ออกหลักทรัพย์

- บริษัทจำกัด/บริษัทมหาชนจำกัด (ทั้งไทย-ต่างประเทศ)
- หน่วยงานภาครัฐ (ทั้งไทย/ต่างประเทศ)
- นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ (ทั้งไทย/ต่างประเทศ)
- องค์การระหว่างประเทศ
- องค์กรปกครองท้องถิ่น (เฉพาะตามที่กำหนด)

ประเภทธุรกิจหลักทรัพย์กำหนดโดย มาตรา ๔

๑. นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ หมายความว่า การเป็นนายหน้าหรือตัวแทน เพื่อซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลอื่นทางค้าปกติ โดยได้รับค่านายหน้า ค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น

๒. การค้าหลักทรัพย์ หมายความว่า การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ในนามของตนเองทางค้าปกติโดยการกระทำนอกตลาดหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

๓. เป็นที่ปรึกษาการลงทุน หมายความว่า การให้คำแนะนำแก่ประชาชน ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์ หรือความเหมาะสมในการลงทุนที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์นั้น หรือเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ใดๆ เป็นทางค้าปกติ ทั้งนี้โดยได้รับค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการให้คำแนะนำแก่ประชาชนในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต.ประกาศกำหนด

๔. การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ หมายความว่าการรับหลักทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนจากบริษัทหรือเจ้าของหลักทรัพย์ไปเสนอขายต่อประชาชน โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ตาม

๕. การจัดการกองทุนรวม หมายความว่า การจัดการกองทุนตามโครงการจัดการกองทุนรวมโดยการออกหน่วยลงทุนของแต่ละโครงการจำหน่ายแก่ประชาชน เพื่อนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายหน่วยลงทุนนั้นไปลงทุนหรือแสวงหาประโยชน์จากหลักทรัพย์ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า ทรัพย์สินอื่นหรือไปหาดอกผล หรือแสวงหาประโยชน์โดยวิธีอื่น

๖. การจัดการกองทุนส่วนบุคคล หมายความว่า การจัดการเงินของบุคคล หรือคณะบุคคลที่ได้มอบหมายให้จัดการลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากหลักทรัพย์ ไม่ว่าจะมีการงทุนในทรัพย์สินอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำเป็นทางค้าปกติโดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการจัดการลงทุนตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต.ประกาศกำหนด

๗. หลักทรัพย์จดทะเบียน หมายความว่า หลักทรัพย์ที่ได้รับการจดทะเบียนหรือได้รับการอนุญาตให้ทำการซื้อขายได้ในตลาดหลักทรัพย์

๘. พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๙. สำนักงาน หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๑๐. เลขาธิการ หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๑๑. รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง)

๒.๖.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕

๒. ป.อาญา

การกระทำผิดดังกล่าวมีกฎหมายบังคับดังนี้

มาตรา ๒๔๒ ห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในที่เกี่ยวกับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ซื้อหรือขายหลักทรัพย์หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ไม่ว่าเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น เว้นแต่

(ก) เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายคำสั่งศาล หรือคำสั่งของหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย

(ข) เป็นการปฏิบัติตามภาระผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ทำขึ้นก่อนที่ตนจะรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในที่เกี่ยวกับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์

(ค) เป็นการกระทำโดยตนมิได้เป็นผู้รู้เห็นหรือตัดสินใจแต่ได้มอบหมายให้ผู้ได้รับอนุญาตหรือจดทะเบียนตามกฎหมายให้จัดการเงินทุนหรือการลงทุนตัดสินใจในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์นั้น หรือ

(ง) เป็นการกระทำในลักษณะที่มิได้เป็นการเอาเปรียบบุคคลอื่นหรือในลักษณะตามที่คณะกรรมการก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒) เปิดเผยข้อมูลภายในแก่บุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมและไม่ว่าด้วยวิธีใดโดยรู้หรือควรรู้ว่าผู้รับข้อมูลอาจนำข้อมูลนั้นไปใช้ประโยชน์ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ไม่ว่าเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการกระทำในลักษณะที่มิได้เป็นการเอาเปรียบบุคคลอื่นหรือในลักษณะตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

มาตรา ๒๔๓ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลดังต่อไปนี้เป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในตามมาตรา ๒๔๒

(๑) กรรมการผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์

(๒) พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือสายงานที่รับผิดชอบข้อมูลภายในหรือที่สามารถเข้าถึงข้อมูลภายใน

(๓) บุคคลซึ่งอยู่ในฐานะที่สามารถรู้ข้อมูลภายในอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษาทางการเงิน ที่ปรึกษากฎหมาย ผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน หรือบุคคลอื่นใด ที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลภายใน และให้รวมถึงพนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ร่วมงานของบุคคลดังกล่าว ที่อยู่ในตำแหน่งหรือสายงานที่มีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลภายในนั้น

(๔) กรรมการ อนุกรรมการ ผู้แทนนิติบุคคล ตัวแทน ลูกจ้าง พนักงาน ที่ปรึกษา หรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ สำนักงาน ตลาดหลักทรัพย์ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือฐานะที่สามารถรู้ข้อมูลภายในอันได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(๕) นิติบุคคลซึ่งบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) มีอำนาจควบคุมกิจการ

มาตรา ๒๙๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ มาตรา ๒๔๒ มาตรา ๒๔๔/๑ มาตรา ๒๔๔/๒ หรือมาตรา ๒๔๔/๓ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๒๔๐ หรือมาตรา ๒๔๑ เป็นกรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๙๗ ผู้ใดยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์หรือบัญชีธนาคารที่ใช้ชำระค่าซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อปกปิดตัวตนของบุคคลที่ใช้บัญชีดังกล่าวในประการที่บุคคลนั้น อาจนำบัญชีไปใช้ในการกระทำ อันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามส่วนที่ ๑ การป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ของหมวด ๘ การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์และการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ใดใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์หรือบัญชีธนาคารของบุคคลอื่นเพื่อดำเนินการอันไม่เป็นธรรมตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง สำนักงาน ก.ล.ต. กล่าวโทษ “บริษัท สีแดง จำกัด มหาชน บริษัทหลักทรัพย์นายหน้าซื้อขายหน่วยลงทุน เกสบลอค จำกัด นาย A กรรมการผู้จัดการของทั้ง ๒ บริษัท ต่อพนักงานสอบสวน ... กรณีประกอบธุรกิจหลักทรัพย์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้รับข้อมูลจากผู้ชี้เบาะแส และต่อมาตรวจสอบพยานหลักฐานเพิ่มเติมพบว่าบริษัท B และนาย Z มีพฤติกรรมร่วมกันประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์และการเป็นที่ปรึกษาการลงทุนโดยไม่ได้รับใบอนุญาต โดยพบการให้คำแนะนำลูกค้า เพื่อให้ลงทุนในหลักทรัพย์ การสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้า รายการซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้า บัญชีรายชื่อและข้อมูลลูกค้าที่อยู่ในประเทศไทย เอกสารการนัดพบลูกค้า บัญชีรายชื่อหลักทรัพย์ และรายการค่าธรรมเนียมการลงทุน

โดยพบว่า บลน.เกสบลอค เป็นผู้สนับสนุนโดยการยินยอมให้ใช้ชื่อและอีเมลของบริษัทในการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ดังกล่าว การกระทำของบุคคล ๓ ราย เข้าข่ายเป็นการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๙๐ ซึ่งมีโทษตามมาตรา ๒๘๙ แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๒ แสนบาทถึง ๕ แสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ ก.ล.ต.จึงกล่าวโทษบุคคลดังกล่าว

อนึ่ง การกล่าวโทษของ สำนักงาน ก.ล.ต. เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายทางอาญาเท่านั้น ภายใต้กระบวนการนี้ การพิจารณาวินิจฉัยว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายเป็นขั้นตอนในอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวน การสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ตลอดจนดุลพินิจของศาลยุติธรรมตามลำดับ สำนักงาน ก.ล.ต. ขอให้ผู้ที่สนใจจะลงทุนในหลักทรัพย์ ควรต้องพิจารณาให้รอบคอบ และลงทุนเฉพาะกับผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจอย่างถูกต้อง โดยสามารถตรวจสอบรายชื่อผู้ที่ทำการชักชวนให้ลงทุนว่าได้รับอนุญาตให้บริการในตลาดทุนหรือไม่ ได้ที่เว็บไซต์ ก.ล.ต. ภายใต้หัวข้อ SEC Check First และแจ้งเบาะแสไปยัง SEC Help Center โทร. ๑๒๐๗ หรือ complain@sec.or.th เพื่อการตรวจสอบต่อไป

การกระทำผิดดังกล่าวมีกฎหมายบังคับดังนี้

มาตรา ๙๐ การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์จะกระทำได้ต่อเมื่อได้จัดตั้งในรูปบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดหรือเมื่อเป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น ทั้งนี้ โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต.

มาตรา ๒๘๙ ผู้ใดประกอบธุรกิจหลักทรัพย์โดยไม่ได้ใบรับอนุญาตจากรัฐมนตรีตามมาตรา ๙๐ หรือฝ่าฝืน มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๙ มาตรา ๒๒๐ หรือ มาตรา ๒๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

๒.๖.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์

ตารางแสดงฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑.	“หลักทรัพย์” หมายความว่า (๑) ตั๋วเงินคลัง (๒) พันธบัตร (๓) ตั๋วเงิน (๔) หุ้น (๕) หุ้นกู้ (๖) หน่วยลงทุนอันได้แก่ ตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของกองทุนรวม (๗) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น (๘) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้ (๙) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหน่วยลงทุน (๑๐) ตราสารอื่นใดที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๔	
๒.	ห้ามมิให้ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดเสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ต่อประชาชนหรือบุคคลใดๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสำนักงานและปฏิบัติตามมาตรา ๖๕ การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้ต่อเมื่อผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทดังกล่าวได้จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๒, มาตรา ๒๖๘	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของราคาขายของหลักทรัพย์ทั้งหมดซึ่งผู้นั้นได้เสนอขาย แต่ทั้งนี้ เงินค่าปรับต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๓.	ห้ามมิให้บริษัทเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ ประเภทหุ้น หุ้นกู้ ตั๋วเงิน ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้ และหลักทรัพย์อื่นใดที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด เว้นแต่ (๑) เป็นการเสนอขายหลักทรัพย์ที่เข้าลักษณะตามมาตรา ๖๓ (๒) ได้รับอนุญาตจากสำนักงานและปฏิบัติตามมาตรา ๖๕ หรือ (๓) เป็นการเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ทั้งหมดโดยบริษัทมหาชนจำกัดต่อผู้ถือหุ้นตามสัดส่วนการถือหุ้นโดยได้รับชำระราคาเต็มมูลค่าที่เสนอขายจากผู้ถือหุ้น	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๓, มาตรา ๒๖๘	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของราคาขายของหลักทรัพย์ทั้งหมดซึ่งผู้นั้นได้เสนอขาย แต่ทั้งนี้ เงินค่าปรับต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔.	การเสนอขายหุ้นของบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ว่าจะกระทำโดยบริษัทจำกัดที่ออกหุ้นนั้น หรือผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าวมิให้กระทำเป็นการทั่วไปหรือต่อบุคคลในวงกว้าง เว้นแต่จะได้รับยกเว้นหรือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๔, มาตรา ๒๖๘	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของราคาขายของหลักทรัพย์ทั้งหมดซึ่งผู้นั้นได้เสนอขาย แต่ทั้งนี้ เงินค่าปรับต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๕.	หุ้นกู้ของบริษัทต้องมีมูลค่าไม่น้อยกว่าฉบับละหนึ่งร้อยบาท โดยชำระเป็นเงินและผู้ซื้อจะขอหักกลบลบหนี้กับบริษัทมิได้	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๙	
๖.	ในการขออนุญาตตามมาตรา ๓๓ เพื่อออกหุ้นกู้มีประกัน ผู้ขออนุญาตต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย (๑) เสนอร่างข้อกำหนดว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ออกหุ้นกู้และผู้ถือหุ้นกู้ (๒) เสนอร่างสัญญาแต่งตั้งผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ (๓) ขอความเห็นชอบบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนดเป็นผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ (๔) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดจะเสนอขายหุ้นกู้มีประกันที่ออกใหม่ต่อผู้ถือหุ้นซึ่งไม่ต้องขออนุญาตตามมาตรา ๓๓ ให้บริษัทมหาชนจำกัดดำเนินการตามวรรคหนึ่งก่อนการเสนอขายหุ้นกู้ด้วย [คำว่า “คณะกรรมการกำกับตลาดทุน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕๖ แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๑]	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๔๑, มาตรา ๒๗๐	ปรับไม่เกินสองแสนบาท

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๗.	ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ จัดทำและส่งงบการเงินและรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทต่อสำนักงาน ดังต่อไปนี้ (๑) งบการเงินรายไตรมาสที่ผู้สอบบัญชีได้สอบทานแล้ว (๒) งบการเงินประจำงวดการบัญชีที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้ว (๓) รายงานประจำปี (๔) รายงานการเปิดเผยข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับบริษัทตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด งบการเงินและรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด การกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงมาตรฐานที่คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชีได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วด้วย คณะกรรมการกำกับตลาดทุนอาจออกประกาศเพื่อผ่อนผันหรือยกเว้นหน้าที่การจัดทำหรือส่งข้อมูลตามวรรคหนึ่ง โดยคำนึงถึงความจำเป็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ลงทุนก็ได้	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๕๖, มาตรา ๒๗๔	ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
๘.	การเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนหรือบุคคลใด ๆ จะกระทำได้ต่อเมื่อผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทหรือเจ้าของหลักทรัพย์ได้ยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์และร่างหนังสือชี้ชวนต่อสำนักงาน และแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์และร่างหนังสือชี้ชวนดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๖๕, ๒๗๖	จำคุกไม่เกิน ๒ ปีหรือปรับเงินไม่เกิน ๒ เท่าของราคาขายของหลักทรัพย์ทั้งหมดซึ่งผู้นั้นได้เสนอขาย
๙.	ในกรณีที่เป็นการเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนหรือบุคคลใด ๆ ตามมาตรา ๖๕ ที่ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดหรือบริษัทต้องได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดหรือบริษัทอาจยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ และร่างหนังสือชี้ชวนพร้อมกับการยื่นคำขออนุญาตตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ หรือจะยื่นภายหลังจากวันที่ได้รับอนุญาตให้เสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ก็ได้	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๖๖, มาตรา ๒๗๙	ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
๑๐.	“บริษัท” หมายความว่า (๑) บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้เสนอขายหุ้นต่อประชาชน เว้นแต่บริษัทมหาชนจำกัดที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด (๒) บริษัทมหาชนจำกัดที่มีหุ้นเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๘๙/๑	

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
	“บริษัทย่อย” หมายความว่า (๑) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่บริษัทมีอำนาจควบคุมกิจการ (๒) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่บริษัทย่อยตาม (๑) มีอำนาจควบคุมกิจการ (๓) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่อยู่ภายใต้อำนาจควบคุมกิจการต่อเป็นทอดๆ โดยเริ่มจากการอยู่ภายใต้อำนาจควบคุมกิจการของบริษัทย่อยตาม (๒) “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการของบริษัท “กรรมการ” หมายความว่า กรรมการของบริษัท “ผู้บริหาร” หมายความว่า ผู้จัดการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการบริหารงานของบริษัทไม่ว่าโดยพฤติการณ์หรือโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด “บุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง” หมายความว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้ (๑) บุคคลที่มีอำนาจควบคุมกิจการบริษัท และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล ให้หมายความรวมถึงกรรมการของนิติบุคคลนั้นด้วย (๒) คู่สมรส บุตรหรือบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ ผู้บริหาร หรือบุคคลตาม (๑) (๓) นิติบุคคลที่บุคคลตาม (๑) หรือ (๒) มีอำนาจควบคุมกิจการ (๔) บุคคลอื่นที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด เมื่อบุคคลใดกระทำการด้วยความเข้าใจหรือความตกลงว่า หากบริษัททำธุรกรรมที่ให้ประโยชน์ทางการเงินแก่บุคคลดังกล่าว กรรมการ ผู้บริหาร หรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) จะได้รับประโยชน์ทางการเงินด้วย ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสำหรับการทำธุรกรรมนั้น “อำนาจควบคุมกิจการ” หมายความว่า (๑) การถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงในนิติบุคคลหนึ่งเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น (๒) การมีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้นของนิติบุคคลหนึ่ง ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือไม่ว่าเพราะเหตุอื่นใด (๓) การมีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการตั้งแต่กึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม		

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑๑.	กรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด รวมทั้งต้องไม่มีลักษณะที่แสดงถึงการขาดความเหมาะสมที่จะได้รับความไว้วางใจให้บริหารจัดการกิจการที่มีมหาชนเป็นผู้ถือหุ้นตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๘๙/๓	
๑๒.	ในการดำเนินกิจการของบริษัท กรรมการและผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวัง และความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับของบริษัท และมติคณะกรรมการตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุก มาตรา ๒๘๑/๒	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๘๙/๗, มาตรา ๒๘๑/๒	ปรับไม่เกินจำนวนค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ แต่ทั้งนี้ ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ แต่ทั้งนี้ ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๓.	ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและความระมัดระวัง กรรมการและผู้บริหารต้องกระทำเยี่ยงวิญญูชนผู้ประกอบธุรกิจเช่นนั้นจะพึงกระทำภายใต้สถานการณ์อย่างเดียวกัน การใดที่กรรมการหรือผู้บริหารพิสูจน์ได้ว่า ณ เวลาที่พิจารณาเรื่องดังกล่าว การตัดสินใจของตนมีลักษณะครบถ้วนดังต่อไปนี้ ให้ถือว่ากรรมการหรือผู้บริหารผู้นั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและความระมัดระวังตามวรรคหนึ่งแล้ว (๑) การตัดสินใจได้กระทำไปด้วยความเชื่อโดยสุจริตและสมเหตุสมผลว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทเป็นสำคัญ (๒) การตัดสินใจได้กระทำบนพื้นฐานข้อมูลที่เชื่อโดยสุจริตว่าเพียงพอ และ (๓) การตัดสินใจได้กระทำไปโดยตนไม่มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องที่ตัดสินใจนั้น	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๘๙/๘	
๑๔.	ในการพิจารณาว่ากรรมการหรือผู้บริหารแต่ละคนได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและความระมัดระวังหรือไม่ ให้คำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้ด้วย (๑) ตำแหน่งในบริษัทที่บุคคลดังกล่าวดำรงอยู่ ณ เวลานั้น (๒) ขอบเขตความรับผิดชอบของตำแหน่งในบริษัทของบุคคลดังกล่าวตามที่กำหนดโดยกฎหมายหรือตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ และ (๓) คุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการแต่งตั้ง	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๘๙/๙	

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑๕.	เลขานุการบริษัทต้องปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๙/๑๕ ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวัง และความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับของบริษัท มติคณะกรรมการ ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น และให้นำความในมาตรา ๘๙/๘ วรรคสอง มาตรา ๘๙/๑๐ มาตรา ๘๙/๑๑ (๒) และ (๓) และมาตรา ๘๙/๑๘ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุก ตามมาตรา ๒๘๑/๗	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๘๙/๒๓, มาตรา ๒๘๑/๗	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินจำนวนค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ แต่ทั้งนี้ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ แต่ทั้งนี้ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๖.	ในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการของบริษัทย่อยและผู้บริหารของบริษัทย่อยให้นำความในมาตรา ๘๙/๗ มาตรา ๘๙/๘ มาตรา ๘๙/๙ และมาตรา ๘๙/๑๐ รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับ โดยอนุโลม ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับบุคคลตามมาตรา ๘๙/๒๒ (๑) และ (๒) ของบริษัทย่อยโดยอนุโลม	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๘๙/๒๔	
๑๗.	การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์จะกระทำได้ต่อเมื่อได้จัดตั้งในรูปบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดหรือเมื่อเป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น ทั้งนี้ โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต.	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๙๐, มาตรา ๒๘๙	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่
๑๘.	บริษัทหลักทรัพย์ต้องใช้ชื่อซึ่งมีคำว่า “บริษัทหลักทรัพย์” นำหน้าและ “จำกัด” ต่อท้าย	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๙๔, มาตรา ๒๘๒	ปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
๑๙.	ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากบริษัทหลักทรัพย์ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า “บริษัทหลักทรัพย์” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๙๕, มาตรา ๒๘๘	จำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่
๒๐.	ในการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ต้องทำสัญญาเป็นหนังสือกับลูกค้าที่มอบหมายให้ทำการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ ในการนี้ คณะกรรมการกำกับตลาดทุนอาจกำหนดรายการอันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาดังกล่าวก็ได้ [คำว่า “คณะกรรมการกำกับตลาดทุน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕๖ แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑]	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๑๑๒, มาตรา ๒๘๒	ปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๒๑.	***ในการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๑๑๓, มาตรา ๒๘๒	ปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
๒๒.	ในการค้าหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ต้องดำเนินการค้าหลักทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด [คำว่า “คณะกรรมการกำกับตลาดทุน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕๖ แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑]	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๑๑๔, มาตรา ๒๘๒	ปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
๒๓.	ในการเป็นที่ปรึกษาการลงทุน บริษัทหลักทรัพย์ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด และคณะกรรมการกำกับตลาดทุนจะกำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่บริษัทหลักทรัพย์อาจเรียกจากลูกค้าในการเป็นที่ปรึกษาการลงทุนด้วยก็ได้ [คำว่า “คณะกรรมการกำกับตลาดทุน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕๖ แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑]	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๑๑๕, มาตรา ๒๘๒	ปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
๒๔.	ในการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด และคณะกรรมการกำกับตลาดทุนจะกำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่บริษัทหลักทรัพย์ อาจเรียกจากลูกค้าในการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ด้วยก็ได้ [คำว่า “คณะกรรมการกำกับตลาดทุน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕๖ แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑]	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๑๑๖, มาตรา ๒๘๒	ปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
๒๕.	ในการจัดการกองทุนรวม บริษัทหลักทรัพย์จะจัดตั้งและจัดการกองทุนรวมได้ เมื่อคำขอจัดตั้งกองทุนรวมนั้นได้รับอนุมัติจากสำนักงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด [คำว่า “คณะกรรมการกำกับตลาดทุน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕๖ แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑]	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๑๑๗, มาตรา ๒๘๒	ปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๒๖.	ในการจัดการกองทุนส่วนบุคคล ให้บริษัทหลักทรัพย์จัดการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของผู้มอบหมายให้จัดการกองทุนส่วนบุคคล โดยใช้ความรู้ความสามารถเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ให้บริษัทหลักทรัพย์ทำสัญญาเป็นหนังสือกับบุคคลหรือคณะบุคคลที่มอบหมายให้จัดการกองทุนส่วนบุคคล และต้องดำเนินการจัดการกองทุนส่วนบุคคลตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด ในการนี้ ให้คณะกรรมการกำกับตลาดทุนมีอำนาจกำหนดรายการอันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาดังกล่าวได้ [คำว่า “คณะกรรมการกำกับตลาดทุน” แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕๖ แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑]	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๑๓๓, มาตรา ๒๘๕ ทวิ	ปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๗.	ในการจัดการกองทุนส่วนบุคคล บริษัทหลักทรัพย์ต้องจัดให้มีผู้จัดการกองทุนส่วนบุคคลโดยความเห็นชอบของสำนักงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้จัดการกองทุนส่วนบุคคล ให้นำความในมาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม ให้ผู้จัดการกองทุนส่วนบุคคลดำเนินการจัดการกองทุนส่วนบุคคลตามหลักเกณฑ์	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๑๓๔, มาตรา ๒๘๒	จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๘.	บริษัทหลักทรัพย์รวมกันไม่น้อยกว่าสิบห้ารายอาจขอรับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. จัดตั้งศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อให้บริการเป็นศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ที่มิได้เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๐๔	
๒๙.	การจัดตั้ง การดำเนินงาน การกำกับและควบคุมกิจการศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ล่วงหน้าให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๑๘	
๓๐.	ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบการเป็นสำนักหักบัญชี เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. สำนักหักบัญชี หมายความว่า สถานที่อันเป็นศูนย์กลางการให้บริการเพื่อประโยชน์ในการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ที่ได้มีการซื้อขายกัน รวมทั้งบริการที่เกี่ยวข้อง	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๑๙, มาตรา ๒๘๙	จำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่
๓๑.	ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ หมายความว่า สถานที่อันเป็นศูนย์กลางการให้บริการรับฝากและถอนหลักทรัพย์ รวมทั้งบริการที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการหักบัญชี	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๒๐, มาตรา ๒๘๙	จำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๓๒.	ห้ามมิให้บุคคลใดให้บริการเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๒๑, มาตรา ๒๘๙	จำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่
๓๓.	ในการประกอบการเป็นสำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ หรือนายทะเบียนหลักทรัพย์ บุคคลที่ประกอบการดังกล่าวต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๒๓, มาตรา ๒๙๒	จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๔.	ในกรณีที่ตลาดหลักทรัพย์ประกอบการเป็นสำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ หรือนายทะเบียนหลักทรัพย์ ให้ประกอบการได้โดยมิต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. ทั้งนี้ ให้ตลาดหลักทรัพย์ประกอบการตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๒๓	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๒๔	
๓๕.	ในการฝากหลักทรัพย์ไว้กับตลาดหลักทรัพย์ ให้ผู้ฝากหลักทรัพย์จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ที่ได้ฝากไว้กับตลาดหลักทรัพย์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด และเมื่อรับฝากหลักทรัพย์ดังกล่าวแล้ว ตลาดหลักทรัพย์อาจรับโอนหลักทรัพย์ที่รับฝากไว้ในชื่อของตนในฐานะที่ถือแทนผู้ฝากหลักทรัพย์หรือลูกค้าของผู้ฝากหลักทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ก็ได้ ให้สันนิษฐานว่าหลักทรัพย์ที่อยู่ในชื่อของตลาดหลักทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง เป็นหลักทรัพย์ที่ตลาดหลักทรัพย์ถือแทนบุคคลผู้มีชื่อปรากฏในบัญชีรายชื่อดังกล่าวที่ผู้ฝากหลักทรัพย์จัดทำขึ้น ทั้งนี้ ตามชนิด ประเภท และจำนวนที่ปรากฏในบัญชี ในวันปิดสมุดทะเบียนของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ให้ตลาดหลักทรัพย์รวบรวมบัญชีหลักทรัพย์ที่รับฝากไว้และรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ดังกล่าวในวันก่อนวันแรกที่ปิดสมุดทะเบียนนั้นจากผู้ฝากหลักทรัพย์ส่งให้แก่นายทะเบียนของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ และให้ถือว่าบัญชีรายชื่อ ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ เว้นแต่รายชื่อของบุคคลที่นายทะเบียนของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์แจ้งคัดค้านภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อนั้นว่าการถือหลักทรัพย์ของบุคคลดังกล่าวขัดต่อกฎหมายหรือข้อจำกัดในเรื่องการโอนที่ได้จดทะเบียนไว้ตามกฎหมาย	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๒๕	

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
	ในกรณีที่ไม่มีวันปิดสมุดทะเบียน ให้นำความในวรรคสามมาใช้บังคับแก่กรณีที่คณะกรรมการของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์กำหนดวันที่ผู้ถือหุ้นมีสิทธิเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นตามมาตรา ๘๙/๒๖ หรือกำหนดวันที่ผู้ถือหุ้นมีสิทธิได้รับเงินปันผล สิทธิในการซื้อหรือได้รับหลักทรัพย์หรือหุ้นเพิ่มทุนหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด		
๓๖.	บทบัญญัติในส่วนนี้ให้ใช้บังคับแก่หลักทรัพย์จดทะเบียนและหลักทรัพย์ที่มีการซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๓๘	
๓๗.	“ผู้บริหาร” หมายความว่า ผู้บริหารตามมาตรา ๘๙/๑ “อำนาจควบคุมกิจการ” หมายความว่า อำนาจควบคุมกิจการตามมาตรา ๘๙/๑ “สัญญาซื้อขายล่วงหน้า” หมายความว่า สัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า “ข้อมูลภายใน” หมายความว่า ข้อมูลที่ยังมิได้มีการเปิดเผยต่อประชาชนเป็นการทั่วไปซึ่งเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหรือมูลค่าของหลักทรัพย์ “ผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์” หมายความว่า ผลกระทบที่ทำให้ราคาหลักทรัพย์สูงขึ้น ต่ำลง คงที่ หรือเป็นการพยุงราคาหลักทรัพย์	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๓๙	
๓๘.	ห้ามมิให้บุคคลใดบอกกล่าว เผยแพร่ หรือให้คำรับรองข้อความอันเป็นเท็จหรือข้อความอันอาจก่อให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน ราคาซื้อขายหลักทรัพย์ หรือข้อมูลอื่นใดที่เกี่ยวกับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ โดยประการที่น่าจะทำให้มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์หรือต่อการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๔๐, มาตรา ๒๙๖	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๙.	ห้ามมิให้บุคคลใดวิเคราะห์หรือคาดการณ์ฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน ราคาซื้อขายหลักทรัพย์ หรือข้อมูลอื่นใดที่เกี่ยวกับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ โดยนำข้อมูลที่รู้ว่าเป็นเท็จหรือไม่ครบถ้วนอันอาจก่อให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญมาใช้ในการวิเคราะห์หรือคาดการณ์หรือละเลยที่จะพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าว หรือโดยบิดเบือนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์หรือคาดการณ์ และได้เปิดเผยหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์หรือคาดการณ์นั้นต่อประชาชน โดยประการที่น่าจะมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์หรือต่อการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๔๑, มาตรา ๒๙๖	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๔๐.	***ห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในที่เกี่ยวกับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์กระทำการดังต่อไปนี้ (๑) ซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ไม่ว่าเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น เว้นแต่ (ก) เป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย คำสั่งศาล หรือคำสั่งของหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย (ข) เป็นการปฏิบัติตามภาระผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ทำขึ้นก่อนที่ตนจะรู้ หรือครอบครองข้อมูลภายในที่เกี่ยวกับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ค) เป็นการกระทำโดยตนมิได้เป็นผู้รู้เห็นหรือตัดสินใจแต่ได้มอบหมายให้ผู้ได้รับอนุญาตหรือจดทะเบียนตามกฎหมายให้จัดการเงินทุนหรือการลงทุน ตัดสินใจในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์นั้น หรือ (ง) เป็นการกระทำในลักษณะที่มิได้เป็นการเอาเปรียบบุคคลอื่นหรือในลักษณะตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (๒) เปิดเผยข้อมูลภายในแก่บุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมและไม่ว่าด้วยวิธีใด โดยรู้หรือควรรู้ว่าผู้รับข้อมูลอาจนำข้อมูลนั้นไปใช้ประโยชน์ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ ไม่ว่าเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการกระทำในลักษณะที่มิได้เป็นการเอาเปรียบบุคคลอื่นหรือในลักษณะตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๔๒, มาตรา ๒๙๖	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๑.	ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลดังต่อไปนี้ ซึ่งมีพฤติกรรมการซื้อขายหลักทรัพย์หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ผิดไปจากปกติวิสัยของตน เป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในตามมาตรา ๒๔๒ (๑) ผู้ถือหลักทรัพย์เกินร้อยละห้าของหลักทรัพย์ที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์โดยให้นับรวมหลักทรัพย์ที่ถือโดยคู่สมรสหรือผู้ที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถือหลักทรัพย์ (๒) กรรมการ ผู้บริหาร ผู้มีอำนาจควบคุมกิจการ พนักงานหรือลูกจ้างของกิจการในกลุ่มของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือสายงานที่รับผิดชอบข้อมูลภายในหรือที่สามารถเข้าถึงข้อมูลภายในได้ (๓) บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้รับบุตรบุญธรรม หรือบุตรบุญธรรมของบุคคลตามมาตรา ๒๔๓ (๔) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือพี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกันของบุคคลตามมาตรา ๒๔๓ (๕) คู่สมรสหรือผู้ที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาของบุคคลตามมาตรา ๒๔๓ หรือบุคคลตาม (๓) หรือ (๔)	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๔๔, มาตรา ๒๙๖	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
	กิจการในกลุ่มของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตาม (๒) หมายความว่า บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย หรือบริษัทร่วมของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด		
๔๒.	"หลักทรัพย์" หมายความว่า หุ้น ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น หรือหลักทรัพย์อื่นที่อาจแปลงสภาพแห่งสิทธิเป็นหุ้นได้ "กิจการ"[๒๐๖] หมายความว่า บริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ บริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ หรือบริษัทมหาชนจำกัดที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๔๕	
๔๓.	บุคคลใดกระทำการไม่ว่าโดยตนเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นอันเป็นผลให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการในจำนวนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงเมื่อรวมกันแล้ว มีจำนวนทุกร้อยละห้าของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น ไม่ว่าจะมีการลงทะเบียนการโอนหลักทรัพย์นั้นหรือไม่ และไม่ว่าการเพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นจะมีจำนวนเท่าใดในแต่ละครั้ง บุคคลนั้นต้องรายงานการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหลักทรัพย์ในทุกร้อยละห้าของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการดังกล่าวต่อสำนักงานทุกครั้ง ทั้งนี้ การคำนวณจำนวนสิทธิออกเสียงและการรายงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการมีสิทธิที่จะซื้อหรือได้รับการส่งมอบหลักทรัพย์ของกิจการอันเนื่องมาจากการเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ที่กิจการมิได้เป็นผู้ออกหรือจากการเข้าเป็นคู่สัญญากับบุคคลอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๔๖, มาตรา ๒๙๘	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔๔.	บุคคลใดเสนอซื้อหรือได้มาไม่ว่าโดยตนเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือกระทำการอื่นใด อันเป็นผลหรือจะเป็นผลให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการรวมกันถึงร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น ให้ถือว่าเป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เว้นแต่การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์นั้นเป็นผลจากการได้มาโดยทางมรดก ในการนี้ ให้คณะกรรมการกำกับตลาดทุนมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ โดยอาจกำหนดให้บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลที่ร่วมกันจัดทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนกำหนดให้จัดทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง คำเสนอดังกล่าวต้องยื่นต่อสำนักงาน และให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๔๗, มาตรา ๒๙๘	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๔๕.	ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้ (๑) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจหรือสถานที่ตั้งของบริษัทหลักทรัพย์ผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวมผู้รับฝากทรัพย์สิน ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ สำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ หรือสถานที่ซึ่งรวบรวมหรือประมวลข้อมูลของบริษัทหลักทรัพย์หรือสถาบันดังกล่าวด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือด้วยเครื่องมืออื่นใด ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบกิจการ สินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทหลักทรัพย์ หรือสถาบันดังกล่าว รวมทั้งเอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทหลักทรัพย์ หรือสถาบันดังกล่าว (๒) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจของผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือเจ้าของหลักทรัพย์ที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนหรือบุคคลใดๆ หรือสถานที่ซึ่งรวบรวมหรือประมวลข้อมูลของบุคคลดังกล่าวด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือด้วยเครื่องมืออื่นใด ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบสมุดบัญชีหรือเอกสารหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง (๓) เข้าไปในธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน หรือสถานที่ใดในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อทำการตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (๔) ยึดหรืออายัดเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี (๕) สั่งให้กรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้สอบบัญชีของบริษัทหลักทรัพย์ กองทุนรวม ผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวม ผู้รับฝากทรัพย์สิน ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ สำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ และผู้รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของบริษัทหลักทรัพย์หรือสถาบันดังกล่าวด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือเครื่องมืออื่นใด มาให้ถ้อยคำ หรือส่งสำเนาหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นเกี่ยวกับกิจการ การดำเนินงานสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทหลักทรัพย์หรือสถาบันดังกล่าว	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๖๔, มาตรา ๓๐๓-๓๐๕	จำคุกไม่เกินหนึ่งปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
	(๖) สั่งให้บุคคลใดๆ ที่ซื้อหรือขายหลักทรัพย์กับหรือผ่านบริษัทหลักทรัพย์หรือสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์มาให้ถ้อยคำหรือส่งสำเนาหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร และหลักฐานอื่นเกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (๗) สั่งให้บุคคลใดๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่มาให้ถ้อยคำ หรือส่งสำเนาหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดที่เกี่ยวข้องหรือจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ (๘) เข้าไปตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินงานในสถานที่ประกอบธุรกิจของลูกหนี้ของบริษัทหลักทรัพย์ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร เมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๘) แล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จ จะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้ การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม (๖) (๗) และ (๘) จะต้องเป็นการกระทำต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องที่ดำเนินการตรวจสอบ และต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานก่อน และในกรณีตาม (๖) และ (๗) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องกำหนดระยะเวลาอันสมควรที่จะให้บุคคลดังกล่าวสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้		
๔๖.	โทษทางอาญา	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๒๖๗/๑ ถึง ๓๐๕	
๔๗.	กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยทุจริตหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๐๖	จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท
๔๘.	กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของนิติบุคคลดังกล่าวหรือทรัพย์สินที่นิติบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใดๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้น	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๐๗	จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๔๙.	กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ ครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของนิติบุคคลดังกล่าว หรือซึ่งนิติบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๐๘	จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท
๕๐.	กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินอันนิติบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของนิติบุคคลนั้น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๐๙	จำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท
๕๑.	กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ รู้ว่าเจ้าหนี้ของนิติบุคคลดังกล่าว หรือเจ้าหนี้ของบุคคลอื่นซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหนี้นิติบุคคลนั้นบังคับการชำระหนี้จากนิติบุคคล ใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ (๑) ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้น หรือ (๒) แกล้งให้นิติบุคคลนั้นเป็นหนี้ซึ่งไม่เป็นความจริง ถ้าได้กระทำเพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๐	จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท
๕๒.	กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่นิติบุคคลนั้น	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๑	จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท
๕๓.	กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้ (๑) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชีเอกสาร หรือหลักประกันของนิติบุคคลดังกล่าวหรือที่เกี่ยวกับนิติบุคคลดังกล่าว (๒) ลงข้อความเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของนิติบุคคลหรือที่เกี่ยวกับนิติบุคคลนั้น หรือ (๓) ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบันหรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้นิติบุคคลดังกล่าวหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ หรือลวงบุคคลใดๆ	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๒	จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๕๔.	กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทหรือนิติบุคคลที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ใด ฝ่าฝืนมาตรา ๓๐๗ มาตรา ๓๐๘ มาตรา ๓๐๙ หรือมาตรา ๓๑๑	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๓	จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับเป็นเงินสองเท่าของราคาทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่บุคคลดังกล่าวได้กระทำการฝ่าฝืนในมาตรานั้นๆ แล้วแต่กรณี แต่ทั้งนี้ ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาท
๕๕.	ผู้ใดก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดตามที่บัญญัติในมาตรา ๒๘๗ มาตรา ๒๙๖ มาตรา ๒๙๖/๑ มาตรา ๓๐๖ มาตรา ๓๐๗ มาตรา ๓๐๘ มาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ มาตรา ๓๑๑ หรือมาตรา ๓๑๒ ไม่ว่าด้วยการใช้ สั่ง ขู่เข็ญ จ้าง หรือด้วยวิธีอื่นใด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๔	ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น
๕๖.	ผู้ใดกระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดตามที่บัญญัติในมาตรา ๒๘๗ มาตรา ๒๙๖ มาตรา ๒๙๖/๑ มาตรา ๓๐๖ มาตรา ๓๐๗ มาตรา ๓๐๘ มาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ มาตรา ๓๑๑ หรือมาตรา ๓๑๒ ไม่ว่าก่อนหรือขณะกระทำความผิด เว้นแต่ผู้นั้นมิได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้น	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๕	ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น
๕๗.	ผู้ใดล่วงรู้กิจการของบุคคลใดเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือล่วงรู้ข้อมูลใดจากการเปิดเผยของบุคคลที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ อันเป็นกิจการหรือข้อมูลที่เป็นความลับของทางราชการ หรือตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยต่อบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความในวรรคหนึ่ง มิให้นำมาใช้บังคับแก่การเปิดเผยในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) การเปิดเผยตามอำนาจหรือหน้าที่ (๒) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี (๓) การเปิดเผยเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (๔) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของบริษัทหลักทรัพย์ (๕) การเปิดเผยแก่ผู้สอบบัญชีของนิติบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ (๖) การเปิดเผยแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ทำหน้าที่กำกับดูแลในด้านตลาดเงิน ตลาดทุน ผู้สอบบัญชี สินค้าหรือตัวแปรของสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (๗) การเปิดเผยเมื่อได้รับความเห็นชอบจากบุคคลดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๖	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๕๘.	ให้การกระทำความผิดดังต่อไปนี้ เป็นการกระทำความผิดที่อาจดำเนินมาตรการลงโทษทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดนั้นได้ (๑) กระทำการอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๙๖ หรือมาตรา ๒๙๖/๑ (๒) แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๗๘ หรือมาตรา ๒๘๑/๑๐ (๓) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการหรือผู้บริหารตามมาตรา ๘๙/๗ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๑/๒ วรรคหนึ่ง	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๑	
๕๙.	ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนในคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๗/๑ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้สำนักงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติในหมวดนี้ และในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งเห็นสมควรใช้มาตรการลงโทษทางแพ่ง ให้สำนักงานแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบด้วย	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๒	
๖๐.	ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่ง” ประกอบด้วย อัยการสูงสุด เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และเลขาธิการ เป็นกรรมการ ให้เลขาธิการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคนหนึ่งเป็นเลขานุการ กรรมการตามวรรคหนึ่งอาจมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองมาประชุมแทนได้ ให้นำความในมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งโดยอนุโลม ให้คณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด และให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงาน	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๓	
๖๑.	มาตรการลงโทษทางแพ่ง ได้แก่ (๑) ค่าปรับทางแพ่งตามมาตรา ๓๑๗/๕ (๒) ชดใช้เงินในจำนวนที่เท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับหรือพึงได้รับจากการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑๗/๑ (๓) ห้ามเข้าซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่เกินห้าปี (๔) ห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารในบริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทหลักทรัพย์ภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่เกินสิบปี (๕) ชดใช้ค่าใช้จ่ายของสำนักงานเนื่องจากการตรวจสอบการกระทำความผิดนั้นคืนให้แก่สำนักงาน	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๔	

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๖๒.	ให้กำหนดค่าปรับทางแพ่ง ดังนี้ (๑) กรณีตามมาตรา ๓๑๗/๑ (๑) หรือ (๒) ให้ปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นได้รับไว้หรือพึงได้รับจากการกระทำความผิดนั้น แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาท ในกรณีที่ไม่สามารถคำนวณผลประโยชน์ได้ ให้ปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาท (๒) กรณีตามมาตรา ๓๑๗/๑ (๓) หรือ (๔) ให้ปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๕	
๖๓.	ในกรณีที่มีการกระทำความผิดที่อาจดำเนินมาตรการลงโทษทางแพ่งตามมาตรา ๓๑๗/๑ ได้ หากสำนักงานเห็นว่าควรใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดนั้น ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งพิจารณาว่าควรดำเนินมาตรการลงโทษทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดนั้นหรือไม่ อย่างไร หากคณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ควรนำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับ ให้ดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดนั้นต่อไป	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๖	
๖๔.	เมื่อคณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งเห็นควรให้นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดและได้กำหนดวิธีการในการบังคับตามมาตรการลงโทษทางแพ่งตามควรแก่กรณีแล้ว และผู้กระทำความผิดยินยอมที่จะปฏิบัติตามมาตรการลงโทษทางแพ่งตามที่กำหนด ให้สำนักงานจัดทำบันทึกการยินยอมและเมื่อผู้นั้นได้ชำระเงินครบถ้วนแล้ว ให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๗	
๖๕.	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมที่จะระงับคดีตามมาตรา ๓๑๗/๗ ให้สำนักงานฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาลเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต่อไป ในกรณีที่ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินตามมาตรา ๓๑๗/๔ (๒) หรือ (๕) ให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จด้วย เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งและผู้กระทำความผิดได้ชำระเงินครบถ้วนแล้ว ให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๘	
๖๖.	เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา ๓๑๗/๗ วรรคสอง หรือมาตรา ๓๑๗/๘ แล้ว คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้นได้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๙	

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๖๗.	เมื่อคณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งหรือศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งตามมาตรา ๓๑๗/๔ (๓) หรือ (๔) ให้สำนักงานแจ้งบริษัทหลักทรัพย์ บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการหรืองดเว้นดำเนินการ เพื่อให้มีผลตามที่กำหนดไว้ในบันทึกการยินยอม หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้นด้วย	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๑๐	
๖๘.	ถ้าบุคคลหลายคนร่วมกันกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑๗/๑ ในระหว่างบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลทั้งหลายนั้นต่างต้องรับผิดเป็นส่วนเท่าๆ กัน เว้นแต่โดยพฤติการณ์จะวินิจฉัยได้เป็นประการอื่น ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑๗/๑ เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลหรือแต่ละนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องถูกดำเนินการตามมาตรการลงโทษทางแพ่งตามหมวดนี้ด้วย โดยต้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมกับนิติบุคคลนั้น	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๑๑	
๖๙.	เงินที่ผู้กระทำความผิดได้ชำระตามมาตรา ๓๑๗/๔ เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๓๑๗/๔ (๕) คืนให้แก่สำนักงานแล้ว เหลือเท่าใดให้ตกเป็นของแผ่นดิน	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๑๒	
๗๐.	ให้นำอายุความฟ้องคดีอาญามาใช้บังคับแก่การฟ้องคดีเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งสำหรับการกระทำความผิดที่อาจดำเนินมาตรการลงโทษทางแพ่งได้ตามมาตรา ๓๑๗/๑	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๑๓	
๗๑.	การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่ง และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การพิจารณา การพิพากษา และการบังคับคดีด้วยโดยอนุโลม	พ.ร.บ.หลักทรัพย์ มาตรา ๓๑๗/๑๔	

๒.๗ ความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชนจำกัด

บริษัทมหาชนจำกัด ถูกกำหนดขึ้นโดย พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ โดยมีข้อกำหนดให้บริษัทซึ่งดำเนินธุรกิจอยู่แล้ว สามารถนำหุ้นจำนวนหนึ่งของบริษัทออกจำหน่ายให้ประชาชนทั่วไปได้ และประชาชนผู้ซื้อหุ้นจึงเป็นเจ้าของกิจการนั้นตามสัดส่วนของหุ้นที่ถืออยู่ และหุ้นนี้อาจขายให้ผู้อื่นได้ตามราคาหุ้นในแต่ละวันผู้ที่ดำเนินการขายและซื้อหุ้นของบริษัทจำกัด (มหาชน) คือ ตลาดหลักทรัพย์ กฎและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการขายหุ้นต่อประชาชนจะถูกกำหนดตาม พ.ร.บ.ตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ โดยมีคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์คอยกำกับดูแล โดยในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Public Limited Company แล้วย่อได้เป็น Plc หรือ PLC (Public Limited Company) เพื่อแสดงว่าเป็นบริษัทจำกัดประเภทมหาชน แตกต่างไปจากบริษัทประเภท private หรืออาจย่อว่า Pcl หรือ PCL (Private Company Limited) ซึ่งแต่เดิมนั้น บริษัทมหาชนถูกกำหนดให้ต้องมีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย ๑๐๐ คน และต้องมีผู้ถือหุ้นรายย่อยถือหุ้นอย่างน้อย ๕๐% ของทุนจดทะเบียน แต่หลังจากประกาศใช้ พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ แล้ว เงื่อนไขของการมีผู้ถือหุ้นดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไป และกำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดจะมีผู้ถือหุ้นกี่คนก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๑๕ คนเท่านั้น

๒.๗.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พ.ร.บ.บริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ.๒๕๓๕

ก. ความรับผิดอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ทั่วๆ ไปที่กฎหมายกำหนด

ความรับผิดประเภทบัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดโทษให้กับคณะกรรมการเท่านั้น โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙๕, ๑๙๖, ๑๙๗, ๒๐๒ และมาตรา ๒๐๗

มาตรา ๑๙๕ บัญญัติว่า “คณะกรรมการบริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๓ วรรคสอง มาตรา ๙๖ วรรคสาม มาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๕ วรรคสาม มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๕ วรรคสี่ มาตรา ๑๕๑ หรือ มาตรา ๑๘๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

มาตรา ๑๙๖ บัญญัติว่า “คณะกรรมการบริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๕๗ หรือมาตรา ๑๘๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท”

มาตรา ๑๙๗ บัญญัติว่า “คณะกรรมการบริษัทใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๒๐๒ บัญญัติว่า “ประธานคณะกรรมการบริษัทหรือผู้ได้รับมอบหมายผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

มาตรา ๒๐๗ บัญญัติว่า “คณะกรรมการบริษัทใดแสดงรายการตามมาตรา ๑๑๔ (๓) (๔) หรือ (๕) ไม่ครบถ้วน หรือไม่ตรงกับความเป็นจริง ต้องระวังโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

หากกรรมการบริหารบริษัทมหาชนกระทำผิดอาญาตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนในมาตรา ๑๙๕, ๑๙๖, ๒๐๒ และมาตรา ๒๐๗ (เว้นแต่มาตรา ๑๙๗) กรรมการบริษัท มหาชนจำกัดสามารถชำระค่าปรับในอัตราอย่างสูงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณาได้ เมื่อชำระค่าปรับแล้วจะมีผลให้คดีอาญาเลิกกันตาม ป.วิอาญา มาตรา ๓๗ และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับลงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๓๙

ในกรณีที่กรรมการบริษัทจำกัดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๙๗ กล่าวคือ คณะกรรมการบริษัทได้ฝ่าฝืนต่อหน้าที่ในมาตรา ๔๓ กล่าวคือนำเงินค่าจองหุ้นไปใช้จ่ายก่อนที่จะจดทะเบียนบริษัท โดยไม่ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมจัดตั้งบริษัท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๑๙๗ คณะกรรมการที่กระทำความผิดย่อมไม่สามารถชำระค่าปรับในอัตราสูงได้ เพราะเหตุว่าความผิดในมาตรา ๑๙๗ เป็นความผิดที่มีโทษจำคุก

จึงไม่สามารถชำระค่าปรับให้คดีอาญาเลิกกันตาม ป.วิอาญา มาตรา ๓๗ ได้ คณะกรรมการจึงต้องถูกดำเนินคดีส่งฟ้องศาล และให้ศาลเป็นผู้พิจารณาโทษ เหตุที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกกับคณะกรรมการในกรณีฝ่าฝืนมาตรา ๔๓ นั้นเพราะพฤติการณ์มาตรา ๔๓ นั้น เป็นเรื่องสำคัญ และน่าจะเป็นแนวทางที่ส่อถึงเจตนาทุจริตของคณะกรรมการ

ข. ความรับผิดอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อป้องกันผลประโยชน์ที่ขัดกัน

พ.ร.บ.บริษัทมหาชน จำกัด ได้บัญญัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อป้องกันผลประโยชน์ที่ขัดกันของกรรมการกับบริษัทมหาชนไว้ในมาตรา ๓๖, ๓๗, ๓๘, ๓๙, ๙๐ ถ้ากรรมการฝ่าฝืนมาตราดังกล่าวก็จะต้องมีความรับผิดทางแพ่งแห่งละเมิด และการฝ่าฝืนบางมาตรา ก็จะต้องได้รับโทษทางอาญา

พ.ร.บ.บริษัทมหาชน จำกัด ได้กำหนดโทษทางอาญากับกรรมการที่ฝ่าฝืนหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อป้องกันผลประโยชน์ขัดกัน เพียง ๒ มาตรา คือ มาตรา ๒๐ ได้กำหนดโทษสำหรับกรรมการที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๘ และในมาตรา ๒๐๔ ได้กำหนดโทษสำหรับกรรมการที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๙

มาตรา ๒๐๓ กรรมการบริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๘ หรือปฏิบัติตามไม่ครบถ้วน หรือไม่ตรงกับความเป็นจริง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๐๔ กรรมการ กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งมีอำนาจกระทำการแทนบริษัทผู้ใดกระทำการใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือสองเท่าของจำนวนเงินที่ให้กู้ยืม โดยพิจารณาว่าจำนวนใดจะมากกว่ากัน

ค. ความรับผิดทางอาญาอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

มาตรา ๒๑๔ กรรมการหรือผู้ชำระบัญชีของบริษัทใด โดยทุจริต แสดงออกซึ่งความเท็จหรือปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นในเรื่อง ฐานะการเงินของบริษัทนั้น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๒๑๕ บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทใดกระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่บริษัทนั้น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ง. ความรับผิดของกรรมการร่วมกับบริษัท

มาตรา ๒๒๒ ในกรณีที่บริษัทเป็นผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ กรรมการซึ่งรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดนั้น หรือซึ่งมิได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย

๒.๗.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชนจำกัด ตารางข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑.	- บริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๑ วรรคสอง มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๒ วรรคสอง มาตรา ๖๓ วรรคสอง มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ วรรคสาม มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๘ วรรคสอง มาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง มาตรา ๑๘๘ หรือมาตรา ๑๘๙	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๑๙๑	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
๒.	- ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทคนใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ วรรคสาม มาตรา ๒๘ หรือ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๑๙๒	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
๓.	- ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทคนใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๑๙๓	โทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔.	- ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทคนใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๑๙๔	ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
๕.	- คณะกรรมการบริษัทไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๓ วรรคสอง มาตรา ๙๖ วรรคสาม มาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๕ วรรคสาม มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๕ วรรคสี่ มาตรา ๑๕๑ หรือมาตรา ๑๘๓	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๑๙๕	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
๖.	- คณะกรรมการบริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๕๗ หรือมาตรา ๑๘๒	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๑๙๖	ปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท
๗.	- คณะกรรมการบริษัทใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๓	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๑๙๗	จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๘.	- ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ วรรคสอง	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๑๙๘	จำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท
๙.	- ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทคนใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ วรรคสอง	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๑๙๙	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือสองเท่าของมูลค่าหุ้นที่โอน สุดแต่จำนวนใดจะมากกว่า
๑๐.	- บริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๐	ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
๑๑.	- บริษัทใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๖	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๑	ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือสองเท่าของมูลค่าหุ้นที่ถือหรือรับจำนำไว้ สุดแต่จำนวนใดจะมากกว่า

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑๒.	- ประธานคณะกรรมการบริษัทหรือผู้ได้รับมอบหมายผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๒	ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท
๑๓.	- กรรมการบริษัทคนใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๘ หรือปฏิบัติตามแต่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ตรงกับความจริง	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๓	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
๑๔.	- กรรมการ กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งมีอำนาจกระทำการแทนบริษัทผู้ใด กระทำการใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๙	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๔	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือสองเท่าของจำนวนเงินที่ให้กู้ยืม สุดแต่จำนวนใดจะมากกว่า
๑๕.	- บริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐๙	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๕	ปรับไม่เกินสองแสนบาทและปรับเป็นรายวันอีกวันละสองพันบาทจนกว่าจะปฏิบัติถูกต้อง
๑๖.	- บริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑ หรือมาตรา ๑๓๗	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๖	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
๑๗.	- คณะกรรมการบริษัทใดแสดงรายการตามมาตรา ๑๑๔ (๓) (๔) หรือ (๕) ไม่ครบถ้วน หรือไม่ตรงกับความจริง	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๗	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
๑๘.	- บริษัทใดไม่ดำเนินการให้ถูกต้องตามคำสั่งของนายทะเบียนซึ่งสั่งตามมาตรา ๑๓๒(๓)	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๘	ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
๑๙.	- ผู้ชำระบัญชีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖๐(๗) หรือมาตรา ๑๖๑	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๐๙	ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท
๒๐.	- ผู้ชำระบัญชีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖๕ มาตรา ๑๖๖ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๗๕ มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๗๔ วรรคสาม	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๐	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
๒๑.	- ผู้ชำระบัญชีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗๗	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๑	ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
๒๒.	- ผู้ใดขัดขวาง หรือไม่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตรวจสอบซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๓๐ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๙๐	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๒	จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๓.	- ผู้ใดใช้ชื่อหรือยี่ห้อซึ่งมีอักษรไทยว่า “บริษัทมหาชนจำกัด” “บริษัท” หรือ “จำกัด (มหาชน)” หรือ “บมจ.” หรืออักษรต่างประเทศซึ่งมีความหมายดังกล่าวประกอบในจดหมาย ประกาศ ใบแจ้งความ ใบส่งของ ใบเสร็จรับเงิน หรือเอกสารอย่างอื่นเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท โดยมิได้เป็นบริษัท เว้นแต่เป็นการใช้ในการขอจดทะเบียนเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัท หรือในแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหุ้นต่อประชาชน หรือในหนังสือชี้ชวนให้ซื้อหุ้น	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๓	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาทและปรับอีกวันละหนึ่งพันบาท จนกว่าจะเลิกใช้

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๒๔.	- กรรมการหรือผู้ชำระบัญชีของบริษัทใด โดยทุจริตแสดงออกซึ่งความเท็จหรือปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นในเรื่องฐานะการเงินของบริษัทนั้น	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๔	ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
๒๕.	- บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทใด กระทำการหรือไม่กระทำการ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่บริษัทนั้น	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๕	ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
๒๖.	- บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทใด กระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้ (๑) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท หรือ (๒) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๖	จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๗.	- ผู้ใดโฆษณาโดยอ้างถึงบุคคล ตำแหน่งหน้าที่ บัญชี รายงาน หรือกิจการอันเกี่ยวกับ บริษัทอันเป็นเท็จในสาระสำคัญ หรือปกปิดข้อความอันเป็นสาระสำคัญ เพื่อ (๑) ลวงผู้มีส่วนได้เสียในบริษัทนั้นให้ขาดประโยชน์อันควรได้จากบริษัทนั้น หรือ (๒) จูงใจบุคคลให้เข้าเป็นผู้ถือหุ้นหรือหุ้นกู้ให้มอบหมายหรือให้ส่งทรัพย์สินให้แก่บริษัทนั้น หรือให้เข้าเป็นผู้ค้ำประกันหรือให้ทรัพย์สินเป็นประกันบริษัทนั้น	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๗	จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๒๘.	- ผู้ใดเข้าร่วมในที่ประชุมจัดตั้งบริษัทหรือในที่ประชุมผู้ถือหุ้นและลงคะแนนออกเสียง หรือลงคะแนนเสียงโดยลวงว่าตนเป็นผู้จองหุ้น ผู้ถือหุ้น หรือผู้มีสิทธิออกเสียงแทนผู้จองหุ้น หรือผู้ถือหุ้น ต้องระวางโทษ - ผู้ใดให้อุปการะแก่การกระทำความผิดในวรรคหนึ่งโดยส่งมอบเอกสารแสดงการจองหุ้นหรือใบหุ้นซึ่งได้ใช้เพื่อการดังกล่าวแล้ว ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๘	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
๒๙.	- ผู้ใดโดยทุจริตกำหนดค่าทรัพย์สินหรือสิ่งที่นำมาชำระเป็นค่าหุ้นสูงกว่ามูลค่าที่แท้จริง	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๑๙	ปรับไม่เกินสองเท่าของจำนวนที่สูงกว่ามูลค่าที่แท้จริงนั้น
๓๐.	ผู้ใดได้ล่วงรู้กิจการของบริษัทใดเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ อันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยของบริษัทจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผย นอกจากตามอำนาจหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๒๐	จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๓๑.	ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้แทนนิติบุคคลซึ่งรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดนั้นหรือซึ่งมิได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้น	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๒๑	ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย
๓๒.	ในกรณีที่บริษัทเป็นผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ กรรมการซึ่งรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดนั้น หรือซึ่งมิได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้น	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา ๒๒๒	ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย

๒.๘ ความผิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ความผิดอันเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.๑๒๗ จะได้ถูกยกเลิกไปโดย พ.ร.บ. ให้ใช้ ป.อาญา พ.ศ.๒๔๙๙ และในร่าง ป.อาญาใหม่ก็มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดในเรื่องนี้ไว้ อีกประการหนึ่ง ในกฎหมายของต่างประเทศไม่ปรากฏว่าได้รวมความผิดอันเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธินี้เข้าไว้ใน ป.อาญาฉะนั้น จึงสมควรที่จะบัญญัติความผิดดังกล่าวนี้ ขึ้นไว้เป็นพระราชบัญญัติฉบับหนึ่งต่างหาก

๒.๘.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕
- พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๔๙
- พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๑

สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย

พ.ร.บ. กำหนดความผิดฯ กำหนดพฤติการณ์และโทษของการกระทำความผิดอันเกิดจากการดำเนินการของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ ดังนี้

นิยามที่เกี่ยวข้อง

ประเภทของห้างหุ้นส่วน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แบ่งห้างหุ้นส่วนออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ห้างหุ้นส่วนสามัญ
๒. ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ห้างหุ้นส่วนสามัญ

คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกเดียว โดยผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้สินทั้งปวงของห้างหุ้นส่วนไม่จำกัดจำนวน ห้างหุ้นส่วนสามัญ จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นห้างหุ้นส่วนสามัญจึงแยกออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มิได้จดทะเบียน ซึ่งไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

๒. ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ซึ่งมีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายและมีชื่อเรียกโดยเฉพาะว่า “ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล”

โครงสร้างห้างหุ้นส่วนสามัญ

๑. มีผู้เป็นหุ้นส่วนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป

๒. มีผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกเดียว คือ หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ โดยผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้สินทั้งปวง ของห้างหุ้นส่วนไม่จำกัดจำนวน

๓. ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเข้าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้

๔. จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ก็ได้ ถ้าจดทะเบียนเรียกว่า “ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล”

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

คือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วน ๒ จำพวก ดังนี้คือ

๑. หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ได้แก่ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งรับผิดจำกัดเพียงจำนวนเงินที่ตนรับว่าจะลงทุนในห้างหุ้นส่วนเท่านั้น

๒. หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ได้แก่ หุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งรับผิดในบรรดาหนี้สินทั้งปวงของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน

โครงสร้างห้างหุ้นส่วนจำกัด

๑. มีผู้เป็นหุ้นส่วนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป

๒. ผู้เป็นหุ้นส่วนมี ๒ จำพวก คือ

๒.๑ หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ รับผิดเฉพาะจำนวนเงินที่รับว่าจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วน

๒.๒ หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความผิดชอบ รับผิดในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน

๓. ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

๔. ต้องจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การดำเนินการจัดตั้งห้างหุ้นส่วน

เมื่อมีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตกลงใจที่จะเข้าร่วมลงทุนประกอบกิจการเป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลประเภทใดประเภทหนึ่งดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินการขอจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทที่ห้างนั้นมีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่

กรณีที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ จะเป็นได้เฉพาะแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น

การดำเนินการจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมหรือเลิกและชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน

ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้ตกลงที่จะแก้ไขเพิ่มเติมรายการใดๆ ที่ได้จดทะเบียนไว้เป็นอย่างอื่น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนประสงค์จะเลิกกิจการ ก็จะต้องไปดำเนินการขอจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติม

รายการนั้นๆ หรือจดทะเบียนเลิกและเสร็จการชำระบัญชี ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทที่ห้างนั้นมีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่

การจดทะเบียนจัดตั้งและแก้ไขเพิ่มเติมจะต้องดำเนินการตามวิธีและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายและระเบียบของทางราชการได้กำหนดไว้

บริษัทจำกัด (Limited Company) คือ องค์การธุรกิจ ซึ่งจัดตั้งขึ้นด้วยการแบ่งทุนเป็นหุ้น มีมูลค่าเท่าๆ กัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงิน ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ตนถือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๙๖ บัญญัติว่า “บริษัทจำกัด คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าหุ้นเท่าๆ กัน โดยผู้ถือหุ้นต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ”

สมาคม คือ การรวมตัวของกลุ่มบุคคลเป็นองค์กร เพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างต่อเนื่องโดยสมาคม จะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- เป็นการรวมตัวของกลุ่มบุคคล
- เพื่อกระทำการใดๆ เป็นการต่อเนื่อง มิใช่ทำกันเพียงชั่วครั้งชั่วคราวแล้วเลิกกันไป
- การกระทำนั้นจะต้องไม่ใช้เป็นการหากำไร หรือหารายได้แบ่งปันกัน
- ต้องมีข้อบังคับเป็นแนวทางปฏิบัติ
- ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
- ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง

มูลนิธิ ได้แก่ ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมิได้มุ่งหาผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน และเป็นนิติบุคคลเมื่อได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

งบดุล (Balance Sheet) หมายถึง งบแสดงฐานะทางการเงินของธุรกิจ ณ วันใดวันหนึ่งตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งจะแสดงให้ทราบว่ามีสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของจำนวนเท่าใด รายละเอียดการแสดงสินทรัพย์ในงบดุลจะเรียงตามสภาพคล่อง โดยเงินสดจะมีสภาพคล่องสูงที่สุดเพราะสามารถจ่ายชำระหนี้ได้เร็วกว่าสินทรัพย์อื่น

กฎหมายบังคับว่าจะต้องจัดทำงบดุลขึ้นมาอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เมื่อสิ้นสุดปีการเงิน (ปีการเงินของแต่ละกิจการอาจไม่ตรงกับปีปฏิทินก็ได้ เช่น ปีการเงินอาจเริ่มตั้งแต่ ๑ มีนาคม สิ้นสุด ๒๘ กุมภาพันธ์ ในขณะที่ปีปฏิทินเริ่มตั้งแต่ ๑ มกราคม สิ้นสุด ๓๑ ธันวาคม ของทุกปี) ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานรัฐบาลสามารถประเมินและจัดเก็บภาษีได้ อย่างไรก็ตาม กิจการบางแห่งอาจจะจัดทำงบดุลเพื่อแสดงฐานะการเงินทุกวันสิ้นเดือนก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้รายงานของกิจการนั้นๆ

งบดุลของกิจการใดก็จะแสดงเฉพาะฐานะทางการเงินของกิจการนั้น ไม่เกี่ยวกับฐานะทางการเงินของผู้เป็นเจ้าของ ซึ่งผู้เป็นเจ้าของอาจจะมีสินทรัพย์ส่วนตัว เช่น เงินฝากธนาคาร บ้าน รถยนต์ หรือสินทรัพย์อื่นๆ แต่สินทรัพย์ดังกล่าวถือเป็นสินทรัพย์ส่วนตัว อันนี้เป็นหลักข้อสมมติฐานหรือแนวคิดของการรายงานที่ถือว่า กิจการแยกต่างหากจากผู้เป็นเจ้าของ (The business entity)

ผู้ถือหุ้น (shareholder หรือ stockholder) คือบุคคลหรือสถาบัน (รวมถึงบริษัท บรรษัท) ที่ถือครองหุ้นในทางกฎหมาย จำนวนหนึ่งหุ้น หรือมากกว่านั้น ในบริษัทมหาชนหรือบริษัทเอกชน ผู้ถือหุ้นอาจหมายถึงสมาชิกในบริษัท โดยทางกฎหมายแล้ว บุคคลจะไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นจนกว่าจะอยู่ในรายชื่อและมีรายละเอียดอื่นที่อยู่ในทะเบียนของบริษัทในฐานะผู้ถือหุ้นหรือเป็นสมาชิกบริษัท อิทธิพลของผู้ถือหุ้นในธุรกิจจะพิจารณาจากสัดส่วนการถือหุ้น

๒.๘.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ

ตารางข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑.	บริษัทจำกัดใด (๑) ไม่ทำบัญชีงบดุลตามมาตรา ๑๑๙๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (๒) ไม่จัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบงบดุล ไม่นำบัญชีงบดุลเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ ไม่ส่งสำเนางบดุล หรือไม่มีสำเนางบดุล ตามมาตรา ๑๑๙๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ (๓) ไม่จำหน่ายสำเนางบดุลแก่ผู้ปรารถนาจะซื้อตามมาตรา ๑๑๙๙ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๑๘	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
๒.	กรรมการใดของบริษัทจำกัด (๑) ไม่ส่งสำเนางบดุลตามมาตรา ๑๑๙๙ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (๒) ไม่จัดให้ถือบัญชีตามมาตรา ๑๒๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ (๓) ไม่จัดให้จดบันทึก หรือไม่เก็บรักษาสมุดตามมาตรา ๑๒๐๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๒๘	ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
๓.	ผู้สอบบัญชีใดของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัด รับรองงบดุลหรือบัญชีอื่นใดอันไม่ถูกต้อง หรือทำรายงานเท็จ	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๓๑	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔.	บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัด กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่นิติบุคคลดังกล่าว	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๔๑	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
๕.	บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัด กระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้ (๑) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอม บัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือ (๒) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท *ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำการเพื่อลวงให้ห้างหุ้นส่วน บริษัท ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๔๒	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๖.	ผู้ใดใช้ชื่อ ซึ่งมีอักษรไทยประกอบว่า สมาคม ในดวงตรา ป้ายชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความหรือเอกสารอย่างอื่น เกี่ยวกับธุรกิจโดยมิได้เป็นสมาคม เว้นแต่เป็นการใช้ในการขอจดทะเบียนเกี่ยวกับการตั้งสมาคม	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๔๙	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าสิบบาทจนกว่าจะได้เลิกใช้
๗.	ผู้ใดใช้ชื่อซึ่งมีอักษรไทยประกอบว่า มูลนิธิ ในดวงตรา ป้ายชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความ หรือเอกสารอย่างอื่นเกี่ยวกับธุรกิจโดยมิได้เป็นมูลนิธิ	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๕๐	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าสิบบาทจนกว่าจะได้เลิกใช้
๘.	ผู้จัดการใดของสมาคม ดำเนินกิจการผิดวัตถุที่ประสงค์ของสมาคม และการดำเนินกิจการนั้นเป็นภยันตรายต่อสันติภาพของประชาชน หรือน่าจะก่อให้เกิดความไม่สงบในบ้านเมือง	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๕๕	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๙.	ผู้ใดดำเนินกิจการของสมาคม ซึ่งมิได้จดทะเบียนตามมาตรา ๑๒๗๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เว้นแต่เป็นการดำเนินกิจการเพื่อขอจดทะเบียน	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๕๖	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๐.	บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินกิจการของมูลนิธิ ดำเนินกิจการผิดวัตถุที่ประสงค์ของมูลนิธิหรือข้อกำหนดว่าด้วยทรัพย์สินของมูลนิธิ และการดำเนินกิจการนั้นอาจเป็นการเสียหายแก่มูลนิธินั้น หรือสาธารณชน	พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ มาตรา ๖๑	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๙ ความผิดเกี่ยวกับการบัญชี

พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ กำหนดให้กิจการทุกขนาดทั้งที่จดทะเบียนและหรือที่ไม่จดทะเบียน ต้องมีการจัดทำบัญชี ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่แสดงให้เห็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกิจการหรือธุรกิจนั้นๆ การทำบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทยนั้นกว่าร้อยละ ๙๐ จะใช้บริการของสำนักงานบัญชีเพื่อช่วยยื่นภาษีให้กับรัฐและปิดงบการเงินเป็นรายปี เพื่อส่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เนื่องจากขาดความรู้ความชำนาญทางด้านการบัญชี ตาม พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ และมาตรฐานการรายงานทางการเงิน สำนักงานบัญชีในฐานะที่เป็นผู้ทำบัญชีจึงมีบทบาทเพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้การจัดทำบัญชีถูกต้องตามควร มีความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน และมีข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจได้

๒.๙.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ใน พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของผู้ทำบัญชีและความรับผิดชอบของผู้ทำบัญชี ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๔๑ ก. ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ซึ่งมีด้วยกันทั้งหมด ๔๕ มาตรา ๕ หมวดและบทเฉพาะกาล พ.ร.บ.การบัญชี มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับข้อกำหนดในการจัดทำบัญชี และการลงรายการบัญชี ธุรกิจที่เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หน้าที่ความรับผิดชอบและคุณสมบัติผู้ทำบัญชี ผู้มีอำนาจในการตรวจสอบบัญชี และบทกำหนดโทษ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี การจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทยสามารถแบ่งได้หลากหลายประเภท ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง โดย พ.ร.บ.การบัญชี ๒๕๔๓ ได้จัดแบ่งกลุ่มธุรกิจดังกล่าวให้เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำงบการเงินประจำปีดังต่อไปนี้

๑.๑ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

๑.๒ บริษัทจำกัด

๑.๓ บริษัทมหาชนจำกัด

๑.๔ นิติบุคคลต่างประเทศที่เข้ามาตั้งสำนักงานสาขาในประเทศไทย

๑.๕ กิจการร่วมค้า

๑.๖ สถานที่ประกอบธุรกิจเป็นประจำซึ่งหมายถึงสถานประกอบการที่แยกออกไปจากสำนักงานใหญ่ โดยมีพนักงานประจำ และมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการที่จะก่อให้เกิดรายได้กล่าวคือมีการขายสินค้าหรือให้บริการ

๑.๗ บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ซึ่งในขณะนี้ได้มีประกาศให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มิได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้มีไว้เพื่อจำหน่าย ผู้นำเข้ามาในราชอาณาจักร หรือผู้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้าประเภทแถบเสียงเพลง แถบวีดิทัศน์ และแผ่นซีดี เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

๒. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ตาม พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ ได้มีการกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไว้ ดังนี้

๒.๑ จัดให้มีการทำบัญชีนับแต่วันเริ่มทำบัญชี โดยต้องทำบัญชีให้ครบถ้วน และถูกต้องตามรายละเอียด หลักเกณฑ์และวิธีการตามประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่องกำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำข้อความ และรายการที่ต้องมีในบัญชี ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี พ.ศ.๒๕๔๔

๒.๒ ควบคุมดูแลผู้ทำบัญชีให้จัดทำบัญชีให้ถูกต้อง และตรงตามความจริง

๒.๓ จัดทำเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี ได้แก่ บันทึก หนังสือ หรือเอกสารใดๆ ที่ใช้เป็นหลักฐานในการลงบัญชี สามารถแบ่งได้ ดังนี้

๒.๓.๑ เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีที่จัดทำโดยบุคคลภายนอก

๒.๓.๒ เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีที่จัดทำโดยผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเพื่อออกให้แก่บุคคลภายนอก

๒.๓.๓ เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีที่จัดทำโดยผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเพื่อใช้ในกิจการ

๒.๔ ส่งมอบเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบส่งของ ใบสำคัญรับ ใบสำคัญจ่าย เป็นต้น แก่ผู้ทำบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้บัญชีที่จัดทำขึ้นสามารถแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง และตามมาตรฐานการบัญชี

๒.๕ การปิดบัญชี ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องปิดบัญชีทุกรอบ ๑๒ เดือน โดยสามารถปิดบัญชีโดยมีรอบน้อยกว่า ๑๒ เดือนได้ ในกรณีต่อไปนี้

๒.๕.๑ รอบปีบัญชีแรก

๒.๕.๒ รอบปีบัญชีที่ได้รับอนุญาตเปลี่ยนวันสิ้นสุดปีบัญชีต่อสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชี

๒.๖ จัดทำงบการเงิน โดยมีรายการย่อตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

๒.๗ ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบ และแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ยกเว้นงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่มีทุนไม่เกิน ๕ ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท ไม่ต้องมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบงบการเงินได้ แต่ต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีภาษีอากร (tax auditor)

๒.๘ ต้องเก็บรักษาบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานประกอบธุรกิจ ได้แก่

๒.๘.๑ สถานที่ทำการ

๒.๘.๒ สถานที่ผลิตสินค้าเป็นประจำ

๒.๘.๓ สถานที่เก็บสินค้าเป็นประจำ

ต้องเก็บรักษาบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี นับแต่วันปิดบัญชี

๓. ผู้ทำบัญชี ตามที่ พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ ให้อำนาจอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าตามมาตรา ๗(๖) กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี ซึ่งอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติ และเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับผู้ทำบัญชี กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จึงได้จัดทำคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นแบบแจ้งเป็นผู้ทำบัญชี ดังนี้

๓.๑ ผู้ทำบัญชี หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หรือไม่ก็ตาม ซึ่งได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี สมุห์บัญชี หัวหน้าแผนกบัญชี หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำบัญชีกรณีที่เป็นพนักงานของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

๓.๑.๒ หัวหน้าสำนักงาน กรณีที่เป็นสำนักงานบริการรับทำบัญชีที่มิได้จัดตั้งในรูปคณะบุคคล

๓.๑.๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งรับผิดชอบในการให้บริการรับทำบัญชี กรณีที่เป็นสำนักงานบริการรับทำบัญชีที่จัดตั้งในรูปคณะบุคคล

๓.๑.๔ กรรมการหรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งรับผิดชอบในการให้บริการรับทำบัญชี กรณีที่เป็นสำนักงานบริการรับทำบัญชีที่จดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคล

๓.๑.๕ บุคคลธรรมดา กรณีที่เป็นผู้รับจ้างทำบัญชีอิสระ

๓.๑.๖ ผู้ช่วยผู้ทำบัญชีตามที่กำหนดในข้อ ๗(๓) ของประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติ และเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓

๓.๑.๗ บุคคลอื่นนอกจากที่ระบุตาม ๑ ถึง ๖ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

๓.๒ คุณสมบัติของผู้ทำบัญชี

๓.๒.๑ มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

๓.๒.๒ มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ทำบัญชีได้

๓.๒.๓ ไม่เคยต้องโทษ โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เนื่องจากได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี หรือกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี หรือกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชี เว้นแต่พ้นระยะเวลาที่ถูกลงโทษมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี

๓.๒.๔ มีคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

๓.๒.๔.๑ ผู้ทำบัญชีของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน และบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่ง ณ วันปิดบัญชีในรอบปีบัญชีที่ผ่านมามีทุนจดทะเบียนไม่เกิน ๕ ล้านบาท มีสินทรัพย์รวมไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท และมีรายได้รวมไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)ทางการบัญชีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย หรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน(ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชี

๓.๒.๔.๒ ผู้ทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีดังต่อไปนี้ ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่า จากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย หรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี

๑) ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน และบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่ง ณ วันปิดบัญชีในรอบปีบัญชีที่ผ่านมามีทุนจดทะเบียน หรือสินทรัพย์รวม หรือรายได้รวมรายการใดรายการหนึ่งเกินกว่าที่กำหนดไว้ใน (ก)

๒) บริษัทมหาชนจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

๓) นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย

๔) กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร

๕) ผู้ประกอบธุรกิจธนาคาร เงินทุน หลักทรัพย์ เครดิตฟองซิเอร์ ประกันชีวิต ประกันวินาศภัย

๖) ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

๓.๒.๔.๓ ในกรณีที่เป็นการเริ่มทำบัญชีรอบปีบัญชีแรกของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี คุณวุฒิของผู้ทำบัญชีให้พิจารณา โดยใช้เกณฑ์ทุนจดทะเบียนตามที่กำหนดไว้ใน ๓.๒.๔.๑ และ ๓.๒.๔.๒ แล้วแต่กรณี

๓.๓ ผู้ทำบัญชีมีหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนี้

๓.๓.๑ ต้องจัดทำบัญชีเพื่อให้มีการแสดงผลการดำเนินงานฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ของผู้ทำบัญชีที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง และตามมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วนบัญชี ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีนั้น อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดข้อยกเว้นให้ผู้ทำบัญชีไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

๓.๓.๒ ในการลงรายการในบัญชี ผู้ทำบัญชีต้องลงรายการเป็นภาษาไทย หากลงรายการเป็นภาษาต่างประเทศ ให้มีภาษาไทยกำกับ หรือลงรายการเป็นรหัสบัญชีให้มีคู่มือคำแปลรหัสที่เป็นภาษาไทยไว้รวมทั้งต้องเขียน ด้วยหมึก พิมพ์ดีด ตีพิมพ์ หรือใดที่ได้ผลในทำนองเดียวกัน

สรุป พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ มีสาระสำคัญของกฎหมาย ดังนี้

๑. แก้ไขหลักการจากเดิมที่กำหนดให้ธุรกิจทั้งนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่ประกอบธุรกิจตามประเภทที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดต้องจัดทำบัญชีเป็นกำหนดให้เฉพาะนิติบุคคลทั้งที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทยและต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยและกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากรเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ส่วนบุคคลธรรมดาและห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนจะต้องจัดทำบัญชีต่อเมื่อรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

๒. กำหนดให้ผู้ทำบัญชีต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ โดยแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างผู้ทำบัญชีและผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีให้ชัดเจน กล่าวคือ

๒.๑ กำหนดความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ในการจัดให้มีการทำบัญชีและงบการเงินให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด และมีหน้าที่ต้องจัดส่งเอกสารประกอบการลงบัญชีให้ผู้ทำบัญชีเพื่อจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานการบัญชีและยื่นงบการเงินที่ได้รับการตรวจสอบและให้ความเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแล้ว รวมทั้งจัดให้มีผู้ทำบัญชีที่มีคุณสมบัติตามที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าประกาศกำหนด

๒.๒ ผู้ทำบัญชี (หมายถึงผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือไม่ ซึ่งได้แก่พนักงานบัญชีของบริษัทหรือผู้รับจ้างทำบัญชีอิสระหรือสำนักงานรับทำบัญชี) ต้องจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามความจริงตามมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนรายการให้ถูกต้องครบถ้วน

๓. กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี รวมทั้งกำหนดข้อยกเว้นให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หรือผู้ทำบัญชีไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

๔. กำหนดยกเว้นให้งบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่มีทุนสินทรัพย์หรือรายได้ไม่เกินที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่ต้องได้รับตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี

๕. ลดภาระของธุรกิจในการจัดเก็บบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีจาก ๑๐ ปี เหลือ ๕ ปีและในกรณีจำเป็น อธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ขยายระยะเวลาจัดเก็บได้แต่ต้องไม่เกิน ๗ ปี

๖. ปรับปรุงข้อกำหนดต่างๆ ให้สอดคล้องกับระบบการจัดทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น การเก็บรักษาบัญชีการลงรายการในบัญชี เป็นต้น

๗. ปรับปรุงบทกำหนดโทษให้เหมาะสม ครอบคลุมถึงผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ผู้ทำบัญชี และผู้ที่เกี่ยวข้องและให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ สำหรับความผิดที่มีโทษปรับเพียงอย่างเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน เพื่อลดขั้นตอนปฏิบัติและสะดวกต่อผู้ประกอบธุรกิจ กำหนดบทเฉพาะกาล ยกเว้นให้ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นผู้ทำบัญชีอยู่ก่อนแล้ว แต่ไม่มีคุณสมบัติตามที่อธิบดีกำหนด สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้หากได้ประกอบอาชีพอยู่ก่อนแล้ว ไม่น้อยกว่า ๕ ปี โดยให้แจ้งต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พร้อมทั้งเข้าอบรมและสำเร็จการอบรมตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่กำหนดก็จะสามารถทำบัญชีต่อไปได้อีก ๘ ปี นับตั้งแต่ พ.ร.บ.นี้ใช้บังคับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจาก พ.ร.บ.การบัญชี ๒๕๔๓ ทำให้คุณภาพของการจัดทำบัญชีของภาคธุรกิจมีมาตรฐานยิ่งขึ้น มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจการค้าของประเทศโดยรวมและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลงบการเงิน

๑. เป็นการยกมาตรฐานของนักบัญชีและให้นักบัญชีเข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีให้ถูกต้อง

๒. เป็นการลดภาระของภาคเอกชนลง และสอดคล้องกับระบบการจัดทำบัญชีของภาคธุรกิจที่พัฒนาไปตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

โดยที่ พ.ร.บ.การบัญชี ๒๕๔๓ มีบทบัญญัติหลายมาตราที่มอบอำนาจให้รัฐมนตรีหรืออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ไปออกกฎกระทรวงหรือประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ปฏิบัติในเรื่องต่างๆ อาทิ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๔๐ เป็นต้น ในทางปฏิบัติการกำหนดหลักเกณฑ์ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีดังกล่าว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้มีการหารือร่วมกัน

กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันวิชาชีพบัญชีโดยแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นพิจารณาดำเนินการประกอบด้วยเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้แทนจากสถาบันวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบัญชีจากสถาบันการศึกษา เป็นต้น จึงเป็นหลักประกันได้ว่าข้อกำหนดต่างๆ จะเป็นไปโดยรอบคอบ และสอดคล้องกับวิธีปฏิบัติของวิชาชีพ

พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗

เป็นกฎหมายใหม่ที่ประกาศใช้ทดแทน พ.ร.บ.ผู้สอบบัญชี พ.ศ.๒๕๐๕ มีทั้งหมด ๗๘ มาตรา จัดแบ่งเป็น ๙ หมวดและบทเฉพาะกาล สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. คำนิยามของ “วิชาชีพบัญชี”

“วิชาชีพบัญชี” หมายถึง วิชาชีพในด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี ทั้งนี้ ในภายหน้าหากเห็นว่ามีบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านใดที่มีความสำคัญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์อาจออกกฎกระทรวงกำหนดบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านนั้นเพิ่มเติมขึ้นในคำนิยามวิชาชีพบัญชีก็ได้ เช่น การตรวจสอบภายใน เป็นต้น

๒. สภาวิชาชีพบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชีมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมการศึกษา การอบรม และการวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี

(๒) ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิก จัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ระหว่างสมาชิก

(๓) กำหนดมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี และมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี

(๔) กำหนดจรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

(๕) รับขึ้นทะเบียนการประกอบวิชาชีพบัญชี ออกใบอนุญาต พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

(๖) รับรองปริญญาหรือประกาศนียบัตรในวิชาการบัญชีของสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการรับสมัครเป็นสมาชิก

(๗) รับรองความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพบัญชี

(๘) รับรองหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการและการศึกษาต่อเนื่องในด้านต่างๆ ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

(๙) ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของสมาชิกและผู้ขึ้นทะเบียนอันเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพบัญชีให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชี

(๑๐) ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่และให้บริการวิชาการแก่ประชาชนเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี

(๑๑) ออกข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

(๑๒) เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

(๑๓) ให้คำปรึกษาและเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและปัญหาของวิชาชีพบัญชี

(๑๔) ดำเนินการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสภาวิชาชีพบัญชีตาม พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗

๓. โครงสร้างองค์กรตาม พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗

พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗ กำหนดให้มีคณะกรรมการต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแล การพัฒนาความรู้ ส่งเสริมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพบัญชีให้มีคุณภาพ และควบคุมจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งคณะกรรมการต่างๆ ได้แก่ คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี คณะกรรมการจรรยาบรรณ คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน และคณะกรรมการอื่นๆ ซึ่งมีแผนภาพโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการแต่ละชุด ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ โครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการตาม พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗

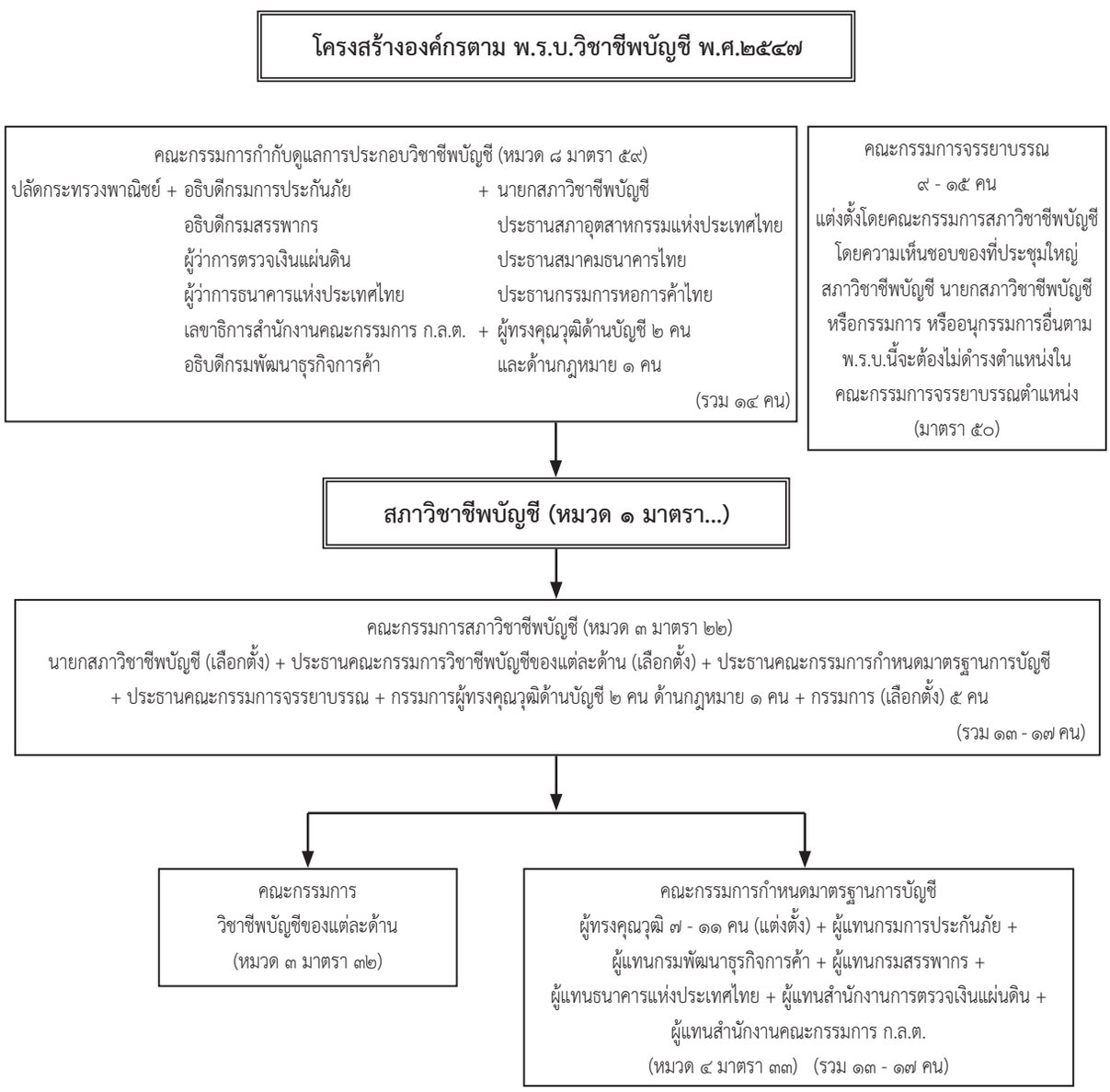

๔. สมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี

แบ่ง ๔ ประเภท ดังนี้

- สมาชิกสามัญ ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย อายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี และสำเร็จการศึกษาในระดับไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทางการบัญชี หรือสาขาอื่นตามที่สภาวิชาชีพกำหนด

- สมาชิกวิสามัญ

(๑) กรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทย ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี และสำเร็จการศึกษาในระดับไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทางบริหารธุรกิจ พาณิชยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือสาขาอื่นที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีพิจารณาเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพบัญชี

(๒) กรณีเป็นผู้ไม่มีสัญชาติไทย ต้องเป็นบุคคลซึ่งมีสัญชาติของประเทศที่ยินยอมให้ผู้มีสัญชาติไทยประกอบอาชีพสอบบัญชีในประเทศนั้นได้ อายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี และสำเร็จการศึกษาในระดับไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี

- สมาชิกสมทบ ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี และสำเร็จการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าปริญญาตรี แต่ไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชี

- สมาชิกกิตติมศักดิ์ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเชิญเป็นสมาชิกตามมติของคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสามัญมีดังต่อไปนี้

(๑) แสดงความคิดเห็นในการประชุมใหญ่

(๒) ออกเสียงลงคะแนนในการประชุมใหญ่

(๓) เลือกตั้ง รับเลือกตั้ง หรือรับแต่งตั้ง เป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่นอันเกี่ยวกับกิจการของสภาวิชาชีพบัญชี

(๔) สมาชิกสามัญไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนเข้าชื่อเสนอร่างข้อบังคับต่อสภาวิชาชีพบัญชีได้

(๕) สมาชิกสามัญไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนเข้าชื่อกันทำหนังสือร้องขอให้นายกสภาวิชาชีพบัญชีเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้

(๖) ชำระค่าบำรุงสมาชิกหรือค่าธรรมเนียม

(๗) ผดุงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชีและปฏิบัติตนตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗

(๘) สิทธิและหน้าที่อื่นตามที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด สมาชิกวิสามัญ สมาชิกสมทบ และสมาชิกกิตติมศักดิ์ มีสิทธิและหน้าที่ตาม (๑) (๖) (๗) และ (๘)

๕. มาตรฐานการบัญชี

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบัญชี มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน แต่ไม่เกิน ๑๑ คน และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีก ๖ หน่วยงานทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานการบัญชี

แนวทางในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของคณะกรรมการฯมีดังนี้

(๑) มาตรฐานการบัญชีต้องจัดทำเป็นภาษาไทย

(๒) มาตรฐานการบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีกำหนดและปรับปรุง จะใช้บังคับได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

(๓) หากคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี ได้รับแจ้งจากผู้ทำบัญชี ผู้มีหน้าที่ จัดทำบัญชี ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน หรือหน่วยงานอื่นใด ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่

กำหนดไว้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีดังกล่าว ทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบกิจการ คณะกรรมการฯต้องดำเนินการตรวจสอบและรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและกำหนด ปรับปรุง หรือพัฒนามาตรฐานการบัญชีโดยเร็วที่สุด

๖. วิชาชีพบัญชีควบคุม

ในเบื้องต้น พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗ กำหนดให้มีการควบคุมการประกอบวิชาชีพบัญชี ๒ ด้านก่อน คือ ด้านการสอบบัญชีและด้านการทำบัญชี แต่ในภายหน้าหากมีความจำเป็นอาจมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การประกอบวิชาชีพด้านนั้นๆ ต้องมีการควบคุมเพิ่มขึ้นได้

(๑) วิชาชีพด้านการสอบบัญชี

ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพสอบบัญชี จะต้องเป็นสมาชิกสามัญของสภาวิชาชีพบัญชีและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี ใบอนุญาตผู้สอบบัญชีไม่มีอายุแต่ต้องชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นรายปี ปีละ ๑,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ใบอนุญาตผู้สอบบัญชีอาจสิ้นผลได้ในหลายกรณี เช่น ขาดจากสมาชิกสภาฯ ขาดคุณสมบัติ ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ไม่ชำระค่าธรรมเนียมไม่เข้ารับการอบรมตามหลักเกณฑ์ที่สภาฯกำหนด เป็นต้น

(๒) วิชาชีพด้านการทำบัญชี

ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพ เป็นผู้ทำบัญชีจะต้องเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี หรือขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชีอย่างใดอย่างหนึ่งก่อน จึงจะสามารถประกอบวิชาชีพได้ และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ค่าธรรมเนียมการขึ้นทะเบียนผู้ทำบัญชีปีละ ๕๐๐ หรือ ๓๐๐ บาท แล้วแต่คุณวุฒิการศึกษาเช่นเดียวกับการเป็นสมาชิก สำหรับผู้ทำบัญชีที่ไม่มีคุณวุฒิด้านบัญชีโดยตรงแต่เป็นผู้ทำบัญชีตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ ที่แจ้งการทำบัญชีต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งจะสามารถทำบัญชีให้แก่ธุรกิจได้จนถึงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ ก็ต้องไปขอขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชี และกรณีผู้ทำบัญชีกลุ่มนี้มีคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกวิสามัญได้ก็สามารถเลือกการเป็นสมาชิกแทนการขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชีก็ได้ แต่หากไม่ศึกษาต่อเพื่อให้มีคุณวุฒิทางบัญชีโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกวิสามัญหรือขึ้นทะเบียนก็จะทำบัญชีได้จนถึงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ เท่านั้น ทั้งนี้ ผู้ทำบัญชีมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามทั้ง พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ และ พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗ โดยเมื่อจะเริ่มทำบัญชีต้องไปเป็นสมาชิกหรือขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชีก่อน แล้วภายใน ๖๐ วันนับแต่วันเริ่มทำบัญชีต้องไปแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการทำบัญชีที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งจะได้รับหมายเลขรหัสผู้ทำบัญชีต่อไป

๗. จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

๗.๑ ข้อกำหนดในเรื่องจรรยาบรรณ

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีหรือผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนตามมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี หรือมาตรฐานอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๒) สภาวิชาชีพบัญชี เป็นผู้จัดทำจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีขึ้นเป็นภาษาไทย และอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อกำหนดในเรื่อง

- ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต
- ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
- การรักษาความลับ
- ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ

- ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้
- ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและจรรยาบรรณทั่วไป

(๓) การกระทำดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณ

- ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
- ไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนตามมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี หรือมาตรฐานอื่นใดที่เกี่ยวข้องที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้
- ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรายงานผลการสอบบัญชีโดยระบุข้อความใดอันแสดงว่าตนไม่รับผิดชอบในผลการตรวจสอบ หรือแสดงความไม่ชัดเจนในผลการตรวจสอบเพราะเหตุที่ตนมิได้ปฏิบัติหน้าที่โดยครบถ้วนที่พึงคาดหวังได้หรือโดยครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี

๗.๒ โทษของการประพฤติผิดจรรยาบรรณ ได้กำหนดตามลำดับชั้นจากโทษเบาถึงโทษหนักดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือนเป็นหนังสือ

(๒) ภาคทัณฑ์

(๓) พักใช้ใบอนุญาต พักการขึ้นทะเบียน หรือห้ามการประกอบวิชาชีพบัญชีด้านที่ประพฤติผิดจรรยาบรรณโดยมีกำหนดเวลาแต่ไม่เกิน ๓ ปี

(๔) เพิกถอนใบอนุญาต เพิกถอนการขึ้นทะเบียนหรือสั่งให้พ้นจากการเป็นสมาชิก

๗.๓ การพิจารณาและการลงโทษ เมื่อมีผู้กล่าวหาหรือปรากฏต่อคณะกรรมการจรรยาบรรณว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีหรือผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีประพฤติผิดจรรยาบรรณ คณะกรรมการจรรยาบรรณจะดำเนินการสอบสวนพิจารณาโดยเร็ว หากผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้นั้นประพฤติผิดจรรยาบรรณ คณะกรรมการจรรยาบรรณจะมีคำสั่งลงโทษตามข้อ ๗.๒ ทั้งนี้การออกคำสั่งลงโทษหรือออกคำสั่งยกคำกล่าวหาต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กล่าวหาทราบเป็นหนังสือโดยเร็วด้วย

๗.๔ ผู้กล่าวหาหรือผู้ซึ่งถูกคณะกรรมการจรรยาบรรณสั่งลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีผ่านทางกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีกำหนด และการอุทธรณ์คำสั่งไม่เป็นการทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษ เว้นแต่คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีจะสั่งเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีให้ถือเป็นที่สุด

๘. การกำกับดูแลโดยภาครัฐ

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติจะกำหนดให้มีสภาวิชาชีพบัญชีเป็นศูนย์รวมในการกำกับดูแลผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีแล้ว แต่ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีภาครัฐเข้าไปกำกับดูแลองค์กรวิชาชีพอีกชั้นหนึ่งเพื่อรักษาความเป็นธรรมให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีทำหน้าที่กำกับด้านนโยบายจำนวน ๑๔ คน ประกอบด้วยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านบัญชีและกฎหมาย ทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของสภาวิชาชีพบัญชีเฉพาะเรื่องที่สำคัญและมีผลกระทบต่อสาธารณชน โดยเรื่องที่ต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีคือ

(๑) ให้ความเห็นชอบข้อบังคับเกี่ยวกับ ค่าธรรมเนียม/ค่าบำรุงสมาชิก, หลักเกณฑ์การฝึกอบรม, คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของนายกสภาฯ กรรมการสภาฯ เป็นต้น

(๒) พิจารณาคำขออุทธรณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีซึ่งคณะกรรมการจรรยาบรรณสั่งลงโทษ

(๓) พิจารณาคำขออุทธรณ์กรณีสภาวิชาชีพบัญชีไม่ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นคำขอ

(๔) ให้ความเห็นชอบมาตรฐานการบัญชีที่เสนอโดยสภาวิชาชีพบัญชี

๙. นิติบุคคลที่ประกอบกิจการให้บริการด้านวิชาชีพควบคุม

นิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการให้บริการด้านการสอบบัญชีหรือด้านการทำบัญชีต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) นิติบุคคลต้องจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชีตามเงื่อนไข ดังนี้

- นิติบุคคลที่ให้บริการการสอบบัญชีหรือการทำบัญชีอยู่ก่อนวันที่ พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗ ใช้บังคับ ให้ยื่นจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชี ภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คือ ภายในวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๘ แต่หากให้บริการภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ยื่นขอจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชีภายใน ๓๐ วัน หลังจากการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์แล้วเสร็จ โดยสภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดค่าจดทะเบียนนิติบุคคลไว้รายละ ๒,๐๐๐ บาท และต้องยื่นขอต่ออายุทุก ๓ ปี นับจากวันจดทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชี โดยดำเนินการต่ออายุภายใน ๓ เดือนก่อนใบทะเบียนหมดอายุ
- นิติบุคคลนั้นต้องจัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดต่อบุคคลที่สามตามประเภท จำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวง
- ในกรณีนิติบุคคลนั้นประกอบกิจการให้บริการสอบบัญชี บุคคลซึ่งมีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลในการให้บริการสอบบัญชีต้องเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ทั้งนี้ ในกรณีที่นิติบุคคลนั้นให้บริการการสอบบัญชีหรือการทำบัญชีอยู่ก่อนวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ นอกจากกำหนดให้จดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชีแล้ว

- นิติบุคคลนั้นต้องจัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดต่อบุคคลที่สามให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต้องไม่เกินกว่าสามปี
- กรณีที่เป็นนิติบุคคลที่ให้บริการสอบบัญชี ก็ต้องดำเนินการให้บุคคลซึ่งมีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลในการให้บริการสอบบัญชีต้องเป็นผู้สอบบัญชีภายในสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับนั้น ก็คือภายในวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ นั่นเอง

(๒) ในกรณีผู้สอบบัญชีต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม นิติบุคคลซึ่งผู้สอบบัญชีนั้นสังกัดอยู่ต้องร่วมรับผิดด้วยอย่างลูกหนี้ร่วม และหากยังไม่สามารถชำระค่าเสียหายได้ครบจำนวนให้หุ้นส่วนหรือกรรมการผู้มีอำนาจผูกพันนิติบุคคลนั้น ต้องร่วมรับผิดจนครบจำนวนเว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำผิดที่ต้องรับผิด

๑๐. บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษตาม พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗ นี้ มีทั้งโทษฐานประพฤติผิดจรรยาบรรณตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๗ และโทษทางอาญาซึ่งมีทั้งโทษปรับและจำคุก

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗(๔)(๙)(๑๑) มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ แห่ง พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๔๗ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สภาวิชาชีพบัญชีจึงออกข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ ๑๙) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.๒๕๕๓ ขึ้น ทั้งนี้เพื่อใช้ในการควบคุมจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ

บัญชีให้มีการปฏิบัติงานและผลของการปฏิบัติงานที่บ่งบอกถึงการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ซึ่งมีข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติในเรื่อง

(๑) ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

(๒) ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

(๓) การรักษาความลับ

(๔) ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ

(๕) ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วนบุคคลหรือนิติบุคคล ที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ และ

(๖) ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและจรรยาบรรณทั่วไป

ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

ความโปร่งใส

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส

ความเป็นอิสระ

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจและปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระภายใต้กรอบวิชาชีพบัญชี

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่ปฏิบัติงานที่ตนขาดความเป็นอิสระภายใต้กรอบวิชาชีพบัญชี

ความเที่ยงธรรม

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม ซื่อตรงต่อวิชาชีพ และต้องไม่มีส่วนได้เสียในงานที่ตนประกอบวิชาชีพ นอกจากค่าตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบวิชาชีพนั้น

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจบนหลักฐานที่เชื่อถือได้โดยปราศจากความมีอคติและความลำเอียง

(๓) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจอย่างเที่ยงธรรมโดยหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์หรือสถานการณ์ใดๆ ที่อาจทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไม่สามารถปฏิบัติงานได้โดยโปร่งใส อิสระ และซื่อสัตย์สุจริต

ความซื่อสัตย์สุจริต

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงาน อย่างตรงไปตรงมา จริงใจ ซื่อตรงต่อวิชาชีพ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานตรงตามหลักฐานที่เป็นจริง

(๓) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่อ้างหรือยินยอมให้บุคคลอื่นอ้างว่าได้ปฏิบัติงานโดยที่ไม่ได้มีการปฏิบัติงานจริง

ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

ความรู้ ความสามารถ

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ วิธีปฏิบัติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความชำนาญและประสบการณ์ทางวิชาชีพด้วยความมีสติ เอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ และระมัดระวังรอบคอบ

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบวิชาชีพ โดยมีความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จได้

(๓) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบวิชาชีพ ด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร

(๔) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องศึกษาหาความรู้และความชำนาญทางวิชาชีพเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้ทันสมัยอยู่เสมอ

มาตรฐานในการปฏิบัติงาน

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบวิชาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังรอบคอบ และด้วยความชำนาญตามมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

การรักษาความลับ

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่นำข้อมูลที่เป็นความลับขององค์กร ที่ตนได้มาจากการปฏิบัติงานวิชาชีพ และความสัมพันธ์ในทางธุรกิจ รวมทั้งความลับขององค์กรที่ตนสังกัด ไปเปิดเผยต่อบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากองค์กร เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการเปิดเผยตามสิทธิหรือหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หรือในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่นำข้อมูลที่เป็นความลับขององค์กรที่ตนได้มาจากการปฏิบัติงานวิชาชีพ และความสัมพันธ์ในทางธุรกิจ รวมทั้งความลับขององค์กรที่ตนสังกัด ไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนหรือบุคคลอื่นโดยมิชอบ

ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมีความรับผิดชอบตามกรอบวิชาชีพบัญชีต่อผู้รับบริการ

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานตามกรอบวิชาชีพบัญชี เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและมีประโยชน์ต่อผู้รับบริการ

ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติตามจริยธรรมทางธุรกิจขององค์กรที่ตนสังกัด

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อุทิศตน ทุ่มเท ดูแลทรัพย์สินขององค์กรที่ตนสังกัด

(๓) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้เวลา และทรัพย์สินขององค์กรที่ตนสังกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือบุคคลที่สามทั้งทางตรงและทางอ้อม

(๔) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องเปิดเผยความสัมพันธ์กับองค์กร สถาบัน ธุรกิจภายนอกหรือความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

(๕) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่กระทำการใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง และการดำเนินการขององค์กรที่ตนสังกัด

(๖) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบ มีเหตุผลในการปฏิบัติงานทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรที่ตนสังกัด รวมถึงนายจ้าง (ผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน เจ้าของ) ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่แย่งงานวิชาชีพบัญชีจากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านเดียวกันรายอื่น

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่ปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชีเกินกว่าที่รับมอบหมายจากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีรายอื่น

(๓) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานของตนเกินความเป็นจริง ไม่โอ้อวดหรือเปรียบเทียบตนหรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่กับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านเดียวกันรายอื่น หรือองค์กรที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านเดียวกันรายอื่นสังกัดอยู่

(๔) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่ให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใดๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้บุคคลอื่นแนะนำหรือจัดหางานวิชาชีพบัญชีมาให้ตน

(๕) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่เรียกหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์จากบุคคลใดเมื่อบุคคลนั้นได้รับงานจากการแนะนำหรือการจัดหางานของตนในฐานะที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีขององค์กรนั้น

(๖) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนในการให้บริการวิชาชีพบัญชีโดยมิได้คำนึงถึงลักษณะ ความเสี่ยง ความซับซ้อนและปริมาณของงานที่ตนให้บริการหรือมีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาชีพบัญชี

(๗) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควร สำนึกในหน้าที่และไม่ปฏิบัติตนในลักษณะที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชี

แนวคิดเกี่ยวกับ ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พ.ศ.๒๕๕๕ (ที่มา : สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์)

ภายใต้หลักการที่ว่าการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายและมาตรฐานการบัญชีนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินที่แท้จริงของกิจการได้จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า มีนิติบุคคลจำนวนมากที่ใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีและงบการเงิน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า พิจารณาแล้วว่าสำนักงานบัญชีมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้ธุรกิจจัดทำงบการเงินอย่างครบถ้วน ถูกต้อง สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจแก่ผู้ใช้งบการเงินในด้านการตัดสินใจการลงทุนซึ่งจะเป็นผลกระทบในภาพรวมของเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สำนักงานบัญชีปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชนและมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน โดยอ้างอิงจากมาตรฐานสากล กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ผลักดันให้มีโครงการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีขึ้นมา เพื่อให้เกิดสำนักงานบัญชีที่มีคุณภาพเป็นตัวอย่างสำนักงานบัญชีที่ดีอันควรยึดถือและปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างทางเลือกให้ธุรกิจได้มีโอกาสใช้บริการสำนักงานบัญชีที่มีคุณภาพ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเปิดโอกาสให้สำนักงานบัญชีที่มีความพร้อมเข้าร่วมโครงการได้นับแต่วันที่มีประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี พ.ศ.๒๕๕๕ และข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีมีผลบังคับใช้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“สำนักงานบัญชี” หมายถึง สำนักงานที่มีการให้บริการด้านการทำบัญชี ไม่ว่าจะจัดตั้งในรูปของนิติบุคคล คณะบุคคล หรือบุคคลธรรมดา

“ผู้ทำบัญชี” หมายถึง ผู้ทำบัญชีตาม พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ ที่สังกัดในสำนักงานบัญชี

“ผู้ช่วยผู้ทำบัญชี” หมายถึง ผู้ช่วยของผู้ทำบัญชีที่สังกัดในสำนักงานบัญชี

“ข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี” หมายถึง ข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีที่แนบท้ายประกาศนี้และที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมต่อไป

“หนังสือรับรอง” หมายถึง หนังสือรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าออกให้แก่ สำนักงานบัญชีที่ผ่านการตรวจประเมินตามข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี

“กรม” หมายถึง กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

“อธิบดี” หมายถึง อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

ข้อ ๒ สำนักงานบัญชีที่จะยื่นคำขอรับหนังสือรับรองต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) รับทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ. การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ ไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย

(๒) หัวหน้าสำนักงานต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี ปฏิบัติงานเต็มเวลา มีประสบการณ์ด้านการทำบัญชีมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี และต้องแจ้งการเป็นผู้ทำบัญชีต่อกรมไว้แล้ว

(๓) มีผู้ช่วยผู้ทำบัญชีที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีและปฏิบัติงานเต็มเวลาอย่างน้อย ๑ คน

(๔) มีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

(๕) ประกอบธุรกิจสำนักงานบัญชีมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี

(๖) ไม่เคยถูกเพิกถอนหนังสือรับรองเว้นแต่พ้นมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

(๗) ไม่เคยฝ่าฝืนเงื่อนไขที่กำหนดใน ข้อ ๘ (๖) และ (๗) เว้นแต่พ้นมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี

(๘) หัวหน้าสำนักงานต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๙) ในกรณีที่สำนักงานบัญชีจัดตั้งในรูปคณะบุคคลหรือนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือกรรมการ แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการให้บริการรับทำบัญชีต้องมีคุณสมบัติตาม (๒) และ (๘) ด้วย

ข้อ ๓ การยื่นคำขอรับหนังสือรับรองให้ใช้แบบ ร.สบ.๑ ที่แนบท้าย ประกาศฉบับนี้ พร้อมกับแนบเอกสารหลักฐานตามที่กำหนดไว้ในแบบ ร.สบ.๑ และยื่นต่อสำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ข้อ ๔ ในกรณีสำนักงานบัญชีมีสำนักงานหลายแห่งแยกต่างหากจากกัน ให้แยกคำขอของแต่ละสำนักงานที่ประสงค์จะขอหนังสือรับรอง โดยสำนักงานแต่ละแห่งที่ยื่นคำขอจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดใน ข้อ ๒ (๑) (๒) (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘)

ข้อ ๕ สำนักงานบัญชีที่ยื่นคำขอรับหนังสือรับรองต้องรับการตรวจประเมินคุณภาพจากหน่วยงานที่กรมกำหนด ดังนี้

(๑) สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ (สรอ.) หรือ

(๒) สถาบันหรือหน่วยงานอื่นที่อธิบดีให้ความเห็นชอบ

ทั้งนี้ สำนักงานบัญชีเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตรวจประเมินทุกครั้งตามอัตราที่หน่วยงานผู้ตรวจประเมินเรียกเก็บ

ข้อ ๖ สำนักงานบัญชีที่ผ่านการตรวจประเมินตามข้อกำหนด การรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีแล้วจะได้รับหนังสือรับรอง และกรมจะเผยแพร่ชื่อและที่ตั้งของสำนักงานบัญชีดังกล่าวให้สาธารณชนทราบ

ข้อ ๗ หนังสือรับรองมีกำหนดอายุ ๓ ปี นับแต่วันที่ออกหนังสือรับรอง

สำนักงานบัญชีที่จะขอต่ออายุหนังสือรับรองต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดใน ข้อ ๒ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๙)

การยื่นคำขอต่ออายุหนังสือรับรองให้ใช้แบบ ร.สบ.๒ ที่แนบท้ายประกาศฉบับนี้ พร้อมกับแนบเอกสารหลักฐานตามที่กำหนดไว้ในแบบ ร.สบ.๒ และยื่นต่อสำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ภายใน ๙๐ วัน ก่อนวันที่หนังสือรับรองสิ้นอายุ

ข้อ ๘ สำนักงานบัญชีที่ได้รับหนังสือรับรอง มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีตลอดระยะเวลาที่ได้รับการรับรอง ซึ่งรวมถึงในกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในภายหลังด้วย

(๒) ต้องรับการตรวจประเมินคุณภาพปีละ ๑ ครั้ง ซึ่งอาจเป็นการตรวจประเมินใหม่ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนตามความเหมาะสม

(๓) ต้องไม่นำหนังสือรับรองไปใช้ในทางที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อกรม หรือนำไปใช้อ้างอิงต่อบุคคลอื่นในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด

(๔) ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจประเมินทุกครั้ง และยินยอมให้หน่วยงานอื่นที่กรมเห็นสมควรให้เข้าร่วมสังเกตการณ์การตรวจประเมินได้ รวมทั้งต้องส่งมอบเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณภาพที่เป็นปัจจุบันให้แก่กรมและผู้ตรวจประเมิน เมื่อได้รับการร้องขอ

(๕) ในกรณีที่ประสงค์จะยกเลิกการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีหรือเลิกประกอบกิจการด้านการทำบัญชี ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้กรมทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน โดยใช้แบบ ร.สบ.๓ ที่แนบท้ายประกาศฉบับนี้พร้อมกับแนบเอกสารหลักฐานตามที่กำหนดไว้ในแบบ ร.สบ.๓

(๖) ในกรณีที่ถูกเพิกถอนหนังสือรับรองหรือมีการแจ้งขอยกเลิกการรับรอง หรือเลิกประกอบกิจการด้านการทำบัญชีจะต้องส่งคืนหนังสือรับรองให้แก่กรมภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่งหรือวันยกเลิกการรับรองหรือวันเลิกประกอบกิจการ แล้วแต่กรณี

(๗) ในกรณีที่ถูกพักใช้ หรือเพิกถอนหนังสือรับรอง หรือมีการแจ้งขอยกเลิกการรับรองหรือเลิกประกอบกิจการด้านการทำบัญชี ต้องยุติการใช้สิ่งพิมพ์ สื่อโฆษณา ที่มีการอ้างอิงถึงการได้รับการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี

(๘) ต้องจัดทำและเก็บรักษารายการบันทึกข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดการรับรองคุณภาพ สำนักงานบัญชีรวมทั้งผลการดำเนินการกับข้อร้องเรียนทั้งหมด และต้องส่งมอบเอกสารดังกล่าวให้แก่กรมหรือผู้ตรวจประเมินเมื่อได้รับการร้องขอ

ข้อ ๙ ในกรณีที่มีการย้ายที่ตั้งสำนักงาน หรือมีการเปลี่ยนแปลงในสำนักงาน ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น การโอนกิจการ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง เป็นต้น สำนักงานบัญชีที่ได้รับหนังสือรับรองจะต้องแจ้งการย้ายหรือการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อกรมภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ย้ายหรือวันที่มีการเปลี่ยนแปลงแล้วแต่กรณี โดยใช้แบบ ร.สบ.๓ ที่แนบท้ายประกาศฉบับนี้พร้อมกับแนบเอกสารหลักฐานตามที่กำหนดไว้ในแบบ ร.สบ.๓ และในกรณีดังกล่าวสำนักงานบัญชีจะต้องรับการตรวจประเมินคุณภาพใหม่ซึ่งอาจตรวจประเมินเพียงบางส่วนตามความเหมาะสม ซึ่งเมื่อผ่านการตรวจประเมินแล้ว กรมจะออกหนังสือรับรองฉบับใหม่ให้โดยหนังสือรับรองฉบับใหม่มีอายุเท่ากับหนังสือรับรองฉบับเดิม

ข้อ ๑๐ กรมอาจกำหนดให้มีการตรวจประเมินเพิ่มเติมหรือตรวจประเมินใหม่ทั้งหมดโดยไม่แจ้งให้สำนักงานบัญชีที่ได้รับหนังสือรับรองทราบล่วงหน้าได้ เมื่อมีเหตุดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุที่น่าเชื่อว่าคุณภาพของสำนักงานบัญชีลดลง ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี

(๒) มีการเปลี่ยนแปลงในสำนักงานที่เป็นสาระสำคัญและมีผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีที่ได้รับหนังสือรับรอง

(๓) มีการร้องเรียนว่า สำนักงานบัญชีที่ได้รับหนังสือรับรองปฏิบัติไม่เป็นไปตามข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี และกรมพิจารณาเห็นว่าข้อร้องเรียนนั้นมีมูล

ข้อ ๑๑ กรมอาจมีคำสั่งให้พักใช้หรือเพิกถอนหนังสือรับรองได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) หัวหน้าสำนักงานหรือผู้เป็นหุ้นส่วนหรือกรรมการ แล้วแต่กรณี เป็นบุคคลล้มละลายถูกห้ามประกอบวิชาชีพบัญชีหรือถูกเพิกถอนสมาชิกภาพจากสภาวิชาชีพบัญชี

(๒) ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่กำหนดใน ข้อ ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕)

(๓) กรณีอื่นๆ ที่กรมพิจารณาแล้วเห็นว่าสำนักงานบัญชีอาจกระทำให้เกิดความเสียหายหรือมีผลกระทบต่อการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี

ข้อ ๑๒ การพักใช้หนังสือรับรองครั้งหนึ่งให้มีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน และไม่เกิน ๑๘๐ วัน

ข้อ ๑๓ สำนักงานบัญชีที่ได้รับหนังสือรับรองรายใดถูกสั่งพักใช้หนังสือรับรองแล้ว หากมีเหตุที่กรมอาจสั่งพักหรือเพิกถอนหนังสือรับรองตามข้อ ๑๑ ซ้ำอีก ภายในกำหนดระยะเวลา ๓ ปี นับแต่วันถูกสั่งพักใช้หนังสือรับรองครั้งแรก กรมจะเพิกถอนหนังสือรับรอง

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่หนังสือรับรองชำรุด หรือสูญหาย หรือมีการเปลี่ยนชื่อสำนักงานบัญชี สำนักงานบัญชีอาจยื่นคำขอให้กรมออกใบแทนหนังสือรับรองให้ได้

๒.๙.๒ ข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการบัญชี

ตารางข้อหาหรือฐานความผิดและกำหนดโทษ

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๑.	ไม่ปฏิบัติ ไม่จัดทำ ชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ ข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชี ระยะเวลาในการลงบัญชี เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี และนักบัญชีในฐานะผู้ทำบัญชี ไม่มีคุณสมบัติ และเงื่อนไขที่กำหนด	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๒๗	ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท และปรับเป็นรายวันอีกไม่เกินวันละ ๕๐๐ บาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง
๒.	ไม่จัดให้มีการจัดทำบัญชี สำหรับการประกอบธุรกิจของตน ตามกำหนดเวลา	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๒๘	ปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท และปรับเป็นรายวันอีกไม่เกินวันละ ๑,๐๐๐ บาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง
๓.	ไม่ปิดบัญชีครั้งแรกภายใน ๑๒ เดือน, ไม่ส่งมอบเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้แก่ผู้ทำบัญชีอย่างครบถ้วน, ไม่จัดให้มีผู้ทำบัญชีที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด (กรณีที่ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีถ้ามีคุณสมบัติครบจะเป็นผู้ทำบัญชีสำหรับกิจการของตนเองก็ได้)	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๒๙	ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๔.	ไม่จัดงบการเงินและยื่นงบการเงิน ภายในระยะเวลาที่กำหนด	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๓๐	ปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๕.	ไม่จัดทำงบการเงินตามรูปแบบรายการอย่างย่อ, ไม่จัดเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานประกอบการ, ไม่จัดเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี ตามระยะเวลาที่กำหนด(ต้องจัดเก็บไม่น้อยกว่า ๕ ปี), บัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหายและเสียหาย ไม่แจ้งต่อสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชี รวมถึงเมื่อเลิกประกอบธุรกิจ มิใช่การชำระบัญชี ไม่ส่งมอบบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้แก่สารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชี ตามเวลาที่กำหนด (ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันเลิกประกอบธุรกิจ)	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๓๑	ปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

ลำดับ	ข้อหา/ฐานความผิด	มาตรา	ระวางโทษ
๖.	หากมีการแจ้งข้อมูล บัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหายและเสียหาย เป็นเท็จต่อสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชี	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๓๓	จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๗.	ผู้ทำบัญชี (นักบัญชี) ไม่จัดทำบัญชีให้ถูกต้อง ครบถ้วนตามความเป็นจริง	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๓๔	ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๘.	หากขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชี ในการเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี ณ สถานประกอบการ	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๓๖	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๙.	หากทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น หรือทำให้สูญหาย หรือทำให้ซึ่งไร้ประโยชน์ ซึ่งบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๓๘	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำและปรับ หากผู้กระทำความผิด เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำและปรับ
๑๐.	หากลงรายการเป็นเท็จ แก้ไข ละเว้นการลงรายการในบัญชีหรืองบการเงิน แก้ไขเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้ผิดต่อความเป็นจริง	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๓๙	จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำและปรับ หากผู้กระทำความผิด เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำและปรับ
๑๑.	ในกรณีที่ผู้กระทำผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ หุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมให้การกระทำความผิดของนิติบุคคล	พ.ร.บ.การบัญชี มาตรา ๔๐	

——☆☆☆——

บทที่ ๓
แนวทางการปฏิบัติและประเด็นการสอบสวน

๓.๑ ความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

๓.๑.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

๑. เจ้าของลิขสิทธิ์ จะต้องมาแจ้งความร้องทุกข์มอบคดีต่อพนักงานสอบสวนก่อนทุกกรณี และหากเจ้าของลิขสิทธิ์ มิได้แจ้งความร้องทุกข์ด้วยตนเอง จะต้องมีหนังสือมอบอำนาจ (ในกรณีที่เป็นการร้องทุกข์ครั้งแรก จะต้องเป็นต้นฉบับจริง) ให้แจ้งความร้องทุกข์แทน (พร้อมด้วยหลักฐานของผู้มอบฯ และผู้รับมอบอำนาจฯ) และในกรณีเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นบุคคลหรือนิติบุคคลต่างประเทศ เอกสารที่เกี่ยวกับหนังสือมอบอำนาจจะต้องทำการรับรองความถูกต้อง โดยวิธีการตามกฎหมายของประเทศนั้นจะต้องให้โนตารีพับบลิค หรือแมจิสเตรท รับรอง) แล้วให้สถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยรับรองอีกชั้นหนึ่ง

๒. เอกสารอื่นๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศ จะต้องแปลเป็นภาษาไทยและมีการรับรองคำแปลถูกต้องด้วย

๓. เจ้าของหรือผู้รับมอบอำนาจฯ จะต้องนำหนังสือรับรองลิขสิทธิ์หรือหนังสือยืนยันสิทธิ์ พร้อมด้วยหลักฐานการเผยแพร่หรือประกาศโฆษณางานอันมีลิขสิทธิ์นั้น มาแสดงต่อพนักงานสอบสวนด้วย

๔. เจ้าของหรือผู้รับมอบอำนาจฯจะต้องนำตัวอย่างสิ่งของ (หรือภาพถ่าย) หรือสินค้า (หรือภาพถ่าย) ที่กล่าวอ้างว่าละเมิดลิขสิทธิ์ มาส่งมอบให้พนักงานสอบสวนด้วย

๕. เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานตามข้อ ๑ - ๔ ครบถ้วนแล้ว ให้พนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบ

๖. กรณีที่มีความจำเป็นต้องจับกุมผู้กระทำความผิด ให้เจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติตาม ป.วิอาญา ม.๗๘, ๘๐ และ ม.๘๑ โดยเคร่งครัด และจะต้องปรากฏพฤติการณ์และพยานหลักฐานว่าเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าอย่างชัดแจ้ง

๗. การดำเนินการในคดีความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ เจ้าพนักงานตำรวจผู้ปฏิบัติจะต้องดำเนินการด้วยความละเอียดรอบคอบ ระมัดระวังและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

๓.๑.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีละเมิดลิขสิทธิ์

๑. ความเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์

๑.๑ ให้ทำการสอบสวนให้ชัดเจนว่า ใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือได้งานอันมีลิขสิทธิ์มาอย่างไร พร้อมหลักฐานยืนยันความเป็นเจ้าของ/มีสิทธิ์ เพราะผู้ได้รับมอบอำนาจหรือผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ไม่ใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา

๑.๒ ในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ต่างประเทศ เช่น งานการ์ตูนของประเทศญี่ปุ่น มักจะปรากฏจากเอกสารว่าบุคคลที่อ้างว่าเป็นผู้เสียหาย เป็นเพียงผู้ทรงสิทธิ์ที่เรียกว่า Promotion and Merchandising Right พนักงานสอบสวนจึงควรสอบให้ได้ความชัดเจนว่า บุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือไม่ อย่างไร

๒. การมอบอำนาจ

๒.๑ กรณีเจ้าของลิขสิทธิ์มอบอำนาจ ให้ตรวจสอบว่าเจ้าของลิขสิทธิ์ได้มอบอำนาจให้แต่งตั้งตัวแทนช่วงหรือไม่ หากได้มอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจช่วงร้องทุกข์ไว้ หนังสือมอบอำนาจช่วงต้องระบุให้ชัดเจนว่าผู้รับมอบอำนาจช่วงนั้นมาร้องทุกข์ในงานอันมีลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ ไม่ใช่ร้องทุกข์ในงานลิขสิทธิ์ของผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าของลิขสิทธิ์

๒.๒ การมอบอำนาจต้องระบุให้ชัดเจนว่าให้ดำเนินการใดแทนผู้เสียหายได้บ้าง เช่น แจ้งความร้องทุกข์ ประนีประนอมยอมความ หรือถอนคำร้องทุกข์ เป็นต้น

๒.๓ กรณีเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นชาวต่างประเทศ ต้องมีหนังสือมอบอำนาจพร้อมคำแปลภาษาไทย โดยผ่านการรับรองความถูกต้องของเอกสารทั้งหมดจากกงสุลไทย (สถานทูตไทย) หรือให้พนักงานโนตารีพับบลิค หรือแมจิสเตรท หรือบุคคลอื่นซึ่งกฎหมายแห่งท้องถิ่นตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจรับรองการมอบอำนาจและต้องมีใบสำคัญของรัฐบาลต่างประเทศที่เกี่ยวข้องแสดงว่าบุคคลนั้นมีอำนาจกระทำการได้

๒.๔ ตรวจสอบระยะเวลาการมอบอำนาจว่า ขณะร้องทุกข์หนังสือมอบอำนาจมีผลใช้บังคับหรือไม่ และถ้ามีการมอบอำนาจช่วง การมอบอำนาจช่วงก็ต้องอยู่ภายในระยะเวลาที่ผู้รับมอบอำนาจทำการมอบอำนาจช่วงได้

๓. งานที่ถูกละเมิดได้โฆษณาครั้งแรกเมื่อไร และงานยังได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่ โดยให้ส่งหลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ ประกอบรายละเอียด วัน เดือน ปี และสถานที่ออกโฆษณาเผยแพร่ครั้งแรก

๔. หลักฐานการโอนหรือรับโอนสิทธิ์เป็นหนังสือหากเจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับโอนลิขสิทธิ์จากผู้สร้างสรรค์ต้องมีหลักฐานการโอนสิทธิ์เป็นลายลักษณ์อักษรมาแสดงด้วย

๕. ข้อเท็จจริงที่ต้องสอบสวนในคดีละเมิดลิขสิทธิ์

๕.๑ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำละเมิดของผู้ต้องหาโดยละเอียด

๕.๒ ผู้เสียหายหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหายยืนยันว่าได้ตรวจสอบของกลางแล้วว่าละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย

๕.๓ ของกลางที่อ้างว่าละเมิดแตกต่างจากงานอันมีลิขสิทธิ์อย่างไร

๕.๔ กรณีพบว่าการเผยแพร่งานวรรณกรรม สิ่งบันทึกเสียงหรือโสตทัศนวัสดุ ให้สอบสวนข้อเท็จจริงให้ชัดเจนว่าขณะจับกุมพบว่ามีการเผยแพร่เพลงใด ในงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย การเผยแพร่ทำด้วยวิธีใด ของกลางที่ยึดได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแพร่อย่างไร แผ่นบันทึกงานดนตรีกรรมที่ใช้เผยแพร่เป็นประเภทใด (ซีดี วิดีโอซีดี ดีวีดี ฯลฯ) และเป็นแผ่นลิขสิทธิ์ของแท้ของผู้เสียหาย หรือเป็นแผ่นที่ละเมิดลิขสิทธิ์ (เพราะอัตราโทษของการนำของแท้กับของที่ละเมิดมาใช้เผยแพร่ อัตราโทษจะหนักเบาต่างกัน)

๕.๕ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้เสียหายหรือผู้รับมอบอำนาจจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ชื่องานอันมีลิขสิทธิ์ ผู้สร้างสรรค์ วัน เดือน ปี และประเทศที่โฆษณาครั้งแรก จำนวนของกลางที่ละเมิดเพื่อใช้เป็นเอกสารท้ายฟ้อง

๕.๖ กรณีละเมิดงานวรรณกรรม ให้สอบสวนให้ได้ความว่า ได้สร้างสรรค์งานนั้นอย่างไร มีการลอกเลียนหรือแปลมาจากงานใดบ้างหรือไม่ และถ้าเป็นงานแปลต้องสอบสวนให้ได้ความว่าเจ้าของงานเดิมนั้นได้อนุญาตให้นำมาแปลหรือไม่ พร้อมเอกสารประกอบ และต้องระบุให้ชัดเจนว่าละเมิดทั้งหมดหรือบางส่วน ละเมิดตรงส่วนใด โดยให้ผู้เสียหายทำตารางเปรียบเทียบงานที่ละเมิดให้ชัดเจน

๕.๗ กรณีของกลางเป็นภาพยนตร์ วีดิทัศน์ ให้ทำการสอบนายทะเบียนฯ (สำนักงานวัฒนธรรมฯ) ถึงการได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการซื้อขาย ให้เช่าภาพยนตร์ วีดิทัศน์หรือไม่ด้วย

ขั้นตอนการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในคดีความผิดตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์

สอบปากคำและลงบันทึก ปจว.รับคำร้องทุกข์ของเจ้าของ และ/หรือ ผู้รับมอบอำนาจฯ พร้อมหลักฐานยืนยันการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่งมอบให้ พงส. รวมไว้ในสำนวน

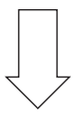

๑. สอบปากคำผู้ต้องหา (กรณีที่ผู้ต้องหาถูกจับกุมตัว)
๒. หรือออกหมายเรียก (ตาม ป.วิอาญา) ให้มาพบ พงส.เพื่อรับทราบข้อกล่าวหา
๓. หากผู้ถูกกล่าวหาไม่มาพบ พงส.ตามข้อ ๒ ก็ให้ยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาล
๔. สอบปากคำ จนท.ตร.ผู้ทำการจับกุมเป็นพยานในคดี (ถ้าหากมี)

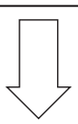

๑. หากมีการเจรจาประนีประนอมยอมความ และผู้กล่าวหาไม่ติดใจที่จะให้ พงส.ดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาอีกต่อไป ก็ให้สอบปากคำผู้กล่าวหา และลงบันทึก ปจว.ถอนคำร้องทุกข์ไว้เป็นหลักฐาน และสรุปสำนวนการสอบสวน โดยมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง
๒. หากผู้กล่าวหายืนยันให้ดำเนินคดีถึงที่สุด โดยไม่ยินยอมเจรจาประนีประนอมยอมความ ก็ให้สรุปสำนวนการสอบสวน โดยมีความเห็นไปตามรูปคดี

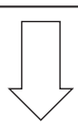

ส่งสำนวนการสอบสวน พร้อมความเห็นทางคดีให้พนักงานอัยการ พิจารณาสั่งคดีตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

กรณีการตรวจค้นจับกุมตามความผิดตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗

(กรณีตรวจค้นจับกุมผู้ค้ารายย่อย)

๑. การเตรียมตัวก่อนปฏิบัติงาน

๑.๑ ผู้เสียหายต้องแจ้งความร้องทุกข์มอบคดีต่อพนักงานสอบสวนตามกฎหมาย

๑.๒ เมื่อดำเนินการตาม ๑.๑ เรียบร้อยแล้ว ให้ชุดปฏิบัติการประสานกับผู้เสียหายเพื่อดำเนินการดังนี้

๑.๒.๑ ตรวจสอบหลักฐานการร้องทุกข์/จัดเตรียมสำเนาหลักฐานการร้องทุกข์

๑.๒.๒ ตรวจสอบรายละเอียดของสินค้าของผู้เสียหายให้เข้าใจอย่างชัดเจน เช่น ประเภทสินค้า, รูปแบบการละเมิด

๑.๓ ศึกษาสภาพพื้นที่ เส้นทางคมนาคม และสถานการณ์ การละเมิดในพื้นที่ที่จะปฏิบัติการ

๑.๔ จัดกำลังชุดปฏิบัติการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตามข้อ ๑.๓ โดยแต่ละชุดให้จัดกำลังดังนี้

๑.๔.๑ ผู้เสียหายอย่างน้อย ๑ คน ต่อ ๑ จุด พร้อมหลักฐานการมอบอำนาจและการร้องทุกข์ (กรณีมีผู้เสียหายมากกว่า ๑ ราย ต้องมีผู้เสียหายอย่างน้อยรายละ ๑ คนร่วมปฏิบัติ)

๑.๔.๒ กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ แยกเป็น ๒ ส่วน

- ส่วนที่ ๑ คุมตัวผู้ถูกจับ อย่างน้อย ๑ นาย ต่อผู้ถูกจับ ๑ คน มีหน้าที่คุมผู้ถูกจับ/ซักถาม/เก็บหลักฐานเกี่ยวกับผู้ถูกจับ

- ส่วนที่ ๒ ตรวจยึดของกลางอย่างน้อย ๑ นาย มีหน้าที่ยึดของกลาง/ถ่ายรูป ทั้งนี้การจัดกำลังพลให้พิจารณาศักยภาพของชุดปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๕ ประชุมวางแผนร่วมกับผู้เสียหาย ให้กำลังพลที่จะปฏิบัติการเข้าใจในภารกิจและกำหนดวันเวลาสถานที่ในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับการจัดกำลังตามข้อ ๑.๔

๑.๖ จัดเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการ ดังนี้

๑.๖.๑ ด้านกำลังพล ได้แก่ ความพร้อมด้านร่างกายจิตใจ/ความรู้ความเข้าใจภารกิจ

๑.๖.๒ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ได้ไก่ แบบฟอร์มบันทึก/สำเนาเอกสาร/ยานพาหนะ/กุญแจมือ/ไฟฉาย/วิทยุสื่อสารฯ

๑.๖.๓ อื่นๆ ได้แก่ หมายเลขโทรศัพท์บุคคล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากมีกรณีจำเป็นเร่งด่วน ต้องประสานงาน

๒. การดำเนินการขณะปฏิบัติงาน

๒.๑ ชุดปฏิบัติการตามข้อ ๑.๔ (ผู้เสียหาย+เจ้าหน้าที่ตำรวจ) เดินทางไปพื้นที่เป้าหมาย

๒.๒ การปฏิบัติเมื่อถึงพื้นที่เป้าหมาย

๒.๒.๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนที่ ๑ พร้อมผู้เสียหาย (บางกรณี) แสดงตัวขอตรวจสอบสินค้า/ควบคุมผู้ถูกจับ/ซักถาม

๒.๒.๒ ผู้เสียหายตรวจสอบสินค้าและแยกสินค้าที่ปลอม - เลียนเครื่องหมายการค้าของตน (เฉพาะกรณีข้อ ๑.๒)

๒.๒.๓ กรณีพบการกระทำผิด/แจ้งข้อกล่าวหา/จับกุมตัว/ยึดของกลาง/ถ่ายภาพ

๒.๓ จัดทำบันทึกการจับกุม/บัญชีของกลาง/ควบคุมผู้ถูกจับพร้อมของกลางส่งพนักงานสอบสวน (การจัดทำบันทึกการจับและบัญชีของกลาง อาจทำ ณ ที่ทำการก็ได้) เจ้าพนักงานตำรวจลงนามในบันทึกจับกุม

๒.๔ รายงานการปฏิบัติทางวาจาให้ผู้บังคับบัญชาทราบเบื้องต้น

๒.๕ ในส่วนของกลางให้ร่วมกับผู้เสียหาย (บางกรณี) แยกและจัดทำบัญชีของที่ปลอม/เลียนเครื่องหมายการค้า และที่ผิดกฎหมายอื่นอย่างชัดเจน

๒.๖ จัดทำบันทึกการจับ/ตรวจค้น อธิบาย พร้อมให้ผู้ถูกจับ ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจลงนามในบันทึก

๒.๗ นำบันทึกการจับ/ตรวจค้น พร้อมผู้ถูกจับและของกลางส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดี

๓. การดำเนินการหลังจากปฏิบัติการ

๓.๑ ในส่วนผู้ถูกจับ ให้จัดทำประวัติ/ซักถาม/เพื่อขยายผลผู้ร่วมขบวนการหรือนายทุน

๓.๒ มอบสำเนาบันทึกให้ผู้ถูกจับ ๑ ชุด

๓.๓ รายงานผลการปฏิบัติให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามระเบียบ

๔. ข้อเสนอแนะ/เทคนิคในปฏิบัติการ

๔.๑ ความผิดตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ เป็นความผิดอันยอมความได้ จึงควรตรวจสอบหนังสือมอบอำนาจให้ถูกต้อง มีข้อสังเกต ดังนี้

๔.๑.๑ ผู้เสียหายที่ร่วมปฏิบัติการ ต้องเป็นบุคคลเดียวกันกับผู้ที่ได้รับมอบอำนาจหรือรับมอบอำนาจช่วง ในหนังสือมอบอำนาจหรือหนังสือรับมอบอำนาจช่วง

๔.๑.๒ หนังสือมอบอำนาจยังไม่หมดอายุ ในวันเวลาที่ปฏิบัติการ

๔.๑.๓ ต้องเป็นหนังสือมอบอำนาจฉบับจริง ต่อ ๑ ราย ป้องกันมิให้ผู้เสียหายนำหนังสือไปเวียนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์

๔.๒ ของกลางตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ ต้องเป็นสินค้าของผู้เสียหายที่มาร้องทุกข์เท่านั้น หากพบว่ามีสินค้าที่มีความผิดตามกฎหมายอื่น ให้แยกรายการต่างหากให้ชัดเจน นอกจากนั้นต้องคืนให้ผู้ถูกจับ

๔.๓ หากพบสินค้าของผู้เสียหายอื่นที่ยังมิได้ร้องทุกข์ไว้ อาจประสานการปฏิบัติให้ผู้เสียหายอื่นนั้น มาแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

๔.๔ การถ่ายภาพสถานที่จำหน่ายนั้น ให้ปฏิบัติ ดังนี้

๔.๔.๑ กรณีเป็นสถานที่จำหน่าย

- ให้ถ่ายภาพบริเวณด้านหน้าให้เห็นลักษณะของสถานที่ให้ชัดเจน
- ให้ถ่ายภาพให้เห็นพฤติการณ์ขณะกำลังกระทำความผิด (ขณะจำหน่ายสินค้า)
- ให้ถ่ายภาพขณะเจ้าพนักงานกำลังตรวจสอบ/ตรวจยึดของกลางและขณะทำการจับกุม

๔.๔.๒ กรณีเป็นสถานที่เก็บ/แหล่งพักสินค้า

- ให้ถ่ายภาพบริเวณโดยรอบให้เห็นลักษณะสถานที่กระทำความผิดให้ชัดเจน
- ขณะทำการตรวจค้น-จับกุม ให้ถ่ายภาพขณะทำการตรวจสอบ/ตรวจยึดของกลางและขณะทำการจับกุม

๔.๔.๓ กรณีเป็นสถานที่ผลิต

- ให้ถ่ายภาพบริเวณโดยรอบให้เห็นลักษณะสถานที่
- ขณะเข้าทำการตรวจค้น - จับกุม ให้ถ่ายภาพบรรยากาศภายในสถานที่ให้เห็นเครื่องจักร - วัตถุดิบ พฤติการณ์ขณะผลิตและขณะตรวจสอบ/ตรวจยึดของกลางและทำการจับกุม

๔.๕ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเจรจา ค่าเสียหาย เพื่อประนีประนอมยอมความ (ในคดีละเมิดลิขสิทธิ์) เนื่องจากเป็นเรื่องของผู้เสียหายกับผู้ถูกจับ

ขั้นตอนการปฏิบัติการสืบสวนสอบสวน (กรณีกระทำผิดในลักษณะเป็นเครือข่าย)

การสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในลักษณะที่เป็นเครือข่าย เป็นการสืบสวนเพื่อจับกุมผู้กระทำผิดนอกจากผู้ค้ารายย่อย เช่น แหล่งพักหรือเก็บสินค้า (Stock), แหล่งผลิต หรือยานพาหนะที่ใช้ขนส่ง นำเข้า เป็นต้น ซึ่งเทคนิคที่ใช้ในการสืบสวนในกรณีนี้ ได้แก่ การเฝ้าจุด การสะกดรอย และการใช้สายลับ

การสืบสวน กรณีเป็นเครือข่าย จำเป็นต้องใช้เวลาในการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้รู้ถึงเครือข่ายทั้งบุคคล ยานพาหนะ และสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิด

การปฏิบัติในการสืบสวน แบ่งออกได้เป็น ๓ ขั้นตอน

๑. ก่อนปฏิบัติ

๑.๑ กำหนดเป้าหมายหลัก

รวบรวมรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง (เท่าที่มีอยู่) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงของทุกๆ ข้อมูล (ชื่อ-ชื่อสกุล, ที่อยู่, รถยนต์) ทั้งนี้ให้รวมถึงญาติ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย (จัดทำข้อมูลในรูปแบบของแผนผังเพื่อง่ายต่อการอ่าน)

๑.๒ จัดเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

กล้องถ่ายรูป, กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว, สมุด, ปากกา, อุปกรณ์สื่อสาร

๑.๓ กำหนดเป้าหมายในแต่ละวัน

(เป้าหมาย = สิ่งที่ขาดหายไปทำให้พยานหลักฐานต่างๆ ขาดความเชื่อมโยงจากกัน) เพื่อกำหนดทิศทางในการสืบสวน

๑.๔ ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการสืบสวนตรวจค้นจับกุม

๒. ขณะปฏิบัติ

๒.๑ เฝ้าจุดสังเกตการณ์

เฝ้าสังเกตการณ์เพื่อดูความเคลื่อนไหวของเป้าหมาย เพื่อทำรายงานการสอบสวนตามสถานที่ต่างๆ เช่น บ้าน ร้านค้า ธนาคาร ไปรษณีย์ฯ

๒.๒ การสะกดรอยติดตามเพื่อถ่ายภาพนิ่ง/ภาพเคลื่อนไหว/ทำบันทึก

สิ่งที่จำเป็นต้องรู้ ในการสะกดรอยติดตาม คือ ต้องศึกษาเส้นทาง อาคาร สถานที่ที่จะเข้าไปทำการสะกดรอย เพื่อจะได้สามารถวางกำลังไว้ได้ครอบคลุมพื้นที่ที่จะทำการสะกดรอย

๒.๒.๑ สะกดรอยโดยรถยนต์ ควรจะต้องมีทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ อุปกรณ์สื่อสารจะต้องทำการตรวจสอบให้ครบถ้วน ว่าสามารถให้ติดต่อได้

๒.๒.๒ สะกดรอยเดินเท้า ควรเตรียมอุปกรณ์สื่อสาร เครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับโอกาส และสถานที่โดยผู้สืบสวนต้องเรียนรู้ และใช้เทคนิคในการเฝ้าจุดสังเกตการณ์และการสะกดรอยอย่างเคร่งครัด

๒.๒.๓ นำข้อมูลที่ได้จากการเฝ้าสังเกต และหรือการสะกดรอยติดตาม มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายก่อนการเข้าตรวจค้น จับกุม (กรณีสถานที่ตรวจค้นจับกุมเป็นที่รโหฐานต้องดำเนินการขอหมายค้นจากศาลก่อนเข้าทำการตรวจค้น กรณีลิขสิทธิ์ให้ประสานกับผู้เสียหายทำการร้องทุกข์ก่อน)

๒.๓ ตรวจค้น/จับกุม (นำแนวทางในการตรวจค้น-จับกุมผู้กระทำผิดรายย่อยมาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

๓. หลังการปฏิบัติ

๓.๑ ในส่วนผู้ถูกจับ ให้จัดทำประวัติ/ซักถาม/เพื่อขยายผลผู้ร่วมขบวนการหรือนายทุน

๓.๒ มอบสำเนาบันทึกให้ผู้ถูกจับ ๑ ชุด

๓.๓ รายงานผลการปฏิบัติให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามระเบียบ

** ในการปฏิบัติการสืบสวนนั้น ควรมีการประชุมในทุก ๆ ครั้งที่ปฏิบัติการเสร็จสิ้นแล้วของแต่ละวัน เพื่อจะได้ตรวจสอบข้อบกพร่องรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เพื่อกำหนดกรอบและทิศทางในการสืบสวนครั้งต่อไป

๓.๒ ความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

๓.๒.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดที่เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

๑. บุคคลหรือนิติบุคคลผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า จะต้องนำทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนฯ จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือสำเนาซึ่งรับรองความถูกต้องจากนายทะเบียนฯ มาแสดงเพื่อเป็นหลักฐานว่า เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าโดยชอบด้วยกฎหมาย หากมีเพียงหลักฐานการยื่นคำขอฯ โดยที่นายทะเบียนฯ ยังไม่รับจดทะเบียนฯ หรือยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาคำขอฯ ก็ยังไม่ถือว่าเป็นผู้มีสิทธิในเครื่องหมายการค้าโดยชอบด้วยกฎหมาย ตาม พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้าฯ ม.๔๔, ๕๖

๒. ในกรณีที่เจ้าของเครื่องหมายการค้า มิได้แจ้งความร้องทุกข์ด้วยตนเอง จะต้องมีหนังสือมอบอำนาจให้แจ้งความร้องทุกข์แทน (พร้อมด้วยหลักฐานของผู้มอบฯ และผู้รับมอบอำนาจฯ) และหากเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลต่างประเทศ เอกสารที่เกี่ยวกับหนังสือมอบอำนาจจะต้องทำการรับรองความถูกต้อง โดยวิธีการตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ (ต้องให้โนตารีพับบลิคหรือแมจิสเตรท รับรอง) แล้วให้สถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยรับรองอีกชั้นหนึ่ง

๓. เอกสารอื่นๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศ จะต้องแปลเป็นภาษาไทยและมีการรับรองคำแปลถูกต้องด้วย

๔. เจ้าของหรือผู้รับมอบอำนาจจะต้องนำตัวอย่างสินค้าที่ปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้ามามอบให้พนักงานสอบสวนด้วย โดยให้พนักงานสอบสวนตรวจสอบว่าสินค้าดังกล่าว เป็นสินค้าจำพวกเดียวกันกับประเภทสินค้าที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้หรือไม่ อย่างไร

๕. เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานตามข้อ ๑ - ๔ ครบถ้วนแล้ว ให้พนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบฯ และให้รีบนำตัวอย่างสินค้า ตามข้อ ๔ ไปทำการสอบปากคำนายทะเบียนเครื่องหมายการค้า กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

๖. ห้ามมิให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการทั้งหลายอื่นๆ จนกว่าจะได้ทำการสอบปากคำนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าเสร็จสิ้นแล้ว โดยจะต้องได้รับการยืนยันจากนายทะเบียนฯ ว่า เครื่องหมายการค้านั้นๆ ได้รับความคุ้มครองตาม พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า ม.๔๔, ๔๖ และตัวอย่างสินค้านั้นมีเครื่องหมายการค้าเหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

๗. กรณีที่มีความจำเป็นต้องจับกุมผู้กระทำความผิด ให้เจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติตาม ป.วิอาญา ม.๗๘, ม.๘๐ และ ม.๘๑ โดยเคร่งครัด และจะต้องปรากฏพฤติการณ์และพยานหลักฐานว่าเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าอย่างชัดแจ้ง

๓.๒.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีละเมิดเครื่องหมายการค้า

๑. ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าจะต้องนำทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าหรือสำเนาที่รับรองความถูกต้องโดยนายทะเบียนเครื่องหมายการค้ามาแสดงต่อพนักงานสอบสวน หากเป็นเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้นอกราชอาณาจักร จะต้องนำทะเบียนเครื่องหมายการค้าหรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าซึ่งได้รับการรับรองโดยโนตารีพับบลิคพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทยและต้องมีการรับรองคำแปลถูกต้องมาเป็นหลักฐานด้วย

๒. ให้สอบนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นพยานว่า ผู้เสียหายได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้หรือไม่ ในรายการสินค้าจำพวกใด ประเภทใด และในช่วงเวลาที่เกิดเหตุทะเบียนเครื่องหมายการค้ายังมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่ (ต้องยังไม่หมดอายุความคุ้มครอง หรือต้องมีการต่ออายุแล้ว) และให้พนักงานสอบสวนนำตัวอย่างสินค้าของกลาง (ที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า) ไปให้นายทะเบียนตรวจสอบเปรียบเทียบเครื่องหมายการค้าที่ปรากฏอยู่ที่ของกลางว่ามีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของผู้เสียหายที่จดทะเบียนไว้หรือไม่ พร้อมแนบสำเนาทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่นายทะเบียนรับรองความถูกต้องด้วย

๓. หากข้อเท็จจริงได้ความว่าสินค้าของกลางมีเครื่องหมายการค้าเหมือนกับเครื่องหมายการค้าของผู้เสียหายที่ได้จดทะเบียนไว้ แต่ของกลางไม่มีในรายการสินค้าที่ผู้เสียหายจดทะเบียนไว้ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา เอาชื่อ รูป รอยประดิษฐ์ หรือข้อความใดๆ ในการประกอบการค้าของผู้อื่นมาใช้หรือจำหน่ายตาม ป.อาญา มาตรา ๒๗๕ หรือข้อความใดๆ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๒(๑) แล้วแต่กรณี (แต่จะต้องให้ผู้เสียหายร้องทุกข์ในความผิดฐานนี้ก่อน)

๔. ถึงแม้ว่าการจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า เป็นคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินการได้เอง โดยใช้ทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ และการฝึกอบรมการตรวจสอบสินค้าปลอม ในการแยกแยะสินค้าปลอม/เลียนเครื่องหมายการค้า กับสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริงก็ตาม แต่หากในกรณีสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้ารายใดมีความซับซ้อนหากไม่มีความชำนาญเพียงพอก็อาจจะทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้เอง จึงควรที่จะนำผู้เสียหายหรือเจ้าของสิทธิ์ในเครื่องหมายการค้านั้นๆ ไปร่วมดำเนินการด้วย เพื่อช่วยในการคัดเลือกและตรวจดูสินค้าปลอม/เลียนเครื่องหมายการค้านั้นๆ และร่วมชี้ยืนยันเครื่องหมายการค้าของผู้เสียหาย

ขั้นตอนการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในคดีความผิดตาม พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า

๑. กรณีที่ผู้เสียหายร้องทุกข์ ให้สอบปากคำและลงบันทึก ปจว.รับคำร้องทุกข์ของเจ้าของ และ/หรือ ผู้รับมอบอำนาจฯ พร้อมหลักฐานยืนยันการเป็นเจ้าของสิทธิ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่งมอบให้ พงส.รวมไว้ในสำนวน

๒. กรณี จนท.ตร.ทำการจับกุมตัวผู้ต้องหามาส่งให้ พงส. (โดยไม่มีผู้เสียหายชี้ยืนยันให้จับกุม ให้สอบปากคำ จนท.ตร.เป็นผู้กล่าวหา

⇩

๑. สอบปากคำผู้ต้องหา (กรณีที่ผู้ต้องหาถูกจับกุมตัว)

๒. หรือออกหมายเรียก (ตาม ป.วิอาญา) ให้มาพบ พงส.เพื่อรับทราบข้อกล่าวหา

๓. หากผู้ถูกกล่าวหาไม่มาพบ พงส.ตามข้อ ๒ ก็ให้ยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาล

๔. สอบปากคำ จนท.ตร.ผู้ทำการจับกุมเป็นพยานในคดี

⇩

นำตัวอย่างของกลางที่ผู้กล่าวหาอ้างว่า เป็นสินค้าที่ปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้เสียหาย ไปสอบปากคำนายทะเบียนเครื่องหมายการค้า เป็นพยานในคดี

⇩

ส่งสำนวนการสอบสวน พร้อมความเห็นทางคดีให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดีตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

การได้มาซึ่งพยานหลักฐานและของกลางคดีอาญา
กรณีการตรวจค้นจับกุมตามความผิดตาม พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ.๒๕๓๔

กรณีตรวจค้นจับกุมผู้ค้ารายย่อย

๑. การเตรียมตัวก่อนปฏิบัติงาน

๑.๑ ชุดปฏิบัติการ ตรวจสอบทะเบียนเครื่องหมายการค้าจากฐานข้อมูลหรือกรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือผู้รับมอบอำนาจในเครื่องหมายการค้านั้น ให้เป็นปัจจุบัน ศึกษาให้เข้าใจในรูปแบบ และประเภทสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าฯ นั้น

๑.๒ กรณีเครื่องหมายการค้าฯ ที่ยังไม่ชัดเจนในการที่ระบุได้ว่ามีการปลอมหรือเลียนหรือไม่ ควรให้ตัวแทนผู้เสียหายมาร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เพื่อประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบและมีความเห็นในเครื่องหมายการค้าฯ นั้น อย่างชัดเจน ก่อนปฏิบัติการ

๑.๓ ศึกษาสภาพพื้นที่ เส้นทางคมนาคม และสถานการณ์ในพื้นที่ที่จะปฏิบัติการ

๑.๔ จัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตามข้อ ๑.๓ โดยแต่ละชุดให้จัดกำลังแยกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ ๑ คุมตัวผู้ถูกจับอย่างน้อย ๑ นาย ต่อผู้ถูกจับ ๑ คน มีหน้าที่คุมผู้ต้องหา/ซักถาม/เก็บหลักฐานเกี่ยวกับผู้ต้องหา
- ส่วนที่ ๒ คุมของกลางอย่างน้อย ๑ นาย มีหน้าที่ยึดของกลาง/ถ่ายรูป ทั้งนี้การจัดกำลังพลให้พิจารณาศักยภาพของชุดปฏิบัติการให้สอดคล้องกับสถานการณ์โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๕ กรณีผู้เสียหายร่วมปฏิบัติการด้วยได้ดำเนินการดังนี้

๑.๕.๑ กรณีเครื่องหมายการค้าฯ ตามข้อ ๑.๒ ต้องมีผู้เสียหายร่วมปฏิบัติการอย่างน้อยจุดละ ๑ คน

๑.๕.๒ กรณีเครื่องหมายการค้าฯ ทั่วไป ผู้เสียหายจะร่วมปฏิบัติหรือไม่ก็ได้ จัดกำลังตามเหมาะสม

๑.๖ ประชุมวางแผนร่วมกับผู้เสียหาย (บางกรณี) ให้กำลังพลที่จะปฏิบัติการเข้าใจ ในภารกิจและกำหนดวันเวลาสถานที่ในการปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับการจัดกำลังตามข้อ ๑.๔

๑.๗ จัดเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการ ดังนี้

๑.๗.๑ ด้านกำลังพล ได้แก่ ความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ/ความรู้ความเข้าใจภารกิจ

๑.๗.๒ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ แบบฟอร์มบันทึก/สำเนาเอกสาร/ยานพาหนะ/กุญแจมือ/ไฟฉาย/วิทยุสื่อสาร

๑.๗.๓ อื่นๆ ได้แก่ หมายเลขโทรศัพท์ บุคคล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากมีกรณีจำเป็นเร่งด่วนต้องประสานงาน

๒. การดำเนินการขณะปฏิบัติงาน

๒.๑ ชุดปฏิบัติการตามข้อ ๑.๔ เดินทางไปพื้นที่เป้าหมาย

๒.๒ การปฏิบัติเมื่อถึงพื้นที่เป้าหมาย

๒.๒.๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนที่ ๑ พร้อมผู้เสียหาย (บางกรณี) แสดงตัวขอตรวจสอบสินค้า/ควบคุมผู้ถูกจับ/ซักถาม

๒.๒.๒ ผู้เสียหาย ตรวจสอบสินค้าและแยกสินค้าที่ปลอม - เลียนเครื่องหมายการค้าของตน (เฉพาะกรณีข้อ ๑.๒)

๒.๒.๓ กรณีพบการกระทำผิด/แจ้งข้อกล่าวหา/จับกุมตัว/ยึดของกลาง/ถ่ายภาพ

๒.๓ จัดทำบันทึกการจับกุม/บัญชีของกลาง/ควบคุมผู้ถูกจับพร้อมของกลางส่งพนักงานสอบสวน (การจัดทำบันทึกการจับและบัญชีของกลาง อาจทำ ณ ที่ทำการก็ได้) เจ้าพนักงานตำรวจลงนามในบันทึกจับกุม

๒.๔ รายงานการปฏิบัติทางวาจาให้ผู้บังคับบัญชาทราบเบื้องต้น

๒.๕ ในส่วนของกลาง ให้ร่วมกับผู้เสียหาย (บางกรณี) คัดแยกและจัดทำบัญชีของที่ปลอม/เลียนเครื่องหมายการค้า และที่ผิดกฎหมายอื่นอย่างชัดเจน

๒.๖ จัดทำบันทึกการจับ/ตรวจค้น อธิบาย พร้อมให้ผู้ถูกจับผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจลงนามในบันทึก ดำเนินคดี

๒.๗ นำบันทึกการจับ/ตรวจค้น พร้อมผู้ถูกจับและของกลางส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดี

๓. การดำเนินการหลังจากปฏิบัติงาน

๓.๑ ในส่วนผู้ถูกจับ ให้จัดทำประวัติ/ซักถาม/เพื่อขยายผลผู้ร่วมขบวนการหรือนายทุน

๓.๒ ส่งมอบสำเนาบันทึกการจับกุมให้ผู้ถูกจับ ๑ ชุด

๓.๓ รายงานผลการปฏิบัติให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามระเบียบ

๔. ข้อเสนอแนะ/เทคนิคในปฏิบัติการ

๔.๑ ความผิดตาม พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้าฯ เป็นความผิดต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถตรวจค้น/จับกุมได้ ตามอำนาจหน้าที่ โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้เสียหายมาร้องทุกข์ก่อนแต่หากกรณีเครื่องหมายการค้าฯ ที่ยังไม่ชัดเจนตามข้อ ๑.๒ ควรให้ผู้เสียหายร่วมเป็นผู้ชี้ยืนยันและให้ความเห็น ไม่ควรดำเนินการตามลำพัง

๔.๒ กรณีหากยังไม่สามารถชี้ชัดในขณะปฏิบัติการได้ว่าเป็นสินค้าปลอม/ เลียนเครื่องหมายการค้าหรือไม่อาจตรวจยึดหรืออายัดส่งพนักงานสอบสวนเพื่อติดตามผู้เสียหายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาตรวจสอบและมีความเห็นในสินค้านั้น แต่ต้องคำนึงถึงว่าการตรวจยึดหรืออายัดนั้นได้ใช้วิจารณญาณเพียงพอแล้วว่าสินค้านั้นน่าจะผิดกฎหมาย จึงต้องตรวจสอบ กรณีตรวจสอบแล้ว หากพบว่าเป็นสินค้าที่ถูกกฎหมายให้จัดการส่งคืนโดยเร็วและจัดทำบันทึกการส่งมอบคืนไว้เป็นหลักฐาน หากพบว่าเป็นสินค้าที่ผิดกฎหมายให้ออกหมายเรียกผู้เกี่ยวข้องมาแจ้งข้อกล่าวหา

๔.๓ ควรถ่ายภาพในขณะปฏิบัติหน้าที่ไว้ทุกขั้นตอนเพื่อป้องกันผู้ถูกจับต่อสู้ภายหลังในประเด็นว่าของกลางมิใช่สินค้าของตน, ตนมิใช่ผู้ขาย หรือเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

๔.๔ ก่อนปฏิบัติหน้าที่ ให้ศึกษาการควรตรวจสอบทะเบียนเครื่องหมายการค้าฯ ถูกต้องให้ชัดเจน ถ้าพบว่าตรงกับทะเบียนฯ ถือว่าปลอม, ถ้าแตกต่างในรายละเอียดบางส่วนถือว่าเลียนแบบ

๓.๓ ความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตร

๓.๓.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตร

๑. เจ้าของสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร จะต้องมาแจ้งความร้องทุกข์มอบคดีต่อพนักงานสอบสวนก่อนทุกกรณีและหากเจ้าของสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร มิได้แจ้งความร้องทุกข์ด้วยตนเองจะต้องมีหนังสือมอบอำนาจให้แจ้งความร้องทุกข์แทน (พร้อมด้วยหลักฐานของผู้มอบฯ และผู้รับมอบอำนาจฯ) และในกรณีเจ้าของสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลต่างประเทศ เอกสารที่เกี่ยวกับหนังสือมอบอำนาจจะต้องทำการรับรองความถูกต้อง โดยวิธีการตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ (จะต้องให้โนตารีพับบลิคหรือแมจิสเตรท รับรอง) แล้วให้สถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยรับรองอีกชั้นหนึ่ง

๒. เอกสารอื่นๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศ จะต้องแปลเป็นภาษาไทยและมีการรับรองคำแปลถูกต้องด้วย

๓. เจ้าของหรือผู้รับมอบอำนาจฯ จะต้องนำต้นฉบับจริงของสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรมาแสดงต่อพนักงานสอบสวนด้วย

๔. เจ้าของหรือผู้รับมอบอำนาจฯ จะต้องนำตัวอย่างสิ่งประดิษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรของแท้ (หรือภาพถ่าย) และตัวอย่างสิ่งประดิษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ที่กล่าวอ้างว่าละเมิดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร มามอบให้พนักงานสอบสวนด้วย โดยให้พนักงานสอบสวนตรวจสอบในเบื้องต้นว่ามีลักษณะการละเมิดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรตามที่ระบุไว้ในข้อถือสิทธิของสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรอย่างชัดแจ้ง หรือไม่ อย่างไร

๕. เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานตามข้อ ๑ - ๔ ครบถ้วนแล้ว ให้พนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบ

๖. ห้ามมิให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการทั้งหลายอื่น จนกว่าจะได้ทำการสอบปากคำนายทะเบียนสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร จนเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าเป็นการละเมิดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

๗. การดำเนินการในคดีความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร เจ้าพนักงานตำรวจผู้ปฏิบัติจะต้องดำเนินการด้วยความละเอียดรอบคอบ ระมัดระวังและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

๓.๓.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีละเมิดสิทธิบัตร

๑. ให้สอบสวนนายทะเบียนสิทธิบัตรหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรวจสอบสิทธิบัตร เป็นพยานว่าตัวอย่างของกลางในคดี ถือว่าละเมิดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรของผู้เสียหายหรือไม่ มีข้อถือสิทธิอย่างไร และของกลางในคดีนั้น มีสาระสำคัญตรงตามข้อถือสิทธิตามสิทธิบัตรหรือไม่ อย่างไร พร้อมแนบหลักฐานการจดทะเบียนสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรและรายละเอียดที่ระบุถึงข้อถือสิทธิของผู้เสียหายที่นายทะเบียนรับรองความถูกต้องด้วย

๒. ในกรณีที่ผู้ต้องหาต่อสู้เรื่องความสมบูรณ์ของสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร ควรจะต้องตรวจสอบความเห็นของนายทะเบียนสิทธิบัตรหรือผู้เชี่ยวชาญพร้อมแนบความเห็นของบุคคลดังกล่าวที่ได้ให้ความเห็นวินิจฉัยไว้ก่อนออกสิทธิบัตรนั้นๆ

๓. ในบางคดี จะมีข้อถือสิทธิตามสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร เป็นลักษณะการออกแบบวงจรอิเล็กทรอนิกส์ หรือการเชื่อมต่อวงจรอิเล็กทรอนิกส์ หรือการประดิษฐ์ทางวิศวกรรมชั้นสูง หรือเป็นส่วนผสมทางเคมี ซึ่งนายทะเบียนสิทธิบัตรไม่สามารถให้ความเห็นในทางเทคนิคได้ พนักงานสอบสวนจะต้องติดต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาการนั้นๆ ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ต่อศาล เพื่อให้เป็นผู้ทำการตรวจสอบ

ขั้นตอนการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในคดีความผิดตาม พ.ร.บ.สิทธิบัตร

สอบปากคำและลงบันทึก ปจว.รับคำร้องทุกข์ของเจ้าของ และ/หรือ ผู้รับมอบอำนาจฯ พร้อมหลักฐานยืนยันการเป็นเจ้าของสิทธิบัตร และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่งมอบให้ พงส.รวมไว้ในสำนวน

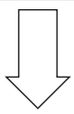

๑. สอบปากคำผู้ต้องหา (กรณีที่ผู้ต้องหาถูกจับกุมตัว)
๒. หรือออกหมายเรียก (ตาม ป.วิอาญา) ให้ผู้ถูกกล่าวหามาพบ พงส. เพื่อรับทราบข้อกล่าวหา
๓. หากผู้ถูกกล่าวหาไม่มาพบ พงส.ตามข้อ ๒ ก็ให้ยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาล
๔. สอบปากคำ จนท.ตร.ผู้ทำการจับกุมเป็นพยานในคดี (ถ้าหากมี)

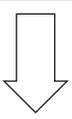

นำตัวอย่างของกลางที่ผู้กล่าวหา อ้างว่า เป็นสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่ละมิดสิทธิบัตร ไปสอบปากคำนายทะเบียนสิทธิบัตร เป็นพยานในคดี

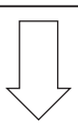

ส่งสำนวนการสอบสวน พร้อมความเห็นทางคดีให้พนักงานอัยการ พิจารณาสั่งคดีตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๓.๔ ความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน

๓.๔.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน

พนักงานสอบสวนควรรวบรวมพยานหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสถาบันการเงิน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้หลงเชื่อที่ร่วมลงทุนได้รับความเสียหายได้โอนเงินให้ผู้กระทำผิดที่หลอกลวง ซึ่งส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดมักให้ผู้หลงเชื่อโอนเงินเข้ายังบัญชีสถาบันการเงินที่ผู้กระทำผิด หรือผู้ร่วมกระทำผิด ได้เปิดบัญชีไว้กับสถาบันการเงิน ดังนั้น จึงต้องตรวจสอบสถาบันการเงินที่ผู้กระทำความผิดได้เปิดบัญชีไว้ว่า ตามที่ผู้กล่าวหากล่าวอ้างว่ามีการโอนเงินไปตามคำชักชวนตามหมายเลขบัญชีนั้นว่า หมายเลขบัญชีดังกล่าว ผู้ใดเป็นผู้มาขอเปิดบัญชีเอาไว้ มาเปิดบัญชีไว้แต่เมื่อใด มีเงื่อนไขอย่างใด พร้อมขอสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอเปิดบัญชี ทั้งขอรายการเดินบัญชีที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลาที่เกิดเหตุ ว่ามีการโอนเข้าออกเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ทราบเส้นทางการเงินว่าจะไปเชื่อมโยงถึงผู้ใดที่อาจร่วมกระทำความผิดบ้าง พร้อมทั้งสอบถามสถานะทางบัญชีปัจจุบันประกอบหากมีการโอนเงินที่เคาน์เตอร์ธนาคารให้ขอสลิปการโอนด้วยจะปรากฏลายมือชื่อผู้โอนและบัตรประจำตัวประชาชนที่สถาบันการเงินได้จัดทำและเก็บไว้

ให้ออกหมายเรียกพยานไปที่ธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับบัญชีที่ผู้เสียหายโอนเงินลงทุนไปเพื่อขอรับสำเนาคำขอเปิดบัญชี รายการทางบัญชีช่วงเกิดเหตุ พร้อมขอคัดข้อมูลรายการเดินบัญชีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์เอ็กเซล (เอกสารและแผ่นซีดี) และสอบปากคำพนักงานธนาคาร ประกอบเอกสารที่ได้รับตามรูปคดี

๒. การรวบรวมพยานหลักฐานจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กรณีผู้กระทำผิดเป็นนิติบุคคล ต้องดำเนินการตรวจสอบจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่า นิติบุคคลดังกล่าวมาขอจัดตั้งไว้ตั้งแต่เมื่อใด ใครเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลบ้าง มีเงื่อนไขในการลงชื่อผูกพันนิติบุคคลเป็นอย่างไร มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ใด สถานะนิติบุคคลปัจจุบันเป็นอย่างไร เพื่อจะได้สอบสวนบุคคล และสถานที่ที่เกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าวเพื่อพิสูจน์ยืนยันว่าผู้ใดเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลดังกล่าว หรือมีบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวเพิ่มเติมบ้าง เพราะมีหลายกรณีที่บุคคลที่มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล ได้กล่าวอ้างว่ามีบุคคลขอนำชื่อไปใช้

๓. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน ส่วนป้องกันปราบปรามการเงินนอกระบบ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

เพื่อทราบถึงอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ ตามช่วงวันเวลาเกิดเหตุว่ามีอัตราสูงสุดร้อยละเท่าใดต่อปี และตามพฤติการณ์ของผู้กระทำผิดดังกล่าว เข้าข่ายที่เป็นความผิดตาม พ.ร.ก.กู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ หรือไม่ อย่างไร มีอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมในอัตราเท่าใด สูงกว่าสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้หรือไม่ ในช่วงเวลาดังกล่าว

ให้ทำหนังสือตรวจสอบอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายจะพึงจ่ายไปที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) เพื่อขอสอบปากคำเจ้าหน้าที่ว่าในช่วงเกิดเหตุมีสถาบันการเงินใดประกาศให้อัตราดอกเบี้ยสูงสุดแก่ผู้ให้กู้ยืม แผนการลงทุนดังกล่าวเข้าลักษณะกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนหรือไม่ และคำนวณผลตอบแทนที่ได้รับเป็นอัตราร้อยละต่อปี พร้อมขอรับเอกสารประกอบ (ตามประเด็นที่สอบเจ้าหน้าที่ สศค.)

๔. การรวบรวมพยานหลักฐานจากธนาคารแห่งประเทศไทย

กรณีเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการโฆษณา หรือประกาศหรือชักชวนให้ประชาชนนำเงินไปลงทุนซื้อหรือขายเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งหรือหลายสกุล หรือเก็งกำไรหรืออาจจะได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงิน โดยไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน เพื่อสอบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าพวกผู้ต้องหาได้รับอนุญาตให้ซื้อขายเงินตรา หรือเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงิน หรือเงินตราต่างประเทศหรือไม่อย่างไร (กรณีเป็นความผิดตามมาตรา ๔ วรรคสอง แห่ง พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

๕. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสำนักงานกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

กรณีเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงให้ประชาชนลงทุนในตลาดหุ้น การลงทุนสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้า การลงทุนการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า และการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล พนักงานสอบสวนจะต้องทำหนังสือประสานงานสอบถามไปยัง ก.ล.ต. เพื่อสอบถามว่าผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหรือไม่ เนื่องจาก ก.ล.ต.เป็นหน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจเหล่านี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประกอบการสอบสวน

๖. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)

กรณีเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงประชาชนให้ลงทุนในธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง พนักงานสอบสวนจะต้องทำหนังสือประสานงานสอบถามไปยัง สคบ. เพื่อสอบถามว่าผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัย ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงหรือไม่ เนื่องจาก สคบ.เป็นหน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประกอบการสอบสวน

๗. การรวบรวมพยานหลักฐานจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DEA)

กรณีมีการหลอกลวงประชาชนผ่านทางสื่อออนไลน์ต่างๆ พนักงานสอบสวนควรทำหนังสือประสานงานสอบถามไปยังกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการ แอดมิน หรือประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องจากผู้ให้บริการต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก (facebook) ไลน์ (Line) อีเมล์ (email) เป็นต้น

๘. รายงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๔

เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน และความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน เป็นความผิดมูลฐานตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๓(๒) ที่ต้องรายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทราบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๔ อีกทั้ง ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการสืบทรัพย์ที่ได้จากการกระทำความผิด นอกจากนี้ ให้ขอความร่วมมือจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินของพวกผู้ต้องหา เพื่อจะได้ติดตามร่องรอยทางการเงินที่ผู้ต้องหาโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับ

การกระทำความผิด ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๙. การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดตามพฤติการณ์ที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำผิด

๙.๑ การชักชวนทางสื่อสังคมออนไลน์ มีข้อพิจารณาว่าจะเข้าข่ายเป็นการโฆษณาอันถือเป็นการฉ้อโกงประชาชนหรือไม่ ต้องมีการประสานงานกับ บก.ปอท. เพื่อตรวจพิสูจน์หลักฐานทางสื่อโซเชียลต่างๆ โดยอาจพบปัญหาในการขอตรวจสอบทำให้ไม่สามารถยืนยันตัวผู้กระทำผิดได้ เช่น หากไอพีแอดเดรสอยู่ต่างประเทศ ไม่สามารถขอข้อมูลจากผู้ให้บริการได้

๙.๒ การประสานงานกับ ฝ่ายวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงิน กองข่าวกรอง ทางการเงิน ปปง. เพื่อให้ช่วยวิเคราะห์เส้นทางการเงินของผู้กระทำความผิด ว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงไปยังผู้ใดบ้าง เพื่อวิเคราะห์พิจารณาว่ามีผู้ร่วมกระทำความผิดหรือไม่ โดยพิจารณาตามข้อกฎหมายตาม ป.อาญา มาตรา ๘๔, ๘๕, ๘๖

๙.๓ กรณีที่อาจมีความผิดตามกฎหมายฉบับอื่นๆ ให้พิจารณาด้วย เช่น พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และ พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕

๓.๔.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน การตั้งประเด็นคำถาม

๑. ผู้กล่าวหาหรือผู้เสียหาย

๑.๑ กรณีผู้เสียหายหรือผู้ให้กู้หรือผู้ลงทุนมาแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

ในการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการกระทำผิดของผู้กระทำความผิดนั้น ควรรวบรวมให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของการกระทำความผิด โดยสอบสวนให้ครอบคลุมถึงพฤติการณ์ในการกระทำผิด ว่ามีพฤติการณ์ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร โดยมีรายละเอียดของเวลา สิ่งของ บุคคล และสถานที่ที่ยืนยันการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย ดังนี้

- สอบประวัติส่วนตัวของผู้กล่าวหา ว่ามีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด จบการศึกษาวุฒิใด จากที่ใด เมื่อใด ปัจจุบันประกอบอาชีพใด อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร มีสถานภาพสมรสเป็นอย่างไร มีบุตรกี่คน คู่สมรสประกอบอาชีพใด โดยจุดมุ่งหมายเพื่อติดตามได้ในภายหลังหากต้องมีการเบิกความในชั้นพิจารณาคดีของศาล
- ทราบหรือรู้จักผู้กู้ยืมเงิน (ผู้ต้องหาหรือผู้ชักชวน) ได้อย่างไร เมื่อไร บุคคลดังกล่าวประกอบอาชีพอะไร
- พบผู้กู้ยืมเงิน (ผู้ต้องหาหรือผู้ชักชวน) เมื่อใด ที่ไหน
- ผู้กู้ยืมเงิน (ผู้ต้องหากับพวก) มีการประกาศโฆษณาต่อประชาชน หรือกระทำด้วยประการใดๆ หรือใช้กลอุบายหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ และปกปิดข้อความจริงอันควรบอกให้แจ้งอย่างไรบ้าง เช่น การแจ้งหรือแพร่ข่าวสาร การติดต่อ หรือการชักชวน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ แจกแผ่นพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ หรือบรรยาย เป็นต้น (กรณีความผิดตามมาตรา ๔ วรรคสอง มีการให้พนักงาน ลูกจ้าง หรือบุคคลใดดำเนินการโฆษณาประกาศหรือชักชวนให้ลงทุน) และทราบหรือรู้จักผู้กู้หรือผู้ลงทุนรายอื่นหรือไม่ พวกผู้ต้องหามีการชักชวนท่านและผู้กู้หรือผู้ลงทุนรายอื่นประมาณกี่คน (องค์ประกอบความผิดต้องมีการโฆษณาหรือประกาศชักชวน หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป)

- มีการชักชวนให้นำเงินหรือทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด ไปลงทุนในเรื่องใด แผนการลงทุนเป็นอย่างไร มีกี่แผนการลงทุนหรือแพ็กเกจเท่าไร มีอะไรบ้าง (อธิบายให้ครบ) กำหนดเงินให้กู้หรือเงินลงทุนขั้นต่ำเท่าไร ตกลงว่าจะจ่ายผลตอบแทนในอัตราเท่าไร ระยะเวลาการคืนเงินต้นและจ่ายผลตอบแทน และเหตุใดจึงหลงเชื่อให้กู้ยืมเงินหรือร่วมลงทุน (กรณีความผิดตามมาตรา ๔ วรรคสอง เป็นการซื้อหรือขายเงินตราสกุลใดบ้าง หรือเป็นการเก็งกำไรหรืออาจจะได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินหรือไม่ อย่างไร) มีหลักฐานหรือไม่ (หากมีให้มอบประกอบคำให้การ)

- มีการลงทุนกี่ครั้ง แต่ละครั้งเป็นเงินเท่าไร มีการจ่ายเงินให้กับใคร หากโอนเงินเข้าบัญชีแล้ว ได้โอนเงินจากบัญชีธนาคารและสาขาใด เลขที่บัญชีใด ใครเป็นเจ้าของ ไปเข้าบัญชีธนาคารและหรือสาขาใด เลขที่บัญชีใด ใครเป็นเจ้าของบัญชี (หากผู้รับโอนเงินไม่ใช่ผู้กู้หรือผู้ชักชวนแล้ว บุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับพวกผู้ต้องหาอย่างไร) ผู้กู้หรือผู้ลงทุนมีการทำธุรกรรมโอนเงินที่ธนาคารใดหรือตรงบริเวณใด มีหลักฐานหรือไม่ (หากมีให้มอบประกอบคำให้การ) หรือหากจ่ายหรือมอบเป็นเงินสด มีการกระทำที่ไหนและมีพยานรู้เห็นหรือไม่ อย่างไร (สถานที่และวันเวลาเกิดเหตุ)

- เคยมีการคืนเงินต้นและ/หรือจ่ายผลตอบแทนโดยวิธีการใด จ่ายโดยวิธีอะไร หากเป็นการโอนเข้าบัญชีแล้ว มีการโอนเงินมาจากบัญชีใด ใครเป็นผู้โอน และเข้าบัญชีใด ของใคร มีการจ่ายเงินต้นและหรือผลตอบแทนแทนกี่ครั้ง แต่ละครั้งเป็นเงินเท่าไร

- เหตุที่มาแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ปัญหาเริ่มเกิดขึ้นเมื่อใด (กรณีธุรกิจยกเลิก, ปิดเว็บไซต์, ไม่สามารถติดต่อผู้กู้ยืมเงินหรือผู้ชักชวนได้) ผู้กู้เงินหรือผู้ต้องหาหรือผู้ชักชวนมีการแก้ไขปัญหา หรืออ้างเหตุผลใด

- ได้รับความเสียหายเท่าไร (ให้หักผลตอบแทนที่เคยได้รับแล้ว โดยไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทนที่จะได้ในอนาคต) พร้อมทำบัญชีทรัพย์ถูกประทุษร้าย, บัญชีทรัพย์ถูกประทุษร้ายได้คืน และบัญชีทรัพย์ถูกประทุษร้ายที่ยังไม่ได้คืน

- มีการจัดการบรรยายหรือชักชวนหรือชี้ชวนที่ไหน เมื่อใด ท่านเคยเข้าร่วมหรือไม่กี่ครั้ง แต่ละครั้งใครเป็นผู้บรรยายและมีการเชิญใครไปบนเวทีบ้าง ท่านเคยถูกรับเชิญหรือไม่ อย่างไร

- ทราบเครือข่ายผู้กู้ยืมเงินหรือกลุ่มผู้ต้องหาหรือไม่ หากทราบแล้วมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างไร หรือแต่ละคนมีหน้าที่หรือบทบาทใดบ้าง

- ทราบหรือรู้จักแอดมิน (Admin) เว็บไซต์หรือไม่ ใครเป็นเจ้าของ และส่งมาจากที่ใด (กรณีมีการชักชวนผ่าน Social media หรือลงทุนในเว็บไซต์)

- ผู้ให้กู้หรือผู้เสียหายนำเงินจากแหล่งใดมาให้กู้ยืมเงินหรือร่วมลงทุน มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นลงทุนหรือไม่ เพราะเหตุใด เกี่ยวพันกันในฐานะใด

- เคยชักชวนผู้อื่นมาลงทุนด้วยหรือไม่ หากเคยแล้วเกี่ยวข้องกันในฐานะใดกับผู้กู้หรือผู้ลงทุน เคยได้รับค่าแนะนำหรือไม่ เป็นเงินเท่าไร หากสามารถแนะนำผู้ลงทุนรายอื่นมาร่วมลงทุนเพิ่มเติมได้ ผู้ต้องหาตกลงจะจ่ายค่าแนะนำอัตราเท่าไร จ่ายโดยวิธีใด หากเป็นการโอนเข้าบัญชีแล้ว มีการโอนเงินมาจากบัญชีใด และเข้าบัญชีใด และเคยชักชวนผู้ใดบ้าง

- ประสงค์จะดำเนินคดีกับบุคคลใดบ้าง และหากเป็นนิติบุคคลแล้ว มีใครเป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนนิติบุคคล หรือพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในนามนิติบุคคล (ควรเป็นพนักงานที่ได้ประโยชน์จากการที่ตนเองไปชักชวนผู้อื่นหรือเจ้าหน้าที่ทางการเงิน) และข้อหาใด

- ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ ที่อยู่ของผู้ต้องหา (กรณีผู้ต้องหาหลบหนี)

- เคยแจ้งความร้องทุกข์หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนใดมาก่อนหรือไม่

๑.๒ กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผู้กล่าวโทษ

- รับราชการอยู่ที่ใด มีตำแหน่งหน้าที่ใด อย่างไร
- เกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร (เชื่อมโยงมาถึงการเข้ามาเป็นผู้กล่าวหาในคดี)
- เกี่ยวกับคดีนี้ได้รับแจงเหตุเมื่อใด จากใคร หรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเมื่อใด อย่างไร
- เริ่มทำการสืบสวนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อใด และผลการดำเนินการเป็นอย่างไรบ้าง (มีการประกาศโฆษณาต่อประชาชน หรือกระทำด้วยประการใดๆ หรือใช้กลอุบายหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ และปกปิดข้อความจริงอันควรบอกให้แจ้งอย่างไรบ้าง เช่น การแจ้งหรือแพร่ข่าวสาร การติดต่อ หรือการชักชวน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ แจกแผ่นพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ หรือบรรยาย เป็นต้น (หากเป็นความผิดตามมาตรา ๔ วรรคสอง มีการให้พนักงาน ลูกจ้าง หรือบุคคลใดดำเนินการโฆษณาประกาศหรือชักชวนให้ลงทุน และได้มีการตรวจสอบไปที่ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือไม่) และมีการชักชวนให้นำเงินหรือทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด ไปลงทุนในเรื่องใด แผนการลงทุนเป็นอย่างไร แพ็กเกจอะไรบ้าง กำหนดเงินให้กู้หรือเงินลงทุนขั้นต่ำเท่าไร ตกลงว่าจะจ่ายผลตอบแทนในอัตราเท่าไร ระยะเวลาการคืนเงินต้นและจ่ายผลตอบแทน และมีการจ่ายค่าแนะนำหรือไม่ อย่างไร)
- พบสาเหตุการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิดหรือไม่ อย่างไร หากพบแล้วเป็นความผิดอาญาในเรื่องใดบ้าง
- สามารถคำนวณอัตราดอกเบี้ยได้ร้อยละเท่าไรต่อปี
- มีบุคคลใดบ้างที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์หรือทราบข้อเท็จจริง
- มีผู้เสียหายเบื้องต้นกี่ราย
- ได้มีการรายงานข้อเท็จจริงที่ได้ต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อใด ผลเป็นประการใด
- ได้มีการตรวจค้นสำนักงานหรือบ้านของผู้กู้หรือไม่ อย่างไร
- เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด
- ประสงค์จะดำเนินคดีกับบุคคลใดบ้าง และหากเป็นนิติบุคคลแล้ว มีใครเป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนนิติบุคคล หรือพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในนามนิติบุคคล (ควรเป็นพนักงานที่ได้ประโยชน์จากการที่ตนเองไปชักชวนผู้อื่นหรือเจ้าหน้าที่ทางการเงิน) และข้อหาใด
- เคยรู้จักหรือมีเรื่องโกรธเคืองกับผู้ต้องหาหรือบุคคลใดในคดีนี้มาก่อนหรือไม่

๒. ประเด็นการสอบสวนผู้ต้องหา

เริ่มต้นด้วยการแจ้งสิทธิ และแจ้งข้อเท็จจริง ข้อกล่าวหา (แต่ละคดี)

- ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ
- ผู้ต้องหารู้จักผู้ให้กู้หรือผู้เสียหายได้อย่างไร เป็นเวลานานเท่าไร
- ได้มีการชักชวนผู้เสียหายมาลงทุนหรือไม่ เหตุใดจึงชักชวน ตกลงให้ผลประโยชน์ตอบแทนอย่างไร
- ผู้ต้องหาได้บอกผู้เสียหายว่าอย่างไร มีแผนการลงทุนกี่แผน แต่ละแผนเป็นอย่างไรบ้าง ตลอดจนข้อความที่หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงซึ่งควรบอกแจ้งชัดเมื่อวันเวลาใด นอกจากผู้ต้องหาแล้วยังมีบุคคลอื่นใดที่ร่วมกระทำความผิดอีกหรือไม่ หากมีแล้วแต่ละคนมีหน้าที่อย่างไรบ้าง
- ผู้ต้องหาเอาทรัพย์สินใดไปจากผู้เสียหายบ้าง ราคาเท่าใด รวมเท่าใด เมื่อวันเวลาใดที่ใด

- ผู้เสียหายมอบเงินสดหรือโอนเงินผ่านบัญชีของผู้ต้องหา หากเข้าบัญชีแล้วเป็นบัญชีใด ธนาคารและสาขาใด หลังจากผู้เสียหายโอนเงินให้แล้ว ได้มีการถอนเงินหรือโอนเงินออกจากบัญชีหรือไม่ มีการส่งมอบเงินให้ผู้ใดบ้าง โดยวิธีการใด

- การลงทุนสิ้นสุดเมื่อใด เกิดจากปัญหาใด มีการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

- มีการชักชวนบุคคลใดมาลงทุนบ้าง

- ใครเป็นผู้จัดทำเว็บไซต์หรือเป็นแอดมิน (admin)

- นำเงินรายได้จากแหล่งใดมาจ่ายให้กับผู้ให้กู้ยืมเงิน (ผู้เสียหายหรือผู้ลงทุน) เป็นธุรกิจชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

- เคยลงทุนหรือไม่ หากลงทุนแล้วเป็นเงินเท่าไร ได้กำไรหรือขาดทุน มีเอกสารประกอบการชี้แจงหรือไม่ (กรณีผู้ต้องหาเป็นแม่ทีมที่ไปชักชวนผู้เสียหายอีกทีหนึ่ง และมีการลงทุนด้วย)

- เคยขึ้นไปบนเวทีเพื่อพูดชักชวนให้ประชาชนนำเงินมาลงทุนหรือไม่ (กรณีผู้ต้องหาขึ้นเวทีชักชวน)

- ประวัติส่วนตัวพอสังเขป

- ถูกจับกุมเมื่อใด ที่ใด หรือมอบตัวต่อพนักงานสอบสวนด้วยเหตุใด

- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้เสียหายมาก่อนหรือไม่

ฐานความผิด กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน และฉ้อโกงประชาชน อันเป็นความผิดตาม พ.ร.ก.กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน มาตรา ๔, ๕, ๑๒ และ ป.อาญา มาตรา ๓๔๑, ๓๔๓ วรรคแรก

สำหรับผิดฐาน นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๑) กรณีต้องปรากฏหลักฐานว่าผู้ต้องหาเป็นผู้นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ

๓. ประเด็นการสอบสวนพยาน

๓.๑ พยานผู้ลงทุนหรือรู้เห็นเหตุการณ์

- ทราบรู้จักผู้ต้องหา (ผู้กู้ยืมเงิน/ผู้บรรยาย/ผู้ชักชวน) หรือผู้เสียหายในคดีนี้ได้อย่างไร รู้จักกันมานานเท่าใด ในฐานะใด

- ทราบหรือรู้เห็นเหตุการณ์ที่ผู้ต้องหาชักชวนให้ผู้เสียหายนำเงินไปให้ผู้ต้องหากู้ยืมเงินหรือลงทุนกับผู้ต้องหาหรือไม่

- ทราบแผนการลงทุนหรือไม่ ขอทราบรายละเอียด

- ได้มีการลงทุนกับผู้ต้องหาหรือไม่ อย่างไร

- เหตุใดจึงไม่ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหา (หากได้รับการชดใช้เงินคืนแล้ว ได้คืนให้เมื่อใด คืนเงินโดยวิธีใด จำนวนเงินเท่าไร มีเงื่อนไขอย่างไร)

- เคยไปฟังการบรรยายแผนการลงทุนหรือไม่ หากเคยแล้วไปที่ไหนบ้าง เมื่อใด ใครชักชวน บุคคลใดเป็นผู้บรรยาย มีผู้ร่วมรับฟังมากน้อยเท่าไร และมีคนมาพูดจาชักชวนหรือยุยงให้ร่วมลงทุนหรือไม่ อย่างไร

- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

๓.๒ พยานเจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

- พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด

- พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด (ได้รับมอบหมายจากสำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง มาให้การเป็นพยาน)

- ส่วนป้องปรามการเงินนอกระบบ สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน เกี่ยวข้องกับ พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ หรือไม่ อย่างไร

- สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดสำหรับผู้ให้กู้ยืมไว้อย่างไร ตามกฎหมายหรือประกาศใดบ้าง

- ในช่วงเกิดเหตุ (ถามทุกช่วงเวลา) มีสถาบันการเงินตามกฎหมายใดบ้างที่ได้ประกาศอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยที่อาจคิดให้ผู้ให้กู้ยืมได้ และมีการคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละเท่าไรต่อปี (ขอเอกสารประกอบ)

- ขอทราบแนวทางการคิดคำนวณอัตราดอกเบี้ยที่พวกผู้ต้องหาจ่ายให้ผู้กู้หรือผู้ลงทุนหรือผู้เสียหาย ตามแผนการลงทุนว่าสามารถคิดเป็นอัตราร้อยละเท่าไรต่อปี และอัตราดังกล่าวสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้หรือไม่

- ขอทราบว่าพฤติการณ์ของผู้ต้องหาในคดีนี้เข้าข่ายเป็นความผิดตาม พ.ร.ก. การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ หรือที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือไม่ อย่างไร

- มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร

- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

หมายเหตุ พนักงานสอบสวนควรทำตารางการลงทุนของเงินกู้หรือผู้ลงทุนหรือผู้เสียหายแต่ละคน ผลประโยชน์ตอบแทนที่ได้หรือที่จะได้รับ และอัตราดอกเบี้ยร้อยละต่อปี โดยให้พยานเจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และพนักงานสอบสวนลงนามรับรอง

๓.๓ พยานเจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์

- พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด

- พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด

- บัญชีเงินฝากธนาคาร.....สาขา.....เลขที่บัญชี .....เปิดบัญชีในชื่อของใคร ให้ที่อยู่ไว้ที่ไหน เปิดเมื่อใด มีเงื่อนไขการเปิดบัญชีอย่างไร

- บัญชีปิดแล้วหรือไม่ ครั้งสุดท้ายเหลือเงินในบัญชีเท่าไร

- ขอทราบว่าเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. มีรายการโอนเงินจำนวน.....บาท มาเข้าบัญชีเงินฝากของผู้ต้องหาหรือไม่ หากมีแล้วได้มีการโอนมาโดยวิธีการใดอย่างไร แล้วมีการถอนเงินออกจากบัญชีหรือไม่ ถอนโดยวิธีการใด เป็นเงินเท่าไร หากโอนเงินเข้าบัญชีแล้วได้โอนเข้าบัญชีธนาคารใด สาขาใด เลขที่บัญชีเท่าไร จำนวนเงินเท่าไร อย่างไร (ควรถามทุกรายการที่มีการโอนเงินลงทุน หรือการจ่ายผลตอบแทน เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เสียหาย)

- มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร (ขอคัดสำเนาคำขอเปิดบัญชี และรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของพวกผู้ต้องหา (ควรขอคัดรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีแบบละเอียด)

- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

๓.๕ ความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

๓.๕.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

๑. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสถาบันการเงิน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่ามีการโอนเงินเข้ายังบัญชีสถาบันการเงินที่ผู้กระทำผิดหรือผู้ร่วมกระทำผิด ได้เปิดบัญชีไว้กับสถาบันการเงิน ดังนั้น จึงต้องตรวจสอบสถาบันการเงินที่ผู้กระทำความผิดได้เปิดบัญชีไว้ว่า ตามที่ผู้กล่าวหากล่าวอ้างว่ามีการโอนเงินไปตามคำชักชวนตามหมายเลขบัญชีนั้นว่า หมายเลขบัญชีดังกล่าว ผู้ใดเป็นผู้มาขอเปิดบัญชีเอาไว้ มาเปิดบัญชีไว้แต่เมื่อใด มีเงื่อนไขอย่างใด พร้อมขอสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอเปิดบัญชี ทั้งขอรายการเดินบัญชีที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลาที่เกิดเหตุ ว่ามีการโอนเข้าออกเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ทราบเส้นทางการเงินว่าจะไปเชื่อมโยงถึงผู้ใดที่อาจร่วมกระทำความผิดบ้าง พร้อมทั้งสอบถามสถานะทางบัญชีปัจจุบันประกอบ

ให้ออกหมายเรียกพยานไปที่ธนาคารพาณิชย์ เกี่ยวกับบัญชีที่ผู้เสียหายโอนเงินลงทุนไปเพื่อขอรับสำเนาคำขอเปิดบัญชี รายการทางบัญชีช่วงเกิดเหตุ พร้อมขอคัดข้อมูลรายการเดินบัญชีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์เอ็กเซล (เอกสารและแผ่นซีดี) และสอบปากคำพนักงานธนาคาร ประกอบเอกสารที่ได้รับตามรูปคดี

๒. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

เพื่อทราบว่าผู้ต้องหาได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์หรือไม่ และสินทรัพย์ดิจิทัลที่ทำการซื้อ-ขาย เป็นสินทรัพย์ดิจิทัลตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดไว้หรือไม่

๓. การรวบรวมพยานจากตลาดซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล

เพื่อทราบรายละเอียดการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนเหรียญดิจิทัล โดยการจับคู่หรือหาคู่สัญญาให้ หรือการจัดระบบ หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้ซึ่งประสงค์จะซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล สามารถทำความตกลงหรือจับคู่กันได้ โดยทำเป็นการค้าปกติ

๔. **การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดตามพฤติการณ์ที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำผิด**

๑. การชักชวนทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อตรวจพิสูจน์หลักฐานทางสื่อโซเชียลต่างๆ โดยอาจพบปัญหาในการขอตรวจสอบทำให้ไม่สามารถยืนยันตัวผู้กระทำผิดได้ เช่น หากไอพีแอดเดรสอยู่ต่างประเทศ ไม่สามารถขอข้อมูลจากผู้ให้บริการได้

๒. กรณีที่อาจมีความผิดตามกฎหมายฉบับอื่นๆ ให้พิจารณาด้วย เช่น พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และ พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕

๓.๕.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

๑. ผู้กล่าวหาหรือผู้เสียหาย

๑.๑ กรณีผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหามาร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน

๑.๑.๑ สำนักงานคณะกรรมการกำกับสินทรัพย์ดิจิทัลและตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแล และเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตาม พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๑

ในการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการกระทำผิดของผู้กระทำความผิดนั้น ควรรวบรวม ให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของการกระทำความผิด โดยสอบสวนให้ครอบคลุม

ถึงพฤติการณ์ในการกระทำผิด ว่ามีพฤติการณ์ข้อเท็จจริง เป็นอย่างไร โดยมีรายละเอียดของเวลา สิ่งของ บุคคล และสถานที่ที่ยืนยันการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย ดังนี้

- สอบประวัติส่วนตัวของผู้กล่าวหารับมอบอำนาจจากสำนักงาน ก.ล.ต. มีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด ปัจจุบันตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร

- รายละเอียดการจัดตั้งตามกฎหมายใด ดูแลควบคุมกำกับอย่างไร

คำถาม : ท่านมาพบพนักงานสอบสวนด้วยสาเหตุใด

คำตอบ : กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้ใด เป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.ก.การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๑ มาตราใด และเป็นความผิดฐานใด

- รายละเอียดข้อเท็จจริงแห่งคดีให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามีการสืบสวนพบข้อมูลการประกอบธุรกิจเป็นนายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลของบุคคลหรือบริษัทที่ไม่ได้รับอนุญาตได้อย่างไร เมื่อใด บริษัทตั้งอยู่ที่ใด มีการเข้าตรวจสอบหรือเข้าตรวจค้นพบหลักฐานเป็นนายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทใด อาจได้ข้อมูลลูกค้าที่มีการซื้อสินทรัพย์ดิจิทัลชนิดใด เช่น BTC/TH, ETH/TH, LTC/TH, USDT/TH (คู่กับเงินบาทไทย) โดยได้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล พฤติการณ์การกระทำความผิดเข้าข่ายรูปแบบใด

“ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล” หมายความว่า การประกอบธุรกิจตามประเภทดังต่อไปนี้ ต้องได้รับอนุญาตจาก ก.ล.ต.จึงจะสามารถประกอบธุรกิจประเภทนี้ได้

(๑) ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล พฤติการณ์เป็นศูนย์กลางหรือเครือข่ายใดๆ ที่จัดให้มีขึ้นเพื่อการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล โดยการจับคู่หรือหาคู่สัญญาให้ หรือการจัดระบบหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้ซึ่งประสงค์จะซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลสามารถทำความตกลงหรือจับคู่กันได้ โดยกระทำเป็นทางค้าปกติ แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงศูนย์กลางหรือเครือข่ายในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒) นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล พฤติการณ์บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการเป็นนายหน้าหรือตัวแทน เพื่อซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลให้แก่บุคคลอื่น โดยกระทำเป็นทางค้าปกติและได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๓) ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล พฤติการณ์ บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลในนามของตนเองเป็นทางค้าปกติ โดยกระทำนอกศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล แต่ไม่รวมถึงการให้บริการในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๔) กิจการอื่นที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. พฤติการณ์ตามที่มีการประกาศกิจการใดต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการ

- บริษัทดังกล่าวมีการกระทำประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลโดยปกติเป็นอย่างใด

- บริษัทดังกล่าวได้รับอนุญาตจาก ก.ล.ต.ให้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลแล้วหรือไม่

๑.๒ กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผู้กล่าวโทษ กรณีที่มีการสืบสวนชุดตรวจค้น/จับกุม

- รับราชการอยู่ที่ใด มีตำแหน่งหน้าที่ใด อย่างไร
- เกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร (เชื่อมโยงมาถึงการเข้ามาเป็นผู้กล่าวหาในคดี)
- เกี่ยวกับคดีนี้ได้รับแจ้งเหตุ/ตรวจสอบพบ เมื่อใด จากใคร หรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา เมื่อใดอย่างไร
- เริ่มทำการสืบสวนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อใด และผลการดำเนินการเป็นอย่างไรบ้าง (มีการประกาศโฆษณาต่อประชาชน เช่น การแจ้งหรือแพร่ข่าวสาร การติดต่อ หรือการชักชวน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ แจกแผ่นพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ หรือบรรยาย หรือผ่านทางเฟซบุ๊ก เว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใด ขอทราบรายละเอียดและหลักฐานของการประกาศ โฆษณา ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทใดขายคู่กับเงินบาทไทย เป็นต้น
- เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ผู้เสียหายได้ซื้อสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทใด หากมีเอกสารให้ยื่นเป็นหลักฐานโดยผ่านผู้ใด รายละเอียดการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลโดยวิธีการใด จำนวนสินทรัพย์ดิจิทัลที่ซื้อขาย โอนเงินบาทผ่านทางบัญชีธนาคารใดให้กับผู้ใด เอกสารหลักฐานการโอนเงิน หลักฐานการสนทนาซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล (ตัวอย่าง ไลน์, อินสตาแกรม)
- ก่อนทำการสืบสวนจับกุม ได้ทำการตรวจสอบใบอนุญาตการประกอบธุรกิจดิจิทัลของผู้ต้องหา กับทาง ก.ล.ต. แล้วหรือไม่อย่างไร ผลการตรวจสอบประการใด
- สินทรัพย์ดิจิทัลที่ทำการประกาศซื้อ-ขาย ของทางผู้ต้องหา ถือว่าเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลที่ทาง ก.ล.ต. ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดรับรองหรือไม่
- ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ ที่อยู่ของผู้ต้องหา (กรณีผู้ต้องหาหลบหนี)
- เคยแจ้งความร้องทุกข์หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนใดมาก่อนหรือไม่
- ได้มีการรายงานข้อเท็จจริงที่ได้ต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อใด ผลเป็นประการใด
- ได้มีการตรวจค้นสำนักงานหรือบ้านของผู้ต้องหาหรือไม่ อย่างไร
- เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด
- ประสงค์จะดำเนินคดีกับบุคคลใดบ้าง และหากเป็นนิติบุคคลแล้ว มีใครเป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนนิติบุคคล หรือพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในนามนิติบุคคล (ควรเป็นพนักงานที่ได้ประโยชน์จากการที่ตนเองไปชักชวนผู้อื่นหรือเจ้าหน้าที่ทางการเงิน) และข้อหาใด
- เคยรู้จักหรือมีเรื่องโกรธเคืองกับผู้ต้องหาหรือบุคคลใดในคดีนี้มาก่อนหรือไม่

๒. ประเด็นการสอบสวนผู้ต้องหา

เริ่มต้นด้วยการแจ้งสิทธิ และแจ้งข้อเท็จจริง ข้อกล่าวหา (แต่ละคดี)

- ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ
- ประวัติส่วนตัวพอสังเขป
- ได้มีการประกาศโฆษณาเชิญชวนให้มีการซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล หรือไม่อย่างใด ผ่านทางใด ประเภทสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีการซื้อ-ขาย มีประเภทใดบ้าง

- ผู้กล่าวหามอบเงินสดหรือโอนเงินผ่านบัญชีของผู้ต้องหา หากเข้าบัญชีแล้วเป็นบัญชีใด ธนาคารและสาขาใด หลังจากผู้กล่าวหาโอนเงินให้แล้ว ได้มีการถอนเงินหรือโอนเงินออกจากบัญชีหรือไม่ มีการส่งมอบเงินให้ผู้ใดบ้าง โดยวิธีการใด
- มีการชักชวนบุคคลใดมาซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัลบ้าง อย่างไร
- ใครเป็นผู้จัดทำเว็บไซต์หรือเป็นแอดมิน (admin)
- ได้มีการประกาศโฆษณาซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล มาตั้งแต่เมื่อใด
- ได้มีการติดต่อสนทนาซื้อ-ขาย กับทางลูกค้าทั่วไปผ่านทางใด (ตัวอย่าง ไลน์, อินสตาแกรม)
- ถูกจับกุมเมื่อใด ที่ใด หรือมอบตัวต่อพนักงานสอบสวนด้วยเหตุใด
- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหามาก่อนหรือไม่

๓. พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

- เอกสารเชิญชวน โฆษณา ประกาศ ซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล
- เอกสารการสนทนาระหว่างการซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล (ตัวอย่าง ไลน์, อินสตาแกรม)
- เอกสารใบโอนเงินเข้าบัญชีผู้ต้องหา
- โทรศัพท์หรืออุปกรณ์สื่อสารของผู้ต้องหาที่มีการประกาศโฆษณา และมีการสนทนาซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล

๔. ประเด็นการสอบสวนพยาน

๔.๑ พยานเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมสืบสวนจับกุม/ตรวจค้น

- รับราชการอยู่ที่ใด มีตำแหน่ง หน้าที่ใด อย่างไร
- เกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร (เชื่อมโยงมาถึงการเข้ามาเป็นพยานในคดี)
- เกี่ยวกับคดีนี้ได้รับแจ้งเหตุ/ตรวจสอบพบ เมื่อใด จากใคร หรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา เมื่อใดอย่างไร
- เริ่มทำการสืบสวนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับผู้กล่าวหาเมื่อใด และผลการดำเนินการเป็นอย่างไรบ้าง (มีการประกาศโฆษณาต่อประชาชน เช่น การแจ้งหรือแพร่ข่าวสาร การติดต่อ หรือการชักชวน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ แจกแผ่นพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ หรือบรรยาย หรือผ่านทางเฟซบุ๊ก เว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใด ขอทราบรายละเอียดและหลักฐานของการประกาศ โฆษณาธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทใดขายคู่กับเงินบาทไทย เป็นต้น
- เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ผู้เสียหายได้ซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทใด หากมีเอกสารให้ยื่นเป็นหลักฐานโดยผ่านผู้ใด รายละเอียดการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลโดยวิธีการใด จำนวนสินทรัพย์ดิจิทัลที่ซื้อขาย โอนเงินบาทผ่านทางบัญชีธนาคารใดให้กับผู้ใด เอกสารหลักฐานการโอนเงิน หลักฐานการสนทนาซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล (ตัวอย่าง ไลน์, อินสตาแกรม)
- ก่อนทำการสืบสวนจับกุม ได้ทำการตรวจสอบใบอนุญาตการประกอบธุรกิจดิจิทัลของผู้ต้องหา กับทาง ก.ล.ต. แล้วหรือไม่อย่างไร ผลการตรวจสอบประการใด
- สินทรัพย์ดิจิทัลที่ทำการประกาศซื้อ-ขาย ของทางผู้ต้องหา ถือว่าเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลที่ทาง ก.ล.ต. ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดรับรองหรือไม่
- ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ ที่อยู่ของผู้ต้องหา (กรณีผู้ต้องหาหลบหนี)
- ได้มีการรายงานข้อเท็จจริงที่ได้ต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อใด ผลเป็นประการใด
- ได้มีการตรวจค้นสำนักงานหรือบ้านของผู้ต้องหาหรือไม่ อย่างไร
- เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

๔.๒ พยานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

- พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด
- พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด (ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มาให้การเป็นพยาน)
- ขอทราบว่าพฤติการณ์ของผู้ต้องหาในคดีนี้เข้าข่ายเป็นความผิดตาม พ.ร.ก. การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๑ หรือไม่ อย่างไร
- มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร
- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

หมายเหตุ (หากพนักงานสอบสวนไม่สามารถเดินทางมาสอบปากคำพยานได้ สามารถทำหนังสือสอบถามกับทางสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นพยานหลักฐานก็ได้เช่นกัน)

๔.๓ พยานเจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์

- พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด
- พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด
- บัญชีเงินฝากธนาคาร.....สาขา.....เลขที่บัญชี .....เปิดบัญชีในชื่อของใคร ให้ที่อยู่ไว้ที่ไหน เปิดเมื่อใด มีเงื่อนไขการเปิดบัญชีอย่างไร
- บัญชีปิดแล้วหรือไม่ ครั้งสุดท้ายเหลือเงินในบัญชีเท่าไร
- ขอทราบว่าเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. มีรายการโอนเงินจำนวน.....บาท มาเข้าบัญชีเงินฝากของผู้ต้องหาหรือไม่ หากมีแล้วได้มีการโอนมาโดยวิธีการใดอย่างไร แล้วมีการถอนเงินออกจากบัญชีหรือไม่ ถอนโดยวิธีการใด เป็นเงินเท่าไร หากโอนเงินเข้าบัญชีแล้วได้โอนเข้าบัญชีธนาคารใด สาขาใด เลขที่บัญชีเท่าไร จำนวนเงินเท่าไร อย่างไร (ควรถามทุกรายการที่มีการโอนเงิน เพื่อให้สอดคล้องกับผู้กล่าวหา)
- มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร (ขอคัดสำเนาคำขอเปิดบัญชี และรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของพวกผู้ต้องหา (ควรขอคัดรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีแบบละเอียด)
- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

๓.๖ ความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจซื้อขายล่วงหน้า

๓.๖.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจซื้อขายล่วงหน้า

ในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิด หรือบริสุทธิ์ของผู้กระทำความผิดนั้นมีแนวทางในการรวบรวมพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๑. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสถาบันการเงิน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่ามีการโอนเงินเข้ายังบัญชีสถาบันการเงินที่ผู้กระทำผิดหรือผู้ร่วมกระทำผิดได้เปิดบัญชีไว้กับสถาบันการเงิน ดังนั้น จึงต้องตรวจสอบสถาบันการเงินที่ผู้กระทำความผิดได้เปิดบัญชีไว้ว่า ตามที่ผู้กล่าวหากล่าวอ้างว่ามีการโอนเงินไปตามคำชักชวนตามหมายเลขบัญชีนั้นว่า หมายเลขบัญชีดังกล่าว ผู้ใดเป็นผู้มาขอเปิดบัญชีเอาไว้ มาเปิดบัญชีไว้แต่เมื่อใด มีเงื่อนไขอย่างใด พร้อมขอสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอเปิดบัญชี ทั้งขอรายการเดินบัญชีที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลาที่เกิดเหตุ ว่ามีการโอนเข้าออกเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ทราบเส้นทางการเงินว่าจะไปเชื่อมโยงถึงผู้ใดที่อาจร่วมกระทำความผิดบ้าง พร้อมทั้งสอบถามสถานะทางบัญชีปัจจุบันประกอบ

ให้ออกหมายเรียกพยานไปที่ธนาคารพาณิชย์ เกี่ยวกับบัญชีที่ผู้เสียหายโอนเงินลงทุนไป เพื่อขอรับสำเนาคำขอเปิดบัญชี รายการทางบัญชีช่วงเกิดเหตุ พร้อมขอคัดข้อมูลรายการเดินบัญชีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์เอ็กเซล (เอกสารและแผ่นซีดี) และสอบปากคำพนักงานธนาคาร ประกอบเอกสารที่ได้รับตามรูปคดี

๒. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

เพื่อทราบว่าผู้ต้องหาได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือไม่ ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดไว้หรือไม่

การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดตามพฤติการณ์ที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำผิด

๑. การชักชวนทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อตรวจพิสูจน์หลักฐานทางสื่อโซเชียลต่างๆ โดยอาจพบปัญหาในการขอตรวจสอบทำให้ไม่สามารถยืนยันตัวผู้กระทำผิดได้ เช่น หากไอพีแอดเดรสอยู่ต่างประเทศ ไม่สามารถขอข้อมูลจากผู้ให้บริการได้

๒. กรณีที่อาจมีความผิดตามกฎหมายฉบับอื่นๆ ให้พิจารณาด้วย เช่น พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และ พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕

๓.๖.๒ ประเด็นการสอบสวนในคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจซื้อขายล่วงหน้า

๑. ผู้กล่าวหาหรือผู้เสียหาย

๑.๑ กรณีผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหามาร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน

๑.๑.๑ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแล และเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตาม พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ.๒๕๔๖

ในการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการกระทำผิดของผู้กระทำความผิดนั้น ควรรวบรวมให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของการกระทำความผิด โดยสอบสวนให้ครอบคลุมถึงพฤติการณ์ในการกระทำผิด ว่ามีพฤติการณ์ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร โดยมีรายละเอียดของเวลา สิ่งของ บุคคล และสถานที่ที่ยืนยันการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย ดังนี้

- สอบประวัติส่วนตัวของผู้กล่าวหารับมอบอำนาจจากสำนักงาน ก.ล.ต. มีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด ปัจจุบันตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร
- รายละเอียดการจัดตั้งตามกฎหมายใด ดูแลควบคุมกำกับอย่างไร

คำถาม : ท่านมาพบพนักงานสอบสวนด้วยสาเหตุใด

คำตอบ : กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้ใด เป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ.๒๕๔๖ มาตราใด และเป็นความผิดฐานใด

- รายละเอียดข้อเท็จจริงแห่งคดีให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามีการสืบสวนพบข้อมูลการประกอบธุรกิจเป็นนายหน้าซื้อขายสัญญาล่วงหน้าของบุคคลหรือบริษัทที่ไม่ได้รับอนุญาตได้อย่างไร เมื่อใด บริษัทตั้งอยู่ที่ใด มีการเข้าตรวจสอบหรือเข้าตรวจค้นพบหลักฐานเป็นนายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทใด อาจได้ข้อมูลลูกค้าที่มีการซื้อสัญญาชนิดใด เช่น หลักทรัพย์ ทองคำ หรือน้ำมันดิบ

เป็นต้น ให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นผู้ชำระราคา ณ เวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต เป็นจำนวนและราคาตามที่กำหนด

ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หมายถึงการเข้าผูกพันตามสัญญาดังต่อไปนี้ (มาตรา ๓)

(๑) สัญญาที่กำหนดให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งส่งมอบสินค้า เช่น หลักทรัพย์ ทองคำ หรือน้ำมันดิบ เป็นต้น ให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นผู้ชำระราคา ณ เวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต เป็นจำนวนและราคาตามที่กำหนดไว้ในสัญญา (physical delivery)

(๒) สัญญาที่กำหนดให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้รับชำระเงิน หรือต้องชำระเงินให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเท่ากับจำนวนเงินที่คำนวณได้จากส่วนต่างระหว่างราคา หรือมูลค่าของสินค้า หรือตัวแปร เช่น อัตราแลกเปลี่ยนเงิน อัตราดอกเบี้ย ดัชนีทางการเงินหรือดัชนีกลุ่มหลักทรัพย์ที่กำหนดไว้ในสัญญากับราคา หรือมูลค่าของสินค้า หรือตัวแปรที่เป็นอยู่ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคตตามที่กำหนดไว้ในสัญญา (cash settlement)

(๓) สัญญาที่กำหนดให้สิทธิแก่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่จะเรียกให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งส่งมอบสินค้า หรือชำระราคาของสินค้า หรือชำระเงินที่คำนวณได้จากส่วนต่างระหว่างราคาหรือมูลค่าของสินค้า หรือตัวแปรที่กำหนดไว้ในสัญญากับราคา หรือมูลค่าของสินค้า หรือตัวแปรที่เป็นอยู่ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง หรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคตตามที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือเรียกให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเข้าทำสัญญาตาม (๑) หรือ (๒) (contract for difference)

- บริษัทดังกล่าวมีการกระทำประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าโดยปกติเป็นอย่างใด
- บริษัทดังกล่าวได้รับอนุญาตจาก ก.ล.ต. ให้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าแล้วหรือไม่

๑.๒ กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กล่าวโทษ กรณีที่มีการสืบสวนชุดตรวจค้น/จับกุม

- รับราชการอยู่ที่ใด มีตำแหน่งหน้าที่ใด อย่างไร
- เกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร (เชื่อมโยงมาถึงการเข้ามาเป็นผู้กล่าวหาในคดี)
- เกี่ยวกับคดีนี้ได้รับแจ้งเหตุ/ตรวจสอบพบ เมื่อใด จากใคร หรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา เมื่อใดอย่างไร
- เริ่มทำการสืบสวนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อใด และผลการดำเนินการเป็นอย่างไรบ้าง (มีการประกาศโฆษณาต่อประชาชน เช่น การแจ้งหรือแพร่ข่าวสาร การติดต่อ หรือการชักชวน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ แจกแผ่นพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ หรือบรรยาย หรือผ่านทางเฟซบุ๊ก เว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใด ขอทราบรายละเอียดและหลักฐานของการประกาศ โฆษณา ธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทใด
- เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ผู้เสียหายได้ซื้อสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทใด

หากมีเอกสารให้ยื่นเป็นหลักฐานโดยผ่านผู้ใด รายละเอียดการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าโดยวิธีการใด จำนวนสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ซื้อขายโอนเงินบาทผ่านทางบัญชีธนาคารใดให้กับผู้ใด เอกสารหลักฐานการโอนเงิน หลักฐานการสนทนาซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล (ตัวอย่าง ไลน์, อินสตาแกรม)

- ก่อนทำการสืบสวนจับกุม ได้ทำการตรวจสอบใบอนุญาตการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าของผู้ต้องหากับทาง ก.ล.ต. แล้วหรือไม่อย่างไร ผลการตรวจสอบประการใด

- สัญญาซื้อขายล่วงหน้า ที่ทำการประกาศซื้อ-ขาย ของทางผู้ต้องหา ถือว่าเป็นสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ทาง ก.ล.ต. ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดรับรองหรือไม่

- ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ ที่อยู่ของผู้ต้องหา (กรณีผู้ต้องหาหลบหนี)

- เคยแจ้งความร้องทุกข์หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนใดมาก่อนหรือไม่

- ได้มีการรายงานข้อเท็จจริงที่ได้ต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อใด ผลเป็นประการใด

- ได้มีการตรวจค้นสำนักงานหรือบ้านของผู้ต้องหาหรือไม่ อย่างไร

- เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

- ประสงค์จะดำเนินคดีกับบุคคลใดบ้าง และหากเป็นนิติบุคคลแล้ว มีใครเป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนนิติบุคคล หรือพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในนามนิติบุคคล (ควรเป็นพนักงานที่ได้ประโยชน์จากการที่ตนเองไปชักชวนผู้อื่นหรือเจ้าหน้าที่ทางการเงิน) และข้อหาใด

- เคยรู้จักหรือมีเรื่องโกรธเคืองกับผู้ต้องหาหรือบุคคลใดในคดีนี้มาก่อนหรือไม่

๒. ประเด็นการสอบสวนผู้ต้องหา

เริ่มต้นด้วยการแจ้งสิทธิ และแจ้งข้อเท็จจริง ข้อกล่าวหา (แต่ละคดี)

- ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ

- ประวัติส่วนตัวพอสังเขป

- ได้มีการประกาศโฆษณาเชิญชวนให้มีการซื้อ-ขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือไม่อย่างใด ผ่านทางใด ประเภทสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่มีการซื้อ-ขาย มีประเภทใดบ้าง

- ผู้กล่าวหามอบเงินสดหรือโอนเงินผ่านบัญชีของผู้ต้องหา หากเข้าบัญชีแล้วเป็นบัญชีใด ธนาคารและสาขาใด หลังจากผู้กล่าวหาโอนเงินให้แล้ว ได้มีการถอนเงินหรือโอนเงินออกจากบัญชีหรือไม่ มีการส่งมอบเงินให้ผู้ใดบ้าง โดยวิธีการใด

- มีการชักชวนบุคคลใดมาซื้อ-ขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าบ้าง อย่างไร

- ใครเป็นผู้จัดทำเว็บไซต์หรือเป็นแอดมิน (admin)

- ได้มีการประกาศโฆษณาซื้อ-ขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้ามาตั้งแต่เมื่อใด

- ได้มีการติดต่อสนทนาซื้อ-ขาย กับทางลูกค้าทั่วไปผ่านทางใด (ตัวอย่าง ไลน์, อินสตาแกรม)

- ถูกจับกุมเมื่อใด ที่ใด หรือมอบตัวต่อพนักงานสอบสวนด้วยเหตุใด

- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหามาก่อนหรือไม่

๓. พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

- เอกสารเชิญชวน โฆษณา ประกาศ ซื้อ-ขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

- เอกสารการสนทนาระหว่างการซื้อ-ขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ตัวอย่าง ไลน์, อินสตาแกรม)

- เอกสารใบโอนเงินเข้าบัญชีผู้ต้องหา

- โทรศัพท์หรืออุปกรณ์สื่อสารของผู้ต้องหาที่มีการประกาศโฆษณา และมีการสนทนาซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล

๔. ประเด็นการสอบสวนพยาน

๔.๑ พยานเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมสืบสวนจับกุม/ตรวจค้น

- รับราชการอยู่ที่ใด มีตำแหน่ง หน้าที่ใด อย่างไร
- เกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร (เชื่อมโยงมาถึงการเข้ามาพยานในคดี)
- เกี่ยวกับคดีนี้ได้รับแจ้งเหตุ/ตรวจสอบพบ เมื่อใด จากใคร หรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา เมื่อใดอย่างไร
- เริ่มทำการสืบสวนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับผู้กล่าวหาเมื่อใด และผลการดำเนินการเป็นอย่างไรบ้าง (มีการประกาศโฆษณาต่อประชาชน เช่น การแจ้งหรือแพร่ข่าวสาร การติดต่อหรือการชักชวน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ แจกแผ่นพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ หรือบรรยาย หรือผ่านทางเฟซบุ๊ก เว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใด ขอทราบรายละเอียดและหลักฐานของการประกาศ โฆษณา ธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทใด เป็นต้น
- เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ผู้เสียหายได้ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทใด หากมีเอกสารให้ยื่นเป็นหลักฐานโดยผ่านผู้ใด รายละเอียดการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าโดยวิธีการใด จำนวนสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ซื้อขาย โอนเงินบาทผ่านทางบัญชีธนาคารใดให้กับผู้ใด เอกสารหลักฐานการโอนเงิน หลักฐานการสนทนาซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ตัวอย่าง ไลน์, อินสตาแกรม)
- ก่อนทำการสืบสวนจับกุม ได้ทำการตรวจสอบใบอนุญาตการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าของผู้ต้องหา กับทาง ก.ล.ต. แล้วหรือไม่อย่างไร ผลการตรวจสอบประการใด
- สัญญาซื้อขายล่วงหน้า ที่ทำการประกาศซื้อขายของทางผู้ต้องหา ถือว่าเป็นสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ทาง ก.ล.ต. ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดรับรองหรือไม่
- ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ ที่อยู่ของผู้ต้องหา (กรณีผู้ต้องหาหลบหนี)
- ได้มีการรายงานข้อเท็จจริงที่ได้ต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อใด ผลเป็นประการใด
- ได้มีการตรวจค้นสำนักงานหรือบ้านของผู้ต้องหาหรือไม่ อย่างไร
- เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด
- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

๔.๒ พยานเจ้าหน้าที่สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

- พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด
- พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด (ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มาให้การเป็นพยาน)
- ขอทราบว่าพฤติการณ์ของผู้ต้องหาในคดีนี้เข้าข่ายเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.สัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ.๒๕๔๖ หรือไม่ อย่างไร
- มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร
- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

หมายเหตุ (หากพนักงานสอบสวนไม่สามารถเดินทางมาสอบปากคำพยานได้ สามารถทำหนังสือสอบถามกับทางสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นพยานหลักฐานก็ได้เช่นกัน)

๔.๓ พยานเจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์

- พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด
- พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด
- บัญชีเงินฝากธนาคาร.....สาขา.....เลขที่บัญชี .....เปิดบัญชีในชื่อของใคร ให้ที่อยู่ไว้ที่ไหน เปิดเมื่อใด มีเงื่อนไขการเปิดบัญชีอย่างไร
- บัญชีปิดแล้วหรือไม่ ครั้งสุดท้ายเหลือเงินในบัญชีเท่าไร
- ขอทราบว่าเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. มีรายการโอนเงินจำนวน.....บาท มาเข้าบัญชีเงินฝากของผู้ต้องหาหรือไม่ หากมีแล้วได้มีการโอนมาโดยวิธีการใด อย่างไร แล้วมีการถอนเงินออกจากบัญชีหรือไม่ ถอนโดยวิธีการใด เป็นเงินเท่าไร หากโอนเงินเข้าบัญชีแล้วได้โอนเข้าบัญชีธนาคารใด สาขาใด เลขที่บัญชีเท่าไร จำนวนเงินเท่าไร อย่างไร (ควรถามทุกรายการที่มีการโอนเงินเพื่อให้สอดคล้องกับผู้กล่าวหา)
- มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร (ขอคัดสำเนาคำขอเปิดบัญชี และรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของพวกผู้ต้องหา (ควรขอคัดรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีแบบละเอียด)
- เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

๓.๗ ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร

๓.๗.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคารตามกฎหมายธุรกิจสถาบันการเงิน

ข้อแนะนำในการสอบสวน

๑. เมื่อพนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์เกี่ยวกับคดีประเภทนี้แล้ว ให้กำหนดแผนการปฏิบัติงานสอบสวนว่า จะต้องทำอย่างไรบ้าง (ก่อน-หลัง) แล้วดำเนินการตามขั้นตอนนั้นๆ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและเกิดความล่าช้า

๒. พนักงานสอบสวนพึงศึกษาองค์ประกอบความผิดของกฎหมายธุรกิจสถาบันการเงินว่ามีอะไรบ้าง เพื่อจะได้สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานให้ตรงตามประเด็น

๓. สถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) หากมีการดำเนินคดีกับกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงินแล้ว บุคคลเหล่านี้ย่อมจะกระทำความผิดตามกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ด้วย อีกทั้งกฎหมายทั้งสองฉบับมีการกำหนดความผิดในลักษณะเดียวกัน ส่วนพนักงานของสถาบันการเงินจะไม่ผิดตามกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ด้วย เพราะไม่ได้กำหนดความรับผิดไว้

๔. การดำเนินคดีกับพนักงานของบริษัทตามมาตรา ๑๔๗ แห่ง พ.ร.บ.ธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๕๑ นั้น พนักงานคนนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือรับผิดชอบทรัพย์สินของสถาบันการเงิน เช่น ผู้จัดการสาขา ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา พนักงานสินเชื่อ เป็นต้น ไม่รวมพนักงานของสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่อย่างทั่วๆ ไป

๕. พึงระมัดระวังการตรวจค้นสถาบันการเงิน หรือให้ข่าวแก่สื่อมวลชน กรณีดำเนินคดีกับผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ เพราะอาจทำให้ประชาชนขาดความไว้วางใจในสถาบันการเงินนั้นๆ แล้วพากันถอนเงินออกจากบัญชี จนทำให้ธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวขาดสภาพคล่อง

๖. ให้สอบสวนให้ได้รายละเอียดพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นให้เข้าองค์ประกอบของความผิด โดยอาศัยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่รวบรวมได้ หากมีความผิดอาญาอื่นด้วยให้สอบสวนให้ครบถ้วน

๗. กรณีเป็นความลักษณะหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แก่ประชาชนทราบ และได้ทรัพย์สินไปจากประชาชนหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ อันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๑ ก็จะเป็นความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๑ ด้วย ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ เช่นนี้ให้พึงระมัดระวังระยะเวลาร้องทุกข์นับแต่ทราบเรื่องและรู้ตัวผู้กระทำความผิด

๓.๗.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร

ประเด็นการสอบสวนผู้กล่าวหา

๑. มีภูมิลำเนาและพักอาศัยอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร

๒. ท่านมาพบพนักงานสอบสวนมีความประสงค์ใด ได้รับมอบอำนาจให้มาดำเนินคดีกับผู้ใด ข้อหาใด

๓. เหตุเกิดที่ใด เมื่อใด

๔. ทราบและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเมื่อไร (กรณีมีความผิดข้อฉ้อโกง)

๕. สถาบันการเงินได้มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทใด ทะเบียนเลขที่เท่าไร เมื่อใด ปัจจุบันมีกรรมการกี่คน เงื่อนไขกรรมการผู้มีอำนาจ และสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ที่ใด

๖. ผู้ต้องหามีตำแหน่งหน้าที่ใดของสถาบันการเงิน (ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์) ตั้งแต่เริ่มเข้าทำงาน จนปัจจุบัน

๗. ผู้ต้องหามีพฤติการณ์กระทำความผิดอย่างไรบ้าง (อธิบายรายละเอียด)

- ผู้ต้องหาหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แก่ประชาชนทราบ และได้ทรัพย์สินไปจากผู้ใด (ประชาชน) บ้าง หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวง (ประชาชน) หรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ (พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๑)

- ผู้ต้องหาได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของสถาบันการเงินหรือทรัพย์สินที่สถาบันการเงินเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่อย่างไร และสถาบันการเงินเสียหายอย่างไรบ้าง (พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๒)

- ผู้ต้องหาเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของสถาบันการเงิน ที่มีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันการเงิน อย่างไร และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใดบ้าง (พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๓)

- ผู้ต้องหาได้มีการย้ายไปเสียทรัพย์สิน หรือซ่อนเร้นทรัพย์สิน หรือโอนทรัพย์สินของสถาบันการเงินไปให้ผู้ใด และผู้ต้องหารู้ว่าเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ของบุคคลอื่น ซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหนี้สถาบันการเงินบังคับการชำระหนี้จากสถาบันการเงิน หรือใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน (พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๔ (๑))

- ผู้ต้องหาได้มีการลงบัญชีหรือกระทำการอื่นใด ว่าสถาบันการเงินเป็นหนี้ที่ไม่มีอยู่จริง โดยรู้ว่าเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ของบุคคลอื่น ซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหนี้สถาบันการเงินบังคับการชำระหนี้จากสถาบันการเงิน หรือใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน (พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๔ (๑))

- ผู้ต้องหาได้กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น อย่างไร และสถาบันการเงินได้รับความเสียหายเป็นเงินหรือทรัพย์สินเท่าไร (พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๕)

- ผู้ต้องหากระทำการหรือยินยอมให้กระทำการ ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสารหรือหลักประกันของสถาบันการเงินหรือที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินอย่างไร (พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๖ (๑))

- ผู้ต้องหาได้กระทำการหรือยินยอมให้กระทำการ ลงข้อความเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของสถาบันการเงิน (พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๖ (๒))

- ผู้ต้องหาได้กระทำการหรือยินยอมให้กระทำการ ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง (พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินฯ มาตรา ๑๔๖ (๓))

๘. กรณีผู้ต้องหาเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติสินเชื่อ ผู้ต้องหาได้กระทำการทุจริตหรือกระทำผิดระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันการเงินอย่างไร

๙. มีการอนุมัติสินเชื่อให้ลูกหนี้กี่ครั้ง แต่ละครั้งเป็นเงินเท่าไร ลูกหนี้มีการชำระหนี้คืนบ้างหรือไม่ เป็นเงินเท่าไร ยังคงค้างชำระหนี้เท่าไร

๑๐. กรณีมีการทุจริตสินเชื่อ ได้มีการโอนเงินสินเชื่อไปให้ใคร เข้าบัญชีธนาคารใด

๑๑. กรณีลูกค้าขอเบิกสินเชื่อเป็นงวดๆ ได้มีการยื่นเอกสารใดบ้างให้สถาบันการเงิน มีการปลอมแปลงเอกสารหรือไม่ เป็นเอกสารใดบ้าง (ขอรับต้นฉบับเอกสารประกอบ)

๑๒. สถาบันการเงินได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือไม่ มีการลงโทษผู้ต้องหาหรือไม่ อย่างไร

๑๓. ได้รับความเสียหายสุทธิเท่าไร (หลังหักจากหนี้ที่ลูกหนี้เคยชำระ) พร้อมจัดทำบัญชีทรัพย์ถูกประทุษร้าย, บัญชีทรัพย์ถูกประทุษร้ายได้คืน และบัญชีทรัพย์ถูกประทุษร้ายไม่ได้คืน

๑๔. กรณีผู้ต้องหาหลบหนี ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ และชื่อของผู้ต้องหาทุกคนโดยละเอียด เพื่อประกอบการขอออกหมายจับ สถานที่อยู่ของพวกผู้ต้องหาที่ควรสืบหาหรือติดตาม

๑๕. เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้มาก่อนหรือไม่

ประเด็นการสอบสวนผู้ต้องหา

กรณีผู้ต้องหารับสารภาพ

๑. สอบถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ หากมีแล้วประสงค์ที่จะให้ทนายความเข้าร่วมฟังการสอบสวนหรือไม่ หากไม่มีให้บันทึกเหตุที่ไม่ประสงค์ให้ทนายความเข้าฟังการสอบสวน

๒. มีบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมฟังการสอบสวนหรือไม่ เป็นใคร เกี่ยวข้องกันในฐานะใด หากไม่มีให้บันทึกเหตุที่ไม่ประสงค์ให้บุคคลใดเข้าฟังการสอบสวน

๓. แจ้งสิทธิชั้นสอบสวนให้ผู้ต้องหาทราบ ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๗/๑, ๑๓๔/๑, ๑๓๔/๓, ๑๓๔/๕ และ ๑๓๕)

๔. แจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ถูกกล่าวหา ให้ระบุเกี่ยวกับรายละเอียดของวัน เวลา เกิดเหตุ (ก่อน ขณะ และหลัง) พฤติการณ์การกระทำของผู้ต้องหาโดยย่อ กระทำความผิดในตำแหน่งหน้าที่ใด หรือเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของสถาบันการเงินหรือพนักงานของสถาบันการเงินตามประกาศฉบับใด จากนั้นจึงแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบว่าการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๕๑ มาตราใด (พิจารณาข้อหาที่มีการร้องทุกข์และหรือข้อหาที่พนักงานสอบสวนพบการกระทำความผิด) และความผิดอาญาตามกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ต้องหาทราบและเข้าใจข้อหาดีแล้วหรือไม่ จะให้การอย่างไร

๕. เหตุใดจึงให้การรับสารภาพ

๖. รู้จักเป็นการส่วนตัวกับลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกหรือไม่ รู้จักกันมานานเท่าไร

๗. ผู้ต้องหาได้รับผลประโยชน์อย่างไร เป็นเงินเท่าไร

๘. นอกจากผู้ต้องหาแล้ว ยังมีบุคคลภายในหรือบุคคลภายนอกอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอีกหรือไม่ เป็นใครบ้าง แต่ละคนมีหน้าที่อะไร

๙. สถาบันการเงินได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ต้องหาหรือไม่ ผลเป็นประการใด

๑๐. ประวัติส่วนตัวของผู้ต้องหา ชื่อ-นามสกุล อายุ วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด ชื่อสามี/ภริยาและบุตร สมาชิกในครอบครัว ชื่อบิดามารดา จำนวนพี่น้อง สถานภาพการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ตั้งแต่เข้าทำงานจนปัจจุบัน

๑๑. ประสงค์จะอ้างบุคคลใดเป็นพยาน หรือมอบเอกสาร สิ่งของใดหรือไม่ อย่างไร

๑๒. เคยต้องโทษคดีอาญามาก่อนหรือไม่

๑๓. ผู้ต้องหาถูกจับกุมที่ไหน เมื่อวัน เวลาใด หรือมอบตัววันเวลาใด ด้วยเหตุใด (จัดทำบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา)

๑๔. เคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหามาก่อนหรือไม่

กรณีผู้ต้องหาภาคเสธ

ประเด็นในการสอบสวนจะคล้ายกับกรณีผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ แตกต่างกันตรงที่ระบุว่าได้กระทำจริง แต่ว่ามีเงื่อนไขบางประการ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดบางส่วนเท่านั้น

กรณีผู้ต้องหาปฏิเสธ

๑. คำถามเหมือนกรณีรับสารภาพในข้อ ๑, ๒, ๓, ๔, ๑๐, ๑๒, ๑๓ และ ๑๔ ส่วนข้อ ๖, ๗, ๘ และ ๙ ให้ถามประกอบ (ผู้ต้องหาจะให้การหรือไม่ เป็นสิทธิของผู้ต้องหา)

๒. สอบถามผู้ต้องหาว่าจะให้การอย่างไรบ้าง หากประสงค์จะให้การก็ให้บันทึกรายละเอียดไว้ (ผู้ต้องหาไม่ให้รายละเอียดให้ซักถามเพิ่มจากผู้ต้องหาไว้) กรณีไม่ให้การใดๆ หรือจะขอมาให้การภายหลัง ก็ให้บันทึกไว้

ประเด็นการสอบสวนพยาน (เจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงิน)

๑. พยานมีภูมิลำเนาและพักอาศัยอยู่ที่ไหน ประกอบอาชีพอะไร ตำแหน่งหน้าที่ใด

๒. พยานเกี่ยวข้องในคดีนี้อย่างไร

๓. ทราบหรือรู้จักผู้ต้องหาในคดีนี้ หรือไม่ รู้จักกันมานานเท่าใด อย่างไร

๔. พยานทราบเรื่องที่ผู้ต้องหามีพฤติการณ์ทุจริตต่อหน้าที่ที่มีต่อสถาบันการเงินหรือไม่อย่างไร

๕. ผู้ต้องหาเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินของสถาบันการเงิน อย่างไร หรือผู้ต้องหาย้ายไปเสียทรัพย์สิน หรือซ่อนเร้นทรัพย์สิน หรือโอนทรัพย์สินของสถาบันการเงินไปให้ผู้ใด อย่างไร หรือผู้ต้องหาได้มีการลงบัญชีหรือกระทำการอื่นใด ว่าสถาบันการเงินเป็นหนี้ที่ไม่มีอยู่จริง อย่างไร หรือผู้ต้องหาได้กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น อย่างไร (ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในคดี)

๖. กรณีการปล่อยสินเชื่อทุจริต พยานเกี่ยวข้องกับการปล่อยสินเชื่อในคดีนี้หรือไม่ อย่างไร (เกี่ยวข้องขั้นตอนไหน ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ใด) ขั้นตอนการปล่อยสินเชื่อเป็นอย่างไร ได้มีการตรวจสอบหลักประกันว่าคุ้มค่ากับสินเชื่อที่ลูกหนี้ยื่นขออนุมัติหรือไม่ เช่น ฐานะบุคคล, อสังหาริมทรัพย์เหมาะกับสินเชื่อที่ขอหรือไม่ ได้เดินทางไปตรวจสอบที่ตั้งโรงงาน เครื่องจักร เป็นต้น และพยานปฏิบัติตามระเบียบหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

๗. เคยพบเห็นพฤติการณ์ต้องสงสัยว่าผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบหรือเงื่อนไขที่สถาบันการเงินกำหนดไว้ เคยรายงานผู้บังคับบัญชาหรือไม่ มีพนักงานรู้เห็นอีกหรือไม่ (เรียกมาสอบเป็นพยาน)

๘. ขอทราบระเบียบเกี่ยวกับสินเชื่อแต่ละประเภท พร้อมเอกสาร (เฉพาะที่เกี่ยวข้องในคดี)

๙. พยานเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือไม่ ผลเป็นอย่างไร (กรณีได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ)

๑๐. ได้มีการโอนเงินสินเชื่อแต่ละครั้งไปให้ใคร เข้าบัญชีธนาคารใด สาขาใด เลขที่บัญชีใด ใครเป็นเจ้าของบัญชี โอนกี่ครั้ง วันเวลาใด หน่วยงานใดเป็นผู้โอน และลูกหนี้มีการชำระหนี้โดยวิธีการใด (สอบธนาคารเจ้าของบัญชีเป็นพยาน)

๑๑. กรณีผู้ต้องหาหลบหนี ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ และชื่อของผู้ต้องหาทุกคนโดยละเอียด เพื่อประกอบการขอออกหมายจับ สถานที่อยู่ของพวกผู้ต้องหาที่ควรสืบหาหรือติดตาม

๑๒. เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้มาก่อนหรือไม่

๓.๘ ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์

๓.๘.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์

๑. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสถาบันการเงิน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นเส้นทางการเงินไปที่ใคร เมื่อใด หมายเลขบัญชีดังกล่าว ผู้ใดเป็นผู้มาขอเปิดบัญชีเอาไว้ มาเปิดบัญชีไว้แต่เมื่อใด มีเงื่อนไขอย่างใด พร้อมขอสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอเปิดบัญชี ทั้งขอรายการเดินบัญชีที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลาที่เกิดเหตุ ว่ามีการโอนเข้าออกเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ทราบเส้นทางการเงินว่าจะไปเชื่อมโยงถึงผู้ใดที่อาจร่วมกระทำความผิดบ้าง พร้อมทั้งสอบถามสถานะทางบัญชีปัจจุบันประกอบ

ให้ออกหมายเรียกพยานไปที่ธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับบัญชีที่ผู้เสียหายโอนเงินลงทุนไปเพื่อขอรับสำเนาคำขอเปิดบัญชี รายการทางบัญชีช่วงเกิดเหตุ พร้อมขอคัดข้อมูลรายการเดินบัญชีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์เอ็กเซล (เอกสารและแผ่นซีดี) และสอบปากคำพนักงานธนาคารประกอบเอกสารที่ได้รับตามรูปคดี

๒. การรวบรวมพยานหลักฐานจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กรณีผู้กระทำผิดเป็นนิติบุคคล ที่เป็นบริษัทมหาชน ต้องดำเนินการตรวจสอบจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่า มาขอจัดตั้งไว้ตั้งแต่เมื่อใด โดยผู้ใด ใครเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลบ้าง มีเงื่อนไขในการลงชื่อผูกพันนิติบุคคลเป็นอย่างไร มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ใด สถานะนิติบุคคลปัจจุบันเป็นอย่างไร เพื่อจะได้สอบสวนบุคคล และสถานที่ที่เกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าวเพื่อพิสูจน์ยืนยันว่าผู้ใดเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลดังกล่าว หรือมีบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวเพิ่มเติมบ้าง

๓. การรวบรวมหลักฐานจากศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

เพื่อทราบข้อมูลที่มีคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์หุ้นในตลาด คำสั่งฝ่ายผู้ซื้อ และคำสั่งฝ่ายผู้ขาย ผ่านโบรกเกอร์ต่างๆ เพื่อจะทราบว่าเวลา ราคาหุ้นช่วงสั่งซื้อขายเป็นอย่างไร

๔. การรวบรวมหลักฐานจากบริษัทหลักทรัพย์ต่างๆ ที่เป็นโบรกเกอร์

เพื่อทราบว่าได้รับคำสั่งซื้อขายกันอย่างไร ผู้ใดสั่ง เป็นบุคคลใด ตัดบัญชีซื้อขายกันอย่างไร จำนวนเท่าไร เพราะทั้งสองฝ่ายจะทราบรายละเอียดระหว่างกัน ในการส่งคำสั่งซื้อขาย และจำนวนหุ้น ราคาขาย ราคาซื้อ ตรงกัน

๕. รายงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๔

เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นความผิดมูลฐานตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๓ (๒๐) การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ต้องรายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๔ อีกทั้ง ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดำเนินการสืบทรัพย์ที่ได้จากการกระทำความผิด นอกจากนี้ ให้ขอความร่วมมือจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินของพวกผู้ต้องหา เพื่อจะได้ติดตามร่องรอยทางการเงินที่ผู้ต้องหาโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๖. การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดตามพฤติการณ์ที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำผิด

๖.๑ การประสานงานกับฝ่ายวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงิน กองข่าวกรอง ทางการเงิน ปปง. เพื่อให้ช่วยวิเคราะห์เส้นทางการเงินของผู้กระทำความผิด ว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงไปยังผู้ใดบ้าง เพื่อวิเคราะห์พิจารณาว่ามีผู้ร่วมกระทำความผิดหรือไม่ โดยพิจารณาตามข้อกฎหมายตาม ป.อาญา มาตรา ๘๔, ๘๕, ๘๖

๖.๒ กรณีที่อาจมีความผิดตามกฎหมายฉบับอื่นๆ ให้พิจารณาด้วย เช่น พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๓.๘.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์

๑. ผู้กล่าวหาหรือผู้เสียหายมาร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน

๑.๑ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์ และเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕

มาตรา ๔(๓) ตั๋วเงิน

- ตั๋วเงิน ความหมายว่า ตั๋วเงินที่ออกเพื่อจัดหาเงินทุนจากประชาชนเป็นการทั่วไป ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต.ประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑๓ ในการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์บริษัทหลักทรัพย์ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด

- ประกาศคณะกรรมการตลาดทุนที่ ทธ ๓๕/๒๕๕๖ เรื่อง มาตรฐานการประกอบธุรกิจ โครงสร้างการบริหารงาน ระบบงาน และการให้บริการของผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ฉบับประมวล อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖/๖ และมาตรา ๑๑๓ พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕

ประกาศ ณ วันที่ ๖ ก.ย. ๕๖ จำนวน ๗๒ ข้อ

- ป.อาญา มาตรา ๓๔๑, ๓๔๓, ๘๓, ๘๖

ในการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการกระทำผิดของผู้กระทำความผิดนั้น ควรรวบรวมให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของการกระทำความผิด โดยสอบสวนให้ครอบคลุมถึงพฤติการณ์ในการกระทำผิด ว่ามีพฤติการณ์ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร โดยมีรายละเอียดของเวลา สิ่งของ บุคคล และสถานที่ที่ยืนยันการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย ดังนี้

คำถาม : สอบประวัติส่วนตัวของผู้กล่าวหารับมอบอำนาจจากสำนักงาน ก.ล.ต. มีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด ปัจจุบันดำรงตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร

คำถาม : รายละเอียดการจัดตั้งสำนักงาน ก.ล.ต. ตามกฎหมายใด ดูแลควบคุมกำกับอย่างไร

คำตอบ : ตามพ.ร.บ.หลักทรัพย์ฯ ...

คำถาม : ท่านมาพบพนักงานสอบสวนด้วยเรื่องใด

คำตอบ : กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้ใด นิติบุคคล หรือ บุคคล เป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มาตราใด และเป็นความผิดฐานใด

คำถาม : รายละเอียดข้อเท็จจริงแห่งคดีให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามีการสืบสวนพบข้อมูลการประกอบธุรกิจเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ของบุคคลหรือบริษัทที่ไม่ได้รับอนุญาตได้อย่างไร เมื่อใด บริษัทตั้งอยู่ที่ใด มีการเข้าตรวจสอบหรือเข้าตรวจค้นพบหลักฐานเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทใด อาจได้ข้อมูลจากลูกค้าที่มีการซื้อหลักทรัพย์ชนิดใด เช่น หุ้น หุ้นกู้ ตั๋วเงิน

คำตอบ : ข้อเท็จจริงการกล่าวหา

คำถาม : บริษัทหลักทรัพย์ดังกล่าวมีการกระทำผิด เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นอย่างไร

คำตอบ : เรื่องราวการชักชวนแนะนำผู้เสียหายมาลงทุน ทั้งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ มีการร้องเรียนจากกลุ่มผู้เสียหายกี่ราย ค่าเสียหายจำนวนเท่าไร ซึ่งเป็นการชักชวนจากบริษัทหลักทรัพย์ ช่องทางใด อย่างไร

คำถาม : บริษัทหลักทรัพย์ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ประกาศคณะกรรมการตลาดทุนอย่างไร

คำตอบ : ประกาศคณะกรรมการตลาดทุนที่ ทธ.๓๕/๒๕๕๖ รายละเอียดสาระสำคัญ

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : เหตุเกิดที่ ถูกชักชวน, ที่บริษัทหลักทรัพย์ฯ ขณะที่ทำสัญญาหรือได้รับตั๋วเงิน

คำถาม : ขอทราบตำหนิรูปพรรณผู้ต้องหา

คำตอบ : ตามผู้กล่าวหาทราบ

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อนหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ตามผู้กล่าวหาจะให้การ

๑.๒ กรณีมี ผู้เสียหายมาร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

คำถาม : ประวัติส่วนตัว ภูมิลำเนา ประกอบอาชีพใด

คำตอบ : อธิบายประวัติส่วนตัวของผู้เสียหายโดยสังเขป

คำถาม : มาพบพนักงานสอบสวนเพื่ออะไร

คำตอบ : สอบถามผู้เสียหายประสงค์แจ้งความร้องทุกข์มอบคดีในฐานความผิดใด ตามมาตราใดใน พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ และ ป.อาญา โดยให้ดำเนินคดีกับผู้ใด

คำถาม : พฤติการณ์แห่งคดีเป็นอย่างไร

คำตอบ : ผู้เสียหายรู้จักกับบริษัทหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์นั้นได้อย่างไร

คำถาม : ขอทราบรายละเอียดของการออกหลักทรัพย์ บริษัทใดเป็นผู้ออกหลักทรัพย์ หลักทรัพย์นั้นมีระยะเวลาเท่าใด ผลตอบแทนเท่าใด

คำตอบ : มีบริษัทหลักทรัพย์แจ้งทางพนักงานขายหรือตัวแทน ว่ามีบริษัทที่ประกอบกิจการมาติดต่อหาทุนเพื่อไปใช้หมุนเวียนกิจการ จึงได้รายละเอียดว่าจะออกตั๋วเงินจำนวนกี่ฉบับๆ ละเท่าไร อัตราผลตอบแทนดอกเบี้ยเท่าไร จึงได้ขอข้อมูลการประกอบธุรกิจจากพนักงานขายของบริษัทหลักทรัพย์ หรือตัวแทนของบริษัทหลักทรัพย์ และได้ดูแล้วพบว่ามีผลประกอบการดี มีกำไรจากการแจ้งของพนักงานขายของบริษัทหลักทรัพย์ แต่ไม่เคยพบกรรมการบริษัทที่ออกตั๋วเงิน การทำธุรกรรมจะทำผ่านบริษัทหลักทรัพย์ ไม่ว่าลงนาม โอนเงิน รับดอกเบี้ย

คำถาม : ผู้เสียหายซื้อหลักทรัพย์โดยให้กู้เงินและรับตั๋วเงินมาเป็นหลักประกันนั้นด้วยเหตุใด

คำตอบ : ต้องการผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยที่น่าพอใจ ระยะเวลาออกตั๋ว ๖ เดือน, ๙ เดือน หรือ ๑๒ เดือน ซึ่งเป็นระยะสั้น แต่ได้ดอกเบี้ยร้อยละ ๔-๖ เปอร์เซ็นต์ ดีกว่าสถาบันการเงิน

คำถาม : หากมีเอกสารให้ยื่นเป็นหลักฐานโดยผ่านผู้ใด รายละเอียดการซื้อขายหลักทรัพย์โดยวิธีการใด จำนวนหลักทรัพย์ที่ซื้อขาย ผลกำไรที่คาดว่าจะได้รับ เอกสารหลักฐานการซื้อขายหลักทรัพย์ที่บริษัทที่ขายหลักทรัพย์ออกให้

คำตอบ : ตามเอกสารและสัญญา

คำถาม : พฤติการณ์ของการหลอกลวงที่เป็นสาเหตุให้ผู้เสียหายได้ซื้อหลักทรัพย์กับบริษัทดังกล่าว ให้กู้เงินอย่างไร

คำตอบ : ผู้เสียหายพบข้อความเท็จอะไรในภายหลังจากที่ครบกำหนดเวลาแล้วไม่ได้เงินต้นหรือเรียกเก็บเงินตามตั๋วเงินไม่ได้

คำถาม : ผู้เสียหายได้ตั๋วเงินมาถือไว้กี่เดือน และเกิดปัญหาเมื่อครบระยะเวลาเรียกเก็บเงินอย่างไร

คำตอบ : ช่วงต่อตั๋วเงินครั้งที่ ๔ หรือ ๕ มีปัญหาเรียกเก็บเงินต้นคืนมาได้ ทราบว่าผู้ต้องหาออกตั๋วเงินให้ประชาชนจำนวนหลายคน หลายฉบับ กิจการบริษัทไม่ดี ทำให้ขาดสภาพคล่อง บริษัทหลักทรัพย์ไม่ปฏิบัติตามหลักวิเคราะห์ข้อมูลให้ชัดเจนก่อนทำสัญญา ตามประกาศคณะกรรมการตลาดทุนที่ ทธ.๓๕/๒๕๕๖ ในสาระสำคัญ จึงทำให้เกิดช่องว่าง ไม่ทราบข้อมูลชัดเจนก่อนต่อตั๋วเงิน

คำถาม : เพราะเหตุใดผู้เสียหายจึงยินยอมให้ต่อตั๋วเงิน โดยผ่านบริษัทหลักทรัพย์ครั้งที่ ๒, ๓, ๔

คำตอบ : เพราะเชื่อใน บริษัทหลักทรัพย์ และมีตั๋วเงินถือไว้ อีกทั้งได้รับดอกเบี้ยในช่วงทำสัญญาทันที

คำถาม : ผู้เสียหายได้รับความเสียหายอย่างไร

คำตอบ : จำนวน ๑๐ ล้าน หรือ ๒๐ ล้านบาท

คำถาม : ผู้เสียหายได้เงินดอกเบี้ยมาจำนวนเท่าไร

คำตอบ : ตามข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : ที่พนักงานขายหรือตัวแทนบริษัทหลักทรัพย์ มาชักชวนให้นำเงินให้กู้โดยได้รับตั๋วเงิน อาจจะที่บ้านหรือที่ใด และหากไปที่บริษัทหลักทรัพย์ด้วยก็เป็นสถานที่เกิดเหตุใด

คำถาม : ผู้เสียหายกล่าวหาว่าบริษัทหลักทรัพย์และกรรมการ, พนักงานที่ติดต่อ และบริษัทที่กู้เงินโดยออกตั๋วเงินหลอกลวงนั้น ขอทราบว่ามีการหลอกลวงอย่างไร

คำตอบ : การไม่นำข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญมาแจ้งให้ผู้เสียหายทราบ เช่น การประกอบธุรกิจ ผลขาดทุน กำไร รายจ่าย เงินกู้สถาบันการเงิน แหล่งงานลูกค้าของบริษัท มีจริงหรือไม่ มีสินค้าจริงหรือไม่ ผลประกอบการกำไรแต่ละปีเป็นอย่างไร จะต้องเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้เสียหายได้รับข้อมูลแท้จริงก่อนตัดสินใจ หรือมีความเสี่ยงอะไร จะต้องแจ้งให้ทราบก่อนให้กู้เงิน

คำถาม : ผู้เสียหายถอนเงินออกมาจากบัญชีใด และโอนเงินไปเข้าบัญชีของบริษัทหลักทรัพย์หรือบริษัทที่ออกตั๋วเงิน อย่างไร เพราะอะไร

คำตอบ : การโอนเงินจากบัญชีของผู้เสียหายไปให้บริษัทหลักทรัพย์โดยตรง หรือโอนให้ผู้ต้องหาผู้ออกตั๋วเงิน สอบให้ชัดเจน

คำถาม : ผู้เสียหายรายอื่นๆ มีการให้กู้เงินและได้รับตั๋วเงินผ่านบริษัทหลักทรัพย์เช่นเดียวกับผู้เสียหาย มีใครบ้าง

คำตอบ : ไม่ทราบหรือมีญาติพี่น้อง พรรคพวก ให้การมาให้ละเอียด เพื่อจะได้ทราบว่า ผู้ต้องหาออกตั๋วเกิน ๑๐ ฉบับต่อครั้งหรือไม่

คำถาม : ผู้เสียหายจะยื่นพยานหลักฐานใดต่อพนักงานสอบสวน

คำตอบ : ตั๋วเงิน, สมุดบัญชีที่ถอนเงิน สัญญาต่างๆ, ใบปลิวโฆษณา, รายชื่อผู้มีอำนาจในบริษัทหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง หรือเอกสารอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์

คำถาม : ขอทราบตำหนิรูปพรรณผู้ต้องหา

คำตอบ : ผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้อง

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อนหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ตามข้อมูล

๑.๓ การสอบสวนพยาน สำนักงาน ก.ล.ต.

คำถาม : ประวัติส่วนตัว ภูมิลำเนา ประกอบอาชีพใด

คำตอบ : อธิบายประวัติส่วนตัวของผู้เสียหายโดยสังเขป

คำถาม : เกี่ยวข้องในคดีนี้อย่างไร

คำตอบ : ได้รับมอบอำนาจจากผู้ใด หน่วยงานที่มอบอำนาจหน้าที่มีหน้าที่ใดภายใต้กฎหมายฉบับใด พยานมีตำแหน่งใด

คำถาม : ตรวจสอบบริษัทหลักทรัพย์ ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ใดบ้าง ความรับผิดชอบตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นอย่างไร

คำตอบ : บริษัท.....ไม่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทใดบ้าง แยกให้ชัดเจน โดยต้องอ้างความรับผิดชอบตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คำถาม : ขอทราบว่าการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ได้มีการบัญญัติประกาศข้อบังคับเกี่ยวกับจริยธรรมของบริษัทหลักทรัพย์หรือไม่ หากมีแล้วมีการบัญญัติไว้ส่วนไหน หน่วยงานใดเป็นผู้กำกับดูแล

คำตอบ : อ้างประกาศคณะกรรมการตลาดทุน ที่ ทธ.๓๕/๒๕๕๖ เรื่องมาตรฐานการประกอบธุรกิจ โครงสร้าง การบริหารงานระบบงานและการให้บริการของผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์และผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ลงวันที่ ๖ ก.ย. ๕๖ โดยมีสำนักงาน ก.ล.ต. เป็นผู้กำกับดูแล ให้พยานให้การยืนยันสาระสำคัญของประกาศที่บริษัทหลักทรัพย์ฯ ต้องปฏิบัติตามให้ปรากฏ

คำถาม : บริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ ตั๋วเงิน ต้องได้รับอนุญาตหรือไม่อย่างไร ประเภทใด

คำตอบ : อธิบายได้ว่ารับอนุญาตหรือไม่อย่างไร

คำถาม : พฤติการณ์การกระทำของบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์เป็นอย่างใด

คำตอบ : พฤติการณ์ที่พบ พบมาจากสาเหตุใด ส่งพนักงานขายไปเจรจาผู้เสียหายให้นำเงินมาให้ผู้ต้องหากู้เงิน และจะส่งมอบตั๋วเงินให้ โดยขาดการวิเคราะห์ข้อมูลที่สุด หรือรับข้อมูลมาจากผู้ออกตั๋วเงิน แต่ไม่ตรวจสอบให้ชัดเจน จึงเกิดช่องว่างหรือมีผลประโยชน์ร่วมกับผู้ออกตั๋วเงิน ทำให้ผู้เสียหายได้รับข้อมูลในสาระสำคัญไม่ครบถ้วนก่อนตัดสินใจ

คำถาม : พฤติการณ์การกระทำของบริษัท(หลักทรัพย์)...ผิดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการตามประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทธ.๓๕/๒๕๕๖ หรือไม่ อย่างไร เช่น นำข้อมูลเท็จมาแจ้งผู้ให้กู้เงินว่า บริษัทที่ออกตั๋วเงิน มีธุรกิจประกอบกิจการรายได้ดี มีงบการเงินที่ดี ไม่ตรวจสอบหนี้สินเพื่อให้ผู้ให้กู้(ผู้เสียหาย)ทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในสาระสำคัญ

คำตอบ : อธิบายพฤติการณ์การกระทำของบริษัทว่า ผิดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการอย่างใด โดยปรับให้เข้ากับประกาศ ทธ.๓๕/๒๕๕๖

คำถาม : อธิบายว่าบริษัทหลักทรัพย์ ได้แจ้งเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายให้ลูกค้าทราบความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ตามประกาศแนวปฏิบัติที่ นป.๑/๒๕๖๐ และประกาศกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ.๙/๒๕๕๒ หรือไม่อย่างไร

คำตอบ : ให้อธิบายว่าต้องปฏิบัติตามหรือไม่อย่างไร ถ้าต้องปฏิบัติตามต้องปฏิบัติตามข้อใด อย่างไร

คำถาม : กรณีใดบ้างที่เป็นการปฏิบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของประกาศคณะกรรมการตลาดทุน

คำตอบ : ให้สรุปว่า กรณีใดบ้างที่เป็นบริษัทไม่ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการตลาดทุน

๑.๔ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

คำถาม : กรณีตั๋วเงินครบกำหนดตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาแล้ว หากผู้กู้เสนอต่ออายุตั๋วเงินผ่านบริษัท (หลักทรัพย์) เพื่อแจ้งให้กับผู้ให้กู้เงินทราบว่าจะตกลงต่อตั๋วเงินหรือไม่ ถ้าผู้ให้กู้เงินยินยอมต่อตั๋วเงิน บริษัท (หลักทรัพย์) นั้นต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ของตั๋วเงินและวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใหม่อีกครั้งหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : สำนักงาน ก.ล.ต. แจ้งว่าจะต้องทำตามประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ.๓๕/๒๕๕๖ ข้อ ๑๑, ข้อ ๑๒ ข้อ ๔๑ และ ๔๒ โดยระบุรายละเอียดที่จะต้องแจ้งผู้ให้กู้ (ผู้เสียหาย) ทราบทุกครั้งที่มีการต่อตั๋วเงิน

๑.๕ ประเด็นสอบคำให้การผู้ต้องหามี ๒ กลุ่มคือ

๑) บริษัทหลักทรัพย์ฯ และกรรมการผู้มีอำนาจช่วงเกิดเหตุ ที่เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ โดยได้รับใบอนุญาตประเภท ก, ข, ค, ง

๒) บริษัทที่ออกตั๋วเงิน และกรรมการผู้มีอำนาจช่วงเกิดเหตุ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

- แจ้งพฤติการณ์การกระทำความผิด แจ้งข้อกล่าวหา และแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ต้องหาตามข้อ ๑ ทราบ

คำถาม : ขอทราบประวัติส่วนตัว ภูมิลำเนา ที่พักอาศัย อาชีพ ตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ที่อยู่สำนักงานนิติบุคคล กิจการ การศึกษา ครอบครัว

คำตอบ : ในฐานะนิติบุคคล หรือ ในฐานะส่วนตัว

คำถาม : บริษัทหลักทรัพย์ฯ ประกอบธุรกิจอย่างไร ทุนจดทะเบียนเท่าไร ใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทใด ได้รับใบอนุญาตประเภทใด เมื่อใด

คำตอบ : ตามข้อมูลที่ผู้ต้องหามีเอกสาร

คำถาม : ผลการประกอบธุรกิจตั้งแต่ก่อนออกตั๋วเงิน เป็นอย่างไร

คำตอบ : มีรายได้ มากน้อย มีการกู้เงินสถาบันการเงินหรือไม่ มีการกู้เงินบุคคลหรือกิจการเกี่ยวข้องหรือไม่ ผลกำไรแต่ละเดือน แต่ละปี เป็นอย่างไร

คำถาม : ผู้ต้องหาได้เคยพบผู้เสียหายที่ให้กู้เงินผ่านบริษัทหลักทรัพย์หรือไม่อย่างไร

คำตอบ : อาจไม่ได้พบกัน เนื่องจากกระทำธุรกรรมผ่านบริษัทนายหน้าหลักทรัพย์ที่เสนอผลิตภัณฑ์ให้ผู้เสียหาย หรือบางรายได้พบกันและโอนเงินเข้าบัญชีโดยการติดต่อประสานจากบริษัทหลักทรัพย์ฯ

คำถาม : การออกตั๋วเงินให้ผู้เสียหายผ่านบริษัทหลักทรัพย์มีระยะเวลาคืนตั๋วเงินกันไว้ ๖ เดือน, ๙ เดือน, ๑๒ เดือน มีการส่งมอบตั๋วเงินกันอย่างไร

คำตอบ : ผู้ต้องหาส่งมอบตั๋วเงินผ่านบริษัทหลักทรัพย์ไปมอบให้ผู้เสียหาย

คำถาม : เมื่อตั๋วเงินครบกำหนดระยะเวลา เพราะเหตุใดไม่สามารถเรียกเก็บเงินตามตั๋วเงินได้

คำตอบ : สภาพคล่องบริษัทฯ ไม่ดี จึงต้องการเงินหมุนเวียนต่อไป จึงแจ้งกรรมการบริษัทหลักทรัพย์ฯ ให้แจ้งผู้ให้กู้เงินต่อตั๋วเงินออกไปอีก ตามระยะเวลาเดิม ผู้เสียหายบางรายยินยอม บางรายไม่ยินยอม

คำถาม : ผู้ต้องหาออกตั๋วเงินให้บุคคล ผ่านบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์กี่ฉบับ มีการออกตั๋วเงินเกิน ๑๐ ฉบับหรือไม่ ให้แก่ผู้ใด ระยะเวลาเท่าไร

คำตอบ : ผู้ต้องหาออกตั๋วเงิน (ตั๋ว BE) จำนวน....ฉบับ ให้กับ.....ระยะเวลา เดือน, ปี

คำถาม : ผู้ต้องหานำเงินไปลงทุนกิจการอะไร มีการใช้เงินกู้อย่างไร ผลประกอบกิจการดีหรือไม่

คำตอบ : เป็นการเปรียบเทียบว่าเมื่อมีเงินทุนจากการออกตั๋วเงินแล้ว ผลประกอบการเป็นอย่างไร เจตนากู้เงินเพื่อออกตั๋วเงินอำพราง เบี้ยวหนี้ ปิดกิจการ หลบหนีไป

คำถาม : ผลกำไรก่อนออกตั๋วเงิน กับ หลังออกตั๋วเงิน เป็นอย่างไร

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : การต่อระยะเวลาตั๋วเงินครั้งที่ ๒, ๓ หรือ ๔ เพื่อไม่ชำระเงินกู้คืนผู้เสียหาย และเมื่อออกตั๋วเงินฉบับใหม่ แต่ละครั้งจะมีการชำระค่าธรรมเนียมให้ บริษัทหลักทรัพย์ และชำระดอกเบี้ยล่วงหน้าให้ผู้ให้กู้เงินนั้นมีการโอนเงินกันอย่างไร ค่าธรรมเนียมหรืออัตราดอกเบี้ยครั้งแรก กับครั้งต่อตั๋วเงินเท่ากันหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ตามข้อเท็จจริง

คำถาม : รู้จักผู้บริหารบริษัทหลักทรัพย์อย่างไร มีผู้ใดบ้าง

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : ถูกจับกุมที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : เข้าพบพนักงานสอบสวนเอง หรือถูกจับกุมตามหมายจับศาลเมื่อวันที่ เดือน ปี เวลา ที่ถูกจับ

คำถาม : จะอ้างพยานบุคคลหรือยื่นพยานหลักฐานใดต่อพนักงานสอบสวน

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : ผู้ต้องหา...เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อนหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ตามแนวทาง

๑.๖ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

- บัญชีธนาคารที่เกี่ยวข้องโอนเงิน หรือรับดอกเบี้ย
- เอกสารการซื้อขายตั๋วเงิน (ตั๋ว be)
- ตั๋วเงินแต่ละฉบับ
- เอกสารเชิญชวนซื้อตั๋วเงินของบริษัท
- เอกสารหนังสือรับรองนิติบุคคลของบริษัทผู้ออกตั๋วเงิน
- เอกสารแสดงงบการเงินของบริษัทผู้ออกตั๋วเงิน

๒. กรณีบุคคลใดรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในเกี่ยวกับบริษัทมหาชนที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อออกหลักทรัพย์

มีบุคคลหรือผู้บริหารบริษัทมหาชนที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ที่ประกอบกิจการและมีผลประกอบการทั้งมีกำไรและขาดทุนและในบริษัทดังกล่าวจะมีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก การประกอบกิจการจะมีผู้บริหาร เช่น ดำรงตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ รองกรรมการผู้จัดการ ที่รู้ข้อมูลภายในเกี่ยวกับปัญหาค่าใช้จ่ายของโครงการก่อสร้างหลักของโครงการหนึ่งที่สูงขึ้นกว่าที่ได้ประมาณการไว้อย่างมีนัยสำคัญ และจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทมหาชนในไตรมาสต่างๆ ปีนั้นๆ มีผลขาดทุนจำนวนมาก นาย ก. ซึ่งดำรงตำแหน่ง รองกรรมการผู้จัดการ ได้สั่งขายหุ้นบริษัทมหาชนดังกล่าวที่อยู่ในบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ของ นาย ข. ซึ่งเป็นบุตรนาย ก. ในช่วง วันที่ ๑๕-๒๕ ส.ค. ๖๐ จำนวน ๓๓๕,๔๐๐ หุ้น และได้รับเงินค่าขายหุ้นจาก นาย ข. ทำให้ได้ประโยชน์จากการขายหุ้น ก่อนผลการดำเนินงานจะเปิดเผยต่อสาธารณชนในวันที่ ๑๕ ก.ย. ๖๐ บริษัทมหาชนมีผลขาดทุน จำนวน ๙๐ ล้านบาทเศษ

การกระทำของนาย ก. เป็นการซื้อขายหลักทรัพย์**โดยเป็นบุคคลที่รู้หรือครอบครองข้อมูลภายใน**ตามมาตรา ๒๔๒ ซึ่งมีโทษตามมาตรา ๒๙๖ และมาตรา ๒๙๖/๒ แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๕๙ รวมทั้งใช้บัญชีหลักทรัพย์ของบุคคลอื่นในการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งมีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๒๙๗ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์ฯ มีโทษจำคุกมาเกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำหรับการกระทำของ ข. ที่ยินยอมให้นาย ก. ใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ของตนเพื่อขายหุ้นบริษัทมหาชนในตลาด เข้าข่ายเป็นการยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ในประการที่บุคคลนั้นอาจนำบัญชีไปใช้ในการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งมีโทษตามมาตรา ๒๙๗ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์ฯ รับโทษเช่นเดียวกันกับมาตรา ๒๙๗ วรรคหนึ่ง

คณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่ง (ค.ม.พ.) มีมติให้ ก.ล.ต. นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับกับนาย ก. และนาย ข. โดยให้ชำระเงินค่าปรับทางแพ่ง ส่งคืนผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด และชดใช้ค่าใช้จ่ายเนื่องจากการตรวจสอบการกระทำความผิดให้แก่ ก.ล.ต. รวมเป็นเงิน ๘๗๘,๘๗๔ บาท และ ๙๓,๘๒๔ บาท ตามลำดับ และกำหนดระยะเวลาห้ามนาย ก. และ นาย ข. เป็นกรรมการหรือผู้บริหารในบริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทหลักทรัพย์เป็นเวลา ๑ ปี และ ๖ เดือน ตามลำดับ

ทั้งนี้ การกำหนดระยะเวลาห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารในบริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทหลักทรัพย์จะมีผลนับตั้งแต่วันที่ลงนามในบันทึกการยินยอมปฏิบัติตามมาตรการลงโทษทางแพ่ง

หากผู้กระทำผิดทั้ง ๒ รายไม่ยินยอมปฏิบัติตามมาตรการลงโทษทางแพ่งที่ ค.ม.พ. กำหนด ก.ล.ต. จะมีหนังสือขอให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลแพ่ง เพื่อขอให้ชำระค่าปรับทางแพ่งตามอัตราสูงสุดที่กฎหมายกำหนด การกำหนดระยะเวลาห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารในบริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทหลักทรัพย์เป็นเวลาสูงสุดที่กฎหมายกำหนด ส่งคืนผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด และชดใช้ค่าใช้จ่ายเนื่องจากการตรวจสอบการกระทำความผิดแก่ ก.ล.ต.

๒.๑ ประเด็นสอบสวนผู้กล่าวหา

คำถาม : สอบประวัติส่วนตัวของผู้กล่าวหารับมอบอำนาจจากสำนักงาน ก.ล.ต. มีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด ปัจจุบันดำรงตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร

คำถาม : รายละเอียดการจัดตั้งสำนักงาน ก.ล.ต. ตามกฎหมายใด ดูแลควบคุมกำกับอย่างไร

คำถาม : ท่านมาพบพนักงานสอบสวนด้วยเรื่องใด

คำตอบ : กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้ใด เป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มาตราใด และเป็นความผิดฐานใด ประกาศใด

คำถาม : รายละเอียดข้อเท็จจริงแห่งคดีให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามีการสืบสวนพบข้อมูลการประกอบธุรกิจของบริษัทออกหลักทรัพย์ดังกล่าว ซึ่งอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ มีการได้รับแจ้งเบาะแสอย่างไร หรือจากการตรวจสอบข้อมูลหลังบริษัทออกหลักทรัพย์ประกอบกิจการขาดทุน พบว่าก่อนประกาศผลประกอบการ ผู้บริหารได้ขายหุ้นโดยเกี่ยวกับญาติที่ใช้บัญชีเปิดหลักทรัพย์ไว้ มีคำสั่งขายหุ้นออกไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยเป็นผู้ที่มีการรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในของบริษัทมหาชน และได้ประโยชน์จากการขายหุ้นก่อนประกาศเปิดเผยผลประกอบการขาดทุนของบริษัทมหาชนที่ออกหลักทรัพย์

คำตอบ : รายละเอียดทั้งหมดนับแต่ได้รับเบาะแสหรือได้รับแจ้งจากหน่วยหักบัญชีซื้อขาย หรืออย่างไร

คำถาม : มีการเข้าตรวจค้นพบเอกสารหลักฐานหรือเรียกผู้บริหารมาสอบถามอย่างไร

คำตอบ : การซื้อขายหุ้น พบมีเอกสารการสั่งขายผ่านโบรกเกอร์และการรายงานซื้อขายที่ปรากฏ

คำถาม : มีการสอบถามพยานบุคคลได้ข้อมูลอย่างไร

คำตอบ : บุคคลที่เกี่ยวข้องการซื้อขายตามเอกสาร ช่วงวันเวลาสั่งขาย

คำถาม : บริษัทมหาชนที่ออกหลักทรัพย์ได้รับใบอนุญาตสำนักงาน ก.ล.ต. ประกอบธุรกิจประเภทใด

คำตอบ : ได้รับใบอนุญาตประเภท.....

คำถาม : ผู้ต้องหาร่วมกับผู้บริหารอื่นด้วยหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ผู้ต้องหาร่วมกับเจ้าของบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์

คำถาม : ความเสียหายเป็นอย่างไร

คำตอบ : การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ของหมวด ๘ การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์และการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ

คำถาม : ได้ตรวจสอบพบการกระทำผิด ว่านาย ก. สั่ง นาย ข. ขายหุ้นบริษัทมหาชน ที่ออกหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ อย่างไร เมื่อใด

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : เหตุเกิดที่ บริษัทมหาชน ที่ออกหลักทรัพย์, ที่ตลาดหลักทรัพย์ .....

คำถาม : พบหลักฐานการโอนเงินหรือฟอกเงินอย่างไร หรือไม่

คำตอบ : อยู่ระหว่างตรวจสอบ

คำถาม : จะอ้างพยานบุคคลหรือยื่นพยานหลักฐานใดต่อพนักงานสอบสวน

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : ผู้ต้องหา...เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อนหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ตามแนวทาง

๒.๒ การสอบสวนพยาน สำนักงาน ก.ล.ต.

คำถาม : ประวัติส่วนตัว ภูมิลำเนา ประกอบอาชีพใด

คำตอบ : อธิบายประวัติส่วนตัวของผู้เสียหายโดยสังเขป

คำถาม : เกี่ยวข้องในคดีนี้อย่างไร

คำตอบ : ได้รับมอบอำนาจจากผู้ใด หน่วยงานที่มอบอำนาจหน้าที่มีหน้าที่ใดภายใต้กฎหมายฉบับใด พยานมีตำแหน่งใด

คำถาม : ตรวจสอบบริษัท..... ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ใดบ้าง ความรับผิดชอบตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นอย่างไร

คำตอบ : ผู้บริหาร กรรมการ บริษัทมหาชน ที่ออกหลักทรัพย์ กระทำผิดอย่างไร

คำถาม : บริษัท...ที่เสนอขายธุรกิจหลักทรัพย์ต้องได้รับอนุญาตหรือไม่อย่างไร

คำตอบ : อธิบายได้ว่ารับอนุญาตหรือไม่อย่างใด

คำถาม : พฤติการณ์การกระทำของบริษัท...ที่เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์เป็นอย่างใด

คำตอบ : พฤติการณ์ที่พบ พบมาจากรายการซื้อขายช่วงก่อนประกาศผลการประกอบการขาดทุน หรือรับแจ้งเบาะแส จากที่ใด

คำถาม : พยาน...เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อนหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ตามแนวทาง

๒.๓ ประเด็นสอบคำให้การผู้ต้องหามี ๒ กลุ่มคือ

๑) กรรมการผู้จัดการช่วงเกิดเหตุ

แจ้งพฤติการณ์การกระทำความผิดแจ้งข้อกล่าวหา และแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ต้องหาทราบ

คำถาม : ขอทราบประวัติส่วนตัวนาย ก. ภูมิลำเนา ที่พักอาศัย อาชีพ ตำแหน่ง อำนาจหน้าที่อยู่สำนักงานนิติบุคคล กิจการ การศึกษา ครอบครัว

คำตอบ : นาย ก. ผู้ต้องหาในฐานะส่วนตัว มีตำแหน่งในบริษัทมหาชนที่ออกหลักทรัพย์

คำถาม : นาย ก. ผู้ต้องหาได้ซื้อหลักทรัพย์กับบริษัทออกหลักทรัพย์ใดบ้าง เมื่อใด

คำตอบ : นาย ก. ผู้ต้องหามีเอกสารอะไร อาจไม่ได้ซื้อหุ้นเอง เพราะเป็นบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ของ นาย ข.

คำถาม : นาย ก. ผู้ต้องหาใช้ให้ นาย ข. เปิดบัญชีหลักทรัพย์แทนหรือไม่อย่างไร เมื่อใด

คำตอบ : เพราะเหตุใด นาย ก. ผู้ต้องหาไม่เปิดบัญชีหลักทรัพย์ของตนเองกับบริษัทมหาชนที่ออกหลักทรัพย์ชื่อ

คำถาม : นาย ก. ผู้ต้องหาได้เปิดบัญชีหลักทรัพย์กับบริษัทมหาชนที่ตนเองบริหารงานโดยให้ นาย ก. ถือแทน และมีคำสั่งซื้อขายแทน นาย ก. หรือไม่

คำตอบ : นาย ก. ผู้ต้องหา ยอมรับ หรือ ปฏิเสธ

คำถาม : นาย ก. ผู้ต้องหามีความเกี่ยวพันกับ นาย ข. ในฐานะอะไรอย่างไร

คำตอบ : เป็น บุตร หรือญาติ

คำถาม : นาย ก. ผู้ต้องหาได้สั่ง นาย ข. เพื่อออกคำสั่งขายหุ้น จำนวนกี่หุ้น เมื่อใด ในราคาเท่าไร

คำตอบ : ตามเอกสารหลักฐาน หรือตามที่มีการตรวจสอบพบ

คำถาม : นาย ก. ผู้ต้องหากระทำการขายหุ้น เกิดจากผลประกอบการบริษัทมหาชน มีค่าใช้จ่ายสูง ประสบปัญหาขาดทุนในอนาคต จึงรู้ข้อมูลภายในบริษัท จึงมีคำสั่งให้นาย ข. ขายหุ้นหรือไม่

คำตอบ : ผู้ต้องหาอาจจะตอบว่าสั่ง นาย ข. ขายหุ้น เพราะให้ นาย ข. เป็นตัวแทนถือหุ้น

คำถาม : ถูกจับกุมที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : เข้าพบพนักงานสอบสวนเอง หรือถูกจับกุมตามหมายจับศาล เมื่อวันที่ เดือน ปี เวลา ที่ถูกจับ ที่ใด

คำถาม : จะอ้างพยานบุคคลหรือยื่นพยานหลักฐานใดต่อพนักงานสอบสวน

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : ผู้ต้องหา...เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อนหรือไม่อย่างไร

คำตอบ : ตามแนวทาง

๒) ผู้ยินยอมให้ใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์หรือบัญชีธนาคารในบริษัทมหาชนที่ออกหลักทรัพย์

แจ้งพฤติการณ์การกระทำความผิด แจ้งข้อกล่าวหา และแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ต้องหาตามข้อ ๒ ทราบ

คำถาม : ขอทราบประวัติส่วนตัว ภูมิลำเนา ที่พักอาศัย อาชีพ ตำแหน่งอำนาจหน้าที่ที่อยู่สำนักงานนิติบุคคล กิจการ การศึกษา ครอบครัว

คำตอบ : นาย ข. ผู้ต้องหาในฐานะส่วนตัว

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหาซื้อหลักทรัพย์กับบริษัทออกหลักทรัพย์ใด เมื่อใด

คำตอบ : ตามข้อมูลที่ผู้ต้องหามีเอกสารอะไร

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหาเปิดบัญชีหลักทรัพย์แทนผู้ใดในบริษัทมหาชน

คำตอบ : นาย ข. ผู้ต้องหาเปิดบัญชีหลักทรัพย์ของตนเอง กับบริษัทมหาชนที่ออกหลักทรัพย์ชื่อ

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหาได้เปิดบัญชีแทน นาย ก. หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : นาย ข. ผู้ต้องหาเปิดบัญชีหลักทรัพย์แทนนาย ก. ซึ่งเป็นผู้บริหารบริษัทมหาชนที่ออกหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ หากผู้ต้องหาปฏิเสธ อาจตอบว่าตนเองเปิดเอง มิได้แทนใคร

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหามีความเกี่ยวพันกับ นาย ก. อย่างไร

คำตอบ : เพราะเหตุใด ผู้ต้องหาจึงซื้อขายหลักทรัพย์หรือใช้บัญชีธนาคารชำระค่าซื้อขายหลักทรัพย์แทน นาย ก.

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหาได้รับคำสั่ง นาย ก. เพื่อออกคำสั่งขายหุ้น จำนวนกี่หุ้น เมื่อใด ในราคาเท่าไร

คำตอบ : ตามเอกสารหลักฐาน หรือตามที่มีการตรวจสอบพบ

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหากระทำการซื้อขายหุ้นตามคำสั่งนาย ก. มากี่ครั้ง เมื่อใด

คำตอบ : นาย ข. ผู้ต้องหาอาจจะตอบว่าซื้อขายเองกับหุ้นตัวอื่น หรือ นาย ก. มีคำสั่ง เนื่องจากตนเองเป็นนอมินีหรือตัวแทนนาย ก. ในการถือหุ้นในบริษัทมหาชน ที่ออกหลักทรัพย์

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหาทราบหรือไม่ บริษัทมหาชน ที่ออกหลักทรัพย์ประสบปัญหาการก่อสร้างขาดทุน เนื่องจากค่าใช้จ่ายมากกว่าการประมาณการไว้

คำตอบ : ตามข้อเท็จจริง

คำถาม : รู้จักผู้บริหารบริษัทมหาชน ที่ออกหลักทรัพย์ นอกจากนาย ก. แล้ว รู้จักผู้ใดอีก

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหาถูกจับกุมที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : นาย ข. ผู้ต้องหาเข้าพบพนักงานสอบสวนเอง หรือถูกจับกุมตามหมายจับศาลเมื่อวันที่ เดือน ปี เวลา ที่ถูกจับ ที่ใด

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหาจะอ้างพยานบุคคลหรือยื่นพยานหลักฐานใดต่อพนักงานสอบสวน

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : นาย ข. ผู้ต้องหา...เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อนหรือไม่อย่างไร

คำตอบ : ตามแนวทาง

๒.๔ ประเด็นสอบสวนพยาน สำนักงาน ก.ล.ต.

คำถาม : ประวัติส่วนตัว ภูมิลำเนา ประกอบอาชีพใด

คำตอบ : อธิบายประวัติส่วนตัวของผู้เสียหายโดยสังเขป

คำถาม : เกี่ยวข้องในคดีนี้อย่างไร

คำตอบ : ได้รับมอบอำนาจจากผู้ใด หน่วยงานที่มอบอำนาจหน้าที่มีหน้าที่ใด ภายใต้กฎหมายฉบับใด พยานมีตำแหน่งใด

คำถาม : ตรวจสอบบริษัทมหาชนที่ออกหลักทรัพย์ ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ใดบ้าง ความรับผิดชอบตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นอย่างไร

คำตอบ : ผู้บริหาร กรรมการ บริษัทมหาชน ที่ออกหลักทรัพย์กระทำผิดอย่างไร

คำถาม : บริษัทมหาชนที่ออกหลักทรัพย์ ที่มี นาย ก. เป็นผู้บริหาร ตำแหน่งใด

คำตอบ : ตำแหน่ง

คำถาม : พฤติการณ์การกระทำผิดของ นาย ก. ที่เป็นผู้บริหาร บริษัท มหาชน

คำตอบ : ผู้ต้องหารู้หรือครอบครองข้อมูลภายในบริษัทมหาชน จะประสบปัญหาขาดทุน เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูง จึงสั่งให้ นาย ข. ขายหุ้น ก่อนจะมีการประกาศผลประกอบการของบริษัทมหาชน ขาดทุน

คำถาม : พยานตรวจสอบพบหลักฐานการกระทำผิดอย่างไร

คำตอบ : ตรวจสอบจากตลาดหลักทรัพย์ในช่วงเกิดเหตุมีการสั่งขายหุ้น บริษัทมหาชน ที่ นาย ข. ถือหุ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับ นาย ก. ที่บริหารงานในบริษัทมหาชน รู้หรือครอบครองข้อมูลภายใน

คำถาม : พยาน...เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อนหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ตามแนวทาง

๒.๕ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

- บัญชีธนาคารที่เกี่ยวข้อง
- เอกสารการซื้อขายหลักทรัพย์ กับบริษัทมหาชน ที่ออกหลักทรัพย์จากตลาดหลักทรัพย์
- เอกสารคำสั่งในระบบผ่านโบรกเกอร์ ในการออกคำสั่งขายหุ้น ข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์
- เอกสารหนังสือรับรองนิติบุคคลของบริษัทมหาชน ปรากฏช่วงเกิดเหตุใครเป็นกรรมการ
- เอกสารแสดงงบการเงินของบริษัทมหาชน ผลประกอบกิจการของกลางอาจไม่มีพยานวัตถุ อาจมีเพียงพยานบุคคลและพยานเอกสาร และข้อมูลจากระบบตลาดหลักทรัพย์

๒.๖ สอบสวนพยานเจ้าหน้าที่ธนาคาร

คำถาม : พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด

คำถาม : พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด

คำถาม : บัญชีเงินฝากธนาคาร.....สาขา.....เลขที่บัญชี .....เปิดบัญชีในชื่อของใคร ให้ที่อยู่ไว้ที่ไหน เปิดเมื่อใด มีเงื่อนไขการเปิดบัญชีอย่างไร

คำถาม : บัญชีปิดแล้วหรือไม่ ครั้งสุดท้ายเหลือเงินในบัญชีเท่าไร

คำถาม : ขอทราบว่าเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. มีรายการโอนเงินจำนวน.....บาท มาเข้าบัญชี นาย ก.หรือ นาย ข. หรือไม่

คำถาม : หากมีแล้วได้มีการโอนมาโดยวิธีการใด อย่างไร เช่น โอนมาจากบริษัทหลักทรัพย์ ที่เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ ตามคำสั่งขายของ นาย ข. แล้วมีการถอนเงินออกจากบัญชีหรือไม่ ถอนโดยวิธีการใด เป็นเงินเท่าไร หากโอนเงินเข้าบัญชีแล้วได้โอนเข้าบัญชี นาย ก. หรือไม่ ธนาคารใด สาขาใด เลขที่บัญชีเท่าไร จำนวนเงินเท่าไร อย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เสียหาย)

คำถาม : มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร (ขอคัดสำเนาคำขอเปิดบัญชี และรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของพวกผู้ต้องหา (ควรขอคัดรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีแบบละเอียด)

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

๒.๗ สอบสวนพยานเจ้าหน้าที่ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

คำถาม : พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด

คำถาม : พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด

คำถาม : นาย ข. มีบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ เลขที่บัญชี.....เปิดบัญชีในชื่อของนาย ข. หรือไม่

คำถาม : นาย ข. การสั่งซื้อขายหุ้นของบริษัทมหาชน ผ่านโบรกเกอร์ชื่ออะไร เมื่อวันเวลาใด

คำถาม : เมื่อนาย ข. สั่งขายหุ้น ผ่านบริษัทหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นโบรกเกอร์ เมื่อราคาตรงกันมีบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นโบรกเกอร์ฝ่ายผู้ซื้อคือบริษัทใด ทราบหรือไม่

คำถาม : ตามวันเวลาเกิดเหตุ นาย ก. ได้มีการออกคำสั่งขายหุ้นของ นาย ข. หรือไม่ อย่างไร

คำถาม : มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

๒.๘ สอบสวนพยานเจ้าหน้าที่บริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นโบรกเกอร์ที่รับคำสั่งขายหุ้น

คำถาม : พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด

คำถาม : พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด

คำถาม : นาย ข. มีบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์กับบริษัท มหาชน อย่างไร

คำถาม : นาย ข. การสั่งซื้อขายหุ้นของบริษัทมหาชน ผ่านโบรกเกอร์ชื่ออะไร เมื่อวันเวลาใด จำนวนเท่าไร ราคาเท่าไร มีการชำระเงินและโอนหุ้นกันอย่างไร

คำถาม : เมื่อนาย ข. สั่งขายหุ้นแล้วมีบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นโบรกเกอร์ฝ่ายผู้ซื้อคือบริษัทใด

คำถาม : พยานมีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

๓.๙ ความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชนจำกัด

๓.๙.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชนจำกัด

๑. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสถาบันการเงิน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นเส้นทางการเงินไปที่ใคร เมื่อใด หมายเลขบัญชีดังกล่าว ผู้ใดเป็นผู้มาขอเปิดบัญชีเอาไว้ มาเปิดบัญชีไว้แต่เมื่อใด มีเงื่อนไขอย่างใด พร้อมขอสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอเปิดบัญชี ทั้งขอรายการเดินบัญชีที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลาที่เกิดเหตุ ว่ามีการโอนเข้าออกเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ทราบเส้นทางการเงินว่าจะไปเชื่อมโยงถึงผู้ใดที่อาจร่วมกระทำความผิดบ้าง พร้อมทั้งสอบถามสถานะทางบัญชีปัจจุบันประกอบ

ให้ออกหมายเรียกพยานไปที่ธนาคารพาณิชย์ เกี่ยวกับบัญชีที่ผู้เสียหายโอนเงินลงทุนไปเพื่อขอรับสำเนาคำขอเปิดบัญชี รายการทางบัญชีช่วงเกิดเหตุ พร้อมขอคัดข้อมูลรายการเดินบัญชีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์เอ็กเซล (เอกสารและแผ่นซีดี) และสอบปากคำพนักงานธนาคาร ประกอบเอกสารที่ได้รับตามรูปคดี

๒. การรวบรวมพยานหลักฐานจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กรณีผู้กระทำผิดเป็นนิติบุคคล ที่เป็นบริษัทมหาชน ต้องดำเนินการตรวจสอบจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่า มาขอจัดตั้งไว้ตั้งแต่เมื่อใด โดยผู้ใด ใครเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลบ้าง มีเงื่อนไขในการลงชื่อผูกพันนิติบุคคลเป็นอย่างไร มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ใด สถานะนิติบุคคลปัจจุบันเป็นอย่างไร เพื่อจะได้สอบสวนบุคคล และสถานที่ที่เกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าวเพื่อพิสูจน์ยืนยันว่าผู้ใดเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลดังกล่าว หรือมีบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวเพิ่มเติมบ้าง

๓. รายงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๔

เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นความผิดมูลฐานตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๓(๑๘) การกระทำความผิดเกี่ยวกับ ลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก ตาม ป.อาญา อันมีลักษณะปกติธุระที่ต้องรายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทราบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๔ อีกทั้ง ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดำเนินการสืบทรัพย์ที่ได้จากการกระทำความผิด นอกจากนี้ให้ขอความร่วมมือจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินของพวกผู้ต้องหา เพื่อจะได้ติดตามร่องรอยทางการเงินที่ผู้ต้องหาโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔. การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดตามพฤติการณ์ที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำผิด

๔.๑ การประสานงานกับฝ่ายวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงิน กองข่าวกรองทางการเงิน ปปง. เพื่อให้ช่วยวิเคราะห์เส้นทางการเงินของผู้กระทำความผิด ว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงไปยังผู้ใดบ้าง เพื่อวิเคราะห์พิจารณาว่ามีผู้ร่วมกระทำความผิดหรือไม่ โดยพิจารณาตามข้อกฎหมายตาม ป.อาญา มาตรา ๘๔, ๘๕, ๘๖

๔.๒ กรณีที่อาจมีความผิดตามกฎหมายฉบับอื่นๆ ให้พิจารณาด้วย เช่น พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๓.๙.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับบริษัทมหาชนจำกัด

ผู้ต้องหากระทำผิด นำเงินบริษัทมหาชนไปใช้จ่ายโดยลงบัญชีเท็จหรือไม่ลงข้อความในเอกสารหรือบัญชีบริษัท ความผิดตาม

มาตรา ๒๑๖ บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทใดกระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท หรือ

(๒) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑. ผู้กล่าวหาหรือผู้เสียหาย

๑.๑ กรณีผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหามาร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน

๑.๑.๑ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแล และเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕

ในการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการกระทำผิดของผู้กระทำความผิดนั้น ควรรวบรวมให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของการกระทำความผิด โดยสอบสวนให้ครอบคลุมถึงพฤติการณ์ในการกระทำผิด ว่ามีพฤติการณ์ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร โดยมีรายละเอียดของเวลา สิ่งของ บุคคล และสถานที่ที่ยืนยันการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย ดังนี้

คำถาม : สอบสวนประวัติส่วนตัวของผู้กล่าวหารับมอบอำนาจจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า มีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด ปัจจุบันตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร

คำถาม : รายละเอียดการจัดตั้งตามกฎหมายใด ดูแลควบคุมกำกับอย่างไร

คำตอบ : ตามเอกสาร

คำถาม : ท่านมาพบพนักงานสอบสวนด้วยเรื่องอะไร

คำตอบ : กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้ใด เป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ มาตราใด และเป็นความผิดฐานใด

คำถาม : รายละเอียดข้อเท็จจริงแห่งคดีให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามีการสืบสวนพบข้อมูลการประกอบธุรกิจใด บริษัทตั้งอยู่ที่ใด มีการเข้าตรวจสอบหรือเข้าตรวจค้นพบหลักฐานการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ อย่างไร

คำตอบ : ตามพยานหลักฐานทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท หรือลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัทถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้หรือกระทำผิดตามฐานต่างๆ

คำถาม : บริษัทดังกล่าวได้จดทะเบียนตามพ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ แล้วหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ตามเอกสารที่ปรากฏการณ์

คำถาม : บริษัทดังกล่าวมีผู้ใดเป็นกรรมการผู้อำนาจกระทำการแทนบริษัท และต้องกระทำด้วยวิธีการใด

คำตอบ : ตามเอกสารหนังสือรับรอง และข้อบังคับบริษัทมหาชน กรรมการถือหุ้นต้องปฏิบัติตาม

คำถาม : ความเสียหายที่ได้รับเป็นอย่างไร

คำตอบ : บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์ อะไรบ้าง

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : กระทำที่ใดเหตุเกิดที่นั่น ที่บริษัท.....เลขที่ แขวง เขต กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่เดือนปี ถึงวันที่เดือนปี ต่อเนื่องกัน

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหามาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๑.๑.๒ การสอบสวนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการผู้มีอำนาจร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้เป็นกรรมการที่กระทำทุจริต

มาตรา ๒๑๖ บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทใดกระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท หรือ

(๒) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ป.อาญา

มาตรา ๓๕๒ ผู้ใดครอบครองทรัพย์ ซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สาม โดยทุจริต ผู้นั้นกระทำผิดฐานยักยอก .....

มาตรา ๓๕๓ ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใดๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น .....

คำถาม : สอบสวนประวัติส่วนตัวของผู้กล่าวหารับมอบอำนาจจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า มีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด ปัจจุบันตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร

คำถาม : รายละเอียดการจัดตั้งตามกฎหมายใด ดูแลควบคุมกำกับอย่างไร

คำตอบ : ตามเอกสาร

คำถาม : ท่านมาพบพนักงานสอบสวนด้วยเรื่องอะไร

คำตอบ : กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้ใด เป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ มาตราใด และเป็นความผิดฐานใดและ ป.อาญา มาตราใด

คำถาม : รายละเอียดข้อเท็จจริงแห่งคดีให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำทุจริตตามมาตรา ๒๑๖ และ ป.อาญา มาตรา ๓๕๒, ๓๕๓ อย่างไร ตรวจสอบพบข้อมูลการประกอบธุรกิจใด บริษัทตั้งอยู่ที่ใด มีการเข้าตรวจสอบหรือเข้าตรวจค้นพบหลักฐานการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ อย่างไร

คำตอบ : การกระทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท หรือลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัทถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้หรือกระทำผิดตามฐานต่างๆ และมีการยักยอกเงินไปจากบัญชีบริษัทหลายครั้งระหว่างวันที่เดือนปี ถึงวันที่เดือนปีให้ปรากฏรายละเอียดให้ชัดเจน

คำถาม : บริษัทดังกล่าวมีผู้ใดเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทและต้องกระทำด้วยวิธีการใด

คำตอบ : ตามเอกสารหนังสือรับรอง และข้อบังคับบริษัทมหาชน กรรมการถือหุ้นต้องปฏิบัติตาม

คำถาม : ความเสียหายที่ได้รับเป็นอย่างไร

คำตอบ : บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์ และถูกยักยอกเงินไปจำนวนเท่าไรอย่างไร

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : กระทำที่ใดเหตุเกิดที่นั่น ที่บริษัท.....เลขที่ แขวง เขต กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่เดือนปี ถึงวันที่เดือนปี ต่อเนื่องกัน

คำถาม : ผู้เสียหายจะยื่นพยานหลักฐานใดต่อพนักงานสอบสวน

คำตอบ : ยื่นกี่รายการ จำนวนกี่แผ่น

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหามาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๒. ประเด็นการสอบสวนผู้ต้องหา

เริ่มต้นด้วยการแจ้งสิทธิ และแจ้งข้อเท็จจริง ข้อกล่าวหา (แต่ละคดี)

คำถาม : ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ

คำตอบ : ตามต้องการให้การ หรือให้รายละเอียดทางคดี

คำถาม : ประวัติส่วนตัวพอสังเขป

คำตอบ : อย่างละเอียด

คำถาม : ขณะความผิดเกิดขึ้นต่อบริษัท ผู้ต้องหาดำรงตำแหน่งหน้าที่ใดในบริษัท รับผิดชอบดำเนินงานอย่างไร

คำตอบ : ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ รับผิดชอบงานบริหาร

คำถาม : พฤติการณ์รายละเอียดการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๒๑๖ ลงเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในเอกสารหรือบัญชี บริษัทมหาชนและ ป.อาญา มาตรา ๓๕๒, ๓๕๓ อย่างไร

คำตอบ : ตอบให้ชัดเจน หรือให้การชั้นศาล

คำถาม : ถูกจับกุมเมื่อใด ที่ใด หรือมอบตัวต่อพนักงานสอบสวนด้วยเหตุใด

คำตอบ : มาพบหรือถูกจับ เมื่อใด

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหามาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๓. พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

- หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท
- สัญญาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่ลงเท็จหรือไม่ลงบัญชี เอกสารบริษัทมหาชน
- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดบัญชีเบิกจ่ายหรือเช็ค

๔. ประเด็นการสอบสวนพยาน

คำถาม : สอบสวนประวัติส่วนตัวของผู้กล่าวหารับมอบอำนาจจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า มีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด ปัจจุบันตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร

คำถาม : รายละเอียดการจัดตั้งตามกฎหมายใด ดูแลควบคุมกำกับอย่างไร

คำตอบ : ตามเอกสาร

คำถาม : ท่านมาพบพนักงานสอบสวนด้วยเรื่องอะไร

คำตอบ : กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้ใด เป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ มาตราใด และเป็นความผิดฐานใดและ ป.อาญา มาตราใด

คำถาม : รายละเอียดข้อเท็จจริงแห่งคดีให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำทุจริต ตามมาตรา ๒๑๖ และ ป.อาญา มาตรา ๓๕๒, ๓๕๓ อย่างไร ตรวจสอบพบข้อมูลการประกอบธุรกิจใด บริษัทตั้งอยู่ที่ใด มีการเข้าตรวจสอบหรือเข้าตรวจค้นพบหลักฐานการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ อย่างไร

คำตอบ : การกระทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท หรือลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัทถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้หรือกระทำผิดตามฐานต่างๆ และมีการยักยอกเงินไปจากบัญชีบริษัทหลายครั้งระหว่างวันที่เดือนปี ถึงวันที่เดือนปีให้ปรากฏรายละเอียดให้ชัดเจน

คำถาม : บริษัทดังกล่าวมีผู้ใดเป็นกรรมการผู้อำนาจกระทำการแทนบริษัท และต้องกระทำด้วยวิธีการใด

คำตอบ : ตามเอกสารหนังสือรับรอง และข้อบังคับบริษัทมหาชน กรรมการถือหุ้นต้องปฏิบัติตาม

คำถาม : ความเสียหายที่ได้รับเป็นอย่างไร

คำตอบ : บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์ และถูกยักยอกเงินไปจำนวนเท่าไร อย่างไร

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : กระทำที่ใดเหตุเกิดที่นั่น ที่บริษัท.....เลขที่ แขวง เขต กรุงเทพมหานครระหว่างวันที่เดือนปี ถึงวันที่เดือนปี ต่อเนื่องกัน

คำถาม : ผู้เสียหายจะยื่นพยานหลักฐานใดต่อพนักงานสอบสวน

คำตอบ : ยื่นกี่รายการ จำนวนกี่แผ่น

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหามาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๔.๑ พยานเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

คำถาม : พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด

คำตอบ : ตามตำแหน่ง อำนาจหน้าที่

คำถาม : พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะใด (ได้รับมอบหมายจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า มาให้การเป็นพยาน)

คำตอบ : เป็นพยาน

คำถาม : ขอทราบว่าพฤติการณ์ของผู้ต้องหาในคดีนี้เข้าข่ายเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : มีการกระทำการลงเท็จในเอกสารหรือบัญชี ทำให้ บริษัท และผู้ถือหุ้นบริษัทขาดประโยชน์อันควรได้

คำถาม : มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ขอส่งเอกสารหลักฐานดังนี้...

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๔.๒ พยานเจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์

คำถาม : พยานมีตำแหน่งหน้าที่ใด

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : พยานเกี่ยวข้องกับคดีนี้หรือไม่

คำตอบ : ไม่เกี่ยวข้องคดี

คำถาม : บัญชีเงินฝากธนาคาร.....สาขา.....เลขที่บัญชี .....เปิดบัญชีในชื่อของใคร ให้ที่อยู่ไว้ที่ไหน เปิดเมื่อใด มีเงื่อนไขการเปิดบัญชีอย่างไร

คำถาม : บัญชีปิดแล้วหรือไม่ ครั้งสุดท้ายเหลือเงินในบัญชีเท่าไร

คำถาม : ขอทราบว่าเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. มีรายการโอนเงินจากบัญชีบริษัทมหาชน จำนวน.....บาท มาเข้าบัญชีเงินฝากของผู้ต้องหาหรือไม่ หากมีแล้วได้มีการโอนมาโดยวิธีการใด อย่างไร แล้วมีการถอนเงินออกจากบัญชีหรือไม่ ถอนโดยวิธีการใด เป็นเงินเท่าไร หากโอนเงินเข้าบัญชีแล้วได้โอนเข้าบัญชีธนาคารใด สาขาใด เลขที่บัญชีเท่าไร จำนวนเงินเท่าไร อย่างไร (ควรถามทุกรายการที่มีการโอนเงิน เพื่อให้สอดคล้องกับผู้กล่าวหา)

คำตอบ : ให้การรายละเอียดการโอนเงิน ถอนเงิน

คำถาม : มีเอกสารใดหรือสิ่งใดมอบให้พนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร (ขอคัดสำเนาคำขอเปิดบัญชี และรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของพวกผู้ต้องหา (ควรขอคัดรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีแบบละเอียด)

คำตอบ : มีเอกสารดังนี้...

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ต้องหาในคดีนี้หรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๓.๑๐ ความผิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ

๓.๑๐.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ

๑. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสถาบันการเงิน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นเส้นทางการเงินไปที่ใคร เมื่อใด หมายเลขบัญชีดังกล่าว ผู้ใดเป็นผู้มาขอเปิดบัญชีเอาไว้ มาเปิดบัญชีไว้แต่เมื่อใด มีเงื่อนไขอย่างใด พร้อมขอสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอเปิดบัญชี ทั้งขอรายการเดินบัญชีที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลาที่เกิดเหตุ ว่ามีการโอนเข้าออก

เป็นอย่างไร เพื่อจะได้ทราบเส้นทางการเงินว่าจะไปเชื่อมโยงถึงผู้ใดที่อาจร่วมกระทำความผิดบ้าง พร้อมทั้งสอบถามสถานะทางบัญชีปัจจุบันประกอบ

ให้ออกหมายเรียกพยานไปที่ธนาคารพาณิชย์ เกี่ยวกับบัญชีที่ผู้เสียหายโอนเงินลงทุนไป เพื่อขอรับสำเนาคำขอเปิดบัญชี รายการทางบัญชีช่วงเกิดเหตุ พร้อมขอคัดข้อมูลรายการเดินบัญชีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์เอ็กเซล (เอกสารและแผ่นซีดี) และสอบปากคำพนักงานธนาคารประกอบเอกสารที่ได้รับตามรูปคดี

๒. การรวบรวมพยานหลักฐานจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กรณีผู้กระทำผิดเป็นนิติบุคคล ที่เป็นบริษัทมหาชน ต้องดำเนินการตรวจสอบจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่า มาขอจัดตั้งไว้ตั้งแต่เมื่อใด โดยผู้ใด ใครเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลบ้าง มีเงื่อนไขในการลงชื่อผูกพันนิติบุคคลเป็นอย่างไร มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ใด สถานะนิติบุคคลปัจจุบันเป็นอย่างไร เพื่อจะได้สอบสวนบุคคล และสถานที่ที่เกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าวเพื่อพิสูจน์ยืนยันว่าผู้ใดเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลดังกล่าว หรือมีบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวเพิ่มเติมบ้าง

๓. รายงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๔

เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นความผิดมูลฐานตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๓(๑๘) การกระทำความผิดเกี่ยวกับ ลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอกตาม ป.อาญา อันมีลักษณะปกติธุระ ที่ต้องรายให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทราบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๔ อีกทั้ง ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดำเนินการสืบทรัพย์ที่ได้จากการกระทำความผิด นอกจากนี้ ให้ขอความร่วมมือจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินของพวกผู้ต้องหา เพื่อจะได้ติดตามร่องรอยทางการเงินที่ผู้ต้องหาโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔. การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดตามพฤติการณ์ที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำผิด

๔.๑ การประสานงานกับฝ่ายวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงิน กองข่าวกรอง ทางการเงิน ปปง. เพื่อให้ช่วยวิเคราะห์เส้นทางการเงินของผู้กระทำความผิดว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงไปยังผู้ใดบ้าง เพื่อวิเคราะห์พิจารณาว่ามีผู้ร่วมกระทำความผิดหรือไม่ โดยพิจารณาตามข้อกฎหมาย ตาม ป.อาญา มาตรา ๘๔, ๘๕, ๘๖

๔.๒ กรณีที่อาจมีความผิดตามกฎหมายฉบับอื่นๆ ให้พิจารณาด้วย เช่น พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๓.๑๐.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ

กรณีกรรมการผู้มีอำนาจบริหารงานกิจการ เกิดข้อสงสัยจากผู้ถือหุ้นว่า มีการเบียดบังยักยอกเงินรายได้นิติบุคคล กระทำการหรือยินยอมให้กระทำการ ลงเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัท กระทำการหรือยินยอมให้กระทำการ เพื่อลวงให้ห้างหุ้นส่วน บริษัท ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้เป็นการกระทำการหรือไม่กระทำการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เป็นการเสียหายแก่นิติบุคคล

- มาตรา ๔๑ บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัด กระทำ หรือไม่กระทำการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เป็นการเสียหายแก่นิติบุคคล

- มาตรา ๔๒ บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัด กระทำ หรือยินยอมให้กระทำการ

(๑) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอม บัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

(๒) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทกระทำการหรือยินยอมให้กระทำการ เพื่อลวงให้ห้างหุ้นส่วน บริษัท ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้

- ป.อาญา มาตรา ๓๕๒, มาตรา ๓๕๓

๑. ผู้กล่าวหาหรือผู้เสียหาย

๑.๑ กรณีผู้เสียหาย หรือผู้กล่าวหาที่เป็นผู้ถือหุ้นหรือกรรมการผู้ถือหุ้นในนิติบุคคล มาร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับกรรมการที่รับผิดชอบดำเนินงานที่กระทำการทุจริต

ในการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการกระทำผิดของผู้กระทำความผิดนั้น ควรรวบรวมให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของการกระทำความผิด โดยสอบสวนให้ครอบคลุมถึงพฤติการณ์ในการกระทำผิด ว่ามีพฤติการณ์ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร โดยมีรายละเอียดของเวลา สิ่งของ บุคคล และสถานที่ที่ยืนยันการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย ดังนี้

คำถาม : สอบประวัติส่วนตัวของผู้กล่าวหาหรือผู้กล่าวหารับมอบอำนาจจากผู้ถือหุ้นหรือบริษัทมีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด ปัจจุบันตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร

คำตอบ : ตามรายละเอียดผู้กล่าวหา

คำถาม : ท่านมาพบพนักงานสอบสวนด้วยเรื่องอะไร

คำตอบ : มาร้องทุกข์มอบคดีต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้ใดเป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ.๒๔๙๙ มาตราใด และเป็นความผิดฐานใด เช่น ลงเท็จตามมาตรา ๔๒ หรือแสวงหาประโยชน์ มาตรา ๔๑, ป.อาญา มาตรา ๓๕๒, ๓๕๓ มาดำเนินคดีตามกฎหมายจนถึงที่สุด

คำถาม : รายละเอียดข้อเท็จจริงแห่งคดี ให้ได้ข้อเท็จจริงว่านิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิ มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ รายละเอียดเป็นอย่างไร มีเงื่อนไขของนิติบุคคล

สมาคมหรือมูลนิธิอย่างไร ทุนจดทะเบียน กิจการอะไร ปัจจุบันยังมีสถานะเป็นนิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิตามกฎหมายหรือไม่อย่างไร พฤติการณ์การกระทำความผิดเป็นอย่างไร ตามพยานหลักฐานที่ได้มา

คำถาม : รายละเอียดคดีเกี่ยวกับ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน กระทำการหรือไม่กระทำการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เป็นการเสียหายแก่นิติบุคคลอย่างไร ให้แยกการกระทำทุจริตอะไร เป็นส่วนๆ บัญชีทรัพย์สินประกอบงบการเงิน ปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ปีใด ทะเบียนทรัพย์สินปีใด บัญชีแยกประเภทของทรัพย์สินปีใด งบทดลองสำหรับปีใด รายการจ่ายเงิน (ใบสำคัญจ่าย) ของรายการทรัพย์สินที่มีการซื้อ ช่วงวันเดือนปีใด รายงานภาษีซื้อมูลค่าเพิ่ม และ ภพ.๓๐ พร้อมใบเสร็จกรมสรรพากร วันเดือนปีใด รายงานการประชุมกรรมการ รายงานการประชุมผู้ถือหุ้นทุกฉบับ การกระทำของกรรมการผู้มีอำนาจทำให้ผู้ถือหุ้นเสียหายขาดประโยชน์เรื่องใด มีการจัดทำรายงานประชุมบริษัทเท็จหรือไม่ ครั้งใด เมื่อใด

คำตอบ : มีการเก็บและการทำเอกสารไว้ถูกต้องเพียงใด พบการทุจริตไม่ลงบัญชีอย่างไร

คำถาม : ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหา ถือหุ้นจำนวนเท่าไร เลขลำดับหุ้นที่เท่าไร มีการชำระค่าหุ้นเสร็จสิ้นเพียงใด

คำตอบ : ตามเอกสาร รายการผู้ถือหุ้น

คำถาม : ผลการประกอบการของนิติบุคคลเป็นอย่างไร ขาดทุน กำไร

คำตอบ : ปรากฏตามรายงานงบการเงิน จำนวน บาท

คำถาม : ผู้เสียหายได้ทำการตรวจสอบการส่งงบการเงิน กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือไม่ อย่างไร ได้ข้อมูลอะไรบ้าง

คำตอบ : เช่นได้ เอกสารการส่งงบการเงิน แต่ละปี ที่สงสัยลงเท็จอะไรบ้าง การจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงต่างๆ แต่ละช่วงเป็นอย่างไร

คำถาม : ผู้เสียหายได้รับการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นเมื่อใด ครั้งที่เท่าไร มติที่ประชุมเป็นอย่างไร

คำตอบ : เคยได้หนังสือเชิญประชุมหรือไม่

คำถาม : การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นมีความเสียหายจำนวนเท่าใด ตามมูลค่าเปอร์เซ็นต์ถือหุ้น

คำตอบ : ค่าเสียหายทั้งหมด และแยกส่วนผู้ถือหุ้นของตนเองออกมา จำนวนเท่าไร

คำถาม : หากมีการกู้เงินสถาบันการเงิน กู้เงินบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีเอกสารหลักฐานอย่างไร

คำตอบ : เป็นสัญญากู้หรือตั๋วสัญญาใช้เงิน ระหว่างผู้ให้กู้กับผู้กู้เงิน

คำถาม : หลักฐานการใช้จ่ายแต่ละเดือน กับรายได้แต่ละเดือน เป็นอย่างไร

คำตอบ : ผลการตรวจสอบพบ

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : เหตุเกิดที่ บริษัท ..... แขวง .... เขต กรุงเทพมหานคร หรือต่างจังหวัด เมื่อ วันเดือนปี

คำถาม : รู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำผิดเมื่อใด

คำตอบ : เมื่อตรวจสอบพบหรือพยานแจ้งให้ทราบ หรือจากผลการตรวจสอบบัญชีจากคนนอก

คำถาม : ผู้เสียหายจะยื่นพยานหลักฐานใดประกอบการสอบสวน

คำตอบ : เอกสารที่ลงเท็จหรือเอกสารที่เกี่ยวกับการไม่นำไปลงบัญชีรายวัน

คำถาม : เคยรู้จักหรือมีเรื่องโกรธเคืองกับผู้ต้องหาหรือบุคคลใดในคดีนี้มาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๑.๒ กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กล่าวโทษกรณีที่มีการสืบสวนชุดตรวจค้น/จับกุม

การกระทำของความผิดตามมาตรา ๔๖ ผู้ใดโฆษณาโดยอ้างบุคคล ตำแหน่งหน้าที่ บัญชี รายงาน หรือกิจการอันเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดฯ อันเป็นเท็จในสาระสำคัญ เพื่อลวงให้ผู้มีส่วนได้เสียในบริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขาดประโยชน์อันควรได้ จูงใจให้บุคคลเข้าเป็นหุ้นส่วน ให้มอบหมายหรือให้ส่งทรัพย์สิน

คำถาม : รับราชการอยู่ที่ใด มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ใด อย่างไร

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : เกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร (เชื่อมโยงมาถึงการเข้ามาเป็นผู้กล่าวหาในคดี)

คำตอบ : เป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษดำเนินคดีกับผู้ต้องหา

คำถาม : เกี่ยวกับคดีนี้ได้รับแจ้งเหตุ/ตรวจสอบพบ เมื่อใด จากใคร หรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเมื่อใดอย่างไร

คำตอบ : ตรวจสอบพบ

คำถาม : เริ่มทำการสืบสวนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อใด และผลการดำเนินการเป็นอย่างไรบ้าง (มีการโฆษณาชักชวนมาซื้อหุ้น ร่วมทุนในบริษัท อ้างบุคคล ตำแหน่งหน้าที่ บัญชี รายงาน หรือกิจการอันเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด ทางเฟซบุ๊ก เว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใด ขอทราบรายละเอียดและหลักฐานของการประกาศ โฆษณา การดำเนินกิจการของกรรมการ นิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิ เป็นต้น

คำตอบ : มีการขอหมายค้นเพื่อพบพยานหลักฐาน และได้แยกเอกสารของกลางพบการกระทำผิดของผู้ต้องหา ประกาศโฆษณาชักชวนประชาชนมาซื้อหุ้น จึงกล่าวหาดำเนินคดี

คำถาม : เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ผู้เสียหายได้รับความเสียหายอย่างไร หากมีเอกสารให้ยื่นเป็นหลักฐานโดยผ่านผู้ใด มูลค่าความเสียหายเท่าใด

คำตอบ : ประชาชนได้รับความเสียหายจากการโฆษณา เพื่อลวงให้ผู้มีส่วนได้เสียในบริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัดขาดประโยชน์อันควรได้ จูงใจให้บุคคลเข้าเป็นหุ้นส่วน ให้มอบหมายหรือให้ส่งทรัพย์สิน

คำถาม : ก่อนทำการสืบสวนจับกุม ได้ทำการตรวจสอบการจดทะเบียนนิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิของผู้ต้องหา กับทางกรมพัฒนาธุรกิจการค้าแล้วหรือไม่อย่างไร ผลการตรวจสอบประการใด

คำตอบ :

คำถาม : ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ ที่อยู่ของผู้ต้องหา (กรณีผู้ต้องหาหลบหนี)

คำตอบ :

คำถาม : ได้มีการรายงานข้อเท็จจริงที่ได้ต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อใด ผลเป็นประการใด

คำตอบ :

คำถาม : ได้มีการตรวจค้นสำนักงานหรือบ้านของผู้ต้องหาหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : ผลการตรวจค้น ได้ของกลางอะไร กี่รายการ

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : เหตุเกิดที่มีการโฆษณาอ้างบุคคล ตำแหน่งหน้าที่ บัญชี รายงาน หรือกิจการ

หรือที่ผู้เสียหาย ทราบทางเฟซบุ๊ก ขณะที่ผู้เสียหายอยู่บ้านพัก หรือที่ตำรวจตรวจค้นพบหลักฐาน เมื่อวันเดือนปี

คำถาม : ประสงค์จะดำเนินคดีกับบุคคลใดบ้าง และหากเป็นนิติบุคคลแล้ว มีใครเป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนนิติบุคคล หรือพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในนามนิติบุคคล

คำตอบ : ระบุให้ชัดเจน มีการกระทำอย่างไร ร่วมกันอย่างไร

คำถาม : เคยรู้จักหรือมีเรื่องโกรธเคืองกับผู้ต้องหาหรือบุคคลใดในคดีนี้มาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๒. ประเด็นการสอบสวนผู้ต้องหา

เริ่มต้นด้วยการแจ้งสิทธิ และแจ้งข้อเท็จจริง ข้อกล่าวหา ให้ทราบ

คำถาม : ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ

คำตอบ : จะให้รายละเอียดหรือไม่ให้การ

คำถาม : ประวัติส่วนตัวพอสังเขป

คำตอบ : สอบถามให้ละเอียด

คำถาม : รายละเอียดการจดทะเบียนนิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิ

คำตอบ : ผลการตรวจสอบ

คำถาม : รายละเอียดการดำเนินการในกิจการ หรือประกอบกิจการของนิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิ

คำตอบ : บริหารจัดการอย่างไร มีการลงบัญชีไว้ถูกต้องหรือไม่

คำถาม : รายละเอียดในเรื่องที่ถูกกล่าวหาจะให้การอย่างไร กรณีลงเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในเอกสารหรือบัญชีบริษัท การยักยอกรายได้ กำไร ของบริษัท เป็นอย่างไร

คำตอบ : ปฏิเสธหรือรับสารภาพ ให้ข้อเท็จจริงอย่างไรหรือไม่

คำถาม : ถูกจับกุมเมื่อใด ที่ใด หรือมอบตัวต่อพนักงานสอบสวนด้วยเหตุใด

คำตอบ : มาตามหมายเรียก หรือถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมที่ใด ตามหมายจับศาลใด เมื่อใด

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหามาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๓. พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

- เอกสารหนังสือรับรองนิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิ
- เอกสารการลงเท็จในเอกสารหรือบัญชี ที่ผู้กล่าวหาส่งมอบ
- เอกสารการบัญชีการเงินที่มีการทุจริตจากผู้ต้องหา
- กรณีตรวจค้น พบโทรศัพท์ หรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ฮาร์ดดิสก์ เอกสารบัญชี รายจ่าย รายได้ สัญญากู้เงินของนิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิ กรณีมีการเข้าตรวจค้นที่สถานประกอบการของนิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิ

๔. ประเด็นการสอบสวนพยาน

๔.๑ พยานเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมสืบสวนจับกุม/ตรวจค้น

คำถาม : รับราชการอยู่ที่ใด มีตำแหน่ง หน้าที่ใด อย่างไร

คำตอบ : ตามความเป็นจริงในปัจจุบัน

คำถาม : เกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร (เชื่อมโยงมาถึงการเข้ามาเป็นพยานในคดี)

คำตอบ : สืบสวนตรวจค้น

คำถาม : เกี่ยวกับคดีนี้ได้รับแจ้งเหตุ/ตรวจสอบพบ เมื่อใด จากใคร หรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเมื่อใดอย่างไร ในการตรวจค้นเป้าหมาย ที่เก็บเอกสาร โกดัง

คำตอบ : รับแจ้งเบาะแส หรือสืบสวนเอง

คำถาม : เริ่มทำการสืบสวนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับผู้กล่าวหาเมื่อใด และผลการดำเนินการเป็นอย่างไร เป็นต้น

คำตอบ : ตามรายงานการสืบสวน

คำถาม : ก่อนทำการสืบสวนจับกุมผู้ต้องหา ได้ทำการตรวจสอบการจดทะเบียนนิติบุคคล สมาคมหรือมูลนิธิของผู้ต้องหา กับทางกรมพัฒนาธุรกิจการค้าแล้วหรือไม่อย่างไร

คำตอบ : ตรวจสอบก่อนแล้ว

คำถาม : ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ ที่อยู่ของผู้ต้องหา (กรณีผู้ต้องหาหลบหนี)

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : ได้มีการรายงานข้อเท็จจริงที่ได้ต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อใด ผลเป็นประการใด

คำตอบ : รายงานการสืบสวน ให้ทราบ

คำถาม : ผลการตรวจค้นสำนักงานหรือบ้านของผู้ต้องหา เป็นอย่างไร

คำตอบ : ตรวจยึดเอกสาร และวัตถุพยานอื่น มาจำนวนกี่รายการ

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : เหตุเกิดที่บริษัท แขวง เขต กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันเดือนปี ใด

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ใดมาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนว

๓.๑๑ ความผิดเกี่ยวกับการบัญชี

๓.๑๑.๑ แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการกำหนดประเด็นการสอบสวนคดี พ.ร.บ.การบัญชี

๑. การรวบรวมพยานหลักฐานจากสถาบันการเงิน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นเส้นทางการเงินไปที่ใคร เมื่อใด หมายเลขบัญชีดังกล่าว ผู้ใดเป็นผู้มาขอเปิดบัญชีเอาไว้ มาเปิดบัญชีไว้แต่เมื่อใด มีเงื่อนไขอย่างใด พร้อมขอสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอเปิดบัญชี ทั้งขอรายการเดินบัญชีที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลาที่เกิดเหตุ ว่ามีการโอนเข้าออกเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ทราบเส้นทางการเงินว่าจะไปเชื่อมโยงถึงผู้ใดที่อาจร่วมกระทำความผิดบ้าง พร้อมทั้งสอบถามสถานะทางบัญชีปัจจุบันประกอบ ทราบรายได้ของบริษัท

ให้ออกหมายเรียกพยานไปที่ธนาคารพาณิชย์ เกี่ยวกับบัญชีบริษัทและบัญชีของผู้ต้องหา เพื่อขอรับสำเนาคำขอเปิดบัญชี รายการทางบัญชีช่วงเกิดเหตุ พร้อมขอคัดข้อมูลรายการเดินบัญชีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์เอ็กเซล (เอกสารและแผ่นซีดี) และสอบปากคำพนักงานธนาคารประกอบเอกสารที่ได้รับตามรูปคดี

๒. การรวบรวมพยานหลักฐานจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กรณีผู้กระทำผิดเป็นนิติบุคคล ที่เป็นบริษัทมหาชน ต้องดำเนินการตรวจสอบจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่า มาขอจัดตั้งไว้ตั้งแต่เมื่อใด โดยผู้ใด ใครเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลบ้าง มีเงื่อนไขในการลงชื่อผูกพันนิติบุคคลเป็นอย่างไร มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ใด สถานะนิติบุคคลปัจจุบันเป็นอย่างไร เพื่อจะได้สอบสวนบุคคล และสถานที่ที่เกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าวเพื่อพิสูจน์ยืนยันว่าผู้ใดเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลดังกล่าว หรือมีบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวเพิ่มเติมบ้าง

๓.๑๑.๒ ประเด็นการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการบัญชี

มาตรา ๓๙ ผู้ใดหากลงรายการเป็นเท็จ แก้ไข ละเว้นการลงรายการในบัญชีหรืองบการเงิน แก้ไขเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้ผิดต่อความเป็นจริงหากผู้กระทำผิดเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ต้องระวางโทษ .....

๑. ผู้กล่าวหาหรือผู้เสียหายอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ส่งเรื่องร้องทุกข์มายังพนักงานสอบสวนโดยมีนิติกรมาร้องทุกข์กล่าวโทษ บริษัทและกรรมการบริษัท ในการกระทำผิดฐานต่างๆ

๑.๑ การสอบสวนผู้กล่าวหารับมอบอำนาจ
ผู้กล่าวหาหรือผู้เสียหาย

กรณีผู้เสียหาย หรือผู้กล่าวหารับมอบอำนาจจาก กรมพัฒนาธุรกิจการค้า มาร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับผู้จัดทำบัญชีเท็จ

๑.๑.๑ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแล และเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตาม พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓

ในการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการกระทำผิดของผู้กระทำความผิดนั้น ควรรวบรวมให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของการกระทำความผิด โดยสอบสวนให้ครอบคลุมถึงพฤติการณ์ในการกระทำผิด ว่ามีพฤติการณ์ข้อเท็จจริง เป็นอย่างไร โดยมีรายละเอียดของเวลา สิ่งของ บุคคล และสถานที่ที่ยืนยันการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย ดังนี้

คำถาม : สอบประวัติผู้กล่าวหารับมอบอำนาจ มีภูมิลำเนา พักอาศัยอยู่ที่ใด ปัจจุบันตำแหน่งใด มีอำนาจหน้าที่อย่างไร สามารถติดต่อได้อย่างไร

คำตอบ : ตามรายละเอียดผู้กล่าวหา

คำถาม : ท่านมาพบพนักงานสอบสวนด้วยเรื่องอะไร

คำตอบ : มาร้องทุกข์มอบคดีต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้ใด เป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ มาตราใด และเป็นความผิดฐานใด เช่น ลงเท็จมาดำเนินคดีตามกฎหมายจนถึงที่สุด

คำถาม : รายละเอียดข้อเท็จจริงแห่งคดี ให้ได้ข้อเท็จจริงว่านิติบุคคลมีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ รายละเอียดเป็นอย่างไร มีเงื่อนไขของนิติบุคคล ทุนจดทะเบียน กิจการอะไร ปัจจุบันยังมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายหรือไม่อย่างไร ผู้ทำบัญชีหรือผู้จัดทำบัญชีลงเท็จอย่างไร ในรายการงบการเงิน แก้ไขเอกสารที่จะต้องใช้ประกอบการลงบัญชี พฤติการณ์การกระทำความผิดเป็นอย่างไร ตามพยานหลักฐานที่ได้มา

คำตอบ : ผู้จัดทำบัญชีหรือผู้ทำบัญชีทำเท็จ อย่างไร ผู้จัดทำบัญชี คือ กรรมการหรือผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ส่วนผู้ทำบัญชีคือ ผู้รับจ้างทำบัญชี ดูข้อเท็จจริงการกล่าวหาใครมีพยานหลักฐานอะไร

คำถาม : รายละเอียดคดีเกี่ยวกับ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน เป็นผู้จัดทำบัญชี กระทำการลงเท็จในเอกสารอย่างไร ลงรายการเป็นเท็จ แก้ไข ละเว้นการลงรายการในบัญชีหรืองบการเงิน แก้ไขเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้ผิดต่อความเป็นจริง

คำตอบ : มีการลงบัญชีเท็จอย่างไร

คำถาม : ปีที่ผ่านมาผลการประกอบกิจการของนิติบุคคล ขาดทุนกำไร หรือไม่อย่างไร

คำตอบ : ปรากฏตามรายงานงบการเงิน

คำถาม : ผู้กล่าวหาได้ทำการตรวจสอบการลงรายการงบการเงินเท็จเป็นการลงเท็จรายการใด เมื่อใด

คำตอบ : เช่นได้ เอกสารการส่งงบการเงินแต่ละปี ที่สงสัยลงเท็จอะไรบ้าง แก้ไขรายการอะไรให้ผิดไปจากความเป็นจริง อย่างไร

คำถาม : ผู้กล่าวหาได้สั่งการไปยังผู้ทำบัญชีหรือผู้จัดทำบัญชีเกี่ยวกับการลงเท็จในงบการเงินอย่างไร

คำตอบ : สั่งการให้แก้ไขให้ถูกต้อง แต่ยังฝ่าฝืน

คำถาม : ความเสียหายที่ได้รับเป็นอย่างไร

คำตอบ : การลงรายการเท็จ แก้ไข ละเว้นการลงรายการในบัญชีหรืองบการเงิน แก้ไขเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้ผิดต่อความเป็นจริง ทำให้รัฐเสียหาย

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : เหตุเกิดที่ บริษัท ..... แขวง .... เขต กรุงเทพมหานคร หรือต่างจังหวัด เมื่อ วันเดือนปี

คำถาม : รู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำผิดเมื่อใด

คำตอบ : เมื่อตรวจสอบพบหรือพยานแจ้งให้ทราบ

คำถาม : ผู้เสียหายจะยื่นพยานหลักฐานใดประกอบการสอบสวน

คำตอบ : เอกสารที่ลงเท็จหรือเอกสารที่เกี่ยวกับการแก้ไขให้ผิดไปจากความเป็นจริง

คำถาม : เคยรู้จักหรือมีเรื่องโกรธเคืองกับผู้ต้องหาหรือบุคคลใดในคดีนี้มาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๒. ประเด็นการสอบสวนผู้ต้องหา

เริ่มต้นด้วยการแจ้งสิทธิ และแจ้งข้อเท็จจริง ข้อกล่าวหา ให้ทราบ

คำถาม : ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ

คำตอบ : จะให้รายละเอียดหรือไม่ให้การ

คำถาม : ประวัติส่วนตัวพอสังเขป

คำตอบ : สอบถามให้ละเอียด

คำถาม : รายละเอียดการจดทะเบียนนิติบุคคล สมาคม หรือมูลนิธิ

คำตอบ : ผลการตรวจสอบ

คำถาม : รายละเอียดการดำเนินการในกิจการ หรือประกอบกิจการของนิติบุคคล

คำตอบ : บริหารจัดการอย่างไร มีการลงบัญชีไว้ถูกต้องหรือไม่

คำถาม : รายละเอียดในเรื่องที่ถูกกล่าวหาจะให้การอย่างไร กรณีลงเท็จในเอกสารแก้ไข ละเว้นการลงรายการในบัญชีหรืองบการเงิน แก้ไขเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้ผิดต่อความเป็นจริงหรือไม่อย่างไร

คำตอบ : ปฏิเสธหรือรับสารภาพ ให้ข้อเท็จจริงอย่างไรหรือไม่

คำถาม : ถูกจับกุมเมื่อใด ที่ใด หรือมอบตัวต่อพนักงานสอบสวนด้วยเหตุใด

คำตอบ : มาตามหมายเรียก หรือถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมที่ใด ตามหมายจับศาลใด เมื่อใด

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหามาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนวทาง

๓. พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

- เอกสารหนังสือรับรองนิติบุคคล
- เอกสารการลงเท็จในเอกสารหรือบัญชี ที่ผู้กล่าวหาส่งมอบ
- กรณีตรวจค้น พบโทรศัพท์ หรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ฮาร์ดดิสก์ เอกสารบัญชีรายจ่าย รายได้ ของนิติบุคคล

๔. ประเด็นการสอบสวนพยาน

๔.๑ พยานเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมสืบสวนจับกุม/ตรวจค้น

คำถาม : รับราชการอยู่ที่ใด มีตำแหน่ง หน้าที่ใด อย่างไร

คำตอบ : ตามความเป็นจริงในปัจจุบัน

คำถาม : เกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร (เชื่อมโยงมาถึงการเข้ามาเป็นพยานในคดี)

คำตอบ : ในฐานะสารวัตรบัญชี ได้ตรวจสอบพบเอกสารเท็จอย่างไร

คำถาม : เกี่ยวกับคดีนี้ได้รับแจ้งเหตุ/ตรวจสอบพบ เมื่อใด จากใคร หรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเมื่อใดอย่างไร ในการตรวจสอบเป้าหมาย ที่เก็บเอกสารหรือเข้าตรวจค้นเอกสารอย่างไร

คำตอบ : ทำการตรวจสอบรายการส่งงบการเงิน บริษัทของผู้ต้องหาพบการลงบัญชีเท็จ

คำถาม : เริ่มทำการสืบสวนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับผู้กล่าวหาเมื่อใดและผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

คำตอบ : จะทำการตรวจสอบรายการเอกสารบัญชีของบริษัทต่างๆ พบว่ามีการลงรายการเท็จในงบการเงิน

คำถาม : ขอทราบอายุ ตำหนิรูปพรรณ ที่อยู่ของผู้ต้องหา (กรณีผู้ต้องหาหลบหนี)

คำตอบ : ตามข้อมูล

คำถาม : ผลการตรวจค้นสำนักงานหรือบ้านของผู้ต้องหา เป็นอย่างไร

คำตอบ : ตรวจยึดเอกสาร และวัตถุพยานอื่น มาจำนวนกี่รายการ

คำถาม : เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

คำตอบ : เหตุเกิดที่บริษัท แขวง เขต กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันเดือนปีใด

คำถาม : เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ใดมาก่อนหรือไม่

คำตอบ : ตามแนว

——★★★——

บทที่ ๔
ของกลางคดีอาญา

การยึดหรือการอายัดสิ่งของ เพื่อเป็นของกลางในคดีอาญา ตลอดจนการเก็บรักษา การจำหน่ายของกลาง ให้เป็นไปตาม ป.วิอาญา มาตรา ๘๕, ๘๕/๑ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๑๕ ว่าด้วยของกลางในคดีอาญาและของส่วนตัวผู้ต้องหา รวมถึงระเบียบ ข้อบังคับหรือข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจะหยิบยกเกี่ยวกับการจัดการของกลาง ที่พนักงานสอบสวนสามารถส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการได้ ดังต่อไปนี้

๔.๑ คดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ของกลางในคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยทั่วไปจะเป็นประเภทสินค้าที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาด อาทิ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย กระเป๋าถือ เครื่องหนัง รองเท้า งานวรรณกรรมหนังสือหรือนวนิยาย, แผ่น CD หรือ แผ่น DVD ภาพยนตร์และเพลง รวมทั้ง แผ่น CD หรือ แผ่น DVD คาราโอเกะ, Software โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ และงานแพร่เสียงแพร่ภาพรายการโทรทัศน์ ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินตามที่ ป.อาญา ม.๓๒, ๓๓, ๓๔ ได้บัญญัติไว้ ซึ่งพนักงานสอบสวนมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด ตาม ป.วิอาญา ม.๘๕

การดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในระหว่างการสอบสวน

การดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา แบ่งออกตามลักษณะของความผิดโดยมีขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

๑. ของกลางในคดีความผิดตาม พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ.๒๕๓๔

๑.๑ นำของกลางที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม และ/หรือเลียนเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วในราชอาณาจักร ไปสอบปากคำนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้ตรวจสอบว่าของกลางดังกล่าว มีเครื่องหมายการค้าที่ปรากฏอยู่ที่ตัวสินค้าของกลางมีรูป ลักษณะ เหมือนและ/หรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ อย่างไร และเป็นสินค้าจำพวกเดียวกันกับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ อย่างไร

๑.๒ นำของกลางเก็บรักษาไว้ จนกว่าคดีจะถึงที่สุด และเมื่อพนักงานอัยการหรือศาลได้มีคำพิพากษาเกี่ยวกับของกลางว่าอย่างไร ก็ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการไปตามคำสั่งของพนักงานอัยการหรือคำพิพากษาคดีถึงที่สุด แล้วแต่กรณี

๒. ของกลางในคดีความผิดตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗

๒.๑ ของกลางในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ ให้พนักงานสอบสวนจัดให้ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ตรวจสอบและยืนยันให้ชัดเจนว่า ของกลางละเมิดลิขสิทธิ์อย่างไร มีลักษณะแตกต่าง หรือเหมือนกันกับสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ของเจ้าของหรือผู้เสียหายอย่างไร

หมายเหตุ : เนื่องจากงานอันมีลิขสิทธิ์ ไม่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องจดทะเบียนกับสำนักลิขสิทธิ์คงมีเพียงหนังสือรับรองการจดแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ที่ออกให้โดย สำนักลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญาเท่านั้น และหนังสือดังกล่าวก็เป็นเพียงหลักฐานเพื่อแสดงว่าผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้จดแจ้งข้อมูลเท่านั้น ฉะนั้น พนักงานสอบสวนจึงต้องสอบปากคำผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อให้ยืนยันว่าของกลางดังกล่าว เป็นของกลางที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของตน

๒.๒ นำของกลางเก็บรักษาไว้ จนกว่าคดีจะถึงที่สุด และเมื่อพนักงานอัยการหรือศาลได้มีคำพิพากษาเกี่ยวกับของกลางว่าอย่างไร ก็ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการไปตามคำสั่งของพนักงานอัยการหรือคำพิพากษาคดีถึงที่สุด แล้วแต่กรณี

๓. ของกลางในคดีความผิดตาม พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ศ.๒๕๒๒

๓.๑ นำของกลางที่ละเมิดสิทธิบัตร ไปสอบปากคำนายทะเบียนสิทธิบัตรที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้ตรวจสอบว่าของกลางดังกล่าว มีลักษณะ รูปร่าง รูปทรง หรือมีแบบเหมือนและ/หรือคล้ายกับแบบสิทธิบัตรที่ได้จดทะเบียนสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรไว้แล้วหรือไม่ อย่างไร และมีลักษณะตรงตามข้อถือสิทธิ์ที่ได้รับการจดทะเบียนสิทธิบัตรไว้หรือไม่ อย่างไร

๓.๒ นำของกลางเก็บรักษาไว้ จนกว่าคดีจะถึงที่สุดและเมื่อพนักงานอัยการหรือศาลได้มีคำพิพากษาเกี่ยวกับของกลางว่าอย่างไร ก็ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการไปตามคำสั่งของพนักงานอัยการหรือคำพิพากษาคดีถึงที่สุด แล้วแต่กรณี

การดำเนินการเกี่ยวกับของกลางเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว

การดำเนินการเกี่ยวกับของกลาง ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องปฏิบัติตามที่ ป.วิอาญา ม.๘๕ วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ โดยพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๗๕ “บรรดาสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงและสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น หรือในกรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ทำให้สิ่งนั้นใช้ไม่ได้หรือจะสั่งทำลายสิ่งนั้นก็ได้ โดยให้ผู้กระทำละเมิดเสียค่าใช้จ่ายในการนั้น

พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๑๑๕ “บรรดาสินค้าที่ได้นำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายอันเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่”

พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ศ.๒๕๒๒ ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับของกลางไว้แต่อย่างใด การดำเนินการเกี่ยวกับของกลางจึงต้องยึดถือตามบททั่วไป ดังที่บัญญัติไว้ ตาม ป.วิอาญา ม.๘๕ และ ป.อาญา ม.๓๒ - ๓๗

หมายเหตุ :

เนื่องจากการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นนโยบายของรัฐบาลทุกสมัยซึ่งในรัฐบาลปัจจุบันก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายทรัพย์สินทางปัญญาแห่งชาติ เพื่อกำกับดูแลการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๙ มี.ค. ๕๙ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยมี พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานฯ ซึ่งต่อมาคณะอนุกรรมการฯ ได้มีคำสั่งที่ ๓/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๑ เม.ย. ๖๑ แต่งตั้งคณะทำงานทำลายของกลางคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่คดีถึงที่สุดแล้ว ซึ่งคณะทำงานได้กำหนดให้จัดพิธีทำลายของกลางคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นประจำทุกปี โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยส่งมอบของกลางเพื่อจัดพิธีทำลายร่วมกัน ตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด

ฉะนั้น ของกลางในคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะต้องเก็บรักษาไว้จนกว่าจะได้รับการแจ้งให้จัดส่งของกลางให้กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เพื่อดำเนินการจัดพิธีทำลายของกลางต่อไป

๔.๒ คดีความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน

ของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน เป็นไปตาม ป.อาญา มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ คือ ของกลางของที่บุคคลใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด หรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด ซึ่งเป็นของกลางที่ใช้พิสูจน์ความผิด

นอกจากนี้แล้ว ตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกหนังสือเรียกสั่งให้บุคคลใดที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่การตรวจสอบถึงการกู้ยืมเงิน นำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินมาตรวจสอบได้ หากบุคคลนั้นไม่ยอมปฏิบัติการ จะเป็นความผิดตามมาตรา ๕(๑) (๒) (ข) ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา ๔ สำหรับพนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกบุคคล ซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้จัดส่งสิ่งของนั้นมาให้พนักงานสอบสวน แต่หากว่าบุคคลที่ถูกหมายเรียกได้จัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมาด้วยตนเอง ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามหมาย (ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๓๒(๓) แต่หากไม่ปฏิบัติตามหมายแล้วก็อาจมีความผิดฐานขัดคำบังคับของพนักงานสอบสวน ตาม ป.อาญา มาตรา ๑๖๙

กรณีพบบัญชีต้องสงสัยว่าเป็นบัญชีที่ผู้ต้องหาใช้ในการกระทำความผิด เช่น บัญชีที่รับโอนเงินจากผู้เสียหาย เป็นต้น ให้ทำหนังสือพร้อมหมายเรียกขออายัดบัญชีดังกล่าวไว้เพื่อทำการตรวจสอบ และห้ามมิให้บุคคลใดกระทำธุรกรรมใดๆ จนกว่าจะมีหนังสือเพิกถอน หรือศาลสั่งให้ยึดเงินในบัญชี (ป.วิอาญา ม.๑๓๒ (๔)) พนักงานสอบสวนมีอำนาจยึดของกลางไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ในชั้นสอบสวน ถ้ามีของกลางอย่างใดๆ จะต้องจัดทำบัญชีของกลางประกอบสำนวนการสอบสวนไว้ (ป.วิอาญา ม.๑๓๙ วรรคสอง)

รับมอบของกลางจากพนักงานเจ้าหน้าที่ กรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ต้องหากระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สิน และเห็นสมควรให้มีการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อนเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขออนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อนได้ แต่ไม่ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เกินกว่า ๙๐ วัน เว้นแต่ได้มีการฟ้องคดีต่อศาลล้มละลายแล้ว คำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวยังคงมีผลต่อไปจนกว่าศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น (พ.ร.ก.กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๘) เช่นนี้แล้วหากพนักงานเจ้าหน้าที่มีการส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าวก็ให้จัดทำบัญชีของกลางประกอบสำนวนการสอบสวน

ของกลางบางอย่างเป็นทรัพย์สินที่บุคคลอื่นถือกรรมสิทธิ์อยู่ เช่น บ้านและที่ดิน รถยนต์ บัญชีเงินฝากร่วม เป็นต้น หากมีการยึดเอาทรัพย์สินนั้นย่อมเป็นการแย่งการครอบครองทรัพย์สิน พึงระมัดระวังว่าต้องมีเหตุผลสมควรตามกฎหมายที่จะทำการยึดของกลางไว้ได้ หากมีการยึดไปโดยมิชอบแล้ว อาจจะถูกฟ้องทั้งในทางแพ่งและในทางอาญา

หากมีการตรวจค้นสถานที่แล้วมีการนำของกลางมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน ให้จดรูปพรรณสิ่งของกลางลงในรายงานประจำวัน และสมุดยึดทรัพย์และของกลาง แล้วเขียนเลขกำกับที่ยึดทรัพย์ติดไว้กับสิ่งของอย่างมั่นคง ระวังไม่ให้หลุดหรือสูญหายได้ แล้วเก็บรักษาไว้ตามระเบียบ

กรณีของกลางเป็นพวกโทรศัพท์มือถือ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ หากสงสัยว่าจะมีข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ให้ส่งตรวจพิสูจน์ไปที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือ บก.ปอท. ให้คำนึงถึงความถูกต้องหรือระเบียบในส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ถ้าจะส่งไปตรวจพิสูจน์ที่ กองพิสูจน์หลักฐานฯ ก็ควรปฏิบัติ

ตามเอกสารคู่มือของกองพิสูจน์หลักฐานฯ เรื่องคำแนะนำในการเก็บรักษาและจัดส่งเอกสารหรือวัตถุของกลางไปตรวจพิสูจน์ เป็นต้น

ตัวอย่างประเด็นสอบถามส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์

สถานที่พบของกลางและรายการที่ให้ตรวจพิสูจน์

รายการที่ ๑ อยู่ในห้องที่ เอ๑ ของสำนักงานไม่มีชื่อ ชั้น ๑๘ โรงแรม.....ขณะเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจค้น

๑. Note book ยี่ห้อ Asus จำนวน ๑ เครื่อง

๒. คอมพิวเตอร์ Dell ALL IN ONE จำนวน ๑ เครื่อง

๓. โทรศัพท์มือถือยี่ห้อซัมซุง หมายเลข ๐๖-๓๔๖๙-๘๔๐๕ จำนวน ๑ เครื่อง

๔. คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ALL IN ONE ยี่ห้อ HP พร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑ เครื่อง

๕. โทรศัพท์มือถือยี่ห้อ Redmi หมายเลข ๐๙-๔๔๘๗-๓๔๐๐ จำนวน ๑ เครื่อง

จุดประสงค์ในการตรวจพิสูจน์

๑. ขอทราบว่ามีการใช้งานสิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ (คอมพิวเตอร์) รายการที่ ๑, ๒, ๔ ในการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตไปยังแอปพลิเคชัน ๑.investment ๒.sure ๓.Loan หรือไม่ อย่างไร หากพบ ขอทราบรายละเอียดทั้งหมดดังต่อไปนี้

๒. ขอทราบข้อมูลการเข้าถึง หรือประวัติการเข้าถึงแอปพลิเคชัน ๑.investment ๒.sure ๓.Loan ตามรายการสิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ ในข้อ ๑. โดยละเอียด

๓. ขอทราบว่าแอปพลิเคชัน ๑.investment ๒.sure ๓.Loan มีระบบส่งข้อความอัตโนมัติทางโทรศัพท์ (SMS) หรือข้อความแอปพลิเคชันไลน์ (LINE) ไปยังผู้อื่นหรือไม่ อย่างไร และผู้ใดหรืออุปกรณ์ใดหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ใดเป็นผู้ควบคุมระบบดังกล่าว ขอทราบโดยละเอียด

๔. สิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ใน (โทรศัพท์มือถือ) รายการที่ ๓, ๕ มีข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีธนาคารหรือหลักฐานการโอนเงินหรือไม่ อย่างไร และเป็นการโอนเงินจากผู้ใด หมายเลขบัญชีใด ไปยังผู้ใด และหมายเลขบัญชีใด ขอทราบโดยละเอียด

๕. สิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ใน (คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์มือถือ, ซิมโทรศัพท์ รายการที่ ๔ และแฟลชไดร์ฟ รายการที่ ๖ รายการที่ให้ตรวจพิสูจน์ทั้งหมด มีข้อมูลการสนทนาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (line) และโปรแกรมสนทนาอื่นๆ เช่น WECHAT, GMAIL กับบุคคลอื่นซึ่งเกี่ยวกับแอปพลิเคชัน investment ๒.sure ๓.Loan หรือไม่ อย่างไร ขอทราบโดยละเอียด

๖. มีกลุ่มแอปพลิเคชันไลน์ ที่ชื่อว่า แอปพลิเคชัน ๑.investment ๒.sure ๓.Loan หรือไม่ ขอทราบการสนทนาทั้งหมดโดยละเอียด

๗. มีลิงก์เว็บไซต์ใดจากแอปพลิเคชัน investment ๒.sure ๓.Loan หรือไม่ อย่างไร

๘. สิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ใน (คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์มือถือ, ซิมโทรศัพท์ รายการที่ ๔ และแฟลชไดร์ฟ รายการที่ ๖) รายการที่ให้ตรวจพิสูจน์ทั้งหมด มีลายมือชื่อ, หมายเลขโทรศัพท์ของบุคคลใดบ้าง อย่างไร

๙. สิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ (คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์มือถือ, ซิมโทรศัพท์ รายการที่ ๔ และ แฟลชไดร์ฟ รายการที่ ๖) รายการที่ให้ตรวจพิสูจน์ทั้งหมด มีแอปพลิเคชันการลงทุนหรือไม่ อย่างไร

๔.๓ คดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

- เอกสารเชิญชวน โฆษณา ประกาศ ซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล
- เอกสารการสนทนา ระหว่างการซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล (ตัวอย่าง ไลน์, อินสตาแกรม)
- เอกสารใบโอนเงินเข้าบัญชีผู้ต้องหา
- โทรศัพท์หรืออุปกรณ์สื่อสารของผู้ต้องหาที่มีการประกาศโฆษณา และมีการสนทนาซื้อ-ขายสินทรัพย์ดิจิทัล

๔.๔ คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร

ของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร เช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป ไม่มีกฎหมายใดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวบัญญัติเกี่ยวกับของกลางเป็นการเฉพาะ การจัดการของกลางในคดีจึงเป็นไปตาม ป.อาญา มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ คือ ของกลางของที่บุคคลใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด หรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิดซึ่งเป็นของกลางที่ใช้พิสูจน์ความผิด

กรณีพบบัญชีต้องสงสัยว่าเป็นบัญชีที่ผู้ต้องหาใช้ในการกระทำความผิด เช่น บัญชีที่รับโอนเงินจากผู้เสียหาย เป็นต้น ให้ทำหนังสือพร้อมหมายเรียกขออายัดบัญชีดังกล่าวไว้เพื่อทำการตรวจสอบ และห้ามมิให้บุคคลใดกระทำธุรกรรมใดๆ จนกว่าจะมีหนังสือเพิกถอน หรือศาลสั่งให้ยึดเงินในบัญชี (ป.วิอาญา ม.๑๓๒ (๔)) พนักงานสอบสวนมีอำนาจยึดของกลางไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ในชั้นสอบสวน ถ้ามีของกลางอย่างใดๆ แล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องจัดทำบัญชีของกลางประกอบสำนวนการสอบสวนไว้ (ป.วิอาญา ม.๑๓๙ วรรคสอง)

ของกลางบางอย่างเป็นทรัพย์สินที่บุคคลอื่นถือกรรมสิทธิ์อยู่ เช่น บ้านและที่ดิน รถยนต์ บัญชีเงินฝากร่วม เป็นต้น หากมีการยึดเอาทรัพย์สินนั้นย่อมเป็นการแย่งการครอบครองทรัพย์สิน พนักงานสอบสวนพึงระมัดระวังว่าต้องมีเหตุผลอันสมควรตามกฎหมายที่จะทำการยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้เป็นของกลางในคดีได้ หากมีการยึดไปโดยมิชอบแล้ว อาจจะถูกฟ้องทั้งในทางแพ่งและในทางอาญา

กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอื่นได้มีการตรวจค้นสถานที่แล้วมีการนำของกลางมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน ให้ทำการจดรูปพรรณสิ่งของกลางลงในรายงานประจำวันและสมุดยึดทรัพย์และของกลาง แล้วเขียนเลขกำกับที่ยึดทรัพย์ติดไว้กับสิ่งของอย่างมั่นคง ระวังไม่ให้หลุดหรือสูญหายได้ แล้วเก็บรักษาไว้ตามระเบียบ

กรณีของกลางเป็นพวกโทรศัพท์มือถือ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ หากสงสัยว่าจะมีข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ให้ส่งตรวจพิสูจน์ไปที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือ บก.ปอท. โดยให้คำนึงถึงความถูกต้องหรือระเบียบในส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ถ้าจะส่งไปตรวจพิสูจน์ที่ กองพิสูจน์หลักฐาน ก็ควรปฏิบัติตามเอกสารคู่มือของกองพิสูจน์หลักฐาน เรื่องคำแนะนำในการเก็บรักษาและจัดส่งเอกสารหรือวัตถุของกลางไปตรวจพิสูจน์ เป็นต้น

ตัวอย่างประเด็นสอบถามส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ในคดีเกี่ยวกับปล่อยเงินกู้โดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดผ่านแอปพลิเคชัน

(๑) คดีที่ ๑/๒๕๖๔ ชื่อผู้ต้องหา [redacted] กับพวก

(๒) วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ ระหว่างวันที่ ๑๙ ม.ค. ๖๔ ถึงวันที่ ๑๐ มี.ค. ๖๔ ต่อเนื่องกัน

(๓) สถานที่เกิดเหตุ บริษัท [redacted] จำกัด ชั้น ๒๐ อาคารเอบี เลขที่ ๑ ถนนประชาราษฎร์ บำเพ็ญ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

(๔) ชื่อผู้กล่าวหา พ.ต.ต.สมชายฯ

(๕) ข้อกล่าวหา “ร่วมกันประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต, เรียกอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด”

(๖) พฤติการณ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เมื่อวันที่ ๑ มี.ค. ๖๔ นางสาว สวย ได้มาร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ว่าได้ไปติดต่อกู้ยืมเงินผ่านแอปพลิเคชันที่ชื่อ “Win Loan” ผู้แจ้งได้ยื่นกู้เงิน จำนวน ๔,๐๐๐ บาท เมื่อตกลงกันแล้ว ผู้ให้กู้ได้โอนเข้ามาที่บัญชีธนาคารของผู้แจ้ง จำนวน ๔,๖๐๐ บาท กำหนดชำระคืนภายใน ๗ วัน โดยผู้แจ้งได้ชำระเงินคืนทั้งหมด จำนวน ๔,๐๑๖ บาท เมื่อคำนวณอัตราดอกเบี้ยแล้วมีการหักเงินต้น จำนวน ๑,๔๐๐ บาท และมีการคิดดอกเบี้ย ร้อยละ ๕ บาทต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑,๘๒๕ ต่อปี ผู้แจ้งเห็นว่าเป็นการเรียกดอกเบี้ยที่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด จึงมาแจ้งข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้ดำเนินคดีกับทางแอปพลิเคชัน “Win Loan” ต่อมาวันที่ ๓ มี.ค. ๖๔ เวลา ๑๒.๐๐ น. เจ้าหน้าที่ กก.๕ บก.ปอศ. ได้นำหมายค้นศาลอาญา เข้าตรวจค้น บริษัท [redacted] จำกัด ชั้น ๒๐ อาคารเอบี [redacted] ถนนประชาราษฎร์บำเพ็ญ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ผลการตรวจค้น พบของกลางหลายรายการ และพนักงานของบริษัท เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดตรวจค้นจึงได้นำของกลางส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดี

(๗) สถานที่พบของกลางและรายการที่ให้ตรวจพิสูจน์

รายการที่ ๑ อยู่ที่ชั้นล่างของบริษัท [redacted] จำกัด [redacted] ถนนประชาราษฎร์บำเพ็ญ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ขณะเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจค้น

๑.๑ Note book ยี่ห้อ Surface จำนวน ๔ เครื่อง

๑.๒ คอมพิวเตอร์ Acer จำนวน ๑๐ เครื่อง

๑.๓ โทรศัพท์มือถือยี่ห้อซัมซุง หมายเลข ๐๑-๑๑๑๑-๑๑๑๑ จำนวน ๑ เครื่อง

๑.๔ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ALL IN ONE ยี่ห้อ Dell พร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑๐ เครื่อง

รายการที่ ๒ อยู่ในห้องชั้น ๒ ของบริษัท [redacted] จำกัด [redacted] ถนนประชาราษฎร์บำเพ็ญ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ขณะเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจค้น

๒.๑ คอมพิวเตอร์ ยี่ห้อ HP จำนวน ๕ เครื่อง

๒.๒ โทรศัพท์มือถือยี่ห้อ Apple สีทอง หมายเลข ๐๙-๐๐๐๐-๐๐๐๐ จำนวน ๑ เครื่อง

(๘) จุดประสงค์ในการตรวจพิสูจน์

๘.๑ ขอทราบว่ามีการใช้งานสิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ **(คอมพิวเตอร์) รายการที่ ๑.๑, ๑.๒, ๑.๔ และ ๒.๑** ในการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตไปยังแอปพลิเคชัน “Win Loan” หรือไม่ อย่างไร หากพบ ขอทราบรายละเอียดทั้งหมดดังต่อไปนี้

๘.๑.๑ ขอทราบข้อมูลการเข้าถึง หรือประวัติการเข้าถึงแอปพลิเคชัน “Win Loan” ตามรายการสิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ ในข้อ ๘.๑ โดยละเอียด

๘.๑.๒ ขอทราบว่าแอปพลิเคชัน “Win Loan” มีระบบส่งข้อความอัตโนมัติทางโทรศัพท์ (SMS) หรือข้อความแอปพลิเคชันไลน์ (LINE) ไปยังผู้อื่นหรือไม่ อย่างไร และผู้ใดหรืออุปกรณ์ใดหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ใดเป็นผู้ควบคุมระบบดังกล่าว ขอทราบโดยละเอียด

๘.๒ สิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ใน **(โทรศัพท์มือถือ) รายการที่ ๑.๓ และ ๒.๒** มีข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีธนาคารหรือหลักฐานการโอนเงินหรือไม่ อย่างไร และเป็นการโอนเงินจากผู้ใด หมายเลขบัญชีใดไปยังผู้ใด และหมายเลขบัญชีใด ขอทราบโดยละเอียด

๘.๓ สิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ใน **(คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์มือถือ) รายการที่ให้ตรวจพิสูจน์ทั้งหมด** มีข้อมูลการสนทนาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (line) และโปรแกรมสนทนาอื่นๆ เช่น WECHAT, GMAIL กับบุคคลอื่นซึ่งเกี่ยวกับแอปพลิเคชัน “Win Loan”หรือไม่ อย่างไร ขอทราบโดยละเอียด

๘.๔ มีกลุ่มแอปพลิเคชั่นไลน์ ที่ชื่อว่า แอปพลิเคชัน“Win Loan” หรือไม่ ขอทราบการสนทนาทั้งหมดโดยละเอียด

๘.๕ มีลิงก์เว็บไซต์ใดจากแอปพลิเคชัน “Win Loan” หรือไม่ อย่างไร

๘.๖ สิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ใน **(คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์มือถือ) รายการที่ให้ตรวจพิสูจน์ทั้งหมด** มีลายมือชื่อ, หมายเลขโทรศัพท์ของลูกหนี้ หรือไม่ อย่างไร

๘.๗ สิ่งที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ใน **(คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์มือถือ) รายการที่ให้ตรวจพิสูจน์ทั้งหมด** มีแอปพลิเคชันการปล่อยสินเชื่อเงินกู้หรือไม่อย่างไร

(๙) ชื่อพนักงานสอบสวน ร.ต.อ.สมพรฯ

บรรณานุกรม

กระทรวงการคลัง. สืบค้นจาก http://www.1359.go.th/document/คู่มือวิทยากร.pdf

คู่มือพนักงานสอบสวน ตำรวจภูธร ภาค ๑. สืบค้นจาก http://www.singburi.police.go.th/law/25.pdf

ศูนย์รับแจ้งการเงินนอกระบบ. (๒๕๕๔). คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๔๗ และพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.๒๕๓๔. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์

วีระพงษ์ บุญโญภาส. (๒๕๕๑). กฎหมายขายตรงกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทแชร์ลูกโซ่. กรุงเทพมหานคร: SAT FOUR

กรมสอบสวนคดีพิเศษ. สืบค้นจาก: https://www.dsi.go.th/th/Detail/Notification-of-the-Board-of-Special-Case-No7-BE2562-2019-On-Determination-of-t-T0003514

กรมสอบสวนคดีพิเศษ. สืบค้นจาก: https://www.dsi.go.th/Files/Images/%E0% B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%97%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A2DSI%20%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%95%E0%B9%95%20%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%A1.pdf

คู่มือพนักงานสอบสวน ตำรวจภูธร ภาค ๑. สืบค้นจาก http://www.singburi.police.go.th/law/25.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก http://www.bot.or.th/THAI/AboutBOT/LawsAnd Regulations/Pages/default.aspx

วีระพงษ์ บุญโญภาส. ๒๕๕๗. *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ.* กรุงเทพฯ: SAT FOUR Printing

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. สืบค้นจาก http://www.fpo.go.th/main/The-law-in-charge-of-FPO/Financial-Institutions-and-Financial-Benefits-Prot.aspx

ภาคผนวก

ผนวก ก.

ตัวอย่างหนังสือสำคัญในคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ตัวอย่างทะเบียนเครื่องหมายการค้า

ทะเบียนเครื่องหมายการค้า ณ วันที่ 19 กันยายน 2549

คำขอจดทะเบียนที่ 432039 **ทะเบียนเลขที่** ค126456

วันที่ยื่นคำขอ 19 กันยายน พ.ศ.2533 **วันที่จดทะเบียน** 19 กันยายน พ.ศ.2533

ประกาศในหนังสือประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (หรือประกาศโฆษณาโดยวิธี)

เล่มที่ 1220 **หน้า** 97 **ลงวันที่** 30 **เดือน** มีนาคม **พ.ศ.** 2534

ชื่อ ที่อยู่ และอาชีวะของเจ้าของ

[redacted] เยอรมัน อาชีวะ ช่างหัตถกรรมและค้าขาย ชาติ-ดัสส์ลอร์สตร้าสเซอ 1-2, 91074 เฮอร์โซเกนอรัค, ประเทศเยอรมันนี

ชื่อ ที่อยู่ และอาชีวะของตัวแทน

[redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และ/หรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และ/หรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และ/หรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และ/หรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ แห่งสำนักงานกฎหมายดำนินิน [redacted] จำกัด เลขที่ [redacted] ถนนสี่พระยา แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10500

สำนักงานหรือสถานที่ติดต่อในประเทศไทย

ส่งที่ตัวแทน

เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

ทะเบียนแบบเล่มที่ 1265 **หน้า** 56

สินค้าจำพวก 25

รายการสินค้า

รองเท้ากีฬา เสื้อ (ที่ไม่ใช่เสื้อชั้นในและเสื้อกีฬา) เสื้อกีฬา กางเกงกีฬา ถุงเท้า เสื้อยืดแขนสั้น ชุดกีฬา ชุดว่ายน้ำ เสื้อสเวิ้ตเตอร์

เงื่อนไข ข้อจำกัดและการแสดงปฏิเสธสิทธิ เครื่องหมายการค้านี้ ผู้ขอยอมจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายชุดกับเครื่องหมายการค้าคำขอเลขที่ 219957 , 229213 , 551002 และรับรองว่าถ้ามีการโอนจะไม่แยกโอน

อายุการจดทะเบียน เครื่องหมายการค้า 10 ปี นับตั้งแต่วันที่จดทะเบียน สิ้นสุดลงเพียงวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2553

ผู้บันทึก...../...../.....**ตรวจ**

หัวหน้างาน.....

ตัวอย่างทะเบียนเครื่องหมายการค้า

ทะเบียนเครื่องหมายการค้า ณ วันที่ 19 กันยายน 2549

คำขอจดทะเบียนที่ 461116 **ทะเบียนเลขที่** ค147435

วันที่ยื่นคำขอ 2 สิงหาคม พ.ศ.2494 **วันที่จดทะเบียน** 2 สิงหาคม พ.ศ.2494

ROLEX

ประกาศในหนังสือประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (หรือประกาศโฆษณาโดยวิธี)

เล่มที่ 374 **หน้า** 6006 **ลงวันที่** 30 **เดือน** เมษายน **พ.ศ.** 2495

ชื่อ ที่อยู่ และอาชีวะของเจ้าของ

[redacted] สัญชาติ สวิตเซอร์แลนด์ อาชีวะ อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม 3-5-7 ฟรังชัว-คุสโซ เจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ชื่อ ที่อยู่ และอาชีวะของตัวแทน

บริษัท [redacted] จำกัด สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และหรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และหรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และหรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ [redacted] ซอยต้นสน ถนนเพลินจิต กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10330 [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ [redacted] ซอยต้นสน ถนนเพลินจิต กรุงเทพมหานคร

สำนักงานหรือสถานที่ติดต่อในประเทศไทย

ส่งที่ตัวแทน

เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

ทะเบียนแบบเล่มที่ 1475 **หน้า** 35

สินค้าจำพวก 14

รายการการค้า

แกนเฟืองนาฬิกา นาฬิกาอะตอมิค บาร์เรลของนาฬิกา นาฬิกาใช้กับเครื่องบันทึกเวลา เวิน เดือน ปี ได้อย่างละเอียด นาฬิกาที่ที่ยังตรงมาก เครื่องกลไกลของนาฬิกา เครื่องจักรแวลา นาฬิกาปลุก เข็มของนาฬิกา นาฬิกาแขวนหรือตั้งโต๊ะ นาฬิกาไฟฟ้า นาฬิกาควบคุมเวลา หน้าปัทม์ของนาฬิกา เครื่องของนาฬิกา สูทคุ้มของนาฬิกา นาฬิกาแดด นาฬิกาบันทึกการเข้า-ออก ของคนทำงาน สายนาฬิกา กระจกหน้าปัทม์นาฬิกา สปริงนาฬิกา นาฬิกา นาฬิกาข้อมือ

เงื่อนไข ข้อจำกัดและการแสดงปฏิเสธสิทธิ เครื่องหมายการค้านี้ ผู้ขอยอมจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายชุดกับเครื่องหมายการค้า คำขอเลขที่ 594936 , 347634 , 425044 , 461117 , 424908 , 383463 , 518875 , 528131 , 600231 , 600232 , 625845 และรับรองว่าถ้ามีการโอนจะไม่แยกโอน

อายุการจดทะเบียน เครื่องหมายการค้า 10 ปี นับตั้งแต่วันที่จดทะเบียน สิ้นสุดลงเพียงวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2554

ตัวอย่างทะเบียนเครื่องหมายการค้า

ทะเบียนเครื่องหมายการค้า ณ วันที่ 3 มีนาคม 2549

คำขอจดทะเบียนที่ 518834 **ทะเบียนเลขที่** ค230052

วันที่ยื่นคำขอ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2546 **วันที่จดทะเบียน** 22 พฤษภาคม พ.ศ.2546

DIESEL

รับรองข้อมูลที่พิมพ์จากคอมพิวเตอร์
ณ วันที่ 3 มี.ค. 2549
(นางพรทิพพา เปรมแสง)
พนักงานทะเบียนการค้า 6

ประกาศในหนังสือประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (หรือประกาศโฆษณาโดยวิธี)

เล่มที่ 2294 **หน้า** 76 **ลงวันที่** 18 **เดือน** กรกฎาคม **พ.ศ.** 2548

ชื่อ ที่อยู่ และอาชีวะของเจ้าของ

[redacted] สัญชาติ อิตาลี อาชีวะ ช่างหัตถกรรมและค้าขาย เวีย เดลล์อินดัสเตรีย 7 มอลวีนา (วีเซนซา), ประเทศอิตาลี

ชื่อ ที่อยู่ และอาชีวะของตัวแทน

[redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และ/หรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และ/หรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และ/หรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ และ/หรือ [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ แห่งสำนักงานกฎหมายคันนิน [redacted] จำกัด เลขที่ [redacted] ถนนสี่พระยา แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10500 [redacted] สัญชาติ ไทย อาชีวะ ทนายความ แห่งสำนักงานกฎหมายคันนิน [redacted] จำกัด เลขที่ [redacted] ถนนสี่พระยา แขวงสี่พระยา เขตบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10500

สำนักงานหรือสถานที่ติดต่อในประเทศไทย

ส่งที่ตัวแทน

เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

ทะเบียนแบบเล่มที่ 2301 **หน้า** 52

สินค้าจำพวก 18

รายการการค้า

กระเป๋าถือ กระเป๋าใส่เสื้อผ้า หีบเดินทาง
เครื่องสะพายหลัง กระเป๋าเดินทาง กระเป๋าเป้สำหรับใส่เครื่องสำอาง กระเป๋าใส่สตางค์ กระเป๋าใส่เงินแบบพับ
กระเป๋านักธุรกิจ กระเป๋าใส่เงิน กระเป๋าใส่เอกสาร กระเป๋าใส่กุญแจ กระเป๋าใส่หนังสือเดินทาง ซองใส่บัตรธุรกิจ
และใส่บัตรเครดิต ร่ม

เงื่อนไข ข้อจำกัดและการแสดงปฏิเสธสิทธิ เครื่องหมายการค้านี้ ผู้ขอยอมจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายชุดกับเครื่องหมายการค้าคำขอเลขที่ 518834 , 518836 และรับรองว่าถ้ามีการโอนจะไม่แยกโอน

อายุการจดทะเบียน เครื่องหมายการค้า 10 ปี นับตั้งแต่วันที่จดทะเบียน สิ้นสุดลงเพียงวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ตัวอย่างทะเบียนสิทธิบัตร

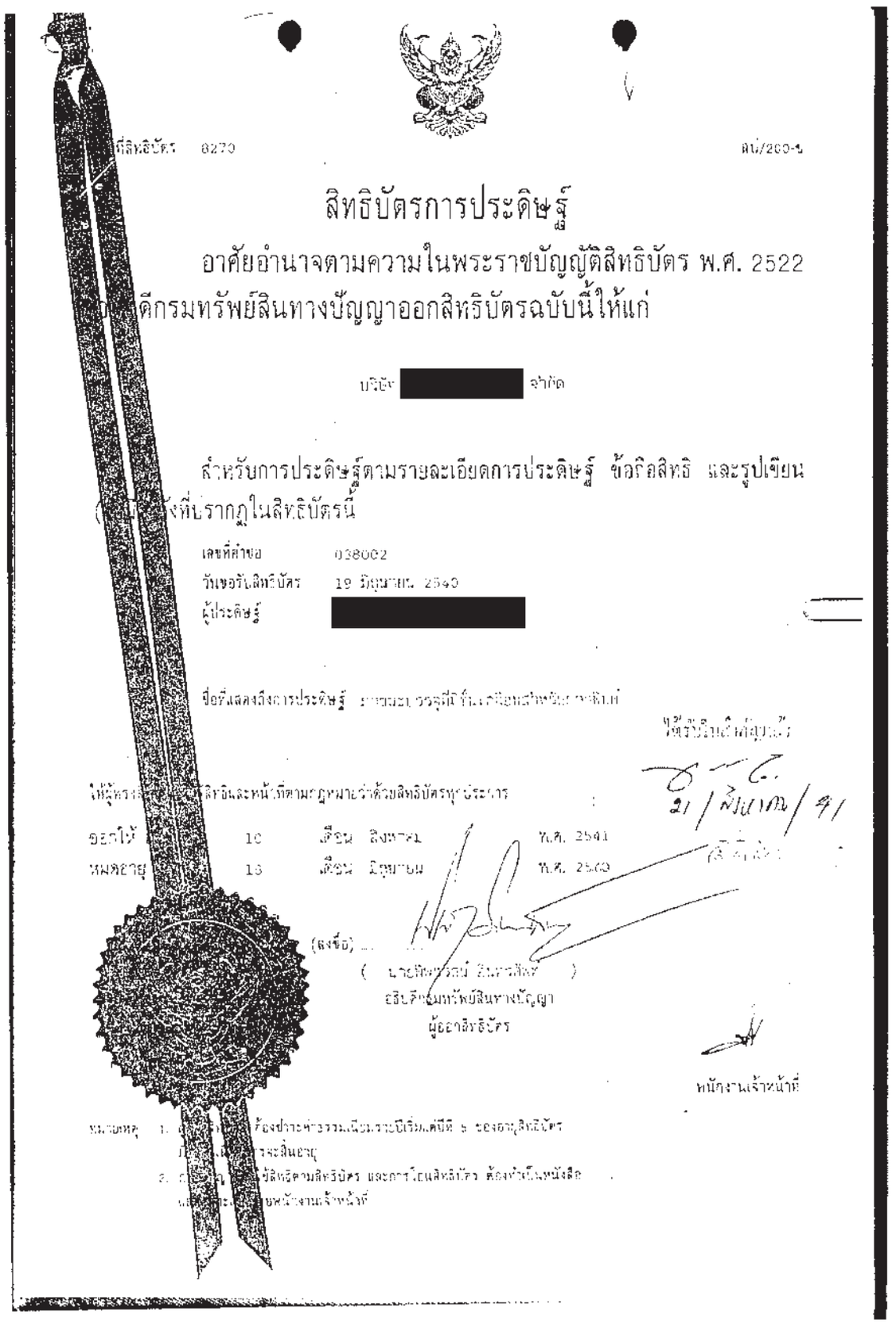

ที่สิทธิบัตร 8270 สน./260-1

สิทธิบัตรการประดิษฐ์

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาออกสิทธิบัตรฉบับนี้ให้แก่

บริษัท [redacted] จำกัด

สำหรับการประดิษฐ์ตามรายละเอียดการประดิษฐ์ ข้อถือสิทธิ และรูปเขียน ( ) ซึ่งที่บรากฏในสิทธิบัตรนี้

เลขที่คำขอ 038002
วันขอรับสิทธิบัตร 19 มิถุนายน 2540
ผู้ประดิษฐ์ [redacted]

ชื่อที่แสดงถึงการประดิษฐ์ [illegible]

ให้ผู้ทรง[illegible]สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตรทุกประการ

ออกให้ ... 10 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2541
หมดอายุ ... 19 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560

(ลงชื่อ) ...
(นายพิทยารัตน์ [illegible])
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา
ผู้ออกสิทธิบัตร

หน้างานเจ้าหน้าที่

หมายเหตุ 1. [illegible] ต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปีภายในกำหนดตามมาตรา 17 ของพระราชบัญญัติสิทธิบัตร
[illegible] ระยะสิ้นอายุ
2. [illegible] ผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร และการโอนสิทธิบัตร ต้องจดทะเบียนในหนังสือ
[illegible] ของหน้างานเจ้าหน้าที่

ผนวก ข.

คดีเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน

ตัวอย่างหนังสือตรวจสอบอัตราดอกเบี้ยสูงสุด

ที่ ตช ๐๐๒๖.๙๔/ กองกำกับการ ๔ กองบังคับการปราบปราม
การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม
ทางเศรษฐกิจ
ถนนสาทรเหนือ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอตรวจสอบอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายจะพึงจ่ายให้ได้
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ด้วย นาง ก. กับพวก ผู้กล่าวหา ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน กองกำกับการ ๔ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ให้ดำเนินคดีกับนาง พ. กับพวก รวม ๓ ราย ผู้ต้องหา ในความผิดฐาน ร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน และร่วมฉ้อโกงประชาชน ตามคดีอาญาที่ .....

พฤติการณ์โดยย่อ เมื่อประมาณต้นปี พ.ศ.๒๕๖๐ นาง พ. กับพวก ผู้ต้องหาได้จัดตั้งกลุ่มเฟซบุ๊ก “Sayonara” แล้วชักชวนนาง ณ. กับพวก เข้ามาเป็นสมาชิก แล้วประกาศชักชวนสมาชิกนำเงินไปร่วมลงทุนปล่อยกู้ให้กับบุคคลอื่น หากสนใจสามารถนำเงินมาร่วมลงทุนได้โดยล่อใจว่าจะจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูงในลักษณะระดมทุนโดยอำพรางว่าเป็นการเล่นแชร์ กำหนดวงละ ๖ มือๆ ละ ๕๐,๐๐๐ บาท มีเงื่อนไขว่ามือแรกนำเงินไปให้บุคคลอื่นกู้จำนวน ๒๔๐,๐๐๐บาท ผู้ต้องหาหัก ๑๐,๐๐๐ บาท จากนั้นอีก ๕ มือ ผู้ต้องหาจะจ่ายดอกเบี้ยมือแรก ๑,๕๐๐ บาท, มือที่ ๒ ได้รับดอกเบี้ย ๓,๐๐๐ บาท, มือที่ ๓ ได้รับดอกเบี้ย ๔,๕๐๐ บาท, มือที่ ๔ ได้รับดอกเบี้ย ๖,๐๐๐ บาท และมือที่ ๕ ได้รับดอกเบี้ย ๗,๕๐๐ บาท จ่ายทุก ๗ วัน พร้อมเงินต้น และผู้ต้องหายังได้ชักชวนสมาชิกนำเงินไปลงทุนปล่อยกู้ กำหนดลงทุน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ตกลงว่าจะจ่ายผลตอบแทน จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาทต่อ ๑๐ วัน โดยในการเล่นแชร์และลงทุนดังกล่าวผู้ต้องหาให้สมาชิกโอนเงินไปเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน) เลขที่บัญชี ๑๑๑-๑-๑๑๑๑๑-๑ จนเมื่อประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ ผู้ต้องหาเริ่มมีปัญหาจ่ายเงินล่าช้า จนกระทั่งวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ ผู้ต้องหาได้ประกาศปิดห้องเฟซบุ๊กและหยุดการเล่นแชร์ โดยอ้างว่าตนเองถูกผู้อื่นโกงมาอีกที การกระทำดังกล่าวเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับความเสียหายเป็นเงินประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สิบล้านบาทถ้วน)

อาศัยอำนาจตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๒, ๑๓๒(๓) และ ๑๓๓ พนักงานสอบสวนประสงค์ที่จะขอความร่วมมือจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินตามกฎหมายจะพึงจ่ายให้ได้ ตามประเด็นต่อไปนี้

๑. สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดสำหรับผู้ให้กู้ยืมไว้อย่างไร ตามกฎหมายหรือประกาศใดบ้าง

๒. ในช่วงระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๐ มีสถาบันการเงินใดบ้างที่ได้ประกาศอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยที่อาจคิดให้ผู้ให้กู้ยืมได้ และมีการคิดอัตราดอกเบี้ยเท่าไร

๓. ขอทราบแนวทางการคิดคำนวณอัตราดอกเบี้ย

๔. ขอรับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อ ๑ และ ๒ เพื่อใช้ประกอบการสอบสวน

ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนประสงค์ที่จะขอสอบปากคำเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องประกอบเอกสารที่ได้รับโดยขอได้โปรดมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปพบกับ พันตำรวจโท..... รองผู้กำกับการ (สอบสวน) กองกำกับการ ๕ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ในวันที่..... เวลา.....นาฬิกา ณ กองกำกับการ ๕ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ถนนสาทรเหนือ แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ (อาคาร ๒ ชั้น ๗) หรือหากมีข้อขัดข้องประการใดกรุณาแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบโดยตรง เพื่อจะได้นัดหมายกันอีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจเอก

( )

ผู้กำกับการ ๔

กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

โทร.....

โทรสาร.....

พ.ต.ท..... (มือถือ.....)

หมายเรียกพยานเอกสาร

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สถานที่ออกหมาย กองกำกับการ ๔
กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิด
เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
ถนนสาทรเหนือ เขตบางรัก
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

ออกหมาย เดือน พ.ศ.

ความอาญา

นาง ก. กับพวก **ผู้กล่าวหา**

คดีระหว่าง

นาง พ. กับพวก **ผู้ต้องหา**

อาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๕๒, ๑๓๒(๓)

หมายมายัง กรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคาร.....

เลขที่ **ตำบล/แขวง**

อำเภอ/เขต **จังหวัด**

ด้วยเหตุ พนักงานสอบสวนประสงค์ที่จะขอตรวจสอบบัญชีเงินฝากธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน) ของบุคคลผู้มีรายชื่อท้ายหมายเรียกพยานนี้ พร้อมกับขอคัดสำเนาคำขอเปิดบัญชีและเอกสารประกอบคำขอเปิด และรายการทางบัญชีระหว่าง..... (ช่วงเวลาเกิดเหตุ) และขอคัดข้อมูลรายการเดินบัญชีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์เอ็กเซล ผ่านอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง และรายการทำธุรกรรมฝาก-โอนทางเอทีเอ็ม (เอกสารและแผ่นซีดี) ทั้งนี้ขอสอบปากคำเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องประกอบเอกสารที่ได้รับ

ฉะนั้นให้ ธนาคาร.....จัดส่งเอกสารและแผ่นซีดี ตามที่ร้องขอ รวมทั้งขออายัดบัญชีดังกล่าว เพื่อตรวจสอบ จนกว่าพนักงานสอบสวนจะได้มีหนังสือยกเลิก

ไป ณ ที่ กก.๔ บก.ปอศ. ถนนสาทรเหนือ แขวงสีลม เขตบางรัก กทม. ๑๐๕๐๐

ในวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา นาฬิกา

(ลงชื่อ) พันตำรวจโท **ผู้ออกหมาย**
มีเหตุขัดข้องประการใดติดต่อ (.....)
โทร. **(ตำแหน่ง)** รองผู้กำกับการ (สอบสวน) กองกำกับการ ๔
กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

รายการบัญชีเงินฝากแนบท้ายหมายเรียกพยานเอกสาร จำนวน ๕ บัญชี ประกอบด้วย

๑. บัญชีเงินฝากธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี .....ของ นาง พ.
๒. บัญชีเงินฝากธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี .....ของ นาย จ.
๓. บัญชีเงินฝากธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี .....ของ นาง ง.
๔. บัญชีเงินฝากธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี .....ของ นาง ฟ.
๕. บัญชีเงินฝากธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี .....ของ นาย ม.

พันตำรวจโท
รองผู้กำกับการ (สอบสวน) กองกำกับการ ๔
กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

ตช ๐๐๒๖.๙๔/ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิด
เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
เขตบางรัก กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอตรวจสอบข้อมูลทางการเงิน
เรียน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ด้วย นาย ร. กับพวก ผู้กล่าวหา ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อ พนักงานสอบสวน กองกำกับการ ๔ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ให้ดำเนินคดีกับนาย ม. กับพวก ผู้ต้องหา ในความผิดฐาน ร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน และฉ้อโกงประชาชน ตามคดีอาญาที่ .....

กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีความประสงค์ที่จะขอตรวจสอบบัญชีธนาคารต่างๆ การทำธุรกรรมทางการเงิน วิเคราะห์เส้นทางการเงิน และความเกี่ยวโยงทางการเงิน ทรัพย์สินทั้งหมด และการได้มาของทรัพย์สิน ในช่วงตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงปัจจุบันของบุคคล ดังต่อไปนี้

๑. นายม. (เลขประจำตัวประชาชน)
๒. บริษัท ธ. (ทะเบียนเลขที่)

จึงเรียนมายังท่านเพื่อขอรับข้อมูล พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และหากมีเหตุขัดข้องเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบ พร้อมกับขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจเอก
(.....)
รองผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
ปฏิบัติราชการแทน ผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

ผนวก ค.

คำพิพากษาฎีกา

คดีเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๖/๒๕๓๖

บริษัทจำเลยที่ ๑ มีจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๕ เป็นกรรมการจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๕ สองในสามคนลงลายมือชื่อร่วมกันและประทับตราสำคัญของจำเลยที่ ๑ มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๑ ได้ จำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๕ ได้ประกาศชักชวนบุคคลทั่วไปให้ร่วมลงทุนกับจำเลยที่ ๑ จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนคิดเป็นดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๘ ต่อเดือน หรือร้อยละ ๙๖ ต่อปี ซึ่งมากกว่าที่สถาบันการเงินจะพึงให้ได้ การที่จำเลยที่ ๔ ซึ่งเป็นกรรมการของจำเลยที่ ๑ ร่วมกับจำเลยที่ ๖ รับเงินจากผู้ร่วมลงทุนแล้วนำไปมอบให้จำเลยที่ ๑ รับผลประโยชน์จากจำเลยที่ ๑ มามอบให้กับผู้ร่วมลงทุน โดยจำเลยที่ ๔ ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากจำเลยที่ ๑ เป็นเงิน ๑ เปอร์เซ็นต์ ชักชวนให้บุคคลทั่วไปร่วมลงทุน เป็นการที่จำเลยที่ ๔ และที่ ๖ กู้ยืมเงินตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ แล้ว ไม่ใช่เป็นตัวแทนของผู้ร่วมลงทุน

ตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “ผู้กู้ยืมเงิน” หมายความว่า บุคคลผู้ทำการกู้ยืมเงินและในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งลงนามในสัญญา หรือตราสารการกู้ยืมเงินในฐานะผู้แทนของนิติบุคคลนั้นด้วย" แม้ พ.ร.ก. จะได้บัญญัติไว้ดังกล่าว แต่การที่จำเลยที่ ๔ และที่ ๖ ได้ร่วมดำเนินกิจการกับจำเลยที่ ๑ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ถือได้ว่าจำเลยที่ ๔ และที่ ๖ ร่วมกับจำเลยที่ ๑ เป็นผู้กู้ยืมเงินด้วย ทั้งนี้เพราะบุคคลธรรมดาอาจร่วมกับนิติบุคคลประกอบกิจการก็ได้ แม้จำเลยที่ ๔ เป็นผู้เสียหายได้ร่วมกับพวกฟ้องจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๕ เป็นคดีอาญาต่อศาลในข้อหาฉ้อโกงประชาชนและความผิดตาม พ.ร.ก.ว่าด้วยการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ และเป็นโจทก์ฟ้องคดีล้มละลายก็ตาม ก็ยังถือว่าจำเลยที่ ๔ และที่ ๖ ร่วมดำเนินกิจการกับจำเลยที่ ๑ อยู่นั่นเอง

พนักงานอัยการได้เป็นโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๔ และที่ ๖ ในข้อหาฉ้อโกงประชาชน และผิดต่อ พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ ต่อศาลอาญา แม้ศาลอาญาจะพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๖ แต่พนักงานอัยการโจทก์ยังได้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ ขณะนี้คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ คำพิพากษาดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุด จึงฟังเป็นยุติไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๖ ไม่ได้กระทำผิดตาม พ.ร.ก. ดังกล่าวก็ตาม แต่ตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๑๐ นั้น แม้ผู้กระทำผิดอยู่ในฐานะผู้ต้องหาและหากเข้าหลักเกณฑ์ที่จะเป็นบุคคลล้มละลาย พนักงานอัยการก็มีอำนาจฟ้องผู้กระทำผิดดังกล่าวให้เป็นบุคคลล้มละลายได้ทั้งๆ ที่ในขณะฟ้องยังไม่ปรากฏชัดแจ้งว่าผู้กระทำผิดได้กระทำผิดหรือไม่ พนักงานอัยการจึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๖ ให้ล้มละลายได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๗/๒๕๓๗

การที่จำเลยกับพวกชักชวนผู้เสียหายทั้งสิบคน และบุคคลอื่นให้นำเงินมาลงทุนกับบริษัทเพื่อประกอบกิจการสั่งซื้อสินค้าล่วงหน้า เพื่อเก็งกำไรทั้งๆ ที่จำเลยรู้อยู่ว่าบริษัท อ.ไม่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการดังกล่าว และการประกอบกิจการตามที่อ้างจะมีขึ้นไม่ได้แน่นอน การกระทำของจำเลยกับพวกจึงเป็นการหลอกลวงผู้เสียหายทั้งสิบคน และบุคคลทั่วๆ ไปไม่จำกัดว่าเป็นใครอันเป็นการหลอกลวงประชาชนด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งโดยเจตนาทุจริตทำให้ผู้เสียหายทั้งสิบคน หลงเชื่อมอบเงินให้แก่จำเลยกับพวกไป จำเลยจึงมีความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๓ วรรคแรกและการกระทำของจำเลยกับพวกดังกล่าวเป็นการกู้ยืมเงินตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๓ และเป็นการชักชวนว่าในการกู้ยืมเงินจำเลยหรือบริษัท อ. จะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้

กู้ยืมของสถาบันการเงินที่พึงจ่ายได้ โดยจำเลยรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าจำเลยหรือบริษัท อ. จะนำเงินจากผู้เสียหายทั้งสิบคน หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้เสียหายทั้งสิบคน หรือโดยที่จำเลยรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าจำเลยหรือบริษัท อ. ไม่สามารถประกอบกิจการใดๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายดอกเบี้ยตามสัญญาได้ และเป็นเหตุให้จำเลยกับพวกหรือบริษัท อ. ได้กู้ยืมเงินไป จำเลยจึงมีความผิดตาม มาตรา ๔, ๑๒ แห่ง พ.ร.ก. ดังกล่าวอีกบทหนึ่ง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๗๙/๒๕๓๙

บริษัทมีเจตนาเพียงจะเรียกเก็บเงินประกันการทำงานจากประชาชนผู้มาสมัครงาน โดยมีเจตนาแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วย กฎหมายสำหรับตัวกรรมการของบริษัทเอง หรือเพื่อบริษัทอันเป็นการกระทำโดยทุจริตโดยประกาศหลอกลวงให้ประชาชนมาสมัครงานด้วย แสดงข้อความเท็จว่าให้สมัครเข้ามาทำงาน แต่บริษัทหามีงานให้ทำไม่ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในฐานะกรรมการบริหารงานของบริษัทย่อมจะต้องทราบดีอยู่แล้วว่าบริษัทไม่มีงานให้ทำ แต่ก็ยังร่วมดำเนินการรับสมัครบุคคลเข้าทำงานตลอดมาเป็นการปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชนและในการรับสมัครบุคคลเข้าทำงานดังกล่าวเป็นเหตุทำให้บริษัทกับกรรมการของบริษัทได้ไปซึ่งเงินประกันการทำงานจากผู้สมัคร การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๑, ๓๔๓ วรรคแรก

การที่บริษัทได้รับผู้เสียหายเข้าทำงานแล้วได้ให้ผู้เสียหายซื้อหุ้นคนละ ๓๐ หุ้น เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท มีลักษณะเป็นการรับเข้าร่วมลงทุนและได้มีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้เสียหายโดยให้เงินปันผลหรือเงินค่าครองชีพเดือนละ ๑๓๕ บาท จึงเข้าลักษณะการกู้ยืมเงินตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๓ เมื่อบริษัทจัดให้มีผู้รับเงินในการรับสมัครงานที่มิชอบ หรือจ่ายหรือตกลงหรือจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้กู้ยืมเงินตาม พ.ร.ก. ดังกล่าว และในการกู้เงินดังกล่าวได้มีการให้ผลประโยชน์ตอบแทนเดือนละ ๑๓๕ บาท หรือคิดเป็นอัตราถึงร้อยละ ๕๔ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้จึงเข้ากรณีเป็นการกระทำผิดตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ เมื่อจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นผู้ร่วมรับเงินที่ผู้เสียหายได้นำมาเข้าร่วมลงทุนเพื่อให้ผลประโยชน์ตอบแทนดังกล่าว จึงมีความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๕ ความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๔ ผู้หลอกลวงต้องประสงค์ต่อผลคือการทำงานของผู้ถูกหลอกลวงให้ประกอบการงานให้แก่ตนหรือบุคคลที่สามโดยจะไม่ใช้ค่าแรงงาน หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานต่ำกว่าที่ตกลงกัน การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ที่ได้กระทำในนามของบริษัท โดยอ้างว่ามีงานให้ทำก็ดี การรับผู้เสียหายเข้าทำงานก็ดี การคืนเงินประกันการทำงานเมื่อครบกำหนด ๖ เดือน แล้วก็ดี ล้วนเป็นอุบายทุจริตคิดตั้งเรื่องขึ้นเพื่อหลอกลวงผู้เสียหายให้หลงเชื่อและมอบเงินให้แสดงว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ หลอกลวงผู้เสียหายให้ส่งมอบเงินแก่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เท่านั้น มิได้มีเจตนาหลอกลวงเพื่อมิให้มาทำงาน เพราะความจริงแล้วไม่มีงานให้ทำ ที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จัดให้มีการทำงานในช่วงแรกๆ และจ่ายเงินเดือนให้ก็เป็นวิธีการในการหลอกลวงอย่างหนึ่ง ซึ่งต่อมาภายหลังก็ไม่มีงานให้ทำและไม่จ่ายเงินเดือนให้ กรณีจึงมิให้เป็นการกระทำเพื่อประสงค์ต่อผลตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๔ ไม่มีความผิดตามมาตรานี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๗๑/๒๕๔๐

จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาได้ร่วมกับบริษัทจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคล ทำการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน แม้จำเลยที่ ๓ จะมิใช่กรรมการผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๑ และมิได้ลงนามในสัญญาหรือตราสารการกู้ยืมเงินในฐานะผู้แทนของจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๓ ก็เป็นผู้กู้ยืมเงินตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๓ เช่นกันและต้องถือว่าจำเลยที่ ๓ เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของจำเลยที่ ๑ ด้วย เมื่อจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ และ ๕ แม้จะยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาลเพราะหลบหนีไป โจทก์ก็ฟ้องขอให้จำเลยที่ ๓ เป็นบุคคลล้มละลายได้ตาม พ.ร.ก.ดังกล่าวมาตรา ๑๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๗๓/๒๕๔๖

ข้อเท็จจริงไม่ได้ความจากผู้เสียหายว่า จำเลยทั้งสี่เป็นผู้ร่วมกันโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนว่าในการกู้ยืมเงินของสมาชิกนั้น บริษัท ค. จะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ การกระทำของจำเลยเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะลูกจ้างของบริษัท ค. สามีของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นชาวต่างชาติใส่ชื่อจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ค. แทน ก่อนจำเลยที่ ๑ จะถอนชื่อออกจากการเป็นกรรมการของบริษัท ค. จำเลยที่ ๑ ไม่ทราบการดำเนินการของบริษัท ค. จึงฟังได้ว่า การลงทุนของผู้เสียหายมิได้เกิดจากการโฆษณาหรือประกาศชักชวนของจำเลยทั้งสี่โดยตรง จำเลยทั้งสี่จึงไม่มีความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔, ๑๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๐๑/๒๕๔๗

จำเลยที่ ๑ ไม่ได้นำเงินที่กู้ยืมจากโจทก์ร่วมและผู้เสียหายไปลงทุนหรือให้บุคคลอื่นกู้ยืมในลักษณะที่จะให้ผลประโยชน์มากเพียงพอที่จะนำมาจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ยืมให้แก่โจทก์ร่วมและผู้เสียหายได้ หากแต่การจ่ายผลประโยชน์เป็นดอกเบี้ยในอัตราสูงให้แก่โจทก์ร่วมและผู้เสียหายในครั้งแรกๆ เป็นเพียงอุบายทุจริตตั้งเรื่องขึ้นเพื่อหลอกลวงโจทก์ร่วมและผู้เสียหายให้หลงเชื่อและส่งมอบเงินให้ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง และการที่จำเลยกู้ยืมเงินจากโจทก์ร่วมและผู้เสียหายโดยจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนเป็นดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน และร้อยละ ๒๐ ต่อเดือน ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๐๑/๒๕๔๗

พฤติกรรมที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมกันประกอบกิจการในชื่อบริษัท ว. จำกัดประกาศโฆษณาต่อประชาชนทั่วไปรับสมัครสมาชิกไวท์โฮปกรุ๊ป และเรียกเก็บเงินค่าสมัครจากผู้สมัครเป็นสมาชิกรายละ ๓,๐๐๐ บาท โดยรู้อยู่แล้วว่าบริษัทไม่ได้ประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด อันจะมีผลประโยชน์มาปันให้แก่สมาชิกได้ตามใบประกาศตารางผลประโยชน์แห่งสมาชิก จึงเป็นการร่วมกันกระทำผิดโดยการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินคือเงินค่าสมัครสมาชิกรายละ ๓,๐๐๐ บาท จากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามอันเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๓ วรรคแรก และการที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เรียกเก็บเงินจากผู้สมัครเป็นสมาชิกรายละ ๓,๐๐๐ บาท โดยมีเงื่อนไขในการให้ผลประโยชน์ตอบแทนเฉพาะ

แก่ผู้เป็นสมาชิกว่า หากสมาชิกผู้ใดหาสมาชิกใหม่มาสมัครได้ ๖ คน จะได้รับผลประโยชน์เป็นเงินไปดาวน์รถจักรยานยนต์จำนวน ๖,๐๐๐ บาท ทั้งจะได้รับเงินตอบแทนจากการหาสมาชิกใหม่รายละร้อยละ ๒๕ ของเงินค่าสมัคร และหากสมาชิกใหม่หาสมาชิกมาสมัครได้ต่อๆ ไป สมาชิกเดิมก็ยังจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินจำนวนลดหลั่นไปตามใบประกาศตารางผลประโยชน์แห่งสมาชิกนั้น เป็นการประกอบกิจการโดยวิธีชักจูงให้ผู้อื่นส่งเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นให้แก่ตน และให้ผู้นั้นชักจูงผู้อื่นตามวิธีการที่กำหนด และแสดงให้ผู้ถูกชักจูงเข้าใจว่าถ้าได้ปฏิบัติตามจนมีบุคคลอื่นอีกหลายคนเข้าร่วมต่อๆ ไปจนครบวงจรแล้วผู้ถูกชักจูงจะได้รับกำไรมากกว่าเงินหรือประโยชน์ที่ผู้นั้นได้ส่งไว้ดังที่บางคนเรียกกันว่าแชร์ลูกโซ่ ซึ่งเมื่อคำนวณตารางผลประโยชน์แห่งสมาชิกแล้ว จะเห็นได้ว่าหากผู้เป็นสมาชิกปฏิบัติตามเงื่อนไขสามารถชักจูงบุคคลอื่นมาเข้าร่วมได้ต่อๆ ไป สมาชิกรายต้นๆ จะได้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้หลายเท่า แต่หากการดำเนินการมิได้เป็นไปตามคำชักจูงก็จะเกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้หลงเชื่อมาสมัครรายหลัง พฤติการณ์ที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เรียกเก็บเงินค่าสมัครจากผู้สมัครเป็นสมาชิกและผลประโยชน์ตอบแทนที่จำเลยที่ ๑ จ่ายให้แก่สมาชิกในเงื่อนไขตามตารางผลประโยชน์แห่งสมาชิกดังกล่าว ต้องตามความหมายของบทนิยามคำว่า “กู้ยืมเงิน” และ “ผลประโยชน์ตอบแทน” ตาม พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๓ และเมื่อมีประชาชนหลงเชื่อเข้าสมัครเป็นสมาชิกบัตรไวท์โฮปกรุ๊ปตามที่จำเลยที่ ๑ ประกาศโฆษณามีจำนวนมากกว่าตั้งแต่สิบคนขึ้นไป โดยมีจำนวนรวม ๓๙๔ คนตามบัญชีรายชื่อผู้เสียหาย วันเวลาและจำนวนเงินที่จำเลยได้รับไปจากผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงเป็นความผิดฐานร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน มาตรา ๔ ด้วย จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงมีความผิดตามฟ้องโจทก์

แม้จำเลยที่ ๑ จะประกาศโฆษณาเพียงครั้งเดียวในคราวเดียว แต่ข้อเท็จจริงแห่งคดีฟังยุติว่าในระหว่างวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้องนั้น มีผู้เสียหายซึ่งหลงเชื่อเข้าสมัครเป็นสมาชิกบัตรไวท์โฮปกรุ๊ปตามประกาศโฆษณาของจำเลยที่ ๑ มีจำนวน ๓๙๔ คน โดยจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้รับเงินค่าสมัครเป็นสมาชิกจากผู้เสียหายจำนวนดังกล่าวรายละ ๓,๐๐๐ บาท ไปโดยทุจริต ซึ่งความผิดต่อผู้เสียหายแต่ละรายเป็นการกระทำที่แยกออกจากกันได้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน รวม ๓๙๔ กระทง ศาลย่อมลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปได้ตาม ป.อาญา มาตรา ๙๑ จำเลยที่ ๒ กระทำความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๔ มีโทษตาม พ.ร.ก. ดังกล่าว มาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี รวม ๓๙๔ กระทง เป็นกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ศาลลงโทษผู้กระทำผิดทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินยี่สิบปีตาม ป.อาญา มาตรา ๙๑ (๒) ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๒๐ ปี ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงไม่อาจลงโทษให้เบาลงอีกได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๘๓/๒๕๕๐

ความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อาญา ดังจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของ พ.ร.ก.บัญญัติถึงวิธีการและลักษณะของการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนไว้ และบัญญัติคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการถูกหลอกลวงและรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศโดยได้กำหนดมาตรการต่างๆ ไว้ เพื่อคุ้มครองประชาชนเป็นส่วนรวม และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นมีอำนาจใช้มาตรการดังกล่าวนั้นได้ ทั้งนี้เพื่อให้เสร็จเด็ดขาดไปทันที ดังนั้น ความผิดตาม พ.ร.ก. นี้ รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหายโดยตรงและมีอำนาจฟ้องคดีได้

จำเลยกับพวกโดยเจตนาทุจริตได้ร่วมกันหลอกลวงโจทก์ร่วมและผู้เสียหายอีก ๔ คน รวมทั้งประชาชนทั่วไป ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งโดยการโฆษณา แจกจ่ายเอกสาร แพร่ข่าว ชักชวนทางโทรศัพท์ โทรสารและจัดตั้งตัวแทนตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปชักชวนโจทก์ร่วมและผู้เสียหายให้นำเงินมาร่วมลงทุนซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับบริษัท ม.และบริษัทในเครือ ทั้งที่รู้ว่าบริษัทดังกล่าวไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจเช่นนั้นและไม่ได้ดำเนินการจัดส่งคำสั่งซื้อขายและไม่ได้ส่งเงินไปต่างประเทศตามที่กล่าวอ้างมีการกระทำที่เป็นขบวนการโดยมีเจตนาทุจริตมาแต่แรก ทำให้โจทก์ร่วมและผู้เสียหายหลงเชื่อมอบเงินให้ไปตามที่ถูกหลอกลวง ย่อมแสดงให้เห็นถึงเจตนาทุจริตของจำเลยกับพวกในการที่จะหลอกลวงเอาเงินจากโจทก์ร่วมและผู้เสียหายทั้งสี่และการหลอกลวงดังว่านั้น จำเลยกับพวกได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากโจทก์ร่วมและผู้เสียหายทั้งสี่ จึงเป็นตัวการร่วมกัน จำเลยจึงมีความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๓ วรรคหนึ่ง และเป็นการจัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปชักชวนให้โจทก์ร่วม ผู้เสียหายและประชาชนทั่วไปตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไปให้ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตรากับบริษัทดังกล่าว โดยตกลงว่าจะได้กำไรและไม่มีการขาดทุนโดยกำไรถึงอัตราร้อยละ ๒ ของเงินลงทุนต่อวันหรือผลตอบแทนในอัตราร้อยละ ๗๔.๑๖ ของเงินลงทุน เป็นการรับเข้าร่วมกระทำการกับบริษัทดังกล่าวถือเป็นการกู้ยืมเงินตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๓ และเป็นการชักชวนว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมเงินของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยจำเลยกับพวกรู้อยู่แล้วว่าไม่สามารถประกอบกิจการใดๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายได้ เป็นการร่วมกันกระทำผิดโดยเจตนาทุจริตมาแต่แรก การกระทำเป็นความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๔ และ ๕ อีกบทหนึ่ง การกระทำของจำเลยกับพวกเป็นการกระทำผิดโดยมีเจตนาทุจริตมาแต่แรก มีการวางแผนหลอกลวงไว้ล่วงหน้าเป็นขั้นตอน มีผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคน กระทำผิดเป็นขบวนการเพื่อให้โจทก์ร่วม ผู้เสียหายและประชาชนหลงเชื่อมอบเงินให้ไป จึงหาใช่เป็นความสมัครใจในการร่วมลงทุนไม่ แต่การได้ทรัพย์สินเกิดจากผลโดยตรงจากการหลอกลวงของจำเลยกับพวก

การที่ พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๔ วรรคสอง เป็นเพียงเพิ่มเติมการกระทำที่กฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่ให้ถือเป็นการกระทำผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนด้วยเท่านั้น มิได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบความผิดแห่ง พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๗๐/๒๕๕๓

พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชน หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่าในการกู้ยืมเงิน ตนหรือบุคคลใดจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตามพฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายให้โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้ผู้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใดๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน” การโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือการกระทำด้วยประการใดๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป อันจะทำให้เป็นความผิดสำเร็จฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ไม่จำเป็นที่จำเลยทั้งสองจะต้องกระทำการดังกล่าวต่อผู้เสียหายแต่ละคนด้วยตนเองทุกครั้งเป็นคราวๆ ไป เพียงแต่จำเลยทั้งสองแสดง

ข้อความดังกล่าวให้ปรากฏแก่ผู้เสียหายแม้เพียงบางคน แล้วเป็นผลให้ประชาชนหลงเชื่อนำเงินมาให้จำเลยทั้งสองกู้ยืม ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดแล้ว ข้อสำคัญที่ทำให้ความผิดสำเร็จอยู่ที่ในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใด ได้เงินกู้ยืมไปจากผู้ถูกหลอกลวง ทั้งการกระทำดังกล่าวโดยสภาพเป็นการกระทำต่อบุคคลหลายคนจึงอาจกระทำต่อบุคคลเหล่านั้นต่างวาระกันได้ การกระทำที่จะเป็นความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำที่มีเจตนามุ่งกระทำเพื่อให้เกิดผลต่อบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปหรือประชาชนเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง มิได้พิจารณาจากองค์ประกอบความผิดที่ต้องกระทำต่อบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปเพียงอย่างเดียวเป็นเครื่องชี้เจตนาของผู้กระทำเมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่าจำเลยทั้งสองกู้ยืมเงินจากโจทก์ร่วมทั้งสิบเจ็ด ผู้เสียหายที่ ๑๑ และที่ ๑๔ คนละวันเวลาและในสถานที่แตกต่างกัน โดยเจตนาให้เกิดผลต่อโจทก์ร่วมและผู้เสียหายแยกต่างหากจากกัน ดังนั้น การกระทำของจำเลยทั้งสองแต่ละครั้งถือว่าเป็นความผิดสำเร็จสำหรับโจทก์ร่วมและผู้เสียหายแต่ละคนแล้ว จึงเป็นความผิดหลายกรรมตามจำนวนโจทก์ร่วมและผู้เสียหายที่จำเลยทั้งสองร่วมกันหลอกลวง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๒๖/๒๕๕๔

การกู้ยืมเงินที่จะเป็นความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ แบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา ๔ ซึ่งมีการกระทำในลักษณะหลอกลวงผู้เสียหาย กับการกู้ยืมเงินที่มีองค์ประกอบการกระทำตามมาตรา ๕ ซึ่งไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่ามีการกระทำในลักษณะหลอกลวงผู้เสียหาย แม้การกู้ยืมกรณีนี้อาจเป็นการกู้ยืมเงินเพื่อกิจการที่มีอยู่จริง แต่ผู้กู้ยืมยังต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๔ เว้นแต่จะพิสูจน์ให้ได้ความตามข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้ สำหรับการกระทำของจำเลยคดีนี้ได้ความว่า การกู้ยืมเงินของจำเลยมีลักษณะเป็นการหลอกลวงผู้เสียหายโดยไม่ปรากฏว่ามีการประกอบกิจการจริง การจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนก็เป็นไปในลักษณะนำเงินจากผู้ร่วมลงทุนหมุนเวียนจ่ายให้ผู้ร่วมลงทุนรายอื่น การกระทำของจำเลยจึงมีความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา ๔ และการโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือการกระทำด้วยประการใดๆ ให้ปรากฏตั้งแต่สิบคนขึ้นไป อันจะทำให้เป็นความผิดสำเร็จฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ไม่จำเป็นที่จำเลยจะต้องกระทำการดังกล่าวต่อผู้เสียหายแต่ละคนด้วยตนเองตั้งแต่ต้นทุกครั้งเป็นคราว ๆ ไป เพียงแต่จำเลยแสดงข้อความดังกล่าวให้ปรากฏแก่ผู้เสียหายแม้เพียงบางคนแต่เป็นผลให้ประชาชนหลงเชื่อและนำเงินมาให้จำเลยกู้ยืม ก็ถือเป็นการกระทำความผิดแล้ว ข้อสำคัญที่ทำให้ความผิดสำเร็จอยู่ที่ในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้เงินกู้ยืมไปจากผู้ถูกหลอกลวง ดังนั้นการที่ผู้เสียหายแต่ละคนนำเงินมาให้กู้ยืมและจำเลยรับไว้ ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จสำหรับผู้เสียหายแต่ละคน จึงเป็นความผิดหลายกรรมตามจำนวนผู้เสียหาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๘๖/๒๕๕๖

คดีนี้ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๓ กับพวกร่วมหลอกลวงผู้เสียหายทั้งสิบสองคนและประชาชนทั่วไปตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป ให้สมัครเป็นสมาชิกโครงการส่งเสริมการปลูกสบู่ดำของจำเลยที่ ๑ แล้วหลอกลวงให้ผู้เสียหายทั้งสิบสองคนจ่ายเงินให้คนละ ๗๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๕๐,๐๐๐ บาท โดยอ้างว่าจะมอบรถยนต์กระบะซึ่งมีราคาสูงถึง ๕๘๒,๐๐๐ ถึง ๗๙๒,๐๐๐ บาท ให้นั้น ตามพฤติการณ์การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ กับพวก แสดงให้เห็นว่าเพียงแต่หลอกลวงเอาเงินจากผู้เสียหายทั้งสิบสองคนโดยมิได้มีเจตนาที่จะมอบรถยนต์กระบะให้แก่ผู้เสียหายทั้งสิบสองคนมาตั้งแต่ต้นเป็นการกระทำโดยมีเจตนาทุจริตจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน กรณีมิใช่เป็นการผิดสัญญาทางแพ่งแต่อย่างใด นอกจากนี้การกระทำดังกล่าวยังเป็นการจ่ายหรือตกลงจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนเทียบได้กับการให้ดอกเบี้ยใน

อัตราร้อยละ ๔๓๓.๓๓ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ ดังนั้น จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ จึงมีความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๐๖/๒๕๖๐

บทบัญญัติตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติที่วางมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม ความผิดฐานนี้จึงเป็นความผิดต่อรัฐ รัฐเท่านั้นที่จะดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด เอกชนไม่ใช่ผู้เสียหายในการกระทำความผิดข้อหาดังกล่าว โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดข้อหานี้ได้ และเมื่อโจทก์ร่วมไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์มาตั้งแต่แรก โจทก์ร่วมย่อมไม่มีสิทธิที่จะอุทธรณ์และฎีกา ศาลฎีกาจึงไม่ต้องพิจารณาฎีกาของโจทก์ร่วมในปัญหาว่าจำเลยกระทำความผิดข้อหาฉ้อโกงประชาชนตามฟ้องอีก

โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายเฉพาะความผิดฐานฉ้อโกงเท่านั้น มิได้เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ ด้วย ดังนั้น เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ร่วมจึงมีสิทธิที่จะอุทธรณ์เฉพาะในความผิดที่โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายเท่านั้น เมื่อความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๑ ที่โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับจึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ และไม่ปรากฏว่าโจทก์ร่วมได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๙๓ ตรี แม้ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๕, ๑๒ จะมีอัตราโทษที่ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงและเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวกับความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๑ ก็ตาม แต่เมื่อโจทก์ร่วมมิได้เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกงประชนชนอันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด โจทก์ร่วมจึงไม่อาจใช้สิทธิอุทธรณ์โดยอ้างทำนองว่าเมื่อโทษตามบทหนักไม่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงแล้ว ความผิดฐานในบทเบาย่อมอุทธรณ์ได้ด้วยหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๒/๒๕๖๓

วินิจฉัยว่า “ ..... แม้ผู้เสียหายทั้งสามสิบสองจะหลงเชื่อคำหลอกลวงของจำเลยทั้งสามจึงมอบเงินให้แก่จำเลยทั้งสามเพื่อให้จำเลยทั้งสามนำเงินไปลงทุนเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในอัตราที่สูงโดยจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เข้าร่วมลงทุนในหลายลักษณะคิดเป็นดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗๒, ๑๔๔, ๑๙๒, ๒๔๐, ๒๘๘ และ ๔๓๒ ต่อปี ของจำนวนเงินที่ผู้ร่วมทุนให้จำเลยทั้งสามกู้ยืมจะมีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนในทุก ๒ ถึง ๓ วันหรือทุกสัปดาห์หรือทุกเดือน ซึ่งผลตอบแทนที่ผู้เสียหายทั้งสามสิบสองจะได้รับล้วนต้องห้ามตาม พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๔๗๕ มาตรา ๓ พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๔(๑) ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ถือว่า เป็นกิจการที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แสดงให้เห็นว่าผู้เสียหายทั้งสามสิบสองรับข้อเสนอดังกล่าวโดยมีเจตนาร้ายมุ่งประสงค์ต่อผลประโยชน์อันเกิดจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย **ผู้เสียหายทั้งสามสิบสองจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยที่จะมีสิทธิร้องทุกข์ขอให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสามในความผิดฐานฉ้อโกง** ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจสอบสวนคดีนี้ และพนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจฟ้องตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒(๔)(๗) และมาตรา ๑๒๐ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ในความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงมานั้นชอบแล้ว

พิพากษายืน
(ศาลฎีกายกฟ้องฐาน ร่วมกันฉ้อโกง เหมือนกับศาลอุทธรณ์)
ข้อกฎหมายที่ได้จากคำพิพากษาศาลฎีกานี้

คดีนี้ แม้ผู้เสียหายทั้ง ๓๒ คน จะถูกหลอกให้นำเงินไปร่วมลงทุนกับจำเลยทั้งสาม และในท้ายที่สุดก็ไม่ได้รับเงินคืนก็ตาม และได้รับความเสียหาย ความสูญเสียจากการกระทำผิด (ฉ้อโกง) ของจำเลยทั้งสามก็ตาม ซึ่งตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๑ บัญญัติว่า ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกแจ้งให้ทราบและโดยการหลอกลวงดังกล่าวได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกหรือบุคคลที่สามฯ ผู้นั้นกระทำผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงแห่งคดีแล้วก็อาจเข้าองค์ประกอบความผิดฐาน ร่วมกันฉ้อโกง ตาม ป.อาญา มาตรา ๓๔๑ ประกอบมาตรา ๘๓ ก็ตาม (ถูกหลอกให้ร่วมนำเงินมาลงทุนและสูญเสียเงินไป)

แต่คดีนี้ ทั้งศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา ได้วินิจฉัยว่า “ค่าตอบแทนที่จำเลยทั้งสามตกลงจ่ายให้แก่ผู้เสียหายทั้ง ๓๒ คนนั้น มีลักษณะคิดเป็นดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗๒, ๑๔๔, ๑๙๒, ๒๔๐, ๒๘๘ และ ๔๓๒ ต่อปี ของจำนวนเงินที่ผู้ร่วมทุนให้จำเลยทั้งสามกู้ยืมจะมีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนในทุก ๒ ถึง ๓ วันหรือทุกสัปดาห์หรือทุกเดือน ซึ่งผลตอบแทนที่ผู้เสียหายทั้งสามสิบสองจะได้รับล้วนต้องห้ามตาม พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๔๗๕ มาตรา ๓ พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๔(๑) ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ (กฎหมายกำหนดห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี) ข้อตกลงดังกล่าวจึงถือได้ว่า เป็นกิจการที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน และถือได้ว่า ผู้เสียหายทั้ง ๓๒ คน มีเจตนาร้ายมุ่งประสงค์ต่อผลประโยชน์อันเกิดจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย และเมื่อไม่ใช่ “ผู้เสียหายโดยนิตินัย” แล้ว ก็ไม่มีสิทธิร้องทุกข์ขอให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสามในความผิดฐาน “ฉ้อโกง” ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ (ความผิดอันยอมความได้นั้นกฎหมายกำหนดให้ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ภายในกำหนดอายุความ ตาม ป.อาญา มาตรา ๙๖) และเมื่อผู้เสียหายทั้ง ๓๒ คน ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยแล้วก็ร้องทุกข์ไม่ได้ และเมื่อร้องทุกข์ไม่ได้พนักงานสอบสวนก็ไม่มีอำนาจสอบสวนคดีนี้ (ตาม ป.อาญา มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง “คดีความผิดต่อส่วนตัวห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ”

เมื่อพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวนคดีนี้แล้ว สำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนมาแล้วและส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการก็จะไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้ (ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๒๐ ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน ดังนั้น เมื่อฟ้องคดีนี้ไปในฐานความผิด “ร่วมกันฉ้อโกง”

ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาจึงพิพากษา “ยกฟ้อง” ด้วยเหตุผลดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกานี้จึงเป็นอุทาหรณ์อันดีว่า

แม้จะเป็นผู้ถูกหลอกให้ร่วมลงทุน แต่ถ้าหวังผลประโยชน์ตอบแทนในลักษณะที่สูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด อาจจะไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยในความผิดฐาน ร่วมกันฉ้อโกง และมีผลทำให้พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน พนักงานอัยการไม่อาจฟ้องดำเนินคดีนี้ได้ ท้ายที่สุดแม้ผู้เสียหายจะถูกหลอกและสูญเสียเงินไป แต่อาจไม่ได้รับเงินคืน ต้องสูญเสียเงินไปก็ได้

แต่ยังคงสอบสวนและฟ้องในความผิดฐาน “ร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน” (ตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ ตามมาตรา ๔ ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่

๕ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๕ แสนบาทถึง ๑ ล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๑๐,๐๐๐ บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่) และความผิดฐาน “ร่วมกันฉ้อโกง” ซึ่งคดีนี้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วเห็นว่า เป็นการกระทำกรรมเดียวกันผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษบทหนัก (ตาม ป.อาญา มาตรา ๙๐) และพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสาม ในความผิดฐาน “ร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน” ตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ ตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่งประกอบมาตรา ๑๒ โดยให้เรียงกระทงลงโทษเป็นกรรมกรรมไป แต่พิพากษา “ยกฟ้อง” จำเลยทั้งสามในความผิดฐาน “ร่วมกันฉ้อโกง” ดังกล่าวข้างต้น

ผนวก ง.

กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และแนวทางในการเบิกจ่ายเงิน ที่เกี่ยวข้องกับพนักงานสอบสวน หรือที่พนักงานสอบสวนเบิกจ่ายได้

รายชื่อคณะทำงานจัดทำคู่มือพนักงานสอบสวน คดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

คณะทำงานส่วนบังคับบัญชา

๑.	พล.ต.อ.ชนสิษฎ์	วัฒนวรางกูร	รอง ผบ.ตร.	หัวหน้าคณะทำงาน
๒.	พล.ต.ท.รอย	อิงคไพโรจน์	ผู้ช่วย ผบ.ตร.	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๓.	พล.ต.ท.นิรันดร	เหลื่อมศรี	ผบช.รร.นรต.	ผู้ช่วยหัวหน้าคณะทำงาน
๔.	พล.ต.ท.สุรพงษ์	ชัยจันทร์	ผบช.กมค.	ผู้ช่วยหัวหน้าคณะทำงาน
๕.	พล.ต.ต.คีรีศักดิ์	ตันตินวะชัย	รอง ผบช.ภ.๓	ผู้ช่วยหัวหน้าคณะทำงาน
๖.	พล.ต.ต.ชนะชัย	ลิ้มประเสริฐ	รอง ผบช.กมค.	ผู้ช่วยหัวหน้าคณะทำงาน
๗.	พล.ต.ต.ไมตรี	ฉิมเฉิด	ผบก.ปอศ.	ผู้ช่วยหัวหน้าคณะทำงาน
๘.	พล.ต.ต.นพพร	ศุภพัฒน์	ผบก.สบส.	ผู้ช่วยหัวหน้าคณะทำงาน

คณะทำงานค้นคว้าเรียบเรียง

๑.	พ.ต.อ.ทัศน์ภูมิ	จารุปรัชญ์	รอง ผบก.ปอศ.	คณะทำงาน
๒.	พ.ต.อ.พัฒนา	ฉายาวัฒน์	รอง ผบก.ปอศ.	คณะทำงาน
๓.	พ.ต.อ.จักรกริช	เสริบุตร	ผกก.๓ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๔.	พ.ต.ท.สมชาย	โพธิ์สุวรรณ	รอง ผกก.(สอบสวน) หน.งานสอบสวน กก.๓ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๕.	พ.ต.ท.พงศ์พจน์	ธรรมากุลวิชช์	รอง ผกก (สอบสวน) หน.งานสอบสวน กก.๕ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๖.	พ.ต.ท.ปัญญาวุฒิ	แสนทวีสุข	รอง ผกก.๓ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๗.	พ.ต.ท.สิปปภาส	จาดคล้าย	สว.(สอบสวน) กก.๕ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๘.	พ.ต.ต.จิระศักดิ์	เพ็ชร์แก้ว	สว.(สอบสวน) กก.๕ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๙.	พ.ต.ต.ชาญณรงค์	กันยิ่ง	สว.(สอบสวน) กก.๓ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๑๐.	พ.ต.ต.รุ่งคุณ	จันทโชติ	สว.(สอบสวน) กก.๓ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๑๑.	ร.ต.อ.จารุพันธ์	เอี่ยมโหมด	รอง สว.(สอบสวน) กก.๓ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๑๒.	ร.ต.อ.จิรัฏฐ	คงเจริญ	รอง สว.(สอบสวน) กก.๓ บก.ปอศ.	คณะทำงาน
๑๓.	ร.ต.อ.ภุมรินทร์	คล้ายสุด	รอง สว.(สอบสวน) กก.๓ บก.ปอศ.	คณะทำงาน

คณะทำงานส่วนตรวจทาน

๑.	รศ.พ.ต.อ.จรัส	ธรรมธนารักษ์	อาจารย์ (สบ๕) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ รร.นรต.	คณะทำงาน
๒.	รศ.พ.ต.อ.ปพัฒน์	วสุธวัช	อาจารย์ (สบ๕) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ รร.นรต.	คณะทำงาน
๓.	พ.ต.อ.สมเกียรติ	ค้ำชู	ผกก.กลุ่มงานตรวจสอบสำนวนคดี บก.กค.ภ.๙	คณะทำงาน

๔.	พ.ต.อ.เมธี	สงวนสัตย์	ผกก.กลุ่มงานตรวจสอบสำนวนคดี บก.กค.ภ.๗	คณะทำงาน
๕.	พ.ต.ท.วิโรจน์	วิลัยรัตน์	อาจารย์ (สบ๒) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ รร.นรต.	คณะทำงาน
๖.	พ.ต.ท.ณัฐวุฒิ	ผิวบัวคำ	อาจารย์ (สบ๒) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ รร.นรต.	คณะทำงาน
๗.	ร.ต.อ.ไพสิฐ	แก้วไทรหงวน	อาจารย์ (สบ๑) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ รร.นรต.	คณะทำงาน
๘.	ร.ต.อ.พรเทพ	เลี่ยมสุวรรณ	อาจารย์ (สบ๑) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ รร.นรต. คณะทำงาน	คณะทำงาน
๙.	ร.ต.อ.รัชพล	สีมาวรพงศ์พันธุ์	อาจารย์ (สบ๑) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ รร.นรต.	คณะทำงาน

คู่มือพนักงานสอบสวน
ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

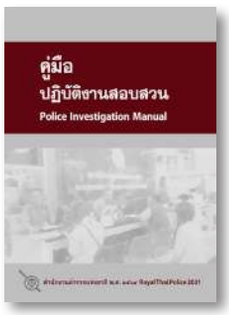

คู่มือปฏิบัติงานสอบสวน
Police Investigation Manual

คู่มือการสอบสวน
คดีความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

คู่มือการสอบสวน
คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คู่มือการสอบสวน
คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

คู่มือการสอบสวน
คดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

จัดพิมพ์โดย **โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**
ถ.เศรษฐศิริ ดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๖๘-๒๘๑๑-๓ โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๔๖๕๘